

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β', τεύχος 172, Παρασκευή 27 του Φλεβάρη 1981

Δρχ. 30

Δ.Ε.Η:
«η Χαναάν»
του κ. Μωϋσή...

σείς θα πληρώνετε
τη ΔΕΗ γι' αυτά τα μαγειρέματα ;

ΣΕΙΣΜΟΣ:
Η μόνη
εργασία - της κυβέρνησης
συμφορά

TV

ΕΡΕΥΝΑ

Απαντούν:

Μ. Αναγνωστάκης

Δ. Ραυτόπουλος

Θ. Ρεντζής Δ. Χατζής

Γράφουν: Δ. Αρτινός

Κ. Μανιάτης

Κλ. Ναυρίδης

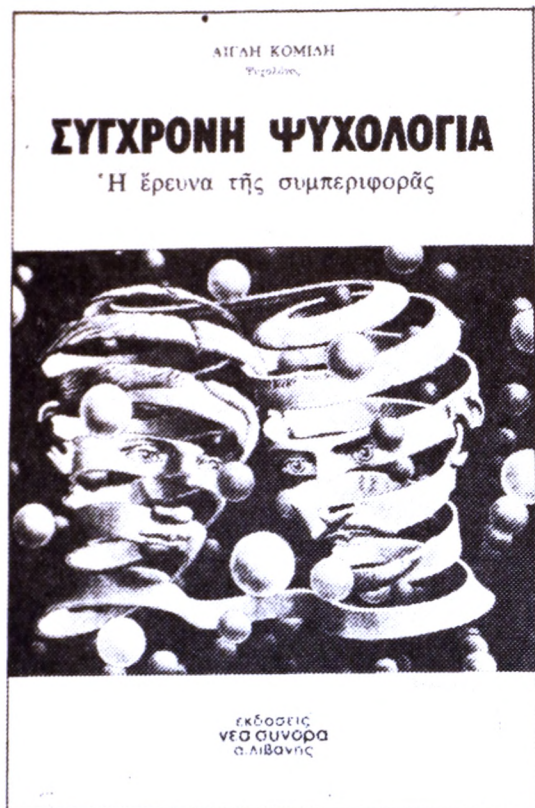
Π. Στάγκος

Και μια δήλωση του
Α. Παπανδρέου

ΑΝΤ. ΛΙΒΑΝΗΣ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»

ΣΟΛΩΝΟΣ 94 ΤΗΛ: 36 10 589 36 00 398

ΣΕΙΡΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ:

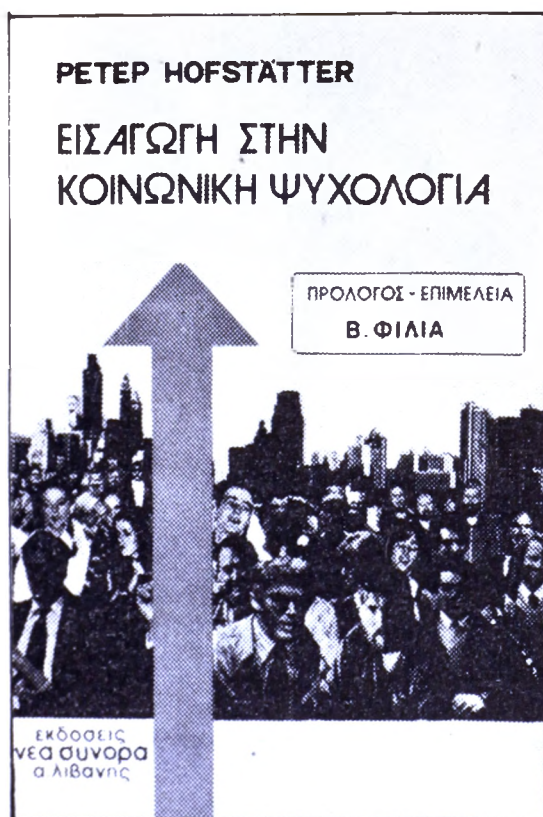
**ΣΥΓΧΡΟΝΗ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ**

**ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ
ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ**

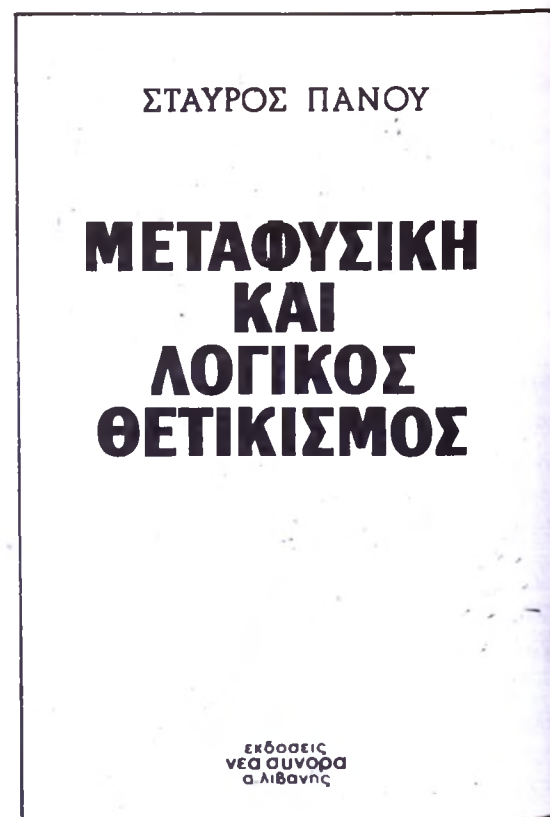
**ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ**

**ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ**

**Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΟΨΗ
ΤΗΣ ΗΓΕΣΙΑΣ**

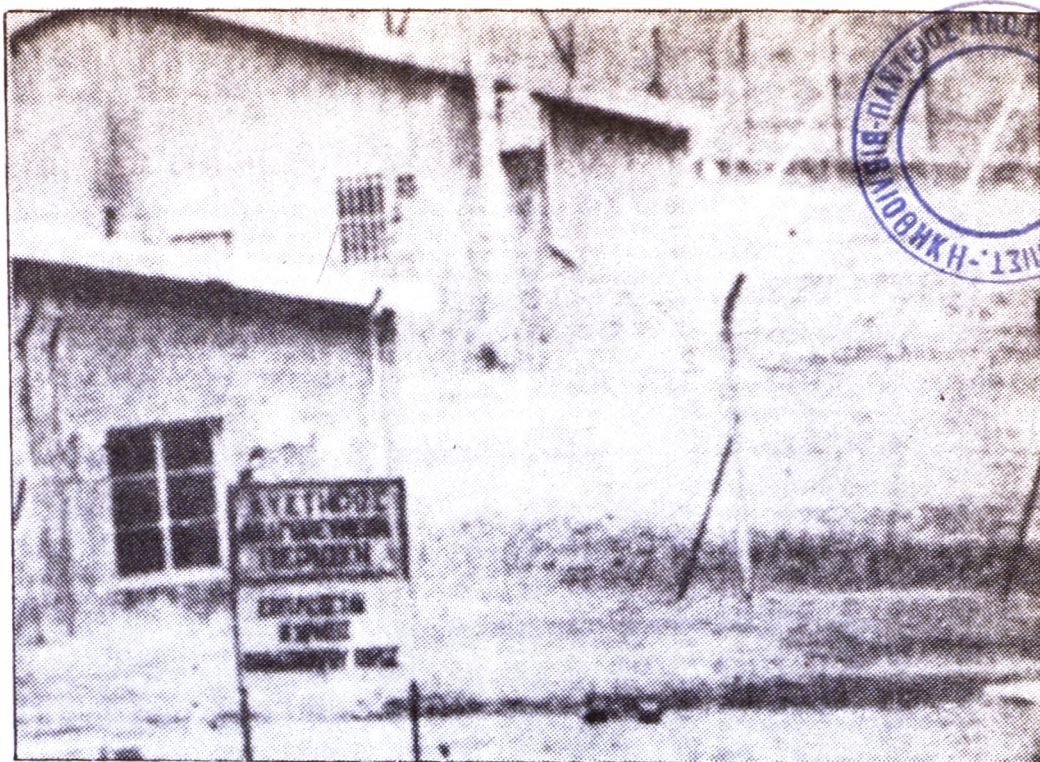
**ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΟΓΙΚΟΣ
ΘΕΤΙΚΙΣΜΟΣ**

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 737.713 - 732.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΕΛΛΗΝΩΡ: Ισπανία, Μπρέζνιεφ και ε- γές	4
ΕΡΟΜΗΝΙΕΣ.....	5
1-ΘΕΣΕΙΣ.....	6
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ	
ΤΑΓΚΟΥ: Περιμένοντας την... αμ- βήτηση	9
ΑΛΑΠΤΖΗ: Δελτίο Ειδήσεων	10
ΕΛΟΣ ΔΕΗ.....	11-14
Α ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ: Η «Γη Χα- » του κ. Μωυσή και οι σάλπιγγες ερχοῦς των καταναλωτών	11
Ν. ΣΚΑΛΟΥ: ΠΕΣΙΝΕ: Ένας πελά- του δεν είναι σαν τους άλλους... ..	12
ΑΓΚΑΛΟΥ: Η μήνυση και οι αγω- ναντίον της ΔΕΗ.....	13
ΑΝΝΟΥ: Ο Ευρωπαίος.....	15
ΟΥΡΤΑΚΗ :Η Αμερική και ο κό- σε σταυροδρόμι	16
ΙΝΑ: ΕΡΤ — ΥΝΕΔ.....	18-34
: Η Εξουσία στις αντένες	18
ΡΕΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ: Δήλωση για ηλεκτρονική	18
ευματικοί άνθρωποι μπορούν να βουν — απαντούν οι: Μ. ΑΝΑ- —ΣΤΑΚΗΣ — Δ. ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ — —ΝΤΖΗΣ — ΔΗΜ. ΧΑΤΖΗΣ.....	19-21
ΑΓΚΟΥ: Μέσο μαζικής ενημέρω- ή μέσο Κρατικής Εξουσίας;.....	22
ΡΤΙΝΟΥ: Ο άγνωστος κόσμος «νοικοκυρούλας».....	26
ΜΑΝΙΑΤΗ: ΕΡΤ — Ειδήσεις από	27
ΛΗ ΝΑΥΡΙΔΗ: Ο ιδεολογικός ρό- της ηλεκτρονικής στην Ελλάδα ...	31
ΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.....	
αντόρ — Γαλλία	35
ΙΟΥ ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Ελβετία — έ- λόι ξεκουρδίστηκε.....	36
ΙΠΟΡΙΣΟΒ (συνέντευξη): Η εργα- τάξη στη Σοβιετική Ένωση δεν παθητική.....	40
ΙΜΑΙΝΟΥΜΕ.....	43
ΑΣ ΚΟΜΝΗΝΟΥ: «Η κρίση του αλισμού» — διεθνής συνάντηση Τάντσιο.....	44
ΞΥΔΗ: Η ζωγραφική του Κοκκι-	46
ΛΙΟΠΟΥΛΟΥ — ΡΟΓΚΑΝ: Χρονι- λέσεων.....	47
ΩΤΣΑΚΟΥ: Εκδηλώσεις του Γε-	48
ΩΚΡΙΤΙΚΗ	49
ΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	51
ΩΓΟΣ.....	52

ΔΡΑΜΑ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΣΗ

ΠΥΡΗΝΙΚΑ όπλα υπήρχαν. Το ξέραμε και το είχαμε γράψει συχνά. Χρειαζόταν, όμως, το απεριγράπτο γεγονός της Δράμας για να δοθεί η δραματική διάσταση που χρειάζεται, για να μεταβληθεί μια εκτίμηση σε πολιτικό γεγονός.

ΕΝΤΡΟΜΟΣ ο λαός συνειδητοποιεί ότι η χώρα ελέγχεται από τρομακτικές δυνάμεις, που υπακούουν σε διαταγές και σκοπιμότητες, άγνωστες ακόμα και στους κυβερνήτες-μας. Ότι οι βάσεις των ΗΠΑ δεν είναι μόνον ένας απώτερος κίνδυνος ολοκαυτώματος, αλλά και μια καθημερινή απειλή για την έννομη τάξη.

ΞΕΧΥΝΟΝΤΑΙ από εκεί προθέσεις και σχεδιασμοί υποταγής του περίγυρου, που θα έπρεπε όλες τις πολιτικές δυνάμεις — ακόμα κι όσοι στη Δεξιά δε φιλοδοξούν να διαμορφώσουν μια συνεπώς υποτελή σχέση με τους ηγέτες του Δυτικού στρατόπεδου — να τις ανησυχήσουν. Το «επεισόδιο» της Δράμας είναι η σύντομη και φαινή απόδειξη ότι ούτε η δημοκρατία είναι δυνατό να κατοχυρωθεί, ούτε η εθνική άμυνα να αποκτήσει στοιχειώδη διεθνή εγκυρότητα, αν δεν αρθεί η θανάσιμη υποθήκη των αμερικάνικων βάσεων.

ΚΑΙΡΙΟ ΘΕΜΑ της πολιτικής-μας ζωής, οι εγκαταστάσεις αυτές, που υλοποιούν στο χώρο την παράδοση υποτέλειας της Ελληνικής Δεξιάς, θα έπρεπε να έχουν γίνει από καιρό αντικείμενο ανοιχτού και υπεύθυνου διάλογου ανάμεσα στις πολιτικές δυνάμεις. Τώρα πια οι προσπάθειες — τόσο συνηθισμένες δυστυχώς — της κυβέρνησης να μπλέξει το θέμα σε ένα νέφος υπεκφυγών, εικονικών διαμαρτυριών και προσποιητά ψύχραιμων διαπιστώσεων, δεν πείθουν πια κανένα. Είναι καιρός για την αναζήτηση των δρόμων κοινής πρακτικής όλων των δυνάμεων της Αντιπολίτευσης γύρω από τα θέματα των βάσεων, τα θέματα της εθνικής ανεξαρτησίας. Αλλά και γενικότερα, με κάθε τρόπο, πρέπει το ταχύτερο να αφαιρεθεί από τη Δεξιά η δυνατότητα να διαχειρίζεται «εν λευκώ» και «εν κρυπτώ και παραβύστω» τα κρίσιμα θέματα της ίδιας της εθνικής-μας υπόστασης.

πολιτικό δεκαπενθήμερο

Ισπανία, Μπρέζνιεφ και εκλογές

ΤΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ που επιχείρησαν κάποιοι αμετανόητοι νοσταλγοί της φρανκικής δικτατορίας στην Ισπανία, ήταν φυσικό να συγκλονίσει τους Έλληνες δημοκράτες. Και γιατί οι μνήμες από την επτάχρονη τυραννία είναι ακόμη πολύ νωπές στην Ελλάδα, και γιατί — το σπουδαιότερο — οι νοσταλγοί της τυραννίας αυτής, δε λείπουν ούτε από το στρατό, ούτε από την αστυνομία, ούτε από τις δομές, γενικότερα, του κράτους της Δεξιάς.

ΜΕΣΑ στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να τοποθετηθούν και οι πρώτες — τη νύχτα της Δευτέρας — εκδηλώσεις αλληλεγγύης προς τη δημοκρατική Ισπανία του ΚΚΕ και του ΚΚΕ εσ., της ΚΝΕ και του «Ρήγα Φεραίου», η μικρή διαδήλωση, έξω από την ισπανική πρεσβεία, με συνθήματα όπως «Ποτέ πια φασισμός, «Ισπανία λεύτερη, δημοκρατική», καθώς και οι άλλες εκδηλώσεις που ακολούθησαν, τις επόμενες μέρες. Οι εκδηλώσεις αυτές, ήσαν, θα έλεγε κανείς, η «ελληνική διάσταση» μιας διεθνούς αλληλεγγύης προς το δημοκρατικό λαό της Ισπανίας, όπως καταγράφηκε αμέσως μετά την εκδήλωση του φασιστικού πραξικοπήματος, με εξαίρεση, φυσικά, τον Αμερικανό υπουργό Εξωτερικών Αλεξάντερ Χαίηγκ, που έσπευσε να «διευκρινίσει» πως το «ντου» της «Γκάρντια Σιβίλ» είναι «εσωτερική υπόθεση της Ισπανίας», για την οποία οι ΗΠΑ δεν έχουν λόγους να ενδιαφερθούν «ειδικώς»!

ΤΗΝ ΙΔΙΑ περίπου ώρα, στο άλλο άκρο της Ευρώπης, τη Σοβιετική Ένωση, ο Λεονίντ Μπρέζνιεφ, από το βήμα του 26ου συνεδρίου του ΚΚΣΕ, διαβεβαίωνε πως είναι έτοιμος να συναντηθεί με τον Ρόναλντ Ρήγκαν, («η πείρα απέδειξε, είπε, «ότι αποφασιστικός παράγοντας, στις κρίσιμες περιστάσεις, είναι οι συναντήσεις σε επίπεδο κορυφής»), για ν' αναφερθεί, στη συνέχεια, σε μερικά άλλα καυτά θέματα, όπως είναι ο έλεγχος των στρατηγικών όπλων, οι εξελίξεις στην Πολωνία, το Αφγανιστάν και, φυσικά, η πορεία του ευρωκομμουνισμού.

ΟΠΩΣ ΑΝΑΜΕΝΟΤΑΝ, ο Λ. Μπρέζνιεφ άφησε να εννοηθεί ότι ο ευρωκομμουνισμός είναι πια μια «ξεπερασμένη» υπόθεση. Και, για ν' αποδείξει του λόγου το αληθές, είπε ότι το ΚΚΣΕ διατηρεί «αδελφικές σχέσεις με τη μεγάλη πλειοψηφία των κομμουνιστικών κομμάτων της Δυτικής Ευρώπης», όπως είναι το γαλλικό, το πορτογαλικό, το (δυτικό) γερμανικό, το ελληνικό (εννοώντας το ΚΚΕ), το φιλανδικό, το δανέζικο και το αυστριακό. Ο Σοβιετικός ηγέτης παρέλειψε, βέβαια, ν' αναφέρει μερικά από τα τα μεγαλύτερα κομμουνιστικά κόμματα της Δυτικής Ευρώπης, όπως είναι λ.χ. το ιταλικό και το ισπανικό, ενώ η ρητή αναφορά-του στο ΚΚΕ, ήλθε απλώς να θυμίσει πως, για το ΚΚΣΕ, «ένα είναι το κόμμα» στην Ελλάδα.

Μία «άσκηση» πολύ αποκαλυπτική

ΤΑ ΔΥΟ αυτά διεθνή γεγονότα — η απόπειρα πραξικοπήματος στην Ισπανία και το συνέδριο του ΚΚΣΕ στη Μόσχα — δε «σκίασαν», ωστόσο, τις ελληνικές εξελίξεις που, πυκνές μέσα στο δεκαπενθήμερο αυτό, έδωσαν το δικό-τους χρώμα.

ΑΣΦΑΛΩΣ, «το» γεγονός του δεκαπενθήμερου ήταν η αμερικανική «άσκηση» στη Δράμα, που ήλθε να επιβεβαιώσει ότι η Ελλάδα παραμένει για τους Αμερικανούς ένας ολότελα δικός-τους χώρος («This is the place, gentlemen», — θα έλεγε ο Σεφέρης...) όπου μπορούν, ασύδοτα, να προκαλούν, να «ασκούνται» στον αντι-ατομικό, βιολογικό, χημικό πόλεμο, ν'

αποθηκεύουν πυρηνικές οβίδες ή να σπέρνουν το ελληνικό έδαφος με βάσεις!

Από τη βοήθεια στην Τουρκία...

ΓΙΑ ΤΗΝ αμερικανική πρόκληση διατυπώθηκαν διάφορες ερμηνείες. Μια από αυτές επιμένει ότι η διάσταση που πήρε η «άσκηση», ήταν μια εσκεμμένη ενέργεια του Πενταγώνου προκειμένου να σφυγμομετρήσει τη «δύναμη αντιστάσεως» της ελληνικής πλευράς, στο πλαίσιο των συνεχιζόμενων διαπραγματεύσεων για τις βάσεις. Μια άλλη ερμηνεία υποστηρίζει ότι με την άσκηση της Δράμας, οι Αμερικανοί απλώς εφαρμόζουν ένα από τα πολλά, εκτός συμφωνίας με την κυβέρνηση της «Νέας Δημοκρατίας», σχέδιά-τους, με βάση τις «εμπειρίες» του βιετναμικού πολέμου — σχέδια που προβλέπουν ακόμη και τη χρήση χημικού χλωριδοκτόνου, του διαβόητου «Orange Agent», που ρήμαζε, όπως είναι γνωστό, τη βιετναμική χλωρίδα. Και η ελληνική κυβέρνηση; — μπορεί ν' αναρωτηθεί κανείς... Η ελληνική κυβέρνηση, αφού φρόντισε να μας επανεντάξει στο στρατιωτικό ΝΑΤΟ, ν' ανατρέψει τη βάση της συμφωνίας με το Νεώριο της Σύρου, ν' ανοίξει τις διαπραγματεύσεις για τις βάσεις, να υποσχεθεί στον Τούρκο υπουργό Εξωτερικών κάποια «χειρονομία καλής θελήσεως», κλπ., αποφάσισε να διαμαρτυρηθεί στην αμερικανική κυβέρνηση για την παραβίαση των «συγκεκριμένων συμφωνιών και κανονισμών», που καθορίζουν ότι τα στοιχεία των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων που βρίσκονται στην Ελλάδα, «ουδέποτε ασκούνται εκτός στρατοπέδων, παρά μόνο σε περιπτώσεις συνεκπαιδεύσεως με ελληνικές μονάδες»!

ΓΙΑ ΤΟ ακριβές περιεχόμενο της ελληνικής διαμαρτυρίας προς την αμερικανική κυβέρνηση, δεν υπάρχουν συγκεκριμένες πληροφορίες. Όμως οι φωτογραφίες που δημοσιεύθηκαν στον ημερήσιο Τύπο από τη συνάντηση Μητσοτάκη-Μακλόσκι, κατά την οποία, υποτίθεται, ο υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας «διαμαρτυρήθηκε» στον πρόσβη των ΗΠΑ, λένε, ομολογουμένως πολλά. Ένας φιλομειδής Μητσοτάκης ατενίζει έναν επίσης φιλομειδή Μακλόσκι, μέσα σ' ένα σκηνικό εγκαρδιότητας και «αμοιβαίας κατανόησης»...

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, οι σχέσεις της Ελλάδας με τους Αμερικανούς και το ΝΑΤΟ πάνε πριμα! Ο Γιόζεφ Λουνς λ.χ., δεν παρέλειψε — παρά τις επίσημες διαψεύσεις — να διαμνημόσει στην ελληνική κυβέρνηση ότι θα πρέπει, επιτέλους, να παύσει ν' ατιδρά στην «παρεχομένη δυτική βοήθεια προς την Τουρκία», ενώ οι Αμερικανοί, στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για τις βάσεις, κατέστησαν σαφές ότι, σήμερα πια, δεν έχει πέρασ ούτε η συμφωνία Μπίτσιου-Κίσινγκερ, εφόσον οι Σοβιετικοί «απόκτησαν υπεροπλία», τα συμφέροντα των ΗΠΑ φτάνουν μέχρι τον Περσικό κόλπο και η εμβέλεια του ΝΑΤΟ δεν μπορεί να καλύπτει μόνο την Ευρώπη... Όσο για το αίτημα της ελληνικής πλευράς για τη διατήρηση της ισορροπίας ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία, στη βάση της αναλογίας επτά προς δέκα, «δεν είναι δυνατόν να γίνει αποδεκτό», εφόσον οι ανάγκες της Τουρκίας, αλλά και η συμβολή-της στη «συμμαχική πρόθεση», έχουν μια πολύ μεγαλύτερη διάσταση. Απόδειξη για το γεγονός ότι ΗΠΑ, Δυτική Γερμανία και Σαουδική Αραβία αποφάσισαν, από κοινού, να δώσουν στην Τουρκία, μέσα στο 1981, οικονομική βοήθεια ύψους δύο και πλέον δισεκατομμυρίων δολαρίων.

ΑΛΛΑ ακόμη και η Γαλλία (θυμάσθε το «Ελλάς - Γαλλία
μαχία»...) αποφάσισε να δώσει στην Τουρκία «σημαντική
οικονομική βοήθεια», πράγμα που οδήγησε τον κ. Ράλλη στην
όφαση να στείλει στο Παρίσι τον κ. Μητσοτάκη, «προκειμέ-
ν» ν' αναπτύξει στον ομόλογο Γάλλο συνάδελφό-του, Φραν-
σουά Πονσέ, τις ελληνικές θέσεις πάνω στο θέμα των ελληνο-
τουρκικών σχέσεων». (Ο κ. Μητσοτάκης θα πάει στη γαλλική
πρεσβεία στις 11 Μαρτίου).

στους λογαριασμούς της ΔΕΗ

ΤΟ ΜΕΤΑΞΥ και πέραν από τα συμβαίνοντα στη σφαίρα
εξωτερικής πολιτικής, η κυβέρνηση μετρά και ξαναμετρά
ψηφούς που μπορεί να συγκεντρώσει στις προσεχείς εκλο-
γές, καθώς πληθαίνουν οι αγωνίες-της και κλιμακώνεται η ορ-
του μέσου πολίτη. Αλλά και κάποια ερωτήματα — απηνή,
αλττικά... — αυξάνουν την καχεξία-της: «Τι ζημιά μπορούν
να φέρουν οι φουσκωμένοι λογαριασμοί της ΔΕΗ; Θα πρέ-
να «θυσιασθεί» ο υπουργός Βιομηχανίας κ. Μάνος ή ο διοι-
της της ΔΕΗ κ. Μωυσής; Πώς θ' αντιμετωπίσουμε το κύμα
απεργιών στην «Ολυμπιακή», στα λιμάνια, στην εκπαιδευ-
στα εστιατόρια, στα καθαριστήρια, στα Ταχυδρομεία;... Αλ-
και με τους αγρότες, που επιμένουν να συμμετέχουν στα το-
συλλαλητήρια, ν' απέχουν από τις συναλλαγές και να συν-
τον αποκλεισμό των αστικών κέντρων, τι μπορεί να γί-
»

Όταν ο κ. Αβέρωφ προειδοποιεί...

ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ αυτό «τοπίο», ήλθε να προστεθεί η
ωση-προειδοποίηση του υπουργού Εθνικής Αμύνης κ. Αβέ-
ρωφ: «Δεν είναι δυνατή, σε καμιά περίπτωση, είτε, η σύμπραξη
υ δ ή π ο τ ε τμήματος της Δεξιάς με το ΠΑΣΟΚ του κ. Πα-
»

πανδρέου». Υποτίθεται ότι η δήλωση αυτή αποτελεί απάντηση
στη συνέντευξη του προέδρου του ΠΑΣΟΚ, Α. Παπανδρέου,
στην «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία». Για τους γνωρίζοντες ό-
μως τα διαδραματιζόμενα «εντός των τειχών» της «Νέας Δη-
μοκρατίας», η δήλωση Αβέρωφ αποτελεί «προειδοποίηση» και
προς τον πρωθυπουργό κ. Ράλλη, και προς τον πρόεδρο της
Δημοκρατίας κ. Καραμανλή. Το «μήνυμα» προς τον πρώτο,
είναι απλό: Σταματήστε κάθε σκέψη για συγκρότηση «συμμα-
χικής κυβέρνησης» με το ΠΑΣΟΚ — όπως εισηγούνται λ.χ.,
ο πρώην πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Τσάτσος, ή ο πρώην υ-
πουργός Συντονισμού κ. Μπούτος... — στην περίπτωση που
ούτε η «Νέα Δημοκρατία», ούτε το ΠΑΣΟΚ συγκεντρώσουν
αυτοδύναμη πλειοψηφία... Το «μήνυμα» προς τον πρόεδρο της
Δημοκρατίας, είναι επίσης απλό: στους όποιους χειρισμούς
κάνετε, την επομένη των εκλογών, για να εξασφαλίσετε βιώσι-
μη κυβέρνηση, ν' αποκλείσετε τη δική-μου συναίνεση... Ωστό-
σο, ο προσεκτικός παρατηρητής, δε θα δυσκολευθεί να διακρί-
νει, μέσα από τις γραμμές του κειμένου του κ. Αβέρωφ, τη βα-
θύτερη σκέψη-του: Αποκλείω κάθε συνεργασία με το «ΠΑΣΟΚ
του κ. Παπανδρέου», αλλά καθόλου δεν αποκλείω συνεργασία
με βουλευτές που θα εκλέγονταν με τη σημαία του ΠΑΣΟΚ,
αλλά που θα ήσαν διατεθειμένοι, την κατάλληλη στιγμή, ν' α-
π ο χ ω ρ ή σ ο υ ν από το κόμμα-τους, για να βοηθήσουν στη
συγκρότηση κυβέρνησης συνασπισμού!

ΑΝ ΓΡΑΦΟΝΤΑΙ τα παραπάνω, δεν είναι για να προδικά-
σουν την όποια έκβαση των προσεχών εκλογών, αλλά για να
δείξουν πόσο αβέβαιη θεωρούν, ακόμη και ηγετικά στελέχη
του κυβερνητικού κόμματος, την πιθανότητα εκλογικής-τους
νίκης, παρά τις διακηρύξεις περί... «κατακόρυφης ανόδου»
της «Νέας Δημοκρατίας». Γράφονται επίσης για να υπομνή-
σουν ότι, πολύ πέραν από το σημερινό διπολισμό, η απλή ανα-
λογική παραμένει το μεγαλύτερο εχέγγυο για την πτώση της
Δεξιάς και το σχηματισμό δημοκρατικής κυβέρνησης, που να
στηρίζεται σ' όλες τις δυνάμεις της Αλλαγής.

ANTHNSΩP

Ιερομηνίες

ΕΒΑΡΗΣ

10:

Εφθάσε στην Αθήνα ο
ατος διοικητής των δυνάμεων
ΝΑΤΟ στρατηγός Ρότζερς.

Ο θέμα των συνομιλιών-του
η ίδρυση του νέου νατοϊκού
τηγείου στη Λάρισα.

Σκοτώθηκαν 6 εργάτες στα
μεσοί τηγεία Ελευσίνας.

Κορυφώθηκε η αντίδραση
ντιπολίτευσης στην απόφαση
υβέρνησης να επιτρέψει την
της Φρειδερίκης στο Τατόι.

11:

Στην Πολωνία απορρίφθηκε
ο ανώτατο δικαστήριο η
η ιδρύσεως «Αγροτικής

Λεγγύης». Το δικαστήριο
άφησε «ανοικτή την πόρτα»
1 αποκτική νομική

1 αποκτή της Ένωση καλλιεργητών
χι όμως ως εργατικό
τείο, αλλά ως σύνδεσμος.

12

Εγίνε στο Τατόι η κηδεία
ρειδερίκης. Την κυβέρνηση
σώπησε ο υπουργός

πρίας κ. Στεφανόπουλος. Σε
εις-του ο Κωνσταντίνος

Λυψε την επιθυμία-του για
κή εκδήλωση μοναρχικών,
στη πρόσχημα της «λαϊκής

εσχόλιο του «Τας» η
ική Ένωση δηλώνει ότι θα
ήσει επίσης με βόμβα

του, εάν ο Ρήγκαν

προχωρήσει στην κατασκευή του
όπλου.

Παρασκευή 13

Ο νέος πρωθυπουργός της
Πολωνίας Γιαρουζέλσκι προέβη
σε ευρύ ανασχηματισμό της
κυβέρνησης και ζήτησε τρίμηνη
αναστολή των απεργιών.

Σάββατο 14

Ο πρόεδρος της Αιγύπτου
Σαντάτ κάλεσε τη Δυτική Ευρώπη
να στείλει στρατεύματα στη Μέση

Ανατολή για να αντιμετωπισθούν
αποτελεσματικά «οι σοβιετικές
προσπάθειες να υπονομευθεί η
συμφωνία ειρήνης Αιγύπτου-
Ισραήλ, μετά την αποχώρηση των
Ισραηλινών στρατευμάτων από το
Σινά, το 1982».

Με ανακοίνωσή-του ο
Σύλλογος Διπλωματούχων
Μηχανικών της ΔΕΗ καταγγέλλει
ότι η τιμή του ρεύματος θα
αυξηθεί κατά 80% σε σχέση με το
1980.

Κυριακή 15

Ο Κινέζος αντιπρόεδρος
Τένγκ-Χοιάο-Πινγκ σε συνομιλία
με τον Φ. Μιττεράν, που βρίσκεται
στο Πεκίνο, επανέλαβε ότι θεωρεί
«αναπόφευκτο έναν τρίτο
παγκόσμιο πόλεμο».

Δευτέρα 16

Γενική απεργία των Βάσκων,
στην οποία συμμετείχαν χιλιάδες
εργαζόμενοι, διαμαρτυρόμενοι για
το θάνατο από βασανιστήρια του
αυτονομιστή Χοζέ-Ιγκαρθίο
Αρεγκούι.

Τρίτη 17

Κάθετη άνοδο σημείωσε το

δολάριο στις διεθνείς
χρηματαγορές λίγο πριν ο
πρόεδρος Ρήγκαν εξαγγείλει την
οικονομική-του πολιτική.

Η κυβέρνηση στην Πολωνία
μετά από κατάληψη των
Πανεπιστημίων δέχθηκε τελικά να
αναγνωρίσει την ανεξάρτητη
φοιτητική ένωση.

Τετάρτη 18

Ομάδα ειδικών του Στέιτ
Ντιπάρτμεντ για θέματα της
Λατινικής Αμερικής και της
Εθνικής ασφάλειας θα
αναχωρήσει για την Ιταλία,
Ελλάδα και Τουρκία, με σκοπό «να
ενημερώσει τις αντίστοιχες
κυβερνήσεις επί της σοβιετικής
διδεισδύσεως στην κεντρική
Αμερική και ειδικότερα για την
υλική βοήθεια την οποία παρέχει
η Μόσχα στους τρομοκράτες του
Ελ Σαλβαντόρ».

Πέμπτη 19

Η κυβέρνηση απέκλεισε την
αλλαγή του εκλογικού
συστήματος και την καθιέρωση
της απλής αναλογικής.

20 Αμερικάνοι στρατιώτες με
επικεφαλής δυο αξιωματικούς
επέδραμαν στην κεντρική πλατεία
της Δράμας, πραγματοποιώντας
άσκηση στα πλαίσια του
«αντιατομικού, ραδιολογικού,
βιολογικού, χημικού πολέμου».

Παρασκευή 20

Η χούντα της Τουρκίας
ανακοίνωσε τη σύλληψη των
ηγέτων καθώς και 1194 μελών της
παράνομης οργάνωσης «Ντεβ
Σολ» (Επαναστατική Αριστερά)

Σάββατο 21

Διαμαρτυρία της ελληνικής
κυβέρνησης για την άσκηση των
Αμερικάνων στη Δράμα. Από
αμερικάνικης πλευράς ζητήθηκε
«συγγνώμη», αποδίδοντας τα
γυμνάσια σε... παρανόηση.

Στεγαστικό πρόγραμμα
εξήγγειλε η κυβέρνηση με
αυξημένο το ύψος του κάθε
δανείου, το πολύ μέχρι 40%

Κυριακή 22

Εγίναν οι αρχαιρεσίες στο Δι-
κηγορικό και Ιατρικό Σύλλογο Α-
θήνας για την ανάδειξη νέων Διοι-
κίσεων.

Δευτέρα 23

Απόπειρα πραξικοπήματος από
κατάλοιπα του φρανκισμού εκδη-
λώθηκε στην Ισπανία κατά της νό-
μιμης κυβέρνησης. Τελικά όμως,
το πραξικόπημα κατέρρευσε απο-
μονωμένο, μιας και ο στρατός πει-
θάρχησε στην κυβέρνηση.

Συνάντηση με τον Ρήγκαν πρό-
τεινε στην εναρκτήρια ομιλία-του
στο 26ο Συνέδριο του Κ.Κ.Σ.Ε. ο
Πρόεδρος Μπρέζνιεφ.

Τρίτη 24

Σεισμός 6,6 Richter στις 11 το
βράδυ στην Αθήνα και αλλού, παν-
τού, σ' όλη την επικράτεια, πλην
των «Νέων Χωρών» που εντάχθη-
καν στον εθνικό κορμό μετά το
1912. Σεισμός, συμπυκνώσεις πανι-
κού, συρρίκνωση ασφάλειας, οι
πολίτες του Άστεως στρατω νισμέ-
νοι στα λιγοστά πάρκα-ανοιχτό πε-
διο, έξω απ' τον (οικοδομημένο)
χώρο της καθημερινής-τους ασφάλ-
ειας — σχιζοφρένειας.

ΕΝΑΣ ΣΕΙΣΜΟΣ ΑΚΟΜΑ...

Είναι βέβαιο ότι δεν ευθύνεται η Κυβέρνηση για το γεγονός των σεισμών που «χτύπησαν» από τον Κορινθιακό, την Αθήνα και τον Πειραιά, μέχρι τη Θήβα, ανθρώπους και κτίρια, μ' έναν απολογισμό θυμάτων — μέχρι την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές — είκοσι περίπου νεκρών και εκατοντάδων τραυματιών. Ευθύνεται, όμως, για όλα τ' άλλα!

Η εικόνα της κρατικής μηχανής, τραγελαφική. Η κατ' αρχήν είδηση ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας... ενημερώνεται συνεχώς και ότι ο Υπουργός Εθνικής Αμύνης κ. Αθέρωφ, είχε σύσκεψη με τον κ. Γκράτσιο σχετικά με την αντιμετώπιση της κατάστασης κλπ., δίνει το μέτρο της ανετοιμότητας του κράτους και καταδειχνει γι' άλλη μια φορά, την εμπεδωμένη στους κρατούντες συνείδηση, ότι μόνη λειτουργούσα μηχανή είναι... ο Στρατός, στην οποία ενατοποτιθενται και οι ελπίδες σωτηρίας σε κρίσιμες στιγμές — σύνδρομο λανθάναντος αυτοματισμού και μιας ροπής αδρανείας στην κατεύθυνση της εκχώρησης, έστω και περιστασιακά, της εξουσίας...

Οι συστάσεις — και η υπάρχουσα αντικειμενική αναγκαιότητα — για ψυχραιμία και ορθοφροσύνη από την πλευρά των πολιτών, δεν μπορούν να αντισταθμίσουν την απουσία κάθε μέτρου ετοιμότητας από την πλευρά του επίσημου κράτους, κάθε σχεδίου κινητοποίησης, κάθε προγραμματισμού για την αντιμετώπιση ανάλογων συνθηκών και καταστάσεων...

Φωνή βοώντος εν τη ερήμω οι προειδοποιήσεις και οι επισημάνσεις ειδικών και μη, μετά την οδυνηρή εμπειρία των πρόσφατων σεισμών της Θεσσαλονίκης, τον Ιούνιο του 1978! Ο φόρος αίματος δεν συνέτισε τότε τους αρμόδιους και φοβόμαστε ότι δεν θα τους συνετίσει και τώρα.

Δεν υπάρχουν μόνο οι θάνατοι και οι τραυματισμοί ανθρώπων, οι ρωγμές και οι καταστροφές κτιρίων — υπάρχει και η κατεδάφιση και του τελευταίου ίχνους εμπιστοσύνης του έλληνα πολίτη προς ένα κράτος που, ενώ φροντίζει τα μέγιστα για την αυτοσυντήρησή του, αδιαφορεί για τη ζωή των «υπηκόων» που εξουσιάζει. Ο κλυδωνισμός αυτός ξεπερνάει κατά πολύ τα 6,6 της κλίμακας Ρίχτερ...

ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ — ΧΩΡΙΣ ΚΑΘΑΡΣΗ...

Με την προσωπική παρέμβαση του Πρωθυπουργού κ. Γ. Ράλλη και του Αρχηγού του ΠΑΣΟΚ κ. Α. Παπανδρέου, έληξε — χωρίς την αναμενόμενη κάθαρση — το δράμα που παίχτηκε σε τρεις πράξεις στο τέλος της περασμένης και στις αρχές αυτής της εβδομάδας στη Βουλή.

ΠΡΑΞΗ ΠΡΩΤΗ. (Πέμπτη, 19.2.81) Ο Υφυπουργός Οικονομικών κ. Μποκοβός εξαπέλυσε προκλητική επίθεση, άμεσα εναντίον του ΠΑΣΟΚ και έμμεσα, όπως τελικά φάνηκε, εναντίον του κ. Α. Κακλαμάνη, επιστρατεύοντας το «βαρύ πυροβολικό»: («Το τί υποχρέωση έχουμε, το ξέρουμε. Δεν θα μας τη διδάξετε σεις, πολύ περισσότερο αυτή η πτέρυγα (του ΠΑΣΟΚ) δεν μπορεί να μας τη διδάξει. Και ξέρουμε ποιοι απ' αυτήν την πτέρυγα

επήγαιναν κάθε μέρα στον Παπαδόπουλο και στον Ιωαννίδη. Να μην αναφέρουμε και ονόματα, διότι είναι και παρόντες απόψε»).

Στην επανειλημμένη πρόκληση του Κοινοβουλευτικού Εκπρόσωπου του ΠΑΣΟΚ κ. Αλευρά — μία πρόχειρη καταμέτρηση από τα πρακτικά της Βουλής δίνει τον αριθμό 7, καθώς και 2 αντίστοιχες παρεμβάσεις των βουλευτών του ΠΑΣΟΚ Βραδέλη και Καρρά — να κατονομάσει τους «συνομιλητές», ο κ. Μποκοβός δεν απετόλμησε το «μέγα άλμα», αρκούμενος σε... τοπογραφικούς προσδιορισμούς: («Ο συνομιλητής κάθεται δίπλα σας» και «είναι, κ. Αλευρά, αυτός που κάθεται στα ίδια έδρανα με σας»).

Αξιοσημείωτη η «πυροσβεστική» ενεργοποίηση — τέσσερις φορές από την αρχή της

συνεδρίασης — του προεδρεύοντος κ. Μπουργιά.

ΠΡΑΞΗ ΔΕΥΤΕΡΗ. (Παρασκευή, 20.2.81) Ο κ. Α. Κακλαμάνης, μετά τη δημοσίευση στον Τύπο ότι αυτός ήταν ο στόχος του κ. Μποκοβού, ζήτησε να παρουσιαστεί στη Βουλή ο κ. Μποκοβός: «Να έρθει με τις απαραίτητες αποδείξεις-του, για να δούμε πού ήταν ο κ. Μποκοβός στην περίοδο της δικτατορίας και πού εσitzετο...».

Τη γενικότερη διάσταση του θέματος έσημανε με δηλώσεις-του ο κ. Α. Παπανδρέου, ο οποίος και ζήτησε την παραίτηση του κ. Μποκοβού, χαρακτηρίζοντάς-τον σαν «σκόφοντα».

ΠΡΑΞΗ ΤΡΙΤΗ. (Τρίτη, 24.2.81) Κάτω

ΤΟ ΙΣΠΑΝΙΚΟ «ΠΡΟΝΟΥΝΤΣΙΑΜΕΝΤΟ»

Το «προνουντσιαμέντο» της Ισπανίας είναι μάλλον λάθος να χαρακτηριστεί σαν «οπερέτα» και «τραγικοκωμικό». Αντίθετα δείχνει τις βαθιές ρίζες του φασισμού σ' αυτή τη χώρα, δείχνει και γενικότερα το εύθραυστο των δημοκρατικών θεσμών, την ασταθή δομή της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, φανερώνει την πολιτική ιδιαιτερότητα των συνθηκών στις χώρες της περιφέρειας και του Νότου της Ευρώπης.

Ο συνταγματάρχης της «Γκουάρντα Σιβίλ», Αντόνιο Τεχέρο, έδειξε ότι αρκούν 100 αλήτες με στολή για να δημιουργήσουν γεγονός τέτοιας κλίμακας, ώστε η ισορροπία να αποκατασταθεί «υπό όρους» μόνο μετά τη σαφή καταδίκη της ενέργειας από τον Χουάν και την ανώτατη ηγεσία του στρατού. Δείχνει, βέβαια, ταυτόχρονα η ενέργεια αυτή, την οριακή δυνατότητα της πραξικοπηματικής βίας, όταν δεν υπάρχουν εξασφαλισμένες άλλες κοινωνικές και πολιτικές προϋποθέσεις.

Το γεγονός ως προς την ίδια την Ισπανία θα έχει δυο αλληλοσυμπληρούμενες άμεσες επιπτώσεις: απ' τη μια θα διευκολύνει μια ενέργεια κάθαρσης στις ένοπλες δυνάμεις και και τα σώματα Ασφαλείας (κατά το δικό-μας αντίστοιχο του Φλεβάρη του '75). Από την άλλη, θα ισχυροποιηθούν οι πόλοι εξουσίας της κοινοβουλευτικής Δεξιάς και του θρόνου, μια και προβάλλουν ως οι μόνοι εγγυητές της «συνταγματικής τάξης».

Το τίμημα θα το καταβάλουν το εργατικό κίνημα και οι Βάσκοι, που θα πρέπει πια να πειθαρχήσουν σε ένα καθεστώς «εσωτερικής ανάγκης» που θα συνοδεύει για πολύ καιρό, όπως φαίνεται, την ισπανική πολιτική ζωή.

Δεν πρέπει επίσης να διαφύγει της προσοχής, ότι την ώρα που ο Ντ' Εσταίν τηλεφωνούσε στον Χουάν ενισχυτικά για την υπόθεση της «Δημοκρατίας και του Συντάγματος» στην Ισπανία, ο Χαίηγκ αρνιόταν να προβεί σε δηλώσεις, εν ονόματι της «ρευστής καταστάσεως» και της «μή επεμβάσεως στα εσωτερικά της χώρας αυτής...».

Και μια χαρακτηριστική πινελιά: Δεν ξέρουμε αν ο φακός αδικησε τμήμα του ισπανικού κοινοβουλίου, αλλά η τιμή-του διασώθηκε στο πρόσωπο του Α. Σουάρεθ, που σε μια πολιτική πράξη προσωπικής αξιοπρέπειας, έμεινε, έστω και ως ιδαλγός, άκαμπτος στη θέα των φασιστών εισβολέων. Ας έχουν ορισμένοι ομόλογοι σε άλλες χώρες ένα μικρό παράδειγμα προς μίμηση...

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ

Δικάζεται σήμερα στο Πλημμελειοδικείο Ιωαννίνων ο δημοκρατικής καθηγητής κ. Μανόλης Παπαθωμόπουλος με την κατηγορία της δυσφήμισης μιας πρώην βοηθού του πανεπιστημίου.

ισφήμιση» έγκειται στο γεγονός, ότι όταν η εν λόγω βοηθός οχωρούσε «εθελουσίως» βάσει του ν. 815, έγινε στη Σύγκλητο όταση απονομής «ευφήμου μνείας», που αντέκρουσε ο κ. Ιπαθωμόπουλος με την επισήμανση ότι στη δικτατορία, και ώρα εργασίας, η κυρία βοηθός έπινε καφέ με τον υποδιοικη- της Ασφάλειας και γνωστό διώκτη του φοιτητικού κινήματος, κεντρικό ξενοδοχείο της πόλης.

Δεν μπορούμε, ούτε θέλουμε να προδικάσουμε τη στάση του αστηρίου. Σε ένα άλλο όμως επίπεδο, θέλουμε να κάνουμε παρατήρηση:

Είναι γενικά, χαριτωμένο, ότι άνθρωποι που στη διάρκεια της τατορίας θεωρούσαν τιμή-τους να συνδέονται με το καθε- ύς, θεωρούν σήμερα συκοφαντία, να υπενθυμίζεται η τότε λιτεία-τους.

Αν όμως, τουλάχιστον, θέλουν να διασώσουν την τιμή, υπάρ- μόνο ένας έντιμος δρόμος: η σιωπή. Γιατι οι άνθρωποι διαθέ- νουν και μνήμη και κρίση. Όστε η επιχειρούμενη αντιστροφή ν όρων, να μην είναι τουλάχιστον πειστική...

ΡΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

Εάντα επίκαιρο το θέμα της ανεξαρτησίας και της «ανεξαρτη- ς»:

Η πρόσφατη ανεξαρτητοποίηση ή μάλλον, για να είμαστε α- βέστεροι, η αποχώρηση, ύστερα από ένα χρόνο ταλαντεύσε- του κ. Μ. Ξυλούρη από την ΕΔΗΚ του κ. Ζιγδή, αποτελεί μια ιάκωση — την τελευταία; — του φαινομένου ενός κόμματος αιμορραγεί και ενός πολιτικού χώρου που προσπαθεί απε- ισμένα να αναδιαταχθεί, για να επιβιώσει ενόψει των δηωτι- επιπτώσεων του χαρακτήρα των επομένων εκλογών («σύγ- υση γιγάντων») και του εκλογικού συστήματος.

Η δήλωση του ανεξάρτητου — τέως Ν.Δ. και πρώην εκπρο- του της «Βόλβης» — κ. Α. Πνευματικού, ότι «θα κατέβει αυτή ορα σαν ανεξάρτητος», μετά την ευδιάκριτη παρουσία -του αξύ των τεθλιμμένων πιστών της «βασιλομήτορος», είναι ένα μα — τουλάχιστον — αυτού του χαρακτήρα της... ανεξαρτη- ς του εν λόγω βουλευτή.

Η σωρεία αλλά και η κατάληξη της πορείας των ανεξαρτητο- ήσεων μετά τις εκλογές του '77 — μια απλή καταμέτρηση μεταβολών... θα πείσει — δείχνει ότι η ανεξαρτητοποίηση είναι παρά μια μεταβατική περίοδος, προοίμιο της επόμε- κομματικής συγκρότησης ή στέγασης.

Ο κατάλογος, τέλος, των εναπομεινάντων ανεξάρτητων βου- ών, με μια ίσως εξαίρεση, ομολογεί τη... σχετικότητα του ό-

μαγνητισμός που ασκεί η ενδομήτρια κομματική θαλπωρή,

σκια της απόπειρας πραξικοπήματος στην Ισπανία και με την κατ' εξαίρεση πα- ρα του Πρωθυπουργού και του Αρχηγού αξιωματικής αντιπολίτευσης, πέφτει η ραία, χωρίς να ολοκληρωθεί το δράμα με αναμενόμενη κάθαρση.

Ο κ. Μποκοβός καταργείται από τον κ. Αη που δηλώνει εξ ονόματος του κ. Μπο- ρού — ο οποίος είχε ζητήσει την ανάκληση αρχήν των χαρακτηρισμών του Προέ- του ΠΑΣΟΚ και των λεχθέντων από τον ακλαμάνη — ότι «Θεωρείται πως δεν εί- ποτε ο κ. Μποκοβός από αυτά που ελέ- αν την περασμένη Πέμπτη, τα ανακαλεί, α τελειώνει η συζήτηση», κάνοντας έτσι εκτή την πρόταση του κ. Παπανδρέου.

(Ο κ. Παπανδρέου είχε προτείνει «να ανα- καλέσει ο κ. Μποκοβός, οπότε και το θέμα κλείνει οριστικά», και με αυτήν την προϋπό- θεση «ευχαρίστως και εγώ ανακαλώ τη βαριά φράση που χρησιμοποίησα» και «όταν συμβεί αυτό, είμαι βέβαιος ότι ο κύριος Κακλαμάνης θα ανακαλέσει αυτά τα οποία είπε... »).

Έτσι έπεσε η αυλαία και «λύθηκε» το ζή- τημα — αλήθεια, τί θα γίνει με τα πρακτικά των συνεδριάσεων της Πέμπτης και της Πα- ρασκευής; — χωρίς την ουσιαστική-του επί- λυση...

Η κατάργηση του κ. Μποκοβού από τον κ. Ράλλη, από τη μια μεριά, και η απόλυτη στη- ριξη επί της ουσίας του κ. Κακλαμάνη από τον κ. Παπανδρέου, με την ταυτόχρονη διαλ-

λακτική προσφορά-του, οδήγησαν στην ε- κτόνωση της έντασης, αλλά άφησαν, δυστυ- χώς μια γεύση ανικανοποίητου.

Είναι επίσης γεγονός, ότι η κατασταλτική επενέργεια της απόπειρας πραξικοπήματος στην Ισπανία και της παρουσίας των επικε- φαλής των δύο ισχυρότερων πολιτικών σχη- ματισμών της χώρας, συνέβαλε στο να μείνει ακόμα ασαφές, αν στη συγκεκριμένη περί- πτωση δοκιμάστηκαν πολιτικές τακτικές, αν π.χ., έγινε ένα «τεστ» απομάκρυνσης από τις προδιαγραφές της «ηπιότητας», ή αν α- πλά και μόνο «εμφυλοχώρησε σφάλμα», λό- γω υπερβάλλοντος ζήλου του κ. Μποκοβού...

του Γιάννη Ιλιάνου

με όλα τα «ευεργετικά» παρεπόμενά-της, φαίνεται πως αντι- σταθμίζει τους συνεπακόλουθους ισοπεδωτικούς καταναγκα- σμούς και τα αντίστοιχα λύτρα... και λειτουργεί αποσβεστικά.

Πέρα από τις άλλες παράμετρους του θέματος, είναι φυσιο- λογικό το γεγονός ότι τα δεδομένα αυτά, αποθαρρύνουν καταρ- χήν ένα εγχείρημα μιας ανεξάρτητης αριστερής και αδέσμευτης κοινοβουλευτικής υποψηφιότητας...

ΤΟ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΤΗΣ ΑΠΟΚΤΗΝΩΣΗΣ

Η καθιέρωση του πενθήμερου στην Εκπαίδευση έδωσε την ευ- καιρία στους γνωστούς σκοταδιστικούς κύκλους του Υπουρ- γείου Παιδείας να προωθήσουν ακόμα περισσότερο τα αυτό- χρημα αποκτηνωτικά σχέδιά-τους. Με το πρόσχημα ότι δεν πρέ- πει να επιβαρύνονται υπέρμετρα τα παιδιά, περικόπηκαν ά- γρια όλα τα μαθήματα που συγκροτούσαν τη γενικότερη παι- δεία και διαμόρφωναν την πνευματική φυσιολογία των νέων.

Δεν αντιμετωπίστηκε ούτε στιγμή η πρόταση να περιοριστεί η φλυαρία και η επανάληψη περιττών λεπτομερειών που βρίθουν στην ύλη των κυρίων μαθημάτων. Αντίθετα, βρέθηκε η εύκολη λύση να μειωθούν οι ώρες των πολιτιστικών δραστηριοτήτων — ακόμα περισσότερο — γιατί η διαδικασία είχε αρχίσει ήδη εδώ και τρία χρόνια. Καταργήθηκε η ζωγραφική στην 1η τάξη του Λυκείου και μειώθηκαν οι ώρες του μαθήματος στο Γυμνάσιο. Το ίδιο και για τη Μουσική. Το μάθημα «Πολιτισμού» που τόσο ενδιαφέρει στα περισσότερα σχολεία τους μαθητές, συρρικνώθηκε. Οι γυμναστικές ασκήσεις εξαφανίστηκαν και αντικαταστάθηκαν με ένα ανεπαρκέστατο πρωινό άθλησης σε γυμναστήριο...

Αυτές οι εξελίξεις, σε συνδυασμό με την ένταση των διαγωνισμών και των τεστ, δείχνουν σαφώς ότι η τάση των εμπνευστών της κυβερνητικής εκπαιδευτικής πολιτικής είναι να συσσωρεύσουν ένα μέγιστο πλήθος στεγνών γνώσεων, μέσα στους άπληστους ακόμα εγκέφαλους των θυμάτων-τους. Να αφαιρέσουν κάθε ευκαιρία ανάπτυξης πρωτοβουλιών από τους νέους εκπαιδευτικούς, που έχουν τα τελευταία χρόνια μπει σε μεγάλους αριθμούς στα σχολεία, μέχρι να τους φάει κι αυτούς η δημοσιοϋπαλληλική ρουτίνα. Και να διαιωνίσουν την παραγωγή τεχνικά καταρτισμένων ίσως, αλλά αδαών και ακέφαλων μικροαστών, που αποτελούν την πελατεία της δεξιάς κουλτούρας «τύπου Βουγιουκλάκη», που μας προβάλλει καταιγιστικά το λαμπρό κράτος της Δεξιάς.

ΛΙΓΕΣ ΜΕΡΕΣ ΠΡΙΝ ΤΙΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Οι εκλογές στους Φοιτητικούς Συλλόγους προκηρύχθηκαν από την ΕΦΕΕ για τις 19 Μάρτη. Γίνονται σε μια περίοδο που χαρακτηρίζεται από τον έντονο και ανεβασμένο τόνο του προεκλογικού κλίματος, εξ αιτίας των επικείμενων βουλευτικών εκλογών, αλλά και από την κρίσιμη φάση αναζήτησης μιας νέας στρατηγικής, που βρίσκεται το φοιτητικό κίνημα.

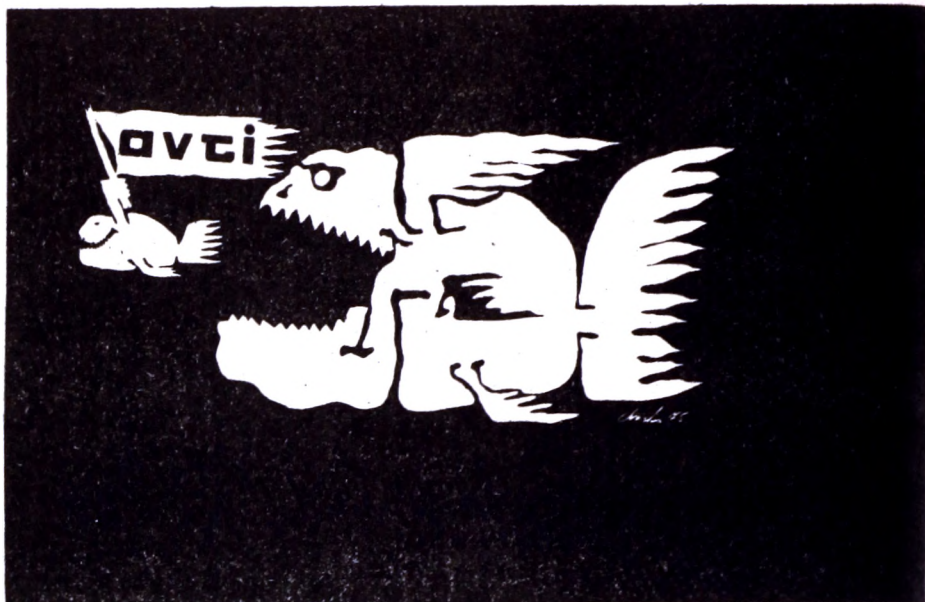
Μέσα στους φοιτητικούς συλλόγους, απ' ό,τι φαίνεται μέχρι τώρα τουλάχιστον, οι παρατάξεις των κομμάτων της αντιπολίτευσης έχουν προσανατολισθεί στην αναμέτρηση των βουλευτικών εκλογών, υποτάσσοντας κυρίως εκεί κάθε άλλη πρωτοβουλία και δραστηριότητά-τους. Οι καταλήψεις στο Ε.Μ.Π. οδήγησαν, τελικά, με την απώλεια του εξαμήνου σε μια συνολική ήττα το Φ.Κ., που αδυνατεί να απαντήσει έστω και αμυντικά στην πολιτική της Συγκλήτου του Ιδρύματος και της κυβέρνησης. Από την άλλη πλευρά, η προσπάθεια για το νόμο-πλαίσιο, παρά την υπόσχεση του πρωθυπουργού στη σχετική συζήτηση στη Βουλή για άμεση προώθησή-του, φαίνεται να θυσιάζεται στις σκοπιμότητες όλων των κομμάτων εν όψει εκλογών.

Η Αριστερά μένει ευχαριστημένη με την χρησιμοποίηση των φοιτητικών εκλογών σαν ένα υπέρ-της στοιχείο στην επερχόμενη προεκλογική αναμέτρηση, παρακάμπτοντας και βάζοντας σε δεύτερη μοίρα τα πιεστικά προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα το Φ.Κ. Η κατάσταση στο φοιτητικό χώρο, όμως, διαμορφώνεται έτσι, που δε μπορεί να ξεπεραστεί με την εκλογική καταγραφή της ισχύος των κομμάτων της αντιπολίτευσης, απέναντι στη φιλοκυβερνητική παράταξη και με την αποσιώπηση της νέας κρίσης στο φοιτητικό κίνημα. Και, ναι μεν, τα εκλογικά αποτελέσματα μπορεί να δώσουν ευκαιρία πανηγυρισμών για τη νίκη των δημοκρατικών δυνάμεων, αλλά όμως θα αποκρύψουν την πραγματικότητα που θάναι εντελώς διαφορετική.

Το κάλεσμα της Αριστεράς στους φοιτητές να ψηφίσουν εν ονόματι των βουλευτικών εκλογών και για τα οφέλη που θα προκύψουν γι' αυτές από μια κατίσχυση των δημοκρατικών δυνάμεων στο Φ.Κ., δίνει την ικανοποίηση της νίκης στην αντιπολίτευση σ' ένα ευαίσθητο χώρο όπως οι φοιτητές, αφαιρεί, όμως, κάθε στοιχείο αυτόνομης συγκρότησης του Φ.Κ., παρέμβασης στα Α.Ε.Ι. και γενικότερα στις πολιτικές εξελίξεις.

Οι εξελίξεις στα Πανεπιστήμια φέτος ως ελπίζουμε ότι δε θα δώσουν στο φοιτητικό κίνημα τον άχαρο ρόλο ενός προεκλογικού χαρτιού στο χέρι της Αντιπολίτευσης, αλλά τον υπεύθυνο ρόλο του διαμορφωτή και συντελεστή της παρέμβασης του Φ.Κ. στις εξελίξεις στα Α.Ε.Ι. και στο προοδευτικό κίνημα του τόπου μας.

ΔΙΚΑΖΕΤΑΙ ΤΟ «ΑΝΤΙ»

Αύριο Σάββατο, δικάζεται στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο ο εκδότης του ΑΝΤΙ Χρήστος Παπουτσάκης, γιατί έγραψε για το δημοσιογράφο της ΕΡΤ κ. Ν. Παπαδόπουλο «... καλώς υπηρετήσας τη δικτατορία» πράγμα που ο ενδιαφερόμενος αμφισβητεί.

Το δικαστήριο, βέβαια, θα αποφανθεί σχετικά. Εμείς, όμως, στους αναγνώστες-μας θέλουμε να κάνουμε σαφές με ποιά λειτουργία καπλήγουμε στη γραφή των κειμένων-μας. Ένα, ας πούμε, από τα στοιχεία που διαμόρφωσαν το τότε κείμενο, είναι και το απόσπασμα πρακτικών της συνεδρίασης της ΕΡΤ, που δημοσιεύουμε πιο κάτω. Ο κ. Γεώργιος Στεφανάκης, σημερινός αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής της ΕΡΤ, συμμετείχε τότε στο Διοικητικό Συμβούλιο, ως εκπρόσωπος της Αντιπολίτευσης:

ΞΕΝΟΦΩΝ ΖΟΛΩΤΑΣ (Πρόεδρος): Ο κ. Στεφανάκης έχει τον λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να ξεκινήσω από μία φράση την οποία είχε διατυπώσει ο Σερ Χιου Γκρην σχετικά με το ότι του προξένησε φοβερή εντύπωση το γεγονός ότι οι δημοσιογράφοι που απασχολούνται στην ΕΡΤ, απασχολούνται ερασιτεχνικά. Δηλαδή ο περισσότερος χρόνος-τους διατίθεται προς τον Τύπον και λιγώτερον προς την ΕΡΤ.

Γυρίζω ακριβώς σ' αυτό που είχε την καλωσύνη να με ενημερώσει ο κ. Λάμπρας, σχετικά με το ποιοί αποτελούν το συντακτικό επιτελείο της πολιτικής ειδησεογραφίας της ΕΡΤ. Και αυτό, διότι ίσως εγώ να μην έγινα καταληπτός στο σημείο που ήθελα. Δηλαδή δεν ενδιαφέρει την Αντιπολίτευση να έχω μόνο «ίσο μερτικό», αλλά μας ενδιαφέρει ώστε στο χώρο αυτό να δεσπόζουν εκείνοι οι δημοσιογράφοι που ασκούν υπεύθυνα το λειτουργήμα και διασφαλίζουν πλήρως την ουσιαστική ειδησεογραφική ενημέρωση. Αυτό, βέβαια, προϋποθέτει και μετρά κριτική και πιθανότατα άλλους τίτλους. Δι' αυτό και το ερώτημα παραμένει ανοικτό — όσο και αν είχε την καλωσύνη να πληροφορήσει ο κ. Σταματελάτος τη Γενική Συνέλευση ότι ο κ. Καρζής...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΑΜΑΤΕΛΑΤΟΣ: Δεν είπα όνομα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Ίσως να υπονοήτε αυτό ότι προέρχεται από τον προοδευτικώτατο χώρο, γιατί ούτε καν προέρχεται από τον χώρο της Αντιπολίτευσης. Ίσως άλλο τόσο και εμείς να έχουμε ένα ή δύο ονόματα τα οποία φθάνουν στο ακραίο σημείο της λεγόμενης Δεξιάς — γιατί δεν μου αρέσει ο τίτλος αυτός, ούτε να τον μεταχειρίζομαι — και μάλιστα έχω το όνομα του κ. Παπαδόπουλου, το οποίο, από πληροφορίες, γιατί εγώ δεν θέλω να το πιστέψω ότι εφάρμοζε στενός συνεργάτης του Σάββα του Κωνσταντόπουλου. Πιθανότατα ένας τέτοιος άνθρωπος, όταν κάνει την επιλογή της ειδήσεως, να πονομευεί ή και να νοθεύει ακόμη την ενημέρωση, που θα ήθελε να ίδια η Κυβέρνηση να μεταδώσει.

Ευτυχώς που υπάρχουν και τα πρακτικά. Τα θυμούνται άραγε...

Περιμένοντας την... αμφισβήτηση

— για την κατάργηση μιας αντισυνταγματικής πρακτικής

α δημοσιότητα... «φυσσάει»

Το Νομοσχέδιο για τα αφροδίσια, η πρό-ατη και πολλαπλά ενδεικτική καταδίκη ν «κατά το νόμο υπεύθυνων» για την έκ-ση της «Φιλοσοφίας του Μπουντουάρ» ι μια σχετική με ύποπτες μικρές αγγελίες ευνα φιλοκυβερνητικής εφημερίδας, ήταν οϊκοί παράγοντες — αντικειμενικά — για βρεθεί ο πολυπόθητος διαυλος προς τη μοσιότητα από το βουλευτή της Ν.Δ. κ. Φύσσα...

Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Είσοδος — αυτοπροσώ-ς — στην αίθουσα δημοσιογράφων με τα λυγραφημένα αντίτυπα της «Ερώτησης» ο χέρι.

Ο ΤΡΟΠΟΣ: «Παιδιά, είναι και «τσόντα», ιαφέρει... »

Ο ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: «Ερώτηση» σχετι-με το θέμα του δελεασμού «άπειρων, λό-ηλικίας, κοριτσιών για απασχόληση σε ρ πολυτελείας», με «μάλλον προδιαγε-ιμμένη — κατά Φύσσα — πορεία: την πορ-α»...

Η σοβαρότητα κάθε διαβήματος κρίνεται ι από τη σχέση μεθόδευσης και περιεχο-ου ή όχι;

εθνιστικά «διαμάντια»

Ο ταξιδιωτικός και διεθνιστικός... οργα-ός της τελευταίας περιόδου του ελληνικού νοβουλιού, έχει τα καλά-του και τα «δια-ντία»-του:

«Η άνοδος του ονόματος της χώρας-μας εξωτερικό λόγω της παρουσίας-ς στην ΕΟΚ είναι καταπληκτική... » «με ξεχωριστή τιμή ακούγεται π λ έ ο ν όνομα της Ελλάδος... », μάθαμε από τον δεδρο της Βουλής κ. Δ. Παπασπύρου, με-την επιστροφή-του από την Αγγλία. (Κα-ληκτοι κι εμείς, οι μέχρι πρότερον φο-της εθνικής-μας μετριότητας, από την ολόγηση...)

«Κοινοβουλευτική ή προσωπεία... της Λαϊκής Κίνας αναμένε-στην Αθήνα», μας πληροφορεί το σχετι-Δελτίο Τύπου. (Επιβεβαιώνεται γι' άλλη φορά, ότι στην Ελλάδα είσαι ό,τι δηλώ-α. Το αξιοπερίεργο (;) είναι ότι η «ΑΥΓΗ» απσαν η μόνη εφημερίδα, που δημοσιεύσε τοσέλιδα την είδηση — γιατί;)

είς περιμένουμε...

μοψυχία — αναγκαστική, λόγω εκλο-— όλων των πτερύγων της Βουλής εκ-στηκε — επιτέλους — στη βάση επιδο-ων «ειδικών συνθηκών», στολής, υπερω-κλπ. με την ψήφιση σχετικού Νομοσχε-για τους υπηρετούντες στα Σώματα Α-λείας, που, σύμφωνα με τον «επαναπα-θέντα» και επανακάμψαντα δριμύτερο γητή της Ν.Δ. κ. Χρ. Αποστολάκο, ιναι σώμα και βίωμα της εθνικής-μας δυ-ως... »

Και τότε η «αποκάλυψη» — «ο κόσμος το' χει ιπανο κι εμείς κρυφό καμάρι» — του έθιμον πλέον φακελώματος πολιτών, εσε να τη διαταράξει. Η ευλύγιστη στά-αι οι «διαβεβαιώσεις» του κ. Δαβάκη, ως και η ανοχή από την άλλη πλευρά, ησαν...

μείς, πάντως, περιμένουμε κάποιο πόρι-και κάποιες «κυρώσεις» από το Νοέμ-— θυμάται ο κ. Δαβάκης;)

ιτά τα άλλα, λίγη υποκρισία δεν βλά-ντο...

Είναι πιθανό, η επανάληψη της επισήμανσης ενός από τα ευάρημα «κακώς κείμε-να» της ελληνικής κοινοβουλευτικής πραγματικότητας, να δημιουργεί την αίσθηση της μονοτονίας στον αναγνώστη και να εντείνει τη γεύση της πικρίας στον επισημαί-νοντα, στο βαθμό, που η επισήμανση παραμένει αναποτελεσματική.

Παρ' όλα αυτά επανερχόμαστε — έστω και σε βάρος του ρεπορτάζ — για *τρίτη συ-νεχή φορά* στο θέμα των λαθραίων και άσχετων «τροπολογιών», που διαμορφώνουν Νομοσχέδια απαράδεκτων «ποτ-πουρι» — βλ. ΑΝΤΙ, τχ. 170 και 171. (Η ευαισθητο-ποίηση, τις τελευταίες ιδιαίτερα βδομάδες, μεγάλης μερίδας του Τύπου σχετικά, α-ποτελεί μια ακόμη ενίσχυση σ' αυτήν την κατεύθυνση).

Αφορμή αυτή τη φορά, οι άσχετες προσθήκες στην κύρωση της Σύμβασης για τη δασοπονία και η αντίστοιχη πρακτική στο Νομοσχέδιο του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών — και πάλι — «για τα αποκλίνοντα εκ του φυσιολογικού άτομα», καθώς και το αηδές φαινόμενο του συνωστισμού «ενδιαφερομένων» στο καφενείο και τους διαδρόμους της Βουλής κρατώντας τα «αιτήματά»-τους μεταμφιεσμένα — και όχι λόγω... Αποκρίας — σε... «τροπολογίες» ανά χείρας...

● Είναι ή δεν είναι απόκλιση... εκ του φυσιολογικού — για να «φρεσκάrouμε» λίγο τη μνήμη-μας — όταν σ' ένα Νομοσχέδιο με 97 Άρθρα (δόξα τω Θεώ) «επισυνάπτονται» και... 223 τροπολογίες; (Δράστης ο πρώην υπουργός Οικονομικών κ. Α. Κανελλό-πουλος στο φορολογικό Νομοσχέδιο, πριν από έναν ακριβώς χρόνο).

● Είναι ή δεν είναι «παρά φύση» — μια και το συζητούμενο ακόμα Νομοσχέδιο «για τα αφροδίσια» πάσχει και αυτό από την ίδια ασθένεια — νομοθετική πρακτική, όταν η αναστολή ισχύος του Ν. 815/78 για τα εξεταστικά μέτρα, ενσωματώνεται σαν... «τροπολογία» σε Νομοσχέδιο, που προβλέπει τη ρύθμιση ανταλλαγής ακινήτων με-ταξύ Πανεπιστημίου και Δημοσίου; (Δράστης το Υπουργείο Παιδείας, τον περασμέ-νο Σεπτέμβριο).

Είπαμε, το φαινόμενο δεν είναι καινούριο... Είναι βέβαιο, όμως, ότι δεν αποτελεί μόνον «απόκλιση εκ του φυσιολογικού» — αποτελεί πρώτιστα *αντισυνταγματι-κή πράξη!*

Το άρθρο 74, Παράγραφος 5, του Συντάγματος λέει ρητά:

«Νομοσχέδιον ή Πρότασις Νόμου, περιέχουσα διατάξεις ασχέτους προς το κύριον αντικείμενον αυτών, δεν εισάγονται προς συζήτησιν.

«Ουδεμία προσθήκη ή τροπολογία εισάγεται προς συζήτησιν, αν δεν σχετίζεται προς το κύριον αντικείμενον του Νομοσχεδίου της Προτάσεως.

«Εν αμφισβήτησει (η υπογραμμισση δική-μας) αποφαινεται η Βουλή».

Περιθώριο παρανόησης γράμματος ή πνεύματος των παραπάνω δεν υπάρχει, δι-καιολογία — «νομοπαρασκευαστικής ανεπάρκειας», «κοινωνικών σκοπιμοτήτων» και, πολύ περισσότερο, ρουσφετολογικών «υποχρεώσεων» προεκλογικού χαρακτή-ρα — δεν χωρεί!

Περιμένοντας στην *πρώτη* ευκαιρία να διατυπωθεί *ουσιαστικά και έμπρακτα μέσα στη Βουλή* η αμφισβήτηση και να δούμε πώς θα αποφανθεί και η Βουλή. Όσοι «κό-πτονται» για την εφαρμογή του ισχύοντος Συντάγματος, ας το τηρούν, για να μη χά-σουν περισσότερο την αξιοπιστία-τους...

9/2/81 — 20/2/81

Εκδοτικά

● Ανεξαρτητοποιήθηκε στις 11.2.81 από την ΕΔΗΚ ο βουλευ-τής Ηρακλείου κ. Μ. Ξυλούρης.

● Οι Επερωτήσεις που συζητήθη-καν ήταν συνολικά 4 — 2 του ΠΑ-ΣΟΚ, 1 του κ. Μ. Ξυλούρη και 1 του ΚΚΕ — αρμοδιότητας των Υ-πουργείων Παιδείας, Οικονομι-κών, Βιομηχανίας/Κοινωνικών Υ-πηρεσιών και Γεωργίας.

● Οι Ερωτήσεις που συζητήθη-καν ήταν συνολικά 25—20 ΠΑ-ΣΟΚ, 4 ΚΚΕ και 1 ΕΔΗΚ.

«(Η Ελλάς) Ετίναξεν από τον αυχένα-της ζυγόν δουλι-κόν, αλλά πολλοί από τους Έλληνας φέρουν ακόμη τα στίγματα της δουλείας, τα δουλικά φρονήματα, παντάσχι διάφορα από τα γενναία της ελευθερίας και της αρετής δια-νοήματα».

Α. ΚΟΡΑΗΣ, 1830

Εκδόθηκε και κυκλοφόρησε από τη Βιβλιοθήκη της Βουλής ένας επιμελημένος μικρός κατάλογος προκηρύξεων — του Α. Υψηλάντη — και βιβλίων — ελλήνων και ξένων — που αναφέ-ρονται στην Επανάσταση του 1821 και στη δημιουργία του ελ-ληνικού κράτους. (Από κεί και το απόσπασμα που δημοσιεύ-ουμε).

ΩΡΑ 19.20

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ
ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ
ΤΡΙΑΚΟΣΙΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ
ΕΙΣΒΑΛΛΕΙ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ

ΣΤΙΣ ΕΦΤΑ ΚΑΙ ΕΙΚΟΣΙ ΑΥΤΗ
(ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛ. ΕΝΣΗΜΩΝ)
ΕΙΝΑΙ ΣΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΩΡΑ 20.05

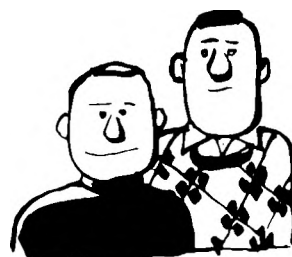
ΟΔΙΚΟΚΗΤΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ-
ΚΩΝ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΩΝ ΚΗΡΥ-
ΣΕΙ ΣΤΡΑΤΙΣΤΙΚΟ ΝΟΜΟ ΣΤΗΝ
ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ

ΣΤΙΣ ΟΧΤΩ ΚΑΙ ΠΕΝΤΕ ΑΥΤΟΣ
(ΦΩΤ. ΑΠΟ ΤΟ ΔΕΛΤ. ΤΑΥΤΟΤΗΤΟΣ)
ΚΛΕΙΝΕΙ ΤΑΜΕΙΟ

ΩΡΑ 20.30

ΟΙ ΑΡΧΗΓΟΙ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
ΣΥΣΚΕΠΤΟΝΤΑΙ

ΣΤΙΣ ΟΧΤΩΜΙΣΗ ΑΥΤΟΙ
(ΦΩΤ. ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 62-63)
ΕΧΟΥΝ ΡΑΝΤΕΒΟΥ

ΩΡΑ 21.15

ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΕΘΡΑΚΙΣΜΕΝΩΝ
ΚΙΝΟΥΝΤΑΙ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΡΟΤΕΥΟΥΣΑ

ΑΥΤΟΙ ΣΤΙΣ ΕΝΝΙΑ ΚΑΙ ΤΕΤΑΡΤΟ
(ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΠΠΗ)
ΚΑΘΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

ΩΡΑ 21.50

ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ
ΟΙ ΑΡΧΗΓΟΙ ΤΩΝ ΚΟΜΑΤΩΝ
ΕΧΟΥΝ ΣΥΛΛΗΦΘΕΙ

ΑΥΤΟΙ ΣΤΙΣ ΔΕΚΑ ΠΑΡΑ ΔΕΚΑ
(ΦΩΤ. ΑΠΟ ΤΟ ΟΙΚΟΓΕΝ. ΑΛΜΠΟΥΜ)
ΓΥΡΙΖΟΥΝ ΣΠΙΤΙ

ΩΡΑ 22.20

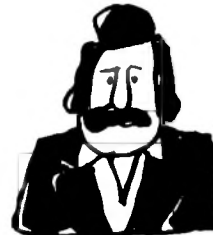
Η ΣΤΡΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ
ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΟΝ ΠΕΡΙΒΟΛΟ
ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΑΥΤΗ ΣΤΙΣ ΔΕΚΑ ΚΑΙ ΕΙΚΟΣΙ
(ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΟΥ)
ΠΑΙΡΝΕΙ ΤΑΞΙ

ΩΡΑ 23.50

Ο ΑΝΣΤΑΤΟΣ ΑΡΧΩΝ ΚΑΛΕΙ
ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΟ ΝΑ ΣΕΒΑΣΤΕΙ ΤΗΝ
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ.
ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ
ΑΡΧΗΓΟΙ

ΑΥΤΟΣ ΣΤΙΣ ΔΩΔΕΚΑ ΠΑΡΑ ΔΕΚΑ
(ΦΩΤ. ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΟΔΗΓΟΥ)
ΕΙΝΑΙ ΣΤΟ ΚΡΕΒΑΤΙ

ΩΡΑ 24.15

Η
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΕΛΕΓΧΕΤΑΙ

ΣΤΙΣ ΔΩΔΕΚΑ ΚΑΙ ΤΕΤΑΡΤΟ ΑΥΤΟΣ
(ΦΩΤ. ΑΠΟ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΚΔΟΜΗ)
ΤΗΣ ΚΑΝΕΙ ΣΚΗΝΗ

ΑΡΓΟΤΕΡΑ

Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ ΑΠΟΚΑΤΕΣΤΑΘΗ

ΑΥΤΟΙ

(ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ)

ΠΑΝΗΓΥΡΙΖΟΥΝ

ΔΕΗ: Η «ΓΗ ΧΑΝΑΑΝ» ΤΟΥ κ. ΜΩΥΣΗ

και οι σάλπιγγες της Ιεριχούς

των καταναλωτών...

Του 'Ηλία Εύθυμιόπουλου

Στην 25η Σύνοδο της Αντιπροσωπευτικής Συνελεύσεως, που συνήλθε τον Ιούλιο του 1980, ο Διοικητής της ΔΕΗ κάνοντας τον απολογισμό του 1978 εδήλωνε: «τιμές του ρεύματος στην Ελλάδα, τουλάχιστο στην οικιακή κατανάλωση, βρίσκονται σήμερα σε πολύ χαμηλά επίπεδα σύγκριση με τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες... Για το λόγο αυτό η ΔΕΗ έχει προσηλωθεί στην κυβέρνηση την αύξηση των τιμών του ρεύματος και μάλιστα ποσοστό ανάλογο με την αύξηση των κοινών καυσίμων».

Στην 26η Σύνοδο, το Δεκέμβριο του 1980, κάνοντας τον απολογισμό του 1979 πίστευε: «Μετά τις τελευταίες αυξήσεις, (εννοεί του καλοκαιριού) οι σημερινές τιμές του ρεύματος στην Ελλάδα, τουλάχιστο στην οικιακή κατανάλωση, αντιστοιχούν στα ίδια περίπου επίπεδα με αντίστοιχες τιμές, που είχαν οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες στην αρχή του τρέχοντος έτους...».

Στις 19 Φεβρουαρίου του '81, ο Υπουργός Βιομηχανίας εξομολογείται: «παρέχω στην κοινή γνώμη την πληροφορία ότι τα τελευταία τιμολόγια της ΔΕΗ — αυτά που διαμορφώθηκαν με τις τελευταίες αυξήσεις (εννοεί του 70%) — εξακολουθούν να είναι χαμηλότερα, αν συγκρίνουμε με αυτά που ισχύουν στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες».

Στις 12.8.80, το Δ.Σ. της ΔΕΗ, με την υπ' αριθμ. 258 απόφασή-του, εγκρίνοντας τα τελικά μεγέθη του προγράμματος της πενταετίας 1980-84-89, στη σελίδα 20 αναφέρει ότι η μέση τιμή πώλησης της ηλεκτρικής ενέργειας για την οικιακή χρήση, το 1979 ήταν 2,3 δρχ., το 1984 θα διαμορφωθεί στις 7,5 δρχ., με μέση ετήσια αύξηση για την πενταετία αυτή 26,6%. Η απόφαση του παραπάνω λογισμού ορίζει σε μέση τιμή για το 1981, 3,7 δρχ./kwh.

● Σε συνέντευξη τύπου, μετά την πρόσφατη επιστροφή-τους από το Παρίσι, ο Υπουργός Βιομηχανίας και ο Διοικητής της ΔΕΗ, αφού ανακοίνωσαν ότι θα χρειαστούμε 25 πυρηνικούς σταθμούς και όχι μόνο έναν, έδωσαν στη δημοσιότητα τις μεταβολές των τιμών: «η μέση τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος για οικιακή κατανάλωση, σε σχέση με τη μέση τιμή του 1980, θα είναι το 1981 υψηλότερη κατά 23% και ότι μεταξύ του τελευταίου διμήνου του 1980 και του πρώτου του 1981, υπάρχει μια αύξηση στην τιμή του ρεύματος κατά 14%. Εξ' άλλου, το τελευταίο δίμηνο του τρέχοντος έτους, το ρεύμα θα είναι ακριβότερο κατά 30,4%, σε σύγκριση με το τελευταίο δίμηνο του 1980».

★ ★ ★

Η συνέχεια είναι γνωστή. Ο Σύλλογος Μηχανικών ΔΕΗ, επιτέλους ένα συνδικάτο όχι στενά συντεχνιακό, αποκαλύπτει πως το 30,4% γίνεται 57,4% και το 23% γίνεται 70 ή 80%. Φέρνει στο φως την αλήθεια των ποσοστών και το χορό των δισεκατομμυρίων. Μας εξοικειώνει με τη σκοτεινή λογιστική των πωλήσεων, των δαπανών και των εσόδων από τρίτους, τις ρήτρες αναπροσαρμογής, με τα νυκτερινά και βιομηχανικά τιμολόγια.

Ξαναθυμίζει τη δομή του λογαριασμού, την κλιμάκωση της χρέωσης και της κεφαλαικής πάγιες εισφορές. Καταδεικνύει πως μέσα από την ανάλυση των στοιχείων αυτής της ίδιας της ΔΕΗ, αναδύεται ανάγλυφος ο μηχανισμός ροής των κεφαλαίων από τους οικιακούς καταναλωτές στην κατά συρροή ευνοούμενη μείζονα βιομηχανία.

Και όμως, όλα αυτά ήταν από καιρό γνωστά. 'Η, τουλάχιστον, αναμενόμενα. Στις αποφάσεις του ΤΕΕ, στις ανακοινώσεις των συνεδρίων, στα πορίσματα του Συμβουλίου Ελέγχου της ΔΕΗ. 'Ελειπε βέβαια ο βασικός παράγων, που ευαισθη-

τοποιεί την κατανάλωση και την καθιστά αποδέκτη μιας από καιρό αποδεδειγμένης υπεξαίρεσης: Ξαφνικά οι λογαριασμοί διπλασιάστηκαν, το έξοδο έγινε ισοδύναμο με το νοίκι και το αυτοκίνητο, διαπιστώθηκε το εύρος της αυθαιρεσίας στις μετρήσεις, εμφανίστηκαν οι πρώτες υδροκέφαλες ενδείξεις. Κινητοποιούνται οι πάντες και ο Τύπος αναγορεύει την υπόθεση σε σκάνδαλο πρώτου μεγέθους. Βάλλεται η κυβέρνηση και πρωτίστως οι αρχιτέκτονες του σχεδίου κ.κ. Μάνος και Μωυσής, οι οποίοι αποδέχονται την ευθύνη της διαχείρισης, αλλά αρνούνται να εισπράξουν όλο το πολιτικό κόστος. Είχαμε προειδοποιήσει και την κυβέρνηση και την κοινή γνώμη, θα πει ο κ. Μωυσής. Την τελευταία, απλώς την εξαπατούσαν. Την πρώτη, την πίεζαν όσο ήταν δυνατό και όσο ο συσχετισμός των ενδοκομματικών δυνάμεων το επέτρεπε. 'Ετσι η συμμαχία των φωτισμένων τεχνοκρατών και των εξωραϊσμένων πολιτικών μέσα σ' ένα καθεστώς φαυλοκρατούμενης και παλαιοκομματικής διακυβέρνησης, θερίζει μόνον ανέμους. 'Όταν τη δεκαετία του 1955-65 ο εξηλεκτρισμός και τα έργα οδοποιίας έφερναν ψήφους στην ΕΡΕ, σήμερα τα 4.000.000 «πελάτες» της ΔΕΗ είναι σε θέση και σε διάθεση να ανατρέψουν την πολιτική ισορροπία και να άρουν την κοινωνική συγκατάθεση.

★ ★ ★

'Ετσι κάπως οδηγηθήκαμε στην κρίση. Τα αίτια είναι όπως πάντα βαθύτερα. 'Εχουν να κάνουν με τους ανεξέλεγκτους και τους ελεγχόμενους, αλλά αναπόφευκτους μηχανισμούς, που καταδυναστεύουν τη Δημόσια αυτή Επιχείρηση (και όχι μόνο αυτή). Μέχρι τώρα, με το όχι και τόσο ανυπόφορο βάρος των ενεργειακών εισαγωγών και χάρις σ' ένα άμετρο εξωτερικό δανεισμό, τα έφερνε βόλτα. Η δυσπρόστατη εξ άλλου φύση-της — επιχείρη-

ΤΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΝΕΙ ΕΝΑ ΜΕΣΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ

κατανάλωση	Εγκατεστημένη ισχύς (KW)	Ώρες ημερήσιας λειτουργίας		
			KWH	%
Ισχυρισμός	0,80	2,00	1,60	12,50
Εκτρ. Μαγειρείο	2,00	2,00	4,00	31,25
Ψυγείο	2,50	0,50	1,25	9,75
Κινητήριο ρούχων	4,00	0,50	2,00	15,50
Κινητήριο πιάτων	2,00	0,50	1,00	7,50
Κινητήριο (βοηθητική)	2,00	0,50	1,00	7,50
Εκτρικό Σίδερο	1,00	0,25	0,25	2,00
Λύχνος	0,15	8,00	1,20	10,00
Φορτες μικροσυσκευές	1,00	0,70	0,70	4,00
ΣΥΝΟΛΟ			13,00	
			KWH/ημέρα	

Το δίμηνο: 13 x 60 = 780 KWh

Με τη σημερινή τιμή των 5 δρχ./KWH, η συνολική αξία είναι: 3900 δρχ.

Το ποσό προσαυξάνεται με 312 δρχ. ΦΚΕ, 18 δρχ. χαρτόσημο, 488 δρχ. δημοτικά τέλη, 136 δρχ. ΕΡΤ

Σύνολο προσαυξήσεων: 954 δρχ.

Τελικό σύνολο 4.854 δρχ.

'Όστε τελικά η πραγματική τιμή της

KWH είναι $\frac{3.900 + 954}{780} = 6,22$ δρχ.

Από το ποσό αυτό, 1.000 περίπου δραχμές ενισχύουν τη βιομηχανία.

ση απο τη μία, δημόσιος φορέας από την άλλη — επέτρεπε και το διπλό παιχνίδι: αγοράζε τα καύσιμα με όλους τους δασμούς και τους φόρους που επιβάλλει το δημόσιο, διατηρώντας έτσι ένα υψηλό ενεργειακό κόστος, ενώ εξασκούσε παράλληλα και έμμεσα κρατική πολιτική με τη διαφορική τιμολόγηση του ρεύματος. Αποτέλεσμα, ένα μεγάλο μέρος από την τιμή πώλησης της ηλεκτρικής ενέργειας να είναι πρόσθετος έμμεσος φόρος και επιδότηση της μεγάλης βιομηχανίας, δηλαδή αυτό που λέμε «συμβολή στη βιομηχανική ανάπτυξη». Όμως η υπερβολική αύξηση της τιμής του μαζούτ, ο διπλασιασμός των εξόδων μισθοδοσίας και η αύξηση των επιτοκίων δημιούργησαν το έλλειμμα των 5 δισ., το οποίο κάποιος πρέπει να πληρώσει, σύμφωνα με το επίσημο δίλημμα. Όχι βέβαια η ΛΑΡΚΟ και η ΠΕΣΙΝΕ γιατί μετά δεν θα έχουν κίνητρα. Ούτε αδιάκριτα όλοι οι φορολογούμενοι, γιατί αυτό είναι κοινωνική αδικία. Τότε οι οικιακοί καταναλωτές, λογικό και αναγκαστικό συμπέρασμα.

Όμως ας μιλήσουμε γι' αυτό που ποτέ δεν εκφέρουν τα υπεύθυνα χείλη. Και ας κάνουμε ένα πρόχειρο συλλογισμό: αφού έχουμε ευθυγραμμιστεί περίπου με τις ευρωπαϊκές τιμές και αφού λίγο-πολύ τα καύσιμα συμμετέχουν στην ηλεκτροπαραγωγή με το ίδιο ποσοστό (π.χ. στη Γαλλία 25%, στη Μ. Βρετανία 18%, στην Δ. Γερμανία 10% και στην Ελλάδα 30%), ενώ οι μισθοί είναι κάτω από το μισό των αντίστοιχων της ΕΟΚ (π.χ. μέσο ετήσιο εισόδημα απλού υπαλλήλου στη Γαλλία είναι γύρω στο 1 εκ. δρχ.), το επόμενο λογικό

συμπέρασμα είναι πως οι επενδύσεις σε ενεργειακά έργα είναι εξόχως υψηλές ή για διάφορους άλλους λόγους, κυρίως διαχειριστικούς, μέρικα δις διαρρέουν.

Πλήθος παραδειγμάτων επιβεβαιώνουν τα ανωτέρω: Σε μια έκθεση του ΤΕΕ αναφέρεται πως η σύμβαση με την ALSTHOM για τις μονάδες Αγ. Δημητρίου 1 και 2 έγινε με προσφορά κατά 1 δις ακριβότερη. Πως αγοράστηκαν 4 αεριοστρόβιλοι μέσα στο 1979, όπου η παρεμβολή-τους στο σύστημα για λόγους εφεδρείας ήταν τελείως περιττή' πως η καθυστέρηση του λιγνιτικού προγράμματος (ακόμη δεν καταφέραμε να «πιάσουμε» την παραγωγή του 1977) κόστισε με τη μορφή διαρροής συναλλάγματος 1,5 δις δρχ.

Σε έκθεση του Συμβουλίου Ελέγχου για τα πεπραγμένα του 1978, αποκαλύπτονται μεταξύ άλλων οι προνομιακές (ήπιος χαρακτηρισμός) συναλλαγές: «Κατά κανόνα οι δημοπρατήσεις των έργων της ΔΕΗ διεξάγονται μεταξύ ορισμένου κύκλου — των αυτών πάντοτε — υποψηφίων εργολάβων, προς τους οποίους και μόνον απευθύνονται οι σχετικές διακηρύξεις... Το σύστημα, βεβαίως, τούτο δεν είναι δυνατόν να χαρακτηριστεί ως αδιάβλητον». Σε άλλο σημείο, η παράνομη δανειοδότηση: «... Η ευνοϊκή αυτή μεταχείριση των αναδόχων έργων της ΔΕΗ, αποτελούσα κατ' ουσίαν άτοκον χρηματοδότηση προς αυτούς, δεν δύναται να εύρει έρεισμα εις τας διατάξεις του Ν.Δ. 2931/54. Επιτρέπει δε εις τους αναδόχους της ΔΕΗ, με μόνον το ποσόν της προκαταβολής, να αποπερατώσουν τα έργα άνευ ιδίων κεφαλαίων,

δεδομένου ότι το δι' εκάστης νέας πιστοποίησης εισπραττόμενον παρ' αυτών ποσόν, ισοδυναμεί εν τη πράξει με ανανέωσιν της προκαταβολής... ».

Με άλλα λόγια η ΔΕΗ, ως υπηρεσία κοινής ωφέλειας, παρέχει σε εταιρείες άτοκα δάνεια, που με τη σειρά-της δανείζεται από ξένες τράπεζες, με το τρέχον υψηλό επιτόκιο.

Άλλες πληροφορίες αναφέρουν πως ανατίθεται η μελέτη του φράγματος του Άνω Αράχθου σε ξένο οίκο και η προβλεπόμενη δαπάνη θα ξεπεράσει τα 3 δις. Η ελληνική όμως πλευρά εκτιμά το έργο γύρω στα 500 εκ. δρχ. Και για να τελειώνουμε τον ατέλειωτο κατάλογο, τί απέγιναν άραγε οι ανακρίσεις για την καταχρηστική σύμβαση με την εταιρεία ΜΕΤΚΑ, που στοίχισε στη ΔΕΗ μερικές εκατοντάδες εκατομμύρια δρχ.;

Και ενώ όλα αυτά τα φαύλα χαρακτηρίζουν το δημόσιο βίο και ξεσκεπάζουν την κυβερνητική πολιτική, εμείς οι πολίτες καταναλωτές πώς αντιδρούμε; Πώς αντιστεκόμαστε στην αυθαιρεσία των λογαριασμών, στο μολυσμένο σύννεφο, στο γήπεδο που σκοτώνει, στην τηλεόραση που αποβλακώνει, στην κουλτούρα της υπανάπτυξης; Ίσως περιμένοντας και τις εκλογές. Γιατι απαιτείται, όπως συνηθίζεται να λένε, αλλαγή διεύθυνσης και σωστός προγραμματισμός. Όμως, πώς θα γίνει η αυτοδιαχείριση της ΔΕΗ για παράδειγμα; Ή πώς θα εξασφαλιστεί ο λαϊκός έλεγχος στη λειτουργία του πυρηνικού αντιδραστήρα;

ΠΕΣΙΝΕ:

Ένας πελάτης που δεν είναι σαν τους άλλους

της Διονυσια Σκιαθού

Δεκαπέντε χρόνια τώρα ο Έλληνας καταναλωτής ηλεκτρικής ενέργειας επιδοτεί τη γαλλική ΠΕΣΙΝΕ, στα πλαίσια μιας σύμβασης... χωρίς σχόλια.

1960: Η ΔΕΗ αναλαμβάνει την υποχρέωση να τροφοδοτήσει την ΠΕΣΙΝΕ με τόση ενέργεια, όση κατανάλωνε εκείνη τη στιγμή η χώρα στο σύνολό-της. Αναλαμβάνει δηλαδή την υποχρέωση να διπλασιάσει την παραγωγή-της:

- Χωρίς το στοιχειώδη, έστω, ενεργειακό προγραμματισμό και

- Βάσει μιας προμελέτης της ΕΜΒΑΣΟ τεσσάρων σελίδων, για τον υδροηλεκτρικό σταθμό στο Καστράκι. Ο σταθμός αυτός θα

τροφοδοτούσε την ΠΕΣΙΝΕ και σύμφωνα με τους «υπολογισμούς» κυβέρνησης-ΔΕΗ θα ήταν έτοιμος το 1964. Το Καστράκι εγκαινιάστηκε το... 1969.

Η ΔΕΗ συμφωνεί ακόμα την τιμή πώλησης του ηλεκτρικού ρεύματος, επιδεικνύοντας μια σπάνια ικανότητα πρόβλεψης: μέσα σε 50 χρόνια, συνολική αύξηση... 16%.

Για να δικαιολογήσει τη χαριστική αυτή συμφωνία, ο τότε υφυπουργός Συντονισμού κ. Α. Πρωτοπαπαδάκης σπεύδει να διαβεβαιώσει τη Βουλή:

«... Δεν πρόκειται η βιομηχανία αλουμινίου να αναλίσκει ηλεκτρικήν ενέργειαν προερχομένην από ατμοηλεκτρικόν εργοστάσιον. Η βιομηχανία αλουμινίου θα αναλίσκει ηλεκτρικήν ενέργειαν προερχομένην μόνον από τας υδροηλεκτρικάς εγκαταστάσεις...».

Ήδη από την πρώτη στιγμή της λειτουργίας της ΠΕΣΙΝΕ, η μισή περίπου ηλεκτρική ενέργεια προερχόταν από ατμοηλεκτρικούς σταθμούς...

Σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 2 της σύμβασης, η ΔΕΗ εξαιρεί από τις περιπτώσεις ανωτέρας βίας αυτήν της ξηρασίας και αναλαμβάνει έτσι την υποχρέωση να τροφοδοτεί την ΠΕΣΙΝΕ πάση θυσία. Αναλαμβάνει δηλαδή την υποχρέωση σε περίπτωση ανεπάρκειας των υδατινών πόρων της χώρας, να σταματήσει την παροχή σε οποιονδήποτε άλλο πελάτη-καταναλωτή, για να ικανοποιήσει την ΠΕΣΙΝΕ.

«... Επομένως ημπορεί να έλθη στιγμή που να ειπουν: Κύριοι, εις τας Αθήνας θα παύσει να έχετε ηλεκτρικόν, να πάρετε σπαρματσά, διότι ο κ. Πεσινέ δεν ημπορεί να σταματήσει το αλουμίνιον...», παρατηρεί ο κ. Ι. Ζιγδής κατά τη διάρκεια της σχετικής συζήτησης στη Βουλή (Νοέμβριος 1960).

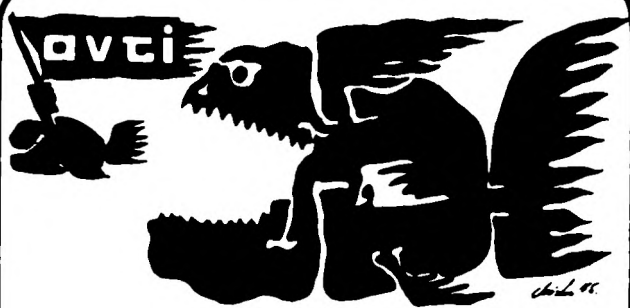
Αντίθετα, και σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 5 της ίδιας σύμβασης «... εάν λόγω διεθνούς κρίσεως, η παραγωγή αλουμινίου του διεθνούς (σ.σ. ναι, του διεθνούς) συγκροτήματος ΠΕΣΙΝΕ, πέση κατά 2%, τότε αι υποχρεώσεις της εταιρείας αλουμινίου προς τη ΔΕΗ μειωθούν αναλόγως... ».

Η σύμβαση, όμως, δεν τελειώνει εδώ. Ακολουθήσουμε τη σοβαρότητα του εμπνευστών-της, όπως προκύπτει αβίαστα από τα πρακτικά της Βουλής και τις χαρακτηριστικές ανησυχίες, που διατύπωσε την επικύρωσή-της η αντιπολίτευση. Μάλιστα πάλι ο κ. Ι. Ζιγδής:

«... Η εισηγητική έκθεσις του κυρωτικού της συμβάσεως σχεδίου Ν.Δ., μας λέγει ότι η ΔΕΗ αναλαμβάνει την υποχρέωσιν να δώσει ετησίως 900 εκατομμύρια κιλοβατώρας στοιχούντας εις την εταιρείαν Αλουμινίου ισχύν 100 χιλ. κιλοβάτ. Βέβαια, εάν κάποτε ναν μικρόν υπολογισμόν, θα ιδήτε ότι πρόκειται περί ανοησίας, διότι δια να δώσουν 100.000 κιλοβάτ, 900.000 εκατομμύρια κιλοβατώραν, θα πρέπει να δουλεύουν αι μηχανές τον χρόνον 400 ημέρας. Έτος 400 ημερών...

Η μήνυση και οι αγωγές ναντίον της ΔΕΗ

13

Προς τους φίλους του «ΑΝΤΙ»

Σχετικά με τη βιβλιοδεσία των τευχών του περιοδικού-μας σας πληροφορούμε ότι:

● Τα παραδιδόμενα για βιβλιοδεσία τεύχη θα πρέπει ν' αντιστοιχούν προς τους ζητούμενους τόμους, δηλαδή ο αναγνώστης-μας που θέλει ν' ανταλλάξει τα τεύχη-του με τον Α' τόμο π.χ., θα πρέπει να μας φέρνει τα τεύχη από το Νο 1-9.

Για τον Β'	τόμο τεύχη από 10- 22
Γ'	23- 35
Δ'	36- 48
Ε'	49- 61
ΣΤ'	62- 74
Ζ'	75- 89
Η'	90-102
Θ'	103-115
Ι'	116-128
ΙΑ'	129-141
ΙΒ'	142-154

Για τον ΙΓ' (που θα κυκλοφορήσει σύντομα), τα τεύχη από το 155-167

● Εξυπακούεται ότι τα τεύχη που θα μας παραδίδονται θα πρέπει να είναι σε πολύ καλή κατάσταση (χωρίς γραψίματα, σχισίματα, κλπ.), όπως άψογοι είναι και οι παραδιδόμενοι τόμοι. Θεωρήσαμε απαραίτητη αυτή την ενημέρωση των φίλων αναγνωστών-μας, ελπίζοντας στην κατανόηση και την αγάπη-τους για το «ΑΝΤΙ», γιατί ήδη αντιμετωπίζουμε πρόβλημα επάρκειας των παλαιών τευχών και, ιδιαίτερα, εκείνων που αφορούν τους τόμους Α' μέχρι και Ζ'.

● ΤΙΜΗ ΚΑΘΕ ΤΟΜΟΥ:

500 δρχ.

● ΤΙΜΗ ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑΣ (με παράδοση των αντίστοιχων τευχών):
240 δρχ.

● ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΑ ΠΑΛΑΙΑ
ΤΕΥΧΗ : 50 δρχ.

σης της ΔΕΗ, στηριζόταν στην ιδέα ότι η διερεύνηση και η αξιοποίηση των δυνατοτήτων άμυνας, που παρέχει το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο στον πολίτη, είναι και θεμιτή και ωφέλιμη.

Ας δούμε, όμως, ποιά ακριβώς μορφή πήρε και ποιές είναι οι προοπτικές που ανοίγει καθώς και οι ενδεχόμενες συνέπειες για τους πελάτες της ΔΕΗ και για την επιχείρηση.

Κατατέθηκε αρχικά από το ΙΝ.ΚΑ μια μηνυτήρια αναφορά στον Εισαγγελέα, που ζητούσε την παραπομπή των νόμιμων εκπρόσωπων της ΔΕΗ στην ποινική διαδικασία γιατί με τον τρόπο υπολογισμού και τη μέθοδο επιβολής των γνωστών αυξήσεων έχουν διαπράξει, κατά τη γνώμη-μας, το αδίκημα της απάτης. Απάτη έχουμε, σύμφωνα με τον Ποινικό Κώδικα, όταν συντρέχουν τα εξής τρία στοιχεία:

- Κάποιος παριστάνει ψεύτικα γεγονότα σαν αληθινά.
- Αυτό το κάνει για να κερδίσει ένα παράνομο περιουσιακό όφελος.
- Το όφελος αυτό να μεταφράζεται σε μείωση της περιουσίας του εξαπατημένου.

Είναι, λοιπόν, σαφές με βάση και όλα τα πασίγνωστα πραγματικά περιστατικά, ότι η «αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος» συγκροτείται. Αυτό εξ άλλου, κατ' αρχήν και χωρίς να προδικάζεται το τελικό αποτέλεσμα, δείχνει και η απόφαση της Εισαγγελίας Αθηνών να παραπέμψει την υπόθεση σε προκαταρκτική εξέταση, καθώς και η μετά από λίγες μέρες ανάλογη απόφαση της Εισαγγελίας Θεσσαλονίκης, που ενήργησε αυτεπάγγελτα, με αφορμή τα δημοσιεύματα του Τύπου.

Το ερώτημα που μπαίνει — αν κριθεί τελικά ότι υπάρχει απάτη — είναι αν η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού είναι δυνατό να διαπράττει απάτες — ιδιαιτέρως μεγάλης αξίας στη συγκεκριμένη περίπτωση — όπως ο οποιοσδήποτε κύριος Τάδε ή κύριος Δείνα. Αυτό θα το κρίνει η Δικαιοσύνη.

Παράλληλα συντάχθηκε ένα πρότυπο αστικής αγωγής, με το οποίο ο κάθε πολίτης είναι δυνατό να αμφισβητήσει στα πολιτικά δικαστήρια την τροπή που πήρε η σύμβαση που έχει υποχρεωθεί να υπογράψει με τη ΔΕΗ. Η αγωγή στηρίζεται στα γνωστά πραγματικά γεγονότα και στις γενικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα, που προβλέπουν ότι οι συμβάσεις πρέπει να ερμηνεύονται και να εκτελούνται όπως απαιτεί η καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη και ότι τα δικαιώματα δεν είναι δυνατόν να ασκούνται με τρόπο καταχρηστικό. Παίρνοντας σα συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς το 1980 και το πρώτο δίμηνο του 1981, η αγωγή ζητάει να επιστραφεί το ποσόν που αντιστοιχεί στις καταχρηστικές αυξήσεις, καθώς και το σύνολο των υπέρ τρίτων εισφορών, όπως της ΕΡΤ.

Η προσφυγή γίνεται στο Ειρηνοδικείο, αν το ζητούμενο ποσό είναι κατώτερο από 30 χιλιάδες, ή στο Μονομελές Πρωτοδι-

κείο αν κυμαίνεται μεταξύ 30 και 250 χιλιάδων και είναι δυνατό να είναι συλλογική, να αφορά δηλαδή περισσότερους από ένα καταναλωτές, υπό τον όρο να προσδιορίζεται με ακρίβεια το ζητούμενο από τον καθένα ποσό. Τα έξοδα κατάθεσης και συζήτησης για το Ειρηνοδικείο δεν ξεπερνούν τις 1000 δραχμές, χωρίς αμοιβή δικηγόρου, βέβαια.

Το ερώτημα που τίθεται αμέσως είναι αν αυτού του είδους η διαδικασία έχει καμιά πιθανότητα να καταλήξει σε ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα.

Είναι, βέβαια, άδηλο αν το Δικαστήριο θα δεχθεί την επιχειρηματολογία των καταναλωτών. Η περίπτωση είναι καθαρά νομολογιακή και, κατά πάσα πιθανότητα, θα υποχρεωθεί να ακολουθήσει όλην την ιεραρχική διαδρομή μέχρι τον Άρειο Πάγο. Με τις πιο αισιόδοξες προοπτικές δεν θα πρέπει να περιμένουμε αμετάκλητη απόφαση πριν περάσουν τρία τουλάχιστον χρόνια.

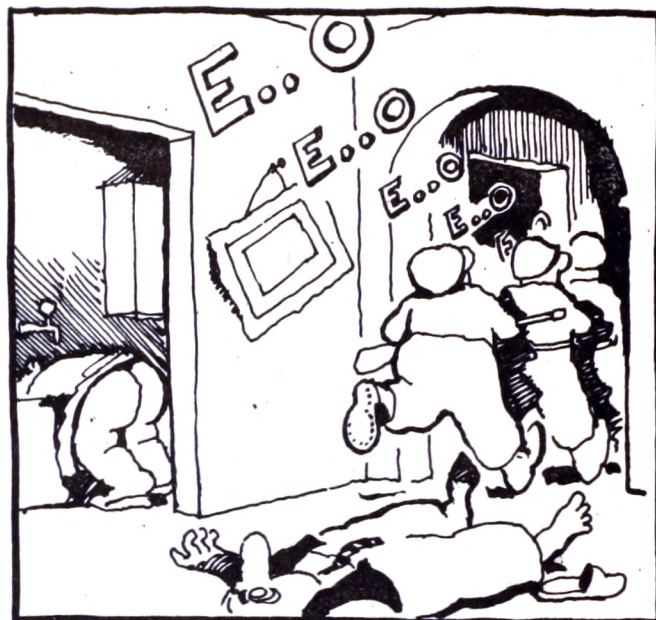
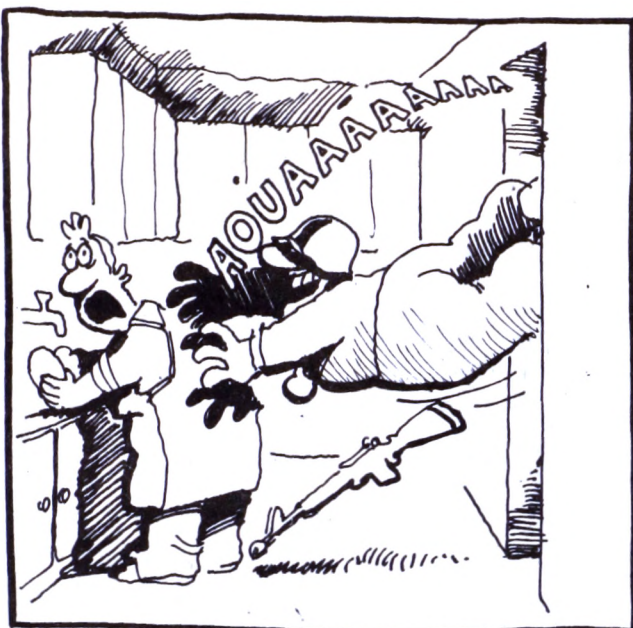
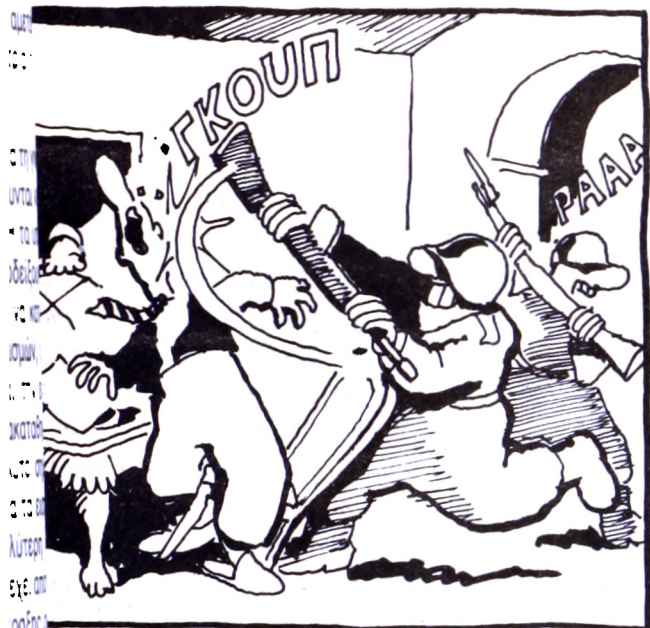
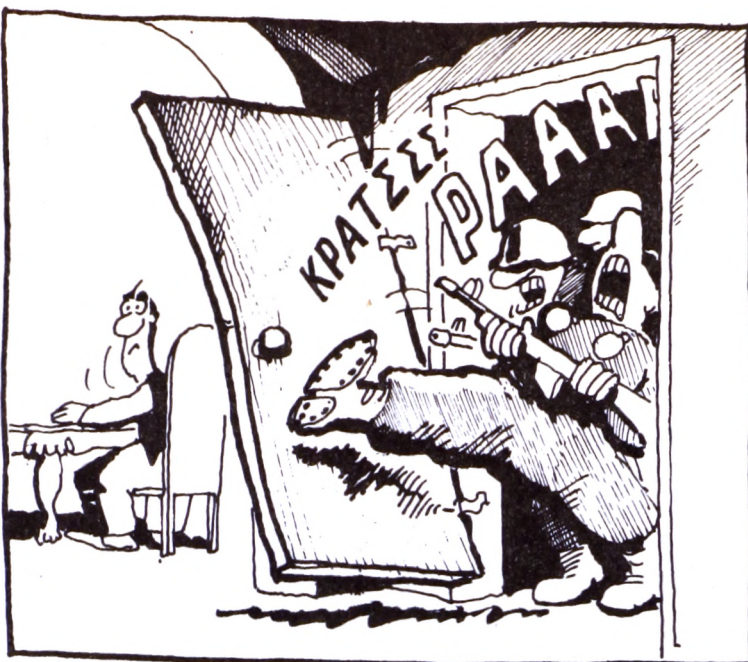
Στο μεταξύ όμως, κατά τη γνώμη-μας, οι καταναλωτές θα δικαιούνται να μην καταβάλουν άμεσα στη ΔΕΗ τα υπό αμφισβήτηση ποσά. Για να αποδείξουν την καλή τους πίστη θα πρέπει να καταθέτουν το αντίτιμο των λογαριασμών, αφού αφαιρούν τις αυξήσεις και την εισφορά της ΕΡΤ, στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων «υπέρ ΔΕΗ». Αυτό σημαίνει ότι η ΔΕΗ δεν θα μπορεί να τα εισπράξει πριν περάσουν, στην καλύτερη περίπτωση, τρία χρόνια. Έτσι θα έχει αποτύχει η προσπάθεια άμεσης εισπραξης ρευστού χρήματος που ήταν — όπως ομολόγησε κυνικά ο κ. Μωυσής — η αιτία της εσπευσμένης ληστρικής επιχείρησης των αυξήσεων. Η ΔΕΗ θα έχει τιμωρηθεί, ακόμα και αν τελικά τα δικαστήρια τη δικαιώσουν.

«Ναι, αλλά αν μας κόψουν το ρεύμα...» ρωτούν πολλοί. Κατά τη γνώμη-μας η ΔΕΗ δεν έχει τέτοιο δικαίωμα. Γιατί, αν θεωρηθεί ότι κάθε φορά που ένας πολίτης αμφισβητεί νόμιμα τις υποχρεώσεις που του επιβάλλει, αυτή έχει το δικαίωμα να διακόψει την παροχή, η σύμβαση από «πρωσχωρήσεως» γίνεται εξανδραποδιστική. Η ΔΕΗ αίρεται έτσι πάνω από τη σφαίρα δράσης της Δικαιοσύνης, γίνεται ο μόνος φορέας δικαιωμάτων και υποχρεώσεων στον οποίο δεν έχουν εφαρμογή βασικές αρχές της έννομης τάξης, που διέπει τη χώρα.

Όποια κι αν είναι η έκβαση αυτής της νομικής και πολιτικής περιπέτειας, έχουμε ότι η κατάθεση αγωγών από χιλιάδες πολίτες είναι η πρώτη παρέμβαση στο πλαίσιο των θεσμών, που εξαντλεί όλα σχετικά περιθώρια. Έχει λοιπόν μία δική αξία:

● δείχνει με ενάργεια μέχρι ποιο σημείο φορείς της έννομης τάξης είναι δυνατό να ναι συνεπείς στους κανόνες που συνθέτουν το επιστητό.

● αποτελεί μίαν ευκαιρία για να αποσυνδύονται διαύγεια γύρω από τα δικαιώματά τους και πεποίθηση στην αυτοδυναμία τους οι πολίτες.

του Γιώργου Κουρτάκη

Με τον Ρήγκαν Πρόεδρο

Η Αμερική και ο κόσμος σε κρίσιμο σταυροδρόμι

Οι εκτιμήσεις όλων εκείνων που μετά την εκλογή του Ρόναλντ Ρήγκαν έλεγαν ότι θα αναβιώσει ο μακαρθισμός και ο «ψυχρός πόλεμος», φαίνεται ότι ήταν σωστές.

Ο πρώην ηθοποιός του Χόλυγουντ και σήμερα επικεφαλής της ηγέτιδας δύναμης του καπιταλισμού, στις 20 του Γενάρη έδωσε απτά δείγματα της νέας πολιτικής που πρόκειται ν' ακολουθήσει.

Πλαισιωμένος από ένα επιτελείο συνεργατών — υπουργών και συμβούλων — που προέρχεται κύρια από τον επιχειρηματικό κόσμο, έχει ν' αντιμετωπίσει μια σειρά από θέματα, τα σπουδαιότερα από τα οποία είναι:

- ο πληθωρισμός και η ανεργία,
- οι σχέσεις με τη Σοβιετική Ένωση,

- οι σχέσεις με τους συμμάχους,
- ο εμπλουτισμός του πυρηνικού οπλοστάσιου των ΗΠΑ με νέα όπλα,
- η κατάσταση στον Περσικό και το Αφγανικό, η αντιμετώπιση των εθνικοαπελευθερωτικών κινήματων, που αρχίζουν να φουντώνουν στις χώρες με «δημοκρατία μπανάνας», της Λατινικής Αμερικής.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ — ΑΝΕΡΓΙΑ

Τώρα που κόπασαν οι τελετές και τα πανηγύρια για την ορκωμοσία του 40ού Προέδρου των ΗΠΑ, ο αμερικανικός λαός ξαναβρέθηκε μπροστά στην πραγματικότητα.

Αναρωτιέται με τί τρόπο θα γεμίζει το καλάθι της νοικοκυράς με λιγότερα δολάρια, πώς θα καταπολεμηθεί ο πληθωρισμός, πώς θα μειωθεί ο αριθμός των ανέργων.

Η οικονομική κρίση που αντιμετωπίζουν οι ΗΠΑ είναι η πιο επικίνδυνη μετά το μεγάλο κραχ του 1933. Ο πληθωρισμός (18% το 1980) έχει αρχίσει να ξεφεύγει από κάθε έλεγχο, ενώ ο αριθμός των ανέργων (8 εκατομμύρια το 1980), αυξάνει με ανησυχητικό ρυθμό. Τα μέτρα που έπαιρναν ως σήμερα οι εκάστοτε κυβερνήσεις ήταν καθαρά αντιλαϊκά. Από τη μία αύξαναν ο πληθωρισμός και η ανεργία, από την άλλη τριπλασιάζονταν τα κέρδη των πολυεθνικών εταιρειών.

Ο Ρήγκαν οφείλει τη σαρωτική νίκη-του κύρια στις υποσχέσεις για μείωση της φορολογίας, του πληθωρισμού και της ανεργίας. Τώρα, τηρεί τις υποσχέσεις-του από την ανάποδη: αδυνατεί να μειώσει τη φορολογία ουσιαστικά, δε μπορεί να περιορίσει τον πληθωρισμό στο 10%, αδυνατεί να κρατήσει την ανεργία στο 8%,

αναβάλλει την επιδίωξη κατάρτισης ισοσκελισμένου προϋπολογισμού, μειώνει κοινωνικές παροχές και συγκρούεται με τις μειονότητες.

Ο Ρήγκαν κουνάει απειλητικά «τον δάκτυλο» σε πραγματικούς και φανταστικούς εχθρούς.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΕΣΣΔ

Η νέα ηγεσία είναι, φαίνεται, αποφασισμένη να γυρίσει τις σελίδες της ιστορίας πίσω, όταν οι δύο υπερδυνάμεις διάλεξαν τον «ψυχρό πόλεμο» σα μορφή αντιπαράθεσης, κλονώντας όλο τον κόσμο να ζει με την απειλή ενός πυρηνικού ολοκαυτώματος.

Ο Ρήγκαν, στην πρώτη-του συνέντευξη Τύπου, επιτέθηκε δριμύτατα κατά της ΕΣΣΔ, χρησιμοποιώντας βαριές εκφράσεις.

«Η ύφεση μέχρι τώρα», είπε, «πλήρξε μονόδρομος που η Μόσχα χρησιμοποίησε για να προωθήσει τις επιδιώξεις-της... Οι ΗΠΑ δε σκοπεύουν να επικυρώσουν τη ΣΑΛΤ-2. Η Μόσχα χρησιμοποιώντας, χωρίς δισταγμό, οποιαδήποτε απάτη, ψέμα ή έγκλημα, επεδίωκε και επιδιώκει δύο πράγματα: την παγκόσμια πανάσταση και την εγκαθίδρυση μιας παγκόσμιας κομμουνιστικής κυβέρνησης... Το Κρεμλίνο προτιμά, βέβαια, να χρησιμοποιεί και χρηματοδοτεί, άμεσα ή έμμεσα, την τρομοκρατία, αλλά οι ΗΠΑ δεν πρόκειται ν' ανησυχούν άλλο αυτή την κατάσταση».

Έχουν ετοιμάσει σχέδια για την αντιμετώπιση κάθε τέτοιου ενδεχόμενου στο μέλλον, ενώ από τώρα και στο εξής, όποιος τρομοκρατείται ή απειλήσει τα αμερικανικά συμφέροντα δε θα μπορεί να κρύβεται ήσυχος... Η Σοβιετική Ένωση πρέπει να γνωρίζει ότι οποιαδήποτε ενέργειά-της αντίθετη με τα αμερικανικά συμφέροντα θ' αντιμετωπίζεται με αποφασιστικότητα από τις ΗΠΑ...

Δηλώσεις ωμές, που δημιουργούν ερωτηματικά στην ΕΣΣΔ που προς το παρόν απλώς επικρίνει τα «γεράκια», κατηγορώντας τα ότι ετοιμάζονται να προχωρήσουν στην εξαπόλυση ενός περιορισμένου πυρηνικού πόλεμου, με καταστρεπτικές συνέπειες.

Εκτός απ' αυτό είναι βέβαιο ότι η ΕΣΣΔ θα αναγκαστεί να πάρει σημαντικές αποφάσεις: θα προχωρήσει σ' ένα νέο, επιζήμιό της ανταγωνισμό στους εξοπλισμούς, ή θα υποχωρήσει και ξαναδεχτεί την υπεροπλία των ΗΠΑ; Θα πάψει να ενισχύει εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα του λεγόμενου «τρίτου κόσμου» ή θα εξακολουθήσει με κίνδυνο την άμεση αναμέτρηση;

του Γιώργου Μουσουράκη

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΣΥΜΜΑΧΟΥΣ

Στις σχέσεις της Ουάσιγκτον με τη Δυτική Ευρώπη, η αμερικανική πλευρά δυσφορεί για την ανισομερή κατανομή των οικονομικών βαρών στα πλαίσια του ΝΑΤΟ, όπως επίσης και για τον ανεπαρκή βαθμό ενότητας των συμμάχων στο θέμα της «σοβιετικής πειλής στην Πολωνία». Ο Ρήγκαν δήλωσε πρόσφατα σε ιταλικό εριοδικό ότι «κανείς δε μπορεί να ισχυρίζεται ότι οι ΗΠΑ θα ρέπει να συνεχίσουν να δέχονται χτυπήματα για λογαριασμό των συμμάχων». Φαίνεται καθαρά ότι η «συμμαχική ενότητα» θα υποστεί καινούρια δοκιμασία. Οι ΗΠΑ άρχισαν ήδη ν' ακουθούν σκληρή πολιτική απέναντι στην ΕΣΣΔ.

Ακριβώς αυτή την πολιτική φοβούνται οι Ευρωπαίοι, που μέχρι τώρα απολάμβαναν την ειρήνη και, ως ένα βαθμό, παρά τα αυξανόμενα οικονομικά προβλήματα, την ευμάρεια.

Σήμερα δεν κρύβουν την ανησυχία-τους και εξετάζουν με προοχή τη νέα κατάσταση πραγμάτων, καταστρώνοντας κοινά σχέδια για τη αντιμετώπισή-της. Διαβλέπουν τον κίνδυνο που διατρέχουν τα ζωτικά συμφέροντά-τους. Ο Ζισκάρ ντ' Εσταίν, μάλιστα, τσάφει να χρησιμοποιεί τον όρο «ύφεση» και μιλά για την ανάγκη τοκατάστασης «καινούριων διεθνών ισορροπιών».

Ο Ρήγκαν πήρε μια πρώτη γεύση του τρόπου με τον οποίο οι Ευρωπαίοι σύμμαχοι θα αντιμετωπίσουν τη νέα πολιτική-του, από την αντίδρασή τους στο θέμα της ιζικής παραγωγής βομβών νετρονίου.

Όσον αφορά τις σχέσεις των ΗΠΑ με την Ελλάδα και την Τουρκία, φρείνεται βέβαιο ότι θα εξελιχθούν πέρα της Τουρκίας. Η νέα αμερικανική κυβέρνηση ξεκαθάρισε ότι δεν υπάρχει καμιά «συμφωνία» αναλογίας προς 10 στην παρεχόμενη στρατιωτική βοήθεια προς τις δύο χώρες. Η ελληνική κυβέρνηση, επί τουλάχιστον, πιστεύει ότι οι σχέσεις με τις ΗΠΑ θα είναι καλές, γιατί «... ο Χαίηγκ, που ανέλαβε το υπουργείο Εξωτερικών, έχει το πλεονέκτημα να γνωρίζει την περιοχή μας, την περιοχή όπου ευρίσκεται η Ελλάδα, πάρα πολύ καλά». Ομως η αμερικανική δήλωση Αμερικανών επιστημόνων ότι «η Ελλάδα δεν έχει κανένα λόγο να φοβάται από την ανατροπή της ισορροπίας δυνάμεων στο Αιγαίο υπέρ της Τουρκίας, γιατί ανήκει πάλι στο ΝΑΤΟ», νομίζουμε ότι λέει όλα.

Προεκλογικά ο Ρήγκαν υποσχέθηκε ότι θα αυξήσει αποφασιστικά τις ετήσιες δαπάνες των ΗΠΑ, για να αντιμετωπίσουν από θέση ισχύος τη σοβιετική Ένωση. Όλα δείχνουν ότι η υπόσχεση είναι η μόνη που μπορεί να πραγματοποιηθεί.

Είδη ετοιμάζεται να αναπτύξει το αντιπυραυλικό σύστημα ΜΧ, που θα στοιχίσει γύρω στα 200 δισ. δολάρια και θα εγκατασταθεί σε έρημες περιοχές των νότιο-κεντρικών Ηνωμένων Πολιτειών σε πλοία που θα περιπολούν στα ανοιχτά της χώρας. Παράλληλα θα προχωρήσει σε μια πολυδάπανη ανανέωση του πυρηνικού οπλοστασίου μακράς ακτίνας, του ναυτικού και της ικανότητας να μετακινούνται γρήγορα τα στρατεύματα στη Νοτιοδυτική και σε άλλα μέρη της υφελίου, όπου «διακυβεύονται αμερικανικά συμφέροντα».

Ο Ρήγκαν είναι επίσης αποφασισμένος να ξεοδέψουν αρκετά χρήματα για να ενισχύσουν σε άτομα και να εκσυγχρονίσουν σε μεγάλο τις αερομεταφερόμενες μεραρχίες στην Ευρώπη και τη μεσηκρή κρούσης στον Περσικό, για να «προστατέψουν» τα ζωτικά συμφέροντα των ΗΠΑ συμφέροντα στη Μέση Ανατολή και στη νοτιοδυτική Ευρώπη. Παράλληλα άρχισαν να πιέζουν πάλι τους συμμάχους της Ευρώπης για ν' αυξήσουν τις αμυντικές-τους δαπάνες.

ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ — ΠΕΡΣΙΚΟΣ — ΑΦΓΑΝΙΚΟ

«Οι ΗΠΑ είναι αποφασισμένες να ενισχύσουν την παρουσία-τους στην περιοχή της Μέσης Ανατολής και του Περσικού Κόλπου, όχι μόνο στη θάλασσα, αλλά και στη στεριά και θα εξέταζαν με συμπάθεια πρόταση του Ισραήλ για εγκατάσταση αμερικανικών δυνάμεων σε εδάφη-του», δήλωσε ο Ρήγκαν στην πρώτη-του συνέντευξη Τύπου. Τόνιζε παράλληλα ότι δε θα διαπραγματευθεί με την Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης, γιατί τη θεωρεί «τρομοκρατική». Τέλος, ο Χομεϊνί και οι οπαδοί-του είναι «εγκληματίες», γιατί κρατούν όμηρο «μια ολόκληρη χώρα».

Με τον ιρανοϊρακινό πόλεμο σε εξέλιξη, τη στροφή του Σαντάτ προς τη Δύση και τις βλέψεις των ΗΠΑ για βάσεις στο Σινά, τα πράγματα γίνονται ακόμα πιο δύσκολα στην εύφλεκτη περιοχή της Μέσης Ανατολής.

Δεν αποκλείεται οι ΗΠΑ, να παραστεί ανάγκη να προχωρήσουν και σε κατάληψη των πετρελαιοπηγών. Την καχυποψία-τους αυτή αυξάνει και η επιθυμία της Σοβιετικής Ένωσης να κάνει αισθητή την παρουσία-της.

Το Αφγανικό θα αποτελέσει για καιρό όπλο στα χέρια του Ρήγκαν, που θα το χρησιμοποιήσει για να επιταχύνει τους εξοπλισμούς και να διατηρήσει την κινδυνολογία. Είναι χαρακτηριστική η δήλωσή-του ότι «δεν πρόκειται να διαπραγματευτεί νέα συνθήκη για τον αφοπλισμό, προσποιούμενος ότι παραβλέπει τη σοβιετική εισβολή στο Αφγανιστάν».

Υπασπιστής του Κίσιγκερ, εμπνευστής της εξόντωσης ολόκληρων πληθυσμών στο Βιέτ-Ναμ με την «ειρηνολογία», πρώην αρχηγός των χερσαίων δυνάμεων του ΝΑΤΟ, ο Χαίηγκ, νέος Υπουργός Εξωτερικών, κοιτάει σα «γεράκι» την ειρήνη του Κόσμου.

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Μία από τις περισσότερο επικίνδυνες περιοχές του κόσμου είναι η Κεντρική Αμερική (Ελ-Σαλβαντόρ, Γουατεμάλα, Νικαράγουα, Ονδούρα, Κόστα Ρίκα). Αν εξαιρέσει κανείς τη Νικαράγουα, όπου οι επαναστατικές δυνάμεις ανάτρεψαν το μισητό δικτάτορα Σομόζα, στις άλλες χώρες οι επαναστάσεις έχουν αρχίσει ή βρίσκονται στα πρόθυρα.

Ιδιαίτερα με το Ελ Σαλβαντόρ, όπου ο εμφύλιος μαίνεται, η θέση των ΗΠΑ δεν είναι καθόλου εύκολη. Όπως η Σοβιετική Ένωση στην περίπτωση της Πολωνίας, έτσι και οι ΗΠΑ, θα πρέπει να αποφασίσουν αν θα επέμβουν ή όχι. Μια επέμβασή-τους στην Κεντρική Αμερική όμως, είναι και πολιτικά ανεπιθύμητη και αρκετά δαπανηρή, γιατί εύκολα μπορούν να βρεθούν μπλεγμένες σ' έναν ανταρτοπόλεμο, καταστροφικό ίσως γι' αυτές. Υπάρχει, φυσικά, και το ενδεχόμενο να επέμβουν έμμεσα, βάζοντας τα στυγνά δικτατορικά καθεστώτα της Αργεντινής και της Βραζιλίας να «βγάλουν το φίδι από την τρύπα», πράγμα που θα προκα-

λέσει έντονες αντιδράσεις στις άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής, στον υπόλοιπο κόσμο και μέσα στις ίδιες τις ΗΠΑ.

Η Κούβα, κύριος εκφραστής των σοβιετικών συμφερόντων στην περιοχή, βοηθάει με κάθε τρόπο τα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα. Μέχρι στιγμής είναι άγνωστο αν οι ΗΠΑ θα κλιμακώσουν τις προσπάθειες για να ελέγξουν την κατάσταση στην Κεντρική Αμερική, περιορίζοντας τον Κάστρο. Όπως είναι άγνωστο το τι θα κάνει η Σοβιετική Ένωση σε μια τέτοια περίπτωση. Θα μείνει ουδέτερη; Ένα είναι βέβαιο: ότι η κυβέρνηση Ρήγκαν θα προσπαθήσει να προλάβει νέες επαναστάσεις με κάθε τρόπο.

★ ★ ★

Υποθέσεις μόνο μπορούν να γίνουν για το τι πρόκειται να συμβεί στη δεκαετία που άρχισε. Οποσδήποτε η απειλή ενός νέου πυρηνικού ολοκαυτώματος, μοιάζει να βρίσκεται πιο κοντά...

Η ΕΞΟΥΣΙΑ ΣΤΙΣ ΑΝΤΕΝΕΣ

Έρευνα

Το πρόβλημα «τηλεόραση» δεν χρειάζεται ίσως ιδιαίτερη εισαγωγική παρουσίαση. Το έχουμε και το ξέρουμε όλοι, ο καθένας στο δέκτη-του. Αυτό που χρειάζεται όμως, και επιχειρείται ήδη και από διάφορες πλευρές, είναι να αναζητήσουμε τους τρόπους της δικής-μας παρέμβασης στα της τηλεόρασης.

Στις σελίδες που ακολουθούν, με τα κείμενα των Κ. Ναυρίδη, Π. Στάγκου, Κ. Μανιάτη και Δ. Αρτινού, επιχειρείται μια καταγραφή και ανάδειξη των βασικών μηχανισμών της λειτουργίας της τηλεόρασης στον τομέα της ιδεολογίας, στη στενή συνάρτησή-της με την εξουσία, στην απόλυτη εξάρτησή-της από το κόμμα - κράτος. Ειδικότερα, παρουσιάζεται η λειτουργία της ΕΡΤ «από τα μέσα», και

σκιαγραφείται και η της ΥΕΝΕΔ, μια και η τελευταία λειτουργεί απροκάλυπτα, με τη στολή και τα εμβλήματα της εξουσίας.

Η παρέμβασή-μας στην τηλεόραση δεν έχει μόνο ή κυρίως πολιτικό χαρακτήρα, όσο κι αν αυτό προβάλλει σαν προτεραιότητα από τα πράγματα. Έχει ένα νόημα αντίστασης σ' αυτή την ολόπλευρη διείσδυση της τηλεόρασης σε όλες τις εκφράσεις της κοινωνικής ζωής, σε όλες τις εκφάνσεις της πνευματικής ζωής, στην εισβολή στον κόσμο των παιδιών-μας, όπου διαπαιδαγωγούνται οι γενιές της μέλλουσας βαρβαρότητας.

Η τηλεόραση γίνεται, λοιπόν, μια πηγή πολυποικίλης ρύπανσης και μόλυνσης της εθνικής-μας ζωής.

Κακοποιώντας ιδέες, αλλοιώνοντας πραγματικότητες, διαστρέφοντας εικόνες, διαφθείροντας τη γλώσσα, χυδαιοποιώντας το γούστο, προβάλλει ως μέγιστος κίνδυνος της κοινωνικής εξέλιξης αυτού του τόπου.

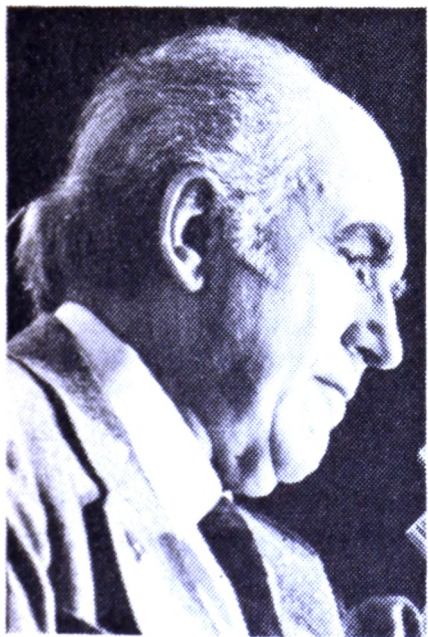
Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ στη δήλωσή-του επισημαίνει την πολύπλευρη ανωμαλία, που σηματοδοτεί ο χειρισμός των μέσων μαζικής ενημέρωσης από την κυβέρνηση, που δε μπορεί πια να σιωπά και να υποδύεται τη στρουθοκάμηλο.

Είναι καιρός, όλοι οι παράγοντες και φορείς της δημόσιας ζωής να τοποθετηθούν ξεκάθαρα, με έργα και λόγια, μπρος στο πρόβλημα.

Ώστε ο λαός να ξέρει επακριβώς σε ποιόν να αποδώσει ευθύνες...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ:

Έλεγχος της τηλεόρασης
από

την εθνική
αντιπροσωπεία
και τους
κοινωνικούς
φορείς...

Ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Α. Παπανδρέου σε αποκλειστική-του δήλωση προς το ΑΝΤΙ υπογραμμίζει ότι στόχος της τηλεόρασης είναι ο πολιτικός αποπροσανατολισμός και η αλλοτρίωση της πολιτιστικής-μας ταυτότητας.

Η δήλωση του Α. Παπανδρέου:

Η τηλεόραση της «Νέας Δημοκρατίας», που ανδρώθηκε στην περίοδο της 7χρονης τυραννίας, εξακολουθεί να εκφράζει σήμερα τις πολιτικές δυνάμεις της συντήρησης και της εξάρτησης. Άλλωστε δε θα μπορούσε να εκφράζει τίποτα το διαφορετικό, μια και ελέγχεται ασφυκτικά από μια κυβέρνηση της Δεξιάς.

Όλες οι κυβερνήσεις της «Νέας Δημοκρατίας» δε θέλησαν ούτε καν να χαλαρώσουν το σύστημα ελέγχου και αυτολογοκρισίας που είχε επιβάλει η τυραννία, αλλά αντίθετα έφεραν και νέες μορφές ελέγχου και επέβαλαν νέες διαδικασίες «εκλογικευμένης νουθεσίας», ώστε τα δύο κόμματα να υπηρετούν πιστά τη διακυβέρνηση της χώρας που έχει επιβάλει η Δεξιά και τα ποικιλώνυμα ντόπια καξένα κέντρα εξουσίας.

Προφανώς, στόχος των δύο τηλεοπτικών δικτύων είναι ο πολιτικός αποπροσανατολισμός των Ελλήνων και η μεταφύτευση στη χώρα-μας ξένων προτύπων ζωής και σκέψης και γενικότερα η αλλοτρίωση της εθνικής και πολιτιστικής-μας ταυτότητας.

Γνωρίζει ήδη ο ελληνικός λαός ότι ο αγώνας για την εθνική-μας ανεξαρτησία, την προάσπιση της πολιτιστικής-μας παράδοσης, την κατοχύρωση και επέκταση των δημοκρατικών θεσμών, έχει σαν προϋπόθεση τον έλεγχο των μαζικών μέσων ενημέρωσης από τον ίδιο το λαό, μέσω της εθνικής αντιπροσωπείας, και άλλων κοινωνικών φορέων που εκφράζουν τη βούλησή-του.

ΟΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΕΠΕΜΒΟΥΝ

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ 170 του «ΑΝΤΙ», ο Δημήτρης Χατζής είχε θέσει το πρόβλημα των καταστροφικών επιπτώσεων της άθλιας ποιότητας των τηλεοπτικών προγραμμάτων, στη διαμόρφωση του πολιτιστικού επιπέδου της χώρας. Και εκεί ο ίδιος είχε προτείνει ορισμένα μέτρα, προϊόν των ύστερων ρομαντικών-του επιβεβαιώσεων, όπως — πικρά — παρατηρεί στο σημερινό τεύχος ο ίδιος.

ΠΑΝΤΩΣ το πρόβλημα υπάρχει, έντονο και πειστικό. Και αν η κυβέρνηση εξυπηρετείται με την κατάσταση ως έχει, οι πνευματικοί άνθρωποι δεν μπορούν να καλύπτονται πίσω απ' αυτό το άλλοθι. Για τον τρόπο με τον οποίο οι πνευματικοί δημιουργοί θα μπορούσαν να παρέμβουν στη διαμόρφωση μιας άλλης πολιτιστικής

λειτουργίας των μέσων ενημέρωσης, απευθυνθήκαμε σε γνωστούς πνευματικούς ανθρώπους και ζητήσαμε τις απόψεις-τους.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΥΜΕ σήμερα τις απόψεις του Μανόλη Αναγνωστάκη, του Δημήτρη Ραυτόπουλου, του Θανάση Ρεντζή και του Δημήτρη Χατζή. Ελπίζουμε πάντως και σε περισσότερες τοποθετήσεις και — προπαντός — στο ξεκίνημα ενός διάλογου πάνω στο θέμα, διάλογου που είναι κάτι παραπάνω από αναγκαίος...

ΔΙΑΛΟΓΟ όπου χρειάζεται να επιστρατευθεί, φαίνεται, και η τόλμη που πρέπει να διακρίνει τον πνευματικό άνθρωπο. Είναι δηλαδή αυτός ο διάλογος και μια πρόκληση στην ακινησία και το δισταγμό που διαγνώσαμε κάπως στο ξεκίνημα αυτής της έρευνας...

ΜΑΝΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ:

«Όχι απλώς άρνηση... αλλά και θέση»

Υπάρχουν δυο πράγματα. Το ένα είναι ο εκδημοκρατισμός των μέσων ενημέρωσης - ιδιαίτερα της τηλεόρασης - στον τομέα της πληροφόρησης, της ίσης μεταχείρισης των πολιτικών φορέων και κομμάτων.

Να πάνε τα δελτία ειδήσεων να είναι βήμα επίμονης προβολής του κυβερνητικού έργου, να πάνε να είναι πρόκληση και φτηνή προπαγάνδα χωρίς αντίλογο. Να α-
ντιξουν ελεύθερες συζητήσεις, χωρίς περικοπές και ασφυκτικές χρονικές δεσμεύσεις, για την πληρέστερη και πολύπλευρη πληροφόρηση του λαού πάνω στα καίρια προβλήματα-του πολιτικά, κοινωνικά και άλλα.

Ποιός διαφωνεί σ' αυτό; Και ποιός αμφιβάλλει ότι ένας συνεισμένος αγώνας είναι αναγκαίος;

Υπάρχει, όμως, και ένα άλλο πράγμα. Η λεγόμενη εξυγίανση και άνοδος της ποιοτικής στάθμης, όπου το λόγο τον έχουν οι άνθρωποι της διανοήσης και της κουλτούρας. Πιστεύω είναι δυο ξεχωριστά προβλήματα. Το πρώτο μπορεί να είναι κάποια κανάλια επίλυσης, εν όψει μάλιστα εκλογών. Πάντως ξέρουμε τι ζητάμε όλοι και μένει ο τρόπος της μεθόδευσης και της συντονισμένης πίεσης. Για το δεύτερο έχω ζωντανές φυλάξεις, γιατί δεν ξέρω τι ακριβώς επιδιώκουμε, όλοι μαζί καθέννας χωριστά, και κατά πόσο συμφωνούμε εδώ ακόμα στο τι είναι και τι δεν είναι ποιότητα.

Εμμερίζομαι πλήρως την αγανάκτηση του φίλου Δ. Χατζή,

αλλά καθόλου την αισιοδοξία-του. Προτείνει π.χ. «να αξιώσει η διανοήσή-μας, ο πνευματικός και καλλιτεχνικός-μας κόσμος για το άλλο περιεχόμενο των εκπομπών: την υπεύθυνη συμμετοχή ανθρώπων πραγματικά δικών-της από όλες τις τάσεις, όλα τα σωματεία-της, από όλες τις περισσότερες ή λιγότερο οργανωμένες δυνάμεις-της στη διαμόρφωση των προγραμμάτων», (υπογράμμιση Δ.Χ.).

Εδώ, κάθε λέξη και αμφισβήτηση, κάθε ορισμός και ερωτηματικό. Ποιά είναι άραγε αυτά τα σωματεία (και τι εκπροσωπούν;) Ποιές είναι αυτές οι τάσεις (τόσο άραγε ξεκαθαρισμένες;). Ποιές είναι αυτές οι οργανωμένες δυνάμεις (πολύ το φοβούμαι αυτό το «οργανωμένες»). Ποιοί είναι αυτοί οι άνθρωποι, οι πραγματικά δικοί-μας (της διανοήσης, υποτίθεται, καταξιωμένοι και αποδεκτοί από όλους;). Ομολογώ πως εκπλήσσομαι λίγο με την καλοπροαίρετη απλοστευση του τόσο έμπειρου φίλου Χατζή: από δώ οι καλοί, τα πρόβατα, από κεί οι κακοί, τα ερίφια. Δεν κουράστηκε τόσα χρόνια ν' ακούει για διαμαρτυρούμενους «κομμένους» και «απαγορευμένους» κλπ. και από την άλλη μεριά να τους βλέπει την επαύριο καμαρωτούς στη μικρή οθόνη, να μη συνέβη τίποτα; Γιατί, φυσικά, ο καυγάς ήτανε για το πάπλωμα, όταν υπάρχει μία εκπομπή με τη συμμετοχή-μας, η TV «κάνει ανοίγματα», όταν μας αγνοεί είναι για τα σκουπίδια.

Εγώ θα πρότεινα κάτι άλλο. Προτού γίνει αυτή η σύναξη καλών προβάτων, που θέλουν να δουλεύουν μόνο τω Κυρίω, να κάτσει ο κάθε ενδιαφερόμενος και — υποτίθεται — γνώστης του θέματος, να μας παρουσιάσει ένα ολοδικό-του πρόγραμμα, της δικής-του επιλογής εννοώ, μιας ολόκληρης βδομάδας. Πώς θα το έβλεπε, δηλαδή, αυτός αν είχε — υπόθεση κάνουμε — την απόλυτη αρμοδιότητα, χωρίς παρεμβάσεις, με τα χέρια λυμένα. Να βλέπαμε πολλά τέτοια υποθετικά προγράμματα και αντιπροσωπευτικά της άποψης ενός εκάστου. Όχι, δηλαδή, απλώς άρνηση (που είναι, άλλωστε, και τόσο εύκολη και ασφαλής, προκειμένου για μια τόσο έκδηλα φτηνή υπόθεση), αλλά και θέση. Τι θα έκανα εγώ!

Το αποτέλεσμα αυτού του τεστ θα ήταν, μην αμφιβάλουμε, ένα απεριγραπτο κομφούζιο, γιατί το θέμα δεν είναι οι καλές

εκπομπές (και τώρα υπάρχουν μερικές τέτοιες, μην είμαστε τελείως άδικοι), αλλά οι υπόλοιπες, οι καθαρά ψυχαγωγικές, οι διασκεδαστικές, οι εύπεπτες, γιατί η τηλεόραση δεν είναι μόνο για μια μειοψηφία διανοουμένων, αλλά απευθύνεται σε εκατομμύρια, ο στόχος-της «εκ κατασκευής» δεν είναι μονοσήμαντα μορφωτικός ή παιδαγωγικός, αλλά και σκέτα ψυχαγωγικός.

Πάντως, προσωπικά, για να τελειώνω, πιστεύω πως πουθενά στον κόσμο δεν υπάρχει τηλεόραση αποδεκτή από όλους, που να ικανοποιεί όλους, όταν μάλιστα είναι και κρατικό μονοπώλιο. Δεν ξέρω αν τα δικά-μας χάλια είναι μέτρο σύγκρισης, αλλά δυσπιστώ σε κάθε προτεινόμενη λύση — πανάκεια γιατί δεν υπάρχουν τέτοιες λύσεις. Ασφαλώς μπορούν να εξωραίσουν καταστάσεις, να επιφέρουν «βελτιώσεις» αλλά ριζικές αλλαγές, όσο τα κέντρα αποφάσεων βρίσκονται σε κυβερνητικά χέρια (όχι μόνο των νυν κυβερνήσεων, αλλά και των κυβερνήσεων που πρόκειται ναρθούν) και η τελική κατεύθυνση δίνεται από εκεί, δεν είναι λογικό να περιμένουμε.

Δεν αρκεί η φιλελευθεροποίηση των μέσων ενημέρωσης, το ζητούμενο είναι η πλήρης ανεξαρτησία-τους και η αποδέσμευσή-τους από κάθε κομματικό ή κυβερνητικό παρεμβατισμό. Υπάρχει μια τέτοια αισιόδοξη προοπτική στον τόπο; Υπάρχουν τέτοιες προγραμματικές δεσμεύσεις, από όπου-δήποτε προερχόμενες, και που να πείθουν για την ειλικρίνειά-τους;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ:

Διάλυση της ΕΡΤ — εξαφάνιση της ΥΕΝΕΔ

1. Αν «δημοκρατική» και «εθνική» ραδιοφωνία-τηλεόραση σημαίνει αμεροληψία καλού διαιτητή στα πολιτικά ματς (στις εκλογές λ.χ.) τότε ακόμα και η αχτύπητη ΕΡΤ θα μπορούσε να γίνει ή να μοιάζει δημοκρατική, εθνική. Ίσως αυτό θα ικανοποιούσε τα κόμματα, αλλά η ΕΡΤ θα παρέμενε ο μεγάλος σκοταδιστής, ο κιβδηλοποιός της κουλτούρας.

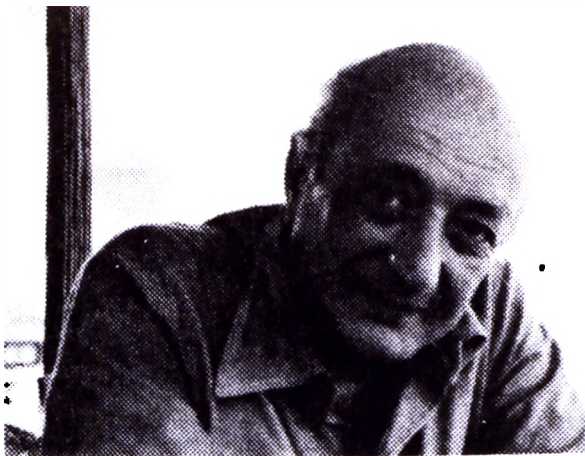
2. Και μόνη η ύπαρξη της ΥΕΝΕΔ αποτελεί ύβριν για τη δημοκρατία και την κουλτούρα, μόνιμη και προκλητική παραβίαση του συντάγματος, παράταση της ανωμαλίας του εμφύλιου πολέμου.

3. Τι θα έπρεπε να γίνει; Ριζική λύση θα ήταν μόνο η διάλυση της ΕΡΤ και η εξαφάνιση της ΥΕΝΕΔ για την αναδημιουργία των καναλιών από το μηδέν ή, ακόμα ριζικότερη, το πέταγμα όλων των συσκευών τηλεόρασης - ραδιοφώνου από το παράθυρο. Αυτά όμως λέγονται ουτοπικά. Τι μπορεί να διεκδικηθεί; Όπως τα κόμματα ζητάνε διακομματικό έλεγχο των ειδήσεων, έτσι και ο πνευματικός κόσμος νομιμοποιείται να διεκδικήσει να τεθούν όλα τα προγράμματα κάτω από επιτροπεία εκπρόσωπων της επιστήμης, των γραμμάτων, της τέχνης, της κοινωνικής ζωής (όχι εκπρόσωποι οργανώσεων). Αν αυτό δε γίνει — και δε θα γίνει βέβαια — τότε φοβάμαι ότι η μόνη αντίσταση κατά του μονοπωλίου της ιδεολογίας και της αθλιότητας θα είναι η τηλεπειρατία, έστω και με δόλωμα μια καλή τσόντα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΤΖΗΣ:

Αυτοκριτική

Στο προτελευταίο φύλλο του ΑΝΤΙ μας έγραψα με όλη την κατηγορηματικότητα που είναι αναγκαία σε θέματα τέτοια, για το χαμηλότατο επίπεδο, το πνευματικό και το καλλιτεχνικό, των εκπομπών του εθνικού δικτύου ραδιοφωνίας — και κυριότατα —

τηλεόρασης. Έγραψα επίσης — δηλαδή ξανάγραψα — για το εθνικό στίγμα, το δεύτερο από τα δύο «κανάλια» του εθνικού δικτύου της τηλεόρασης να βρίσκεται πάντα στα χέρια της στρατιωτικής ηγεσίας, χωρίς ποτέ να έχει δοθεί μια επαρκής εξήγηση γι' αυτό. Έγραψα, ακόμη, πως αν ο εκδημοκρατισμός της ειδησεογραφίας και όλου του πολιτικού μέρους των εκπομπών είναι μια ώριμη απαίτηση των πολιτικών δυνάμεων, άλλο τόσο το ανέβασμα του πνευματικού - καλλιτεχνικού επιπέδου των εκπομπών είναι χρέος της διανοήσεως-μας. Να συντονίσει τη δική-της προσπάθεια με τον αγώνα των πολιτικών δυνάμεων για την εξυγίανση του εθνικού δικτύου.

Δεν έχω ν' αναιρέσω τίποτα απ' αυτά. Ούτε μια λέξη ως εδώ.

Έκανα, ωστόσο, στο δημοσίευμά-μου αυτό ένα σφάλμα, που πρέπει να εξομολογηθώ πως δε μπορώ να το αποδώσω αλλού, παρά στα τελευταία που μένουν μέσα-μου υπολείμματα δημοκρατικού - αγωνιστικού ρομαντισμού. Έγραψα πως η διανοήσεως-μας μπορεί να κινηθεί για την αλλαγή της σημερινής κατάστασης και το ανέβασμα του επιπέδου με τα πνευματικά - καλλιτεχνικά σωματεία-της και με όλες τις «περισσότερο ή λιγότερο» οργανωμένες δυνάμεις-της.

Ήταν το σφάλμα-μου.

Φίλοι, συναγωνιστές στο δημοκρατικό-μας αγώνα, με ρώτησαν ποιές τέτοιες δυνάμεις μπορεί να εννοώ και ομολόγησα πως δεν ήξερα ν' απαντήσω. Ούτε οι πολυάριθμες ενώσεις συγγραφέων — δεν ανήκω σε καμία — θα αποτολμούσαν με κύρος και με συνέπεια έναν τέτοιο αγώνα, ούτε άλλες «περισσότερο ή λιγότερο οργανωμένες» σωματειακά — ή ιδεολογικά — δυνάμεις του πνευματικού και του καλλιτεχνικού κόσμου υπάρχουν. Μήπως τα πνευματικά σωματεία — και ποιά; Ή μήπως εκείνο το ΠΑΠΟΚ, που ξεκινώντας σαν υψηλή πονηρία του ΚΚΕ προσήραξε ήρεμα - φυσιολογικότατα - στο υπουργείο Πολιτισμού;

Όχι, λοιπόν. Οι διαδικασίες που σημείωσα σ' αυτό το δημοσίευμά-μου ανάγονται πράγματι στην ουσία της δημοκρατίας και στην ουσία του αγώνα για τη δημοκρατική αλλαγή. Αλλά οι δυνάμεις που θα κινούσαν αυτές τις διαδικασίες — ας το ομολογήσουμε για να μη γελιομαστε και για να μη γελούμε τον κόσμο — ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Και έτσι: Το όλο ζήτημα της εξυγίανσης του δικτύου μένει και αυτό σαν ένα από τα πολλά θέματα της δημοκρατικής αλλαγής.

Αλλά έτσι — μ' όλο που τό'παμε και σε κείνο το δημοσίευμα — ας το τονίσουμε καθαρότερα τώρα και ας το υπογραμμίσουμε: Η προσωπική ευθύνη κάθε ανθρώπου των γραμμάτων και των τεχνών γίνεται ακόμα βαρύτερη. ΜΟΝΟΣ-του — όπως και σε όλα είναι μόνος-του — θα αντιταχτεί με συνέπεια στη σημερινή κατάπτωση ενεργητικά, όσο το μπορεί, και παθητικά, με την επίμονη αποχή-του, την άρνησή-του να δώσει την γη και το ύδωρ της δικής-του εθνικής-πνευματικής-καλλιτεχνικής υποστάσεως, για να ζυμώνεται η λάσπη που προσφέρεται κάθε βράδυ στο λαό.

Κάνω αυτή την πικρή επανόρθωση μαζί με την αναγνώριση πως παρασύρθηκα να ονειρευτώ δυνάμεις που δεν υπάρχουν.

Ο σκηνοθέτης την τηλεόραση

Η θέση του σκηνοθέτη στην τηλεόραση είναι σαν αυτή του συγγραφέα στο περιοδικό. **Εξαρτημένη.**

Ο συγγραφέας, που μέσα από μια αυτόνομη διαδικασία καταλήγει σε μια «προσωπική» γραφή, διανύει ένα στάδιο επιλογών, στο οποίο δεν παρεμβαίνει παρά ο ίδιος και η ασύνειδη αυτολογοκρισία-του, είναι ανεξάρτητος.

Και στη μια και στην άλλη περίπτωση, ο συγγραφέας ή ο σκηνοθέτης αντιμετωπίζουν το ζήτημα της ολοκλήρωσης της ταξικής διατύπωσης, που μοιραία συσχετίζεται με την ευθύνη-τους α δημιουργών.

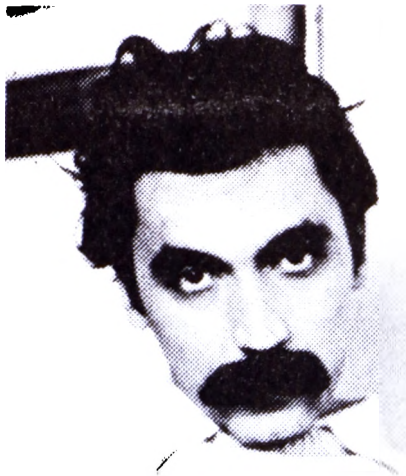
Αυτή η αίσθηση της ευθύνης είναι κάτι που υπερβαίνει τόσο την εξάρτηση όσο και την ανεξαρτησία.

Ένας συγγραφέας/σκηνοθέτης, που μέσα από μια σχετική ελευθερία καθορίζει τη γραφή/απεικόνιση, έχει για το αποτέλεσμα τόση ευθύνη, όση και η ελευθερία-του στον καθορισμό αυτού του αποτελέσματος.

Τι γίνεται, όμως, στην περίπτωση που η γραφή, η απεικόνιση είναι ενταγμένες σ' ένα ευρύτερο σύνολο, συναρτημένες, επιταγοποιημένες, εποπτευόμενες από μια συνθήκη, σε κάποιο βαθμό αναγκαία, για την επίτευξη του ενιαίου σ' ένα σύνολο ερωτημάτων στοιχείων; Στην περίπτωσή-μας, ένα στάδιο προεργασιών ρυθμίζει μερικά την εναρμόνιση των μερών σε μια συσταμένη, που διαμορφώνεται στη συνέχεια στο στάδιο της επιλογής ή του καταρτισμού του προγράμματος. Το ύψος του περιοδικού είναι πάνω απ' το ύψος του συγγραφέα, το ύψος του συγγραφέα εξαρτάται απ' το ύψος του περιοδικού. Η τηλεόραση αρθρώνει το ύψος-της μέσα απ' τα standards, που καθορίζονται σε τεχνικά, πολιτικά, ηθικά και αισθητικά.

Στη δική-μας περίπτωση, «το ζήτημα ελληνική τηλεόραση» έχει δύο σκέλη. Το ένα είναι πολιτικό, το άλλο στρατιωτικό. Τα δυο δεν είναι άλλο απ' τον παθογενή και κακόγουστο νόλογο της εξουσίας για τον εαυτό-της.

Μέσα σ' αυτό το σύμπαν της μονοπωλούμενης στειρότητας,

η θέση του σκηνοθέτη — τεχνίτη ή δημιουργού — είναι εξαιρετικά τραγική, σχεδόν ασυμβίβαστη με το ίδιο-του το επάγγελμα.

Η ελληνική τηλεόραση θέλει το σκηνοθέτη υπηρέτη ή κηδεμονευόμενο, απλό διεκπεραιωτή και, σαν τέτοιο, τον αμείβει σαν κάτι αισθητά λιγότερο κι από τεχνικό. Για το σκηνοθέτη-δημιουργό, όχι μόνο δεν έχει κάνει λόγο μέχρι τώρα, αλλά αντιμετωπίζει μια τέτοια προοπτική σαν εφιάλτη.

Ας ξεκινήσουμε απ' την υπάρχουσα κατάσταση. Ο σκηνοθέτης-τεχνίτης, σαν παροχός υπηρεσιών ανάλογων μ' αυτές του τεχνικού, έχει και τα ανάλογα προβλήματα, που είναι η εξασφάλιση μιας μίνιμουμ απασχόλησης και μιας μίνιμουμ αμοιβής. Η παροχή απασχόλησης, ελαχιστοποιημένη καθώς είναι, δημιουργεί ένα πλήθος προβλημάτων σ' επίπεδο επαγγελματικής τάξης, που επιδεινώνεται στο απροχώρητο απ' το εξευτελιστικό αμοιβολόγιο. Ο Έλληνας σκηνοθέτης στην τηλεόραση, αμείβεται λιγότερο απ' το δημοσιογράφο, το δικηγόρο, τον υδραυλικό, το μπετατζή. Γιατί;

Γιατί απλούστατα οι διοικούντες φθονούν με τρόπο σκανδαλώδη το σκηνοθέτη και αυτό αποτελεί το παράδοξο του συστήματός-τους. Το παράδοξο είναι το ίδιο μ' αυτό του λαϊκού περιοδικού ευρείας κυκλοφορίας, που αγνοεί επίσης το συγγραφέα, αν και δεν τον μάχεται.

Κοιτώντας το πράγμα από μια πιο ποιητική σκοπιά, μπορεί να πει κανείς, μ' αντίθετο πρόσημο, τι γυρεύουν οι «Υδραίοι στη Λάρισα;», αλλά κι εκείνη (η εξουσία) δεν απάντησε. Γιατί, μήπως δεν έχει φωνή; Κατέχει όλα τα μέσα, νομικά και συνταγματικά. Κι όμως, σιωπά γιατί δε γνωρίζει και δε δύναται. Έτσι, ο σκηνοθέτης-τεχνίτης αυτοκαλείται τούτη την ώρα σε μια μάχη ξεκαθαρίσματος κάποιων λογαριασμών κι επανατοποθέτησης των πραγμάτων. Τρεις είναι οι βασικοί στόχοι-του:

- α) Επαρκής απασχόληση
- β) Σωστές συνθήκες εργασίας
- γ) Ανάλογες αμοιβές

Αλλά και οι στόχοι του σκηνοθέτη-δημιουργού δε θα πρέπει να μείνουν πίσω — κι αυτοί είναι:

- α) Ελευθερία της έκφρασης
- β) Προώθηση της δημιουργίας πρωτότυπων έργων
- γ) Δημιουργία νέου καναλιού, με προσανατολισμό καθαρά πολιτιστικό.

Βέβαια, δεν είναι μόνο αυτά που πρέπει να διεκδικηθούν, ώστε να πάρει ο σκηνοθέτης τη θέση που του ανήκει στην τηλεόραση. Είναι ακόμα η συμμετοχή-του στον προγραμματισμό και η θεσμοποίηση της έρευνας, που η αναγκαιότητά-της γίνεται όλο και πιο πολύ αισθητή. Βέβαια, όλα αυτά προϋποθέτουν μια *εκ του συστάδην μάχην* μιας χούφτας σκηνοθετών, με το έρας της τηλεψίας.

ΚΑΘΕ ΠΡΟΙ

αφραξε

διαβαξε

διαδιδε

ΑΥΓΗ

την δίκη 68

ΦΩΝΗ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΖΩΟΔΟΧΉ ΠΗΓΗ 17, 36-39 980

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ

ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ

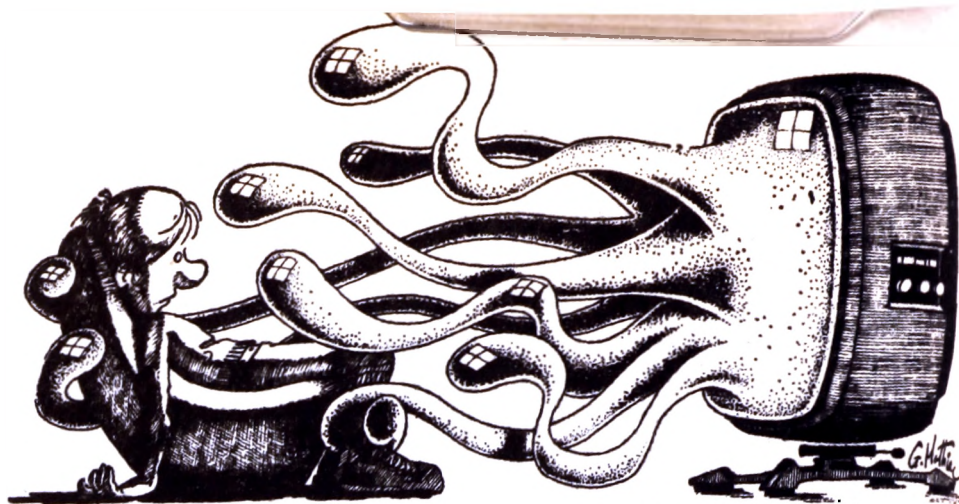
ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΑΝΤΙΕΞΕΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

"Ελεύθερος Τύπος"

TV ΜΕΣΟ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ή ΜΕΣΟ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ;

του Πέτρου Στάγκου

Δεν είναι δυστυχώς ενδεχόμενο, αλλά μία επαληθεύσιμη καθημερινή εμπειρία το φαινόμενο της μαζικής πνευματικής αλλοτρίωσης που εκπορεύεται, προωθείται, και ενισχύεται από την ελληνική τηλεόραση. Ένας νέος θεός απέκτησε πλέον μόνιμη θέση στην εστία των νεοελλήνων — χωρίς ταξικές διακρίσεις και κοινωνικές επιλογές: σύμφωνα με επίσημα στοιχεία 2.305.000 δέκτες δίνουν καθημερινά το παρόν-τους σε κάθε νεο-ελληνικό «νοικοκυριό» — πομποί συνεχούς προβολής του κοινού, περί την πληροφόρηση, αισθήματος και της κοινής, περί την αισθητική, αντίληψης.

Αποτελεί πλέον «κοινόν τόπον» η διαπίστωση ότι η έγχρωμη ή η ασπρόμαυρη — αυτό είναι ακόμη ζήτημα βαλάντιου και κοινωνικής διαβάθμισης — «μαγεία της μικρής οθόνης», δεν

είναι άλλο από μία περιγραφική ταυτολογία για την κυριότερη, ίσως, την πιο επικίνδυνη όμως, βέβαιο αυτό, και *μολυσματική εστία πνευματικής ρύπανσης* συνολικά στη σύγχρονη νεο-ελληνική πραγματικότητα. Τ.Β., «Του-Βούλα», «χαζοκούτι», τηλεόραση, ΕΡΤ και ΥΕΝΕΔ — λέξεις των οποίων μόνο η άρθρωση ερεθίζει και δρα καταλυτικά για ένα μεγάλο μέρος «ημών των ιθαγενών», για να ανοίξουν οι κρουνοί της δυσαρέσκειας και της κριτικής και, για ένα μικρότερο μέρος δυστυχώς, για να μπει σε κίνηση μια λειτουργία στοιχειώδους προβληματισμού για την πνευματική-μας ερήμωση και τον πληροφοριακό υποσιτισμό-μας.

Μήτηρ, λοιπόν, πάσης κακίας η τηλεόραση; Κατ' αρχήν, όχι!

Ελευθερία — δουλεία — «Ο Δόκτωρ Τζέκυλ και ο κύριος Χάυντ».

Η κοσμοκρατορία των μέσων μαζικής επικοινωνίας στην σύγχρονη ηλεκτρονική οπτικοακουστική εποχή, με την τρομακτική διεθνοποιητική-της εμβέλεια και την τερατώδη ισοπεδωτική-της δύναμη, ενέχει *την πιθανότητα* της ατομικής άλωσης και της μαζικής αλλοτρίωσης, χωρίς να είναι αναγκαστικά ταυτόσημη με την *βεβαιότητα*.

Ο ορίζοντας των αμέτρητων δυνατοτήτων επικοινωνίας με την τεχνική τελειοποίηση των μέσων που την εξασφαλίζουν, επικαλύπτει το ναρκοθετημένο από αμέτρητες παγίδες έδαφος της σύγχρονης κοινωνίας. Το διφυές χαρακτηριστικό στην τεχνολογική πρόοδο — ο διχασμός και η συνύπαρξη του Δόκτωρ Τζέκυλ και του κυρίου Χάυντ — εκφράζεται και αποτελεί ταυτόχρονα μian «*υπόσχεση ελευθερίας*» — για να δανειστώ μια διατύπωση του Μ. Πλωρίτη — αλλά πολύ περισσότερο, με τα σημερινά δεδομένα, την *απειλή μιας «καινούργιας δουλείας»*.

Ο θάνατος, πριν μερικούς μήνες, του Marshall Mac Luhan ανέσυρε και πάλι στην επιφάνεια την ιστορική σημασία των μέσων μαζικής ενημέρωσης για τον τρόπο σκέψης και δράσης του ανθρώπου στην κοινωνία του Σήμερα και στην κοινωνία του Αύριο.

Η προοπτική: στον νεοπρωτογονισμό μιας νέας θεολατρίας

Η διεθνοποιητική-ενοποιητική επένεργεια των μέσων μαζικής επικοινωνίας στην ηλεκτρονική οπτικοακουστική εποχή — *ένα* σύστημα πομπών και εκπομπών, *μία* παγκόσμια κοινότητα δεκτών και αποδεκτών, χωρίς τα φράγματα της *ακουστικής* εποχής, (εμβέλεια φωνής του αρχηγού της φυλής), και τους ατομικιστικούς και εθνικιστικούς διαχωρισμούς της *οπτικής* εποχής, (ανάγνωση γραφής και συγγραφή σε ορισμένη γλώσσα) — μας επαναφέρει σε συνθήκες νεοπρωτογονισμού όπου, σε άλλη κλίμακα, η διαπλανητική κοινότητα της γης ακούει τον απρόσωπο και απρόσιτο φύλαρχό-της και παρακολουθεί την επιλεγμένη από αυτόν ιεροτελεστία...

Σ' αυτήν τη νέα θεολατρική μορφή της μαζικής επικοινωνίας, οι «μάζες», που δεν αποτελούνται, πλέον, από αυτόνομα και *ενσυνείδητα υποκείμενα* μπορούν να γίνουν και *γίνονται αντικείμενα-έρμαιο* στα χέρια εκείνων που ελέγχουν τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, μπορούν να χειραγωγηθούν και *χειραγωγούνται*, από εκείνους που τα κατέχουν και ρυθμίζουν τα μηνύματα που εκπέμπουν, μπορούν να δουλαγωγηθούν και *δουλαγωγούνται* από εκείνους που *εξοσιάζουν* για να μετατραπούν σε αυτόματα, υπηρέτες και θύματα αυτής της νέας «Φωνής του Κυρίου». Η μετάβαση από την παθητικότητα της πνευματικής αδράνειας και του νοητικού ευνουχισμού στην ενεργητικότητα της καθ' υποβολήν υιοθέτησης μιας μονοσήμαντης και χρήσιμης για τους κρατούντες ιδεολογίας και αισθητικής, καθώς και των αντιστοιχών «πολιτικών απόψεων», αποτελούν τη λογική αλληλουχία και κατάληξη.

Το «κλειδί»: η σχέση εξουσίας — μέσων μαζικής ενημέρωσης

Μ' άλλα λόγια το κλειδί βρίσκεται στην *σχέση εξουσία-μέσα μαζικής επικοινωνίας* και πιο ειδικά στη *σχέση εξουσία - μέσο μαζικής ενημέρωσης*.

Η επίσημανση αυτή — που δεν «κομίζει γλαύκα εις Αθήνας» — είναι ορατή για τους γνωρίζοντες ανάγνωση και μεταξύ των γραμμών ενός κειμένου, και στην Έκθεση Mac Bride αλλά και στις Αποφάσεις-Συστάσεις της 21ης Συνόδου της Γενικής Συνέλευσης της Unesco, που έγινε στο Βελιγράδι το δίμηνο Σεπτέμβρη/Οκτώβρη του περασμένου χρόνου, με θέμα την Τηλεπληροφορική, «για μια νέα τάξη πραγμάτων στον τομέα των πληροφοριών και των τηλεπικοινωνιών».

Σαν οργανικά συστατικά αυτής της αναγκαίας «νέας διεθνούς τάξης πραγμάτων» αναφέρονται — σαν ευχολόγιο — μεταξύ άλλων:

— «Η κατάργηση των αρνητικών επιπτώσεων ορισμένων δημοσίων (ή και ιδιωτικών) μονοπωλίων και των υπερβολικών συγκεντροποιήσεων».

— «Η κατάργηση των εσωτερικών και εξωτερικών εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία και στην ευρύτερη και ισορροπημένη διάδοση των πληροφοριών και των ιδεών».

— «Η πολλαπλότητα των πηγών και των κυκλωμάτων πληροφόρησης».

— «Ο σεβασμός του δικαιώματος του κοινού, των κοινωνικών ομάδων και εθνικοτήτων καθώς και των ατόμων να χρησιμοποιούν τις πηγές πληροφοριών και να συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες επικοινωνίας».

Αντίστοιχες επισημάνσεις βρίσκονται σε ορισμένα εδάφια — τονίζω το «ορισμένα», γιατί σε άλλα, η κατευθυντήρια ροπή είναι αντίστροφη — των σχετικών με το θέμα «Διαλόγων» του Ξάλτσμπουργκ, («Για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τα μαζικά μέσα επικοινωνίας» — 1968), της Φλωρεντίας, («Για την ελευθερία του λόγου και του ρόλου του καλλιτέχνη» — 1973), και του Μονάχου, («Για το ρόλο και τον τρόπο διοίκησης των μέσων πληροφόρησης εντός μιας δημοκρατικής κοινωνίας» — 1974) και τέλος, στη «Σύσταση Αρ. 748», του 1975 της 26ης Τακτικής Συνόδου της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, που αναφέρεται στο ρόλο και τον τρόπο διοίκησης των εθνικών ιδρυμάτων ραδιοτηλεόρασης.

κ. Ευάγγελος Αβέρωφ «πιάνει τον ταύρο από τα κέρατα...»

Επιστρέφοντας από την αναφορά στο μέλλον και το παρελθόν στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα, η επιβεβαίωση της θέσης, ότι η σχέση εξουσία-μέσα μαζικής ενημέρωσης, είναι το θέμα κλειδί, είναι άμεση και ρητή — διά στόματος Ευάγγελου Αβέρωφ.

Απαντώντας — αναρμόδια, «κατά τον ιεραρχικόν της κυβερνήσεως τύπον», αλλά σαφώς αρμόδια κατά την υψηλή επιταγή του αυτόκλητου, αλλά και επίλεκτου θεματοφύλακα των ανδρών και οσίων της εξουσίας — στην ανοικτή επιστολή του Α. Παπανδρέου προς τον πρωθυπουργό Γ. Ράλλη, με την οποία απαιτούνται «μέτρα αποκομματικοποίησης και εκδημοκρατισμού των κρατικών μέσων ενημέρωσης», διατυπώνεται η θέση ότι «ο τρόπος λειτουργίας των μέσων μαζικής ενημέρωσης διέπει το μέτρο της λειτουργίας της Δημοκρατίας», και αξιώνεται, σαν «έντιμη λύση», ο «διακομματικός-τους έλεγχος» με την τοποθέτηση επικεφαλής των Ειδήσεων και Επικαιρών δημοσιογράφων «κοινής (διακομματικής;) αποδοχής» κλπ., ο υπουργός Αμύνης Ευάγγελος Αβέρωφ — και αυθέντης της ΥΕΔΕΑ — «έπιασε τον ταύρο από τα κέρατα»:

Υποθέτω ότι δεν είναι στις προθέσεις της Κυβερνήσεως η υιοθέτηση της καινοφανούς πολιτικής θεωρίας του κ. Παπανδρέου, *η οποία προκύπτει από την επιστολή-του προς τον Πρόεδρο της Κυβερνήσεως σχετικά με τα ραδιοτηλεοπτικά δίκτυα. Η θεωρία που ανατρέπει τη βασική αρχή της Δημοκρατίας, κατά την οποία η Κυβέρνηση διοικεί και η Αντιπολίτευση ελέγχει. Και η υιοθέτηση της θεωρίας κατά την οποία Κυβέρνηση και Αντιπολίτευση συνδιοικούν...», — εν μεταφράσει, δηλαδή, η σαφής υιοθέτηση των μέσων μαζικής ενημέρωσης στο πεδίο των απαραβίαστων στεγανών της κυβερνητικής άσκησης της εξουσίας — και σωστά!*

Χάριν του δημοσίου συμφέροντος» στην... πηρεσία της Κυβέρνησης

Η πραγματικότητα της ελληνικής τηλεόρασης — αναφέρομαι στην ΕΡΤ βασικά, γιατί η αναφορά στο μοναδικό, πλην Ισραήλ, Curiosum της YENEA, θα αποσπούσε ένα πολύ σημαντικό μέρος του περιορισμένου, και γι' αυτό, πολύτιμου χώρου, ου διατίθεται γι' αυτό το άρθρο — είναι ακριβώς αυτή!

Στο καταστατικό της ΕΡΤ αναφέρεται ότι η τηλεόραση λειτουργεί «χάριν του δημοσίου συμφέροντος» — διάβαζε: χάριν του κόμματος που βρίσκεται στην εξουσία, δηλαδή του συγκεκριμένου κάθε φορά κομματικού συμφέροντος — που αποσαφηνίζεται με την εκ του πονηρού προσθήκη του εδαφίου, ότι οι εκπομπές-της, «είναι προσαρμοσμένοι εις την ελληνικήν πραγματικότητα» — διάβαζε: στην πραγματικότητα της παραδοσιακής μικροπολιτικής αγκίστρωσης και της κομματικής υποταγής. Το γεγονός επίσης, ότι ένας διορισμένος κυβερνητικός εκπρόσωπος ή ένας, κατ' αρμοδιότητα, ή υπουργός ή υφυπουργός Προεδρίας μπορεί να επιβάλει «αναβολήν ή ματαιώσιν οιασδήποτε εκπομπής ή μέρους αυτής», χωρίς δημόσια λογοδοσία, είναι μία εύγλωττη υπογράμμιση της παρωδίας — κωμωδίας ή τραγωδίας, αν θέλετε — της αστικής δημοκρατίας και στον τομέα αυτό.

Απορη μιας στοιχειώδους, έστω, και κατ' επίφαση δημοκρατικής δεοντολογίας, στεγανοποιημένη απέναντι σε οχληρές διαφορετικές απόψεις και σε ανατρεπτικές της καθεστηκυίας καθυστέρησης ιδεολογίες, παλαιοφασιοκρατικά και νεοφασιοκρατικά διοικητικά διαρθρωμένα, και συνταγματικά με τον αντισυνταγματικό νόμο 230/75 κατοχυρωμένη, απαλλαγμένη από παρενοχλήσεις συναγωνισμών και ανταγωνισμών, η ελληνική τηλεόραση μπορεί να συνεχίσει να ασελγεί πάνω-μας ποικιλοτρόπως, επαναπαυμένη και ασύδοτη. Και πέρα απ' αυτό, ανήμπορη να προχωρήσει σ' ένα οποιοδήποτε ουσιαστικό βήμα ανανέωσης — έστω και για την αυτοσυντήρησή-της. (Η πολυσυζητημένη ιστορία του Τρίτου Προγράμματος στο Ραδιόφωνο, σηματοδοτεί, σ' έναν παραπλήσιο τομέα, τα όρια και την ανικανότητα αυτή).

Έκθεση Graas: χρήσιμες και εύχρηστες αποκαλύψεις

Οι απόπειρες των όποιων, τεχνοκρατικής προέλευσης, επιδιορθώσεων, είναι εκ προοιμίου καταδικασμένες, γιατί απλούστατα θα παραμείνουν δέσμιες αυτής της ιδεολογίας, που εξακολουθεί να πρυτανεύει στα αρμόδια κλιμάκια της εξουσίας. Δεν παύουν, όμως, να είναι χρήσιμες — και αναφέρομαι στην πιο πρόσφατη «απόπειρα» μέσω της Έκθεσης του Γενικού Διευθυντή του Ραδιοτηλεοπτικού δικτύου του Λουξεμβούργου Gust Graas — γιατί εν μέρει είναι αποκαλυπτικές:

Η Έκθεση Graas — παρά τον σαφή-της χαρακτήρα, π.χ.: «... χάριν της ανταλλαγής απόψεων με τον Πρόεδρο της Κυβερνήσεως και τον Υπουργό Πληροφοριών... οι συνεργάτες-μου κι εγώ μπορέσαμε, παρά το σύντομο χρονικό διάστημα της παραμονής-μας (τρίημερο!), να σχηματίσουμε μια ιδέα της καταστάσεως...», και, «... βρήκαμε στο πρόσωπο του Γενικού Διευθυντή της ΕΡΤ έναν ιθύνοντα, ο οποίος έχει απόλυτη συναισθηση της καταστάσεως (!) και είναι σίγουρα ικανός (!!) για την ανόρθωση, βελτίωση της εταιρείας...» — παρέχει ορισμένα εύχρηστα και αποκαλυπτικά στοιχεία. Επιλέγουμε τρία:

Πρώτο και σημαντικότερο το στοιχείο, ότι στον τομέα της ενημέρωσης, η ακροαματικότητα της ελληνικής τηλεόρασης συνολικά είναι η χαμηλότερη! Ένα ποσοστό 10% του κοινού του κάθε καναλιού — δηλαδή συνολικά 20% — παρακολουθεί το κύριο Δελτίο Ειδήσεων! (Στην Ιταλία ο μέσος όρος είναι 40% και στην Γαλλία 38%).

— «Τα Δελτία Ειδήσεων είναι στην Ελλάδα μεταξύ των εκπομπών που έχουν τη μικρότερη ακροαματικότητα. Δεν περιλαμβάνονται καν στα 20 δημοφιλέστερα προγράμματα της Ελληνικής τηλεόρασης...».

Δεύτερο το στοιχείο, ότι στην Ελλάδα το ποσοστό συμμετοχής των τηλεοπτικών διαφημίσεων, στην κατανομή των διαφημίσεων γενικά, είναι με 47%, από τα ψηλότερα στον κόσμο. (Συγκριτικά: στη Γαλλία 20%, στη Γερμανία 12%, στην Ολλανδία 11%, στην Ελβετία 9%, στην Αγγλία 34%, στην Ιταλία 21%, στις ΗΠΑ 38%, και μόνο η Ιαπωνία με 46%, μας πλησιάζει στο σχετικό πίνακα).

Τρίτο το στοιχείο του τέρατος της διοικητικής και ρουσφετολογικής γραφειοκρατίας και του ανευθυνούπευθунου συννοθυλεύματος, που αποτελεί το 1/3 του προσωπικού — με διεθνή παραδεκτά όρια 2/20 έως 3/20 — και που μπλοκάρει τα πάντα και απομυζά τα 2/3 του προϋπολογισμού.

— «*Η διοικητική μηχανή με τις 75-της υπηρεσίες μας φαίνεται βαριά και πληθωρική. Μέσα σ' αυτό το οργανόγραμμα η πορεία μιας ιδέας για ένα πρόγραμμα είναι δύσκολη και συχνά πολύ μεγάλη, γιατί δεν είναι εύκολο να καταλάβει κανείς ποιά είναι τα κέντρα λήψεως αποφάσεων...*».

— «*Οι αμοιβές του προσωπικού (69,9% των εξόδων της εταιρείας το 1979), αφήνει ένα μικρό τμήμα του προϋπολογισμού για τους άλλους τομείς...*».

Εμπορευματοποίηση της είδησης — πλύση εγκεφάλου

Όταν η συλλογή, κατ' αρχήν, και η εκπομπή στη συνέχεια, πληροφοριών γίνεται από ένα κρατικό φορέα με τη σφραγίδα της κομματικής δουλειάς, ειδικά, ή και γενικότερα της ιδιοτελούς πολιτικής σκοπιμότητας, υπάρχει κατ' ανάγκη μια προηγούμενη, χρονικά και ιεραρχικά, επιλογή και διάκριση, που αποσκοπεί, ανάλογα, στην *προβολή* ή την *υποβάθμιση*, στην *εφεύρεση* ή την *αποσιώπηση* της είδησης, με την επίφαση του *πλαστού εξαντικειμενισμού* και της *ψευδεπίγραφης ουδετερότητας*.

Η κυρίαρχουσα, όμως, θεωρία είναι πιο απροκάλυπτη, είναι η θεωρία της αναγκαιότητας «*να παρέμβει η προπαγάνδα για να μετουσιώσει την ατομική εμπειρία σε κοινή γνώμη... γιατί η πληροφορία δεν αρκεί για να δώσει σ' ένα γεγονός τον πολιτικό-του χαρακτήρα...*» (Γ. Στεφανάκης, 13.12.80).

Έτσι, η αλληλουχία γεγονός — αποτύπωση — τρόπος / χρό-

νος / αντικειμενική διαλογή / υποκειμενική επιλογή — χρήση, από *διάλογος με την πραγματικότητα*, γίνεται *μονόλογος με το εγχειρίδιο των καθιερωμένων* από τους κρατούντες και κατέχοντες τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αξιών του «*Καλού και του Κακού*», του «*Σωστού και του Λάθους*», του «*Επιτρεπτού και του Ανεπιτρεπτού*», και η τηλεοπτική γλώσσα, από μέσο καταγραφής, περιγραφής και αναγνώρισης της πραγματικότητας, μεταβάλλεται αυτόματα σε *μηχανισμό π λ ύ σ η ς ε γ κ ε φ ὶ ο υ*.

Αν στην κλασική ανάλυση της αποξένωσης του ανθρώπου-παραγωγού από την ουσία της παραγωγικής διαδικασίας — το προϊόν — βρίσκουμε σαν πηγή την εμπορευματοποίηση των αγαθών, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η αποξένωση από την ουσία της πληροφόρησης βρίσκεται στην πολιτική — και πολύ περισσότερο στην κομματική — «εμπορευματοποίηση» της είδησης. Εκεί που η είδηση γίνεται «είδηση»-προπαγάνδα, εκεί τελειώνει και ο ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης σαν τέτοιων και αρχίζει η άρνηση της πληροφόρησης και ο σκοταδισμός.

Κρατώντας ορισμένες απαραίτητες και αναγκαίες αποστάσεις...

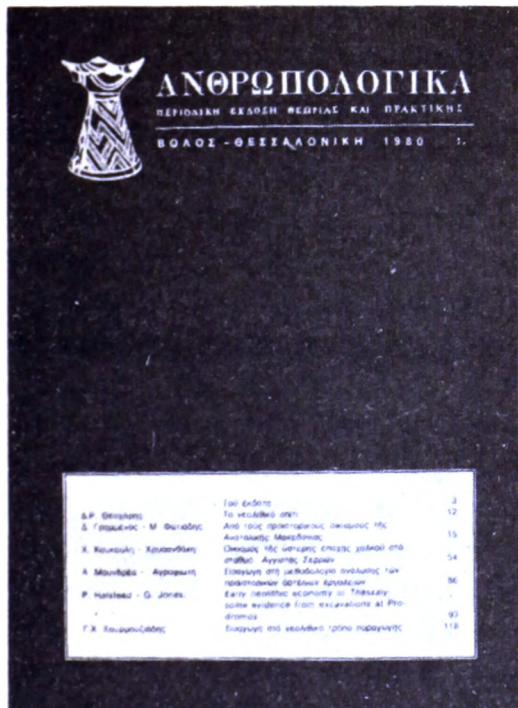

Σ' αυτό το σημείο είναι αναγκαία η απόρριψη της «*συνοδοιπορίας*» με ορισμένους κατ' εξοχήν αναρμόδιους για να ασκήσουν κριτική εν ονόματι της Δημοκρατίας και της αντικειμενικής πληροφόρησης...

● Για τον παραδοσιακό κήρυκα και υπέρμαχο του φασισμού, του κ. Σάββα, τα πράγματα είναι καθαρά:

Η πρόσφατη αναφορά του (15.2.81) στην... παραβίαση του Άρθρου 15 του... Συντάγματος — πού να πρωτοβάλει κανείς θαυμαστικά ή αποσιωπητικά; — που υπόσχεται την «*αντικει-*

Κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

Εκδοτικός οίκος ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ,
ΠΡ. ΚΟΡΟΜΗΛΑ 38, τηλ. 277-350
264-958 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΑΘΗΝΑΣ:
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ,
ΣΟΛΩΝΟΣ 96, τηλ. 3610589

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

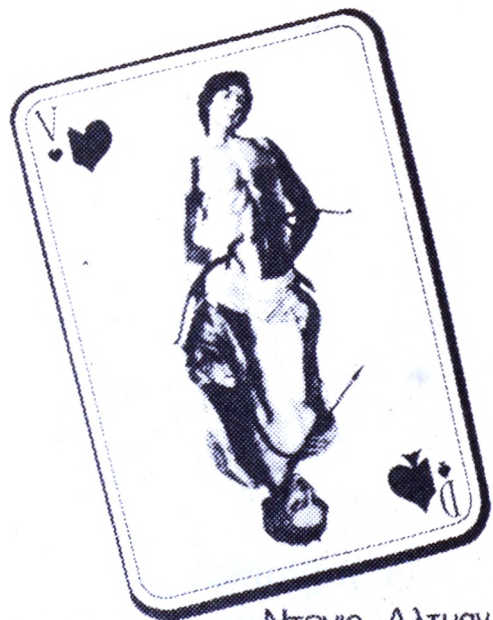
Τό μυθιστόρημα-ντοκουμέντο της μετανάστευσης στη Δ. Γερμανία

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ή ΧΕΡΜΑΝ ΣΠΙΣ πώς μιά γυναίκα πάει στον παράδεισο

Έκδόσεις Μπογιιάτη
Σόλωνος 99 — τηλ. 36.27.028

ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ ΚΑΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

ΟΥΤΟΜΑ

Ντενις Αλτμαν

Ντενις Αλτμαν
ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ
ΚΑΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΥΤΘΠΙΑ
Νίκηταρά 8-10, 1ος όροφος
ΑΘΗΝΑ, τηλ. 36.38.696

μενική και επί ίσοις όροις μετάδοσιν πληροφοριών και ειδήσεων...» και η «μελαγχολική»-του διαπίστωση ότι «εφ' όσον θα επικρατή η μονοκομματική νοοτροπία, η ύπαρξίς και η λειτουργία... ραδιοτηλεοπτικής δημοκρατίας είναι αδιανόητος-ακατόρθωτος... », μπορεί κάτω από ορισμένες συγκυρίες να προκαλέσει και την θυμηδία.

Οι «καιροί των σωτήρων» έχουν περάσει ανεπιστρεπτί!

Ποιός θα μας σώσει από την άρνηση της πληροφόρησης, την παρα-πληροφόρηση και τον σκοταδισμό στον τομέα της άμεσης πληροφόρησης;

Ποιός θα μας σώσει από τις εκπομπές της έμμεσης πληροφόρησης, που δήθεν αναλύουν, εξηγούν κλπ., τα ζωτικά προβλήματα για την κοινωνία και τον τόπο, ενώ στην ουσία συγκαλύπτουν τα πραγματικά αίτια και αποσιωπούν τις αληθινές-τους διαστάσεις;

(Γιατί βέβαια, καθόλου πειστικά δεν ακούγονται επίσης όσα εκφωνούνται από το «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ» ας πούμε, για την «τηλεοπτική πλύση εγκεφάλου στις χώρες της Δύσης», περί «ειδησεογραφικής κουζίνας κλπ.». Για την «πλύση εγκεφάλου» σε Ανατολή και Δύση — ας μη μακρηγορήσουμε — θύματα και θύτες οι εμπνευστές της δημοσιογραφικής αυτής φενάκης...).

Ποιός θα μας σώσει από το αδιάκοπο μαστίγωμα των διαφημίσεων, που επενδύουν στη σεξουαλική πείνα των νεοελλήνων και στο απωθημένο όνειρο του εμπράγματος καταναλωτισμού, με τα «πολλά υποσχόμενα» καρφίτσωμένα χαμόγελα ή τις ένθετες σοβαροφάνειες και περισπούδαστες ρυτίδες;

Ποιός θα μας σώσει γενικά από τη χαμηλή και συχνά χυδαία ποιότητα της προσφερόμενης τηλεοπτικής «κουλτούρας» — που αντανακλά και εκφράζει αντικειμενικά την επιθυμία των κρατούντων να μας εγκλωβίσουν σε χώρους ανόητης και ανώδυνης «ψυχαγωγίας», που μεταβάλλεται αυτόματα σε επώδυνο ψυχαναγκασμό;

Οι «καιροί των σωτήρων» έχουν περάσει ανεπιστρεπτί και οι εξελικτικές νομοτέλειες και στον τομέα των μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι επίφοβες...

Ο «διακομματικός έλεγχος» ή τα «πρόσωπα κοινής αποδοχής» μπορούν να εκφράσουν εκλεκτικά την αντιρρόπηση στα συνυπάρχοντα απaráδεκτα, αλλά δεν διασφαλίζουν από τα μελλούμενα... Μέτρο γι' αυτό, η εικόνα της πληροφόρησης όλων ανεξáίρετα των κομματικών εντύπων — κι αυτή η εικόνα δεν επιτρέπει τη μωρία της αισιοδοξίας...

Πλαστές επιλογές και ψεύτικα διλήμματα...

Η επιλογή, σε τελευταία ανάλυση, δε βρίσκεται ανάμεσα στον κλασικό ολακληρωτισμό των δικτατοριών δυτικού ή ανατολικού ή τριτοκοσμικού τύπου, που στραγγαλίζουν την πληροφόρηση «χωρίς περισκεψιν και αιδώ» — που ούτε την έχουν αλλά και που δεν την χρειάζονται, όσο κάθονται στέρεα στη μέλα της εξουσίας — και στον κλασικό πλουραλισμό των αστικών κοινωνιών, που φιλτράρει την πληροφόρηση ανάλογα με την ελαστικότητα των ισχυόντων «επιτρεπτών» ορίων, που καθορίζονται κι αυτά, με τη σειρά-τους, από τις προδιαγραφές έντοχής της δεδομένης, κάθε φορά, κοινωνικής συγκρότησης. Η επιλογή, σε τελευταία ανάλυση, δε βρίσκεται ούτε ανάμεσα στον πλουραλιστικό ολακληρωτισμό, των κατευθυνόμενων ναλλακτικών κρατικών, ημικρατικών ή ιδιωτικών καναλιών και προγραμμάτων — που λανσάρεται σε ορισμένες «προηγμένες» τηλεοπτικά χώρες — και στον ολακληρωτικό πλουραλισμό, που μπορεί να εκφραστεί με τις διάφορες βαθμίδες και

μορφές φιλελευθεροποίησης των υπαρχουσών δομών εξουσίας — είτε ενείδει αντικατοπτρισμού, είτε σαν απότοκο της λογικής του άλλοθι και της εκτόνωσης κοινωνικών εντάσεων.

● Το δικαίωμα της πληροφόρησης, το δικαίωμα στην είδηση, το δικαίωμα της γνώσης των γεγονότων, που αφορούν το κοινωνικό γίγνεσθαι στο σύνολό-του, όσο παραμένει εξάρτημένο, είναι καταδικασμένο εκ των πραγμάτων να φαλκιδεύεται!

● Όσο η δυνατότητα παροχής της είδησης — άρα και η επιλογή και η διαλογή-της — ή του οποιουδήποτε πνευματικού προϊόντος, είναι συνυφασμένα με την άσκηση της εξουσίας, είναι φανερό πως το άτομο θα είναι εκτεθειμένο στη διαρκή αποβλακωτική ακτινοβολία της παραχάραξης και της διαστρέβλωσης της πραγματικότητας, ωθούμενο — με ή «χωρίς αναισθητικό» — στον αισθητικό κρετινισμό και τον πνευματικό μαρασμό.

Τι μέλλει γενέσθαι; — Γνωστή η ρήση: «Πας προφήτης μετά Χριστόν... ». Οι εφιαλτικές προοπτικές, που δυστυχώς έχουν ήδη ένα παρελθόν, έχουν διατυπωθεί από άλλους...

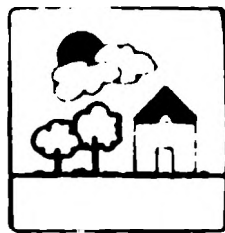
Τι δέον γενέσθαι; — Η συνταγολογική κάθαρση της τραγωδίας έχει αποδειχτεί ιστορικά στο απώτερο, αλλά και στο πιο πρόσφατο παρελθόν, ατελέσφορη...

Δίκη... «τελεφερίκ» μεταξύ Off και εναλλακτικών θυλάκων

Στο βαθμό που δεν είναι δυνατός ο απεγκλωβισμός κάθε κοινωνικής ομάδας και, σε τελευταία ανάλυση, κάθε ατόμου από το υπάρχον πλέγμα εξουσία - πληροφόρηση, μέσα από τη συμμετοχή στην παραγωγή, τη διάθεση, τη διανομή και τον έλεγχο του περιεχομένου της επικοινωνίας και των μέσων-της — στην προκείμενη περίπτωση των τηλεοπτικών προγραμμάτων και σταθμών — το ερώτημα θα παραμείνει αναπάντητο, μια και η πιθανότητα πραγμάτωσης της μείζονος αυτής εκδοχής, μπορεί να ανήκει μαθηματικά στο χώρο των πιθανοτήτων, αλλά κοινωνικά — απαισιόδοξο; — βρίσκεται σταθερά εντοιχισμένη στο χώρο της ουτοπίας.

Έτσι, στην χειρότερη περίπτωση, θα παλινδρομούμε, δίκη «τελεφερίκ», μεταξύ των διαφόρων παραλλαγών της ελάσσονος εκδοχής — μεταξύ της προσπάθειας, δηλαδή, για την προώθηση εκπομπών, που να μην προσβάλουν, τουλάχιστον, τη νοημοσύνη-μας, τη διεύρυνση του ολοκληρωτικού πλουραλισμού, τη δημιουργία εναλλακτικών «θυλάκων» εκπομπών, προγραμμάτων, σταθμών — περιμένοντας επί ματαιώ τη λύτρωση ή, στην καλύτερη περίπτωση, πατώντας έγκαιρα το κουμπί στο Off ή το Aus, κάθε φορά που, είτε η δύναμη της συνήθειας, είτε η ανάγκη της στιγμιαίας απόδρασης από την απομόνωση, στους τέσσερεις τοίχους του σπιτιού-μας, μας παγιδεύει και πάλι...

Παιδότοπος παιδικός σταθμός νηπιαγωγείο

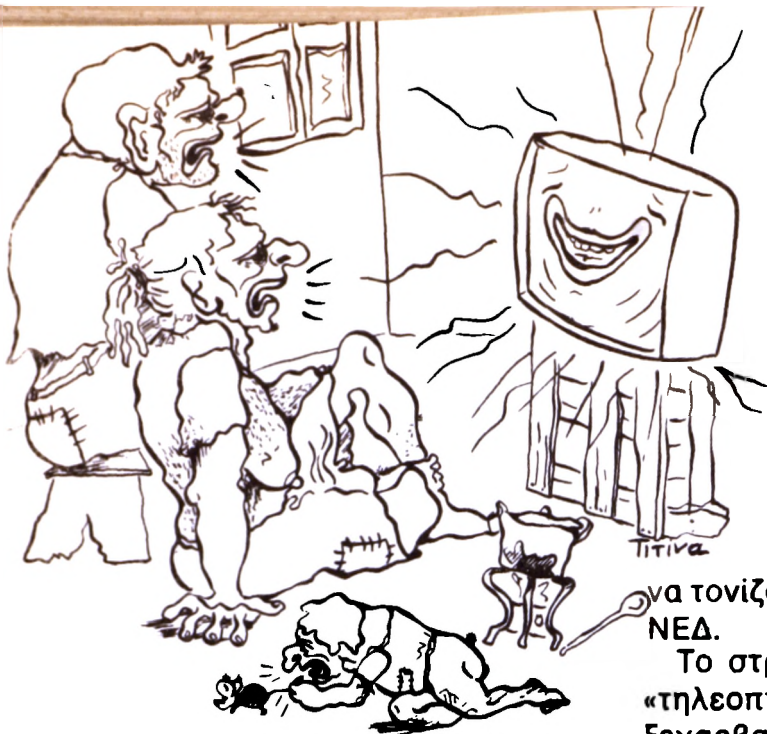
Ένας χώρος στην αποκλειστική διάθεση των παιδιών. Οι ανάγκες του παιδιού γιά επικοινωνία, παιδαγωγικό παιχνίδι, δημιουργική συλλογική δραστηριότητα, αντιμετωπίζονται με την αγάπη, τη ζεστασιά και με ξεχωριστή ευθύνη από ανθρώπους ειδικούς.

Ντίνα Καψάλη
Λ. Πεντέλης 53 - Χαλάνδρι Τηλ. 68.32.073

Ο άγνωστος κόσμος μιας «νοικοκυρούλας»

του Δ. Αρτινού

της Τίτινας Χαλμαντζή

να τονίζουν δημοκρατικοί τεχνικοί της ΥΕ-ΝΕΔ.

Το στρατιωτικό κανάλι κατόντησε, επί «τηλεοπτικής σοφίας» Βαβαρούτσου, μια ξεχαρβαλωμένη υπηρεσία, που δεν έχει μια μηχανή λήψεως της προκοπής, δεύτερη αίθουσα μοντάζ και μιξάζ, σαγκάν φωτισμού, μπαταρίες νυχτερινών λήψεων, αναμεταδότες της προκοπής, συνεργεία κινήσεως, εμφανιστήρια και τυπωτήρια, κλπ.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ, η μπακάλικη αντίληψη του Βαβαρούτσου να επιδειχνεται ότι είναι καλός διοικητής έχοντας περίσσειμα, καταπόντισε οικονομικά την ΥΕΝΕΔ, όταν άρχισε κάπως να βελτιώνεται το πρόγραμμα της ΕΡΤ.

Το 1979 η ΕΡΤ είχε εισπράξει από διαφημίσεις μόνο 500 εκατομμύρια και η ΥΕΝΕΔ είχε φτάσει τα 750. Τον περασμένο χρόνο, με τρία-τέσσερα προγράμματα κάποιος ποιότητας της ΕΡΤ — παράλληλα με τις αναμεταδόσεις διεθνών γεγονότων — τα ποσά διαφημίσεων έφτασαν τα 790 εκατομμύρια στην ΥΕΝΕΔ (αύξηση μόνο 5%), ενώ η ΕΡΤ έκανε ένα εισπρακτικό άλμα κατά 38% — έφτασε τα 750 εκατομμύρια. Μεγαλύτερη είναι η διαφορά και σύμφωνα με τα πρώτα στοιχεία του 1981. Έτσι η χρεωκοπία της διοίκησης της ΥΕΝΕΔ αποκαλύφθηκε σε όλη της την έκταση όταν πρόσφατα αναγκάστηκε να χρεωθεί 350 εκατομμύρια για να κάνει ανανέωση του εξοπλισμού της.

ΙΣΩΣ γι' αυτό η ΥΕΝΕΔ εφέτος δεν τόλμησε να ανακοινώσει περίσσειμα. Αν θέλει να δει κανείς το φαινόμενο ΥΕΝΕΔ, παρά τη σκληρή στρατοκρατική του υπόσταση, δεν έχει παρά να παρατηρήσει με θλίψη ότι συχνά η αντίθεση κάποιων κριτικών προς την ΕΡΤ — δίκαιη κατά τ' άλλα — τους οδηγεί στην ακρισία να χειροκροτούν, με το παραμικρό, κάθε «επιτυχία» της ΥΕΝΕΔ. Το γεγονός λ.χ. ότι η ΥΕΝΕΔ εξασφάλισε την προβολή του «Ολοκαυτώματος» έκανε πολλούς να ξεχάσουν πόσες άχρηστες ταινίες πλήρωσε ο ευφυής Βαβαρούτσος, ώσπου να βρεθεί και κάποια καλή στο σωρό.

ΥΣΤΕΡΑ, όπως έχει αποκαλύψει το ΑΝΤΙ (τ. 150) δεν αποτελούν προνόμιο της ΕΡΤ οι ύποπτες οικονομικές δοσοληψίες και συναλλαγές. Στο άρθρο εκείνο είχαμε αποκαλύψει το μηχανισμό για την απόκτηση 6 πομπών, με την προκήρυξη ενός διαγωνισμού άκρως φωτογραφικού, προς όφελος της Γαλλικής THOMSON. (Μικρή λεπτομέρεια: εκπρόσωπος της THOMSON στην Ελλάδα, η εταιρεία ΒΑΣΙΛΚΩ, στην οποία συμμετείχε ο κ. Κονοφάγος, α-

νάμεσα σε δύο περάσματα-του στην ηγεσία του Ναυτικού).

Η ΙΔΙΑ βαριά μυρουδιά σκανδάλων και φαβοριτισμού υπάρχει σε όλα τα κλίμακα, από εκείνα που ο διοικητής υποδέχεται υπουργούς και βουλευτές και υποβάλλει τα σέβη-του ως το αμείλικτο κυνηγητό και το φακέλλωμα ηθοποιών, τραγουδιστών και τεχνικών, που έχει αναλάβει ο Σουρανή με τον γνωστό παρακοιμωμένο-του Παπανδριανού. Οι υπερωρίες των τεχνικών κόβονται, οι μετακινήσεις ψάχνονται με το φακό, αλλά οι ευνοούμενοι και ευνοούμενες των Σουρανή — Βαβαρούτσου φαίνεται ότι παίρνουν κατά εκατοντάδες τις υπερωρίες, ακόμα και όταν πηγαίνουν για μαθήματα οδηγείσεως, έχουν αναλάβει χρωματίσματα στα σπίτια-τους ή... είναι ευνοούμενες προϊσταμένων, με τους οποίους κάποτε παίζουν γροθιές μπροστά σε άλλους. Υπάρχουν βέβαια και άλλου είδους ευνοούμενοι, όπως ο ανηψιός ηγετικού στελέχους της ΥΕΝΕΔ, που είχε απολυθεί παλιότερα για την ανικανότητά-του.

ΣΤΟ λαμπρό αστερισμό της «νοικοκυρούλας» υπάρχουν βέβαια και πολλά άλλα σκοτεινά σημεία.

Ο ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ για παράδειγμα στην ΥΕΝΕΔ που, όποτε επιχειρηθεί να ασκηθεί, ουσιαστικά καταστέλλεται με τρομοκρατία, όπως έγινε με τον υπάλληλο Θεοδώρου, ενώ ευημερούν ποικιλότροπα εργατοπατέρες, τύπου Τοπαλίδη.

ΘΑΥΜΑΣΤΕΣ του Μάτσα και της Νικολαΐδου (που αμείβεται με 15.000 δρχ. την «εμφάνισή»-της ως γηραιά κυρία), του «πνευματικού» αστέρος Αρτεμάκη, του Ξεπαπαδάκου, όλοι σχεδόν οι σύμβουλοι του διοικητή της ΥΕΝΕΔ βαστιούνται στα πόστα-τους απ' τον καιρό της χούντας.

ΣΤΗ θέση του διευθυντή ειδήσεων αναρριχήθηκε ο Γιανναράκος, που κρατούσε το ρόλο του Γραφείου Τύπου του Αβέρωφ, που αμείβεται για την εκπομπή της Αεροπορίας και είναι επίσης Γραφείο Τύπου του ΓΕΝ. Ρωτάμε λοιπόν: εισπράττει ναι ή όχι παράλληλα τέσσερεις μισθούς;

ΕΙΝΑΙ αλήθεια επίσης ότι ο Διευθυντής δημοσίων σχέσεων της ΥΕΝΕΔ ήταν παλιότερα... αποθηκάριος;

ΚΙ ΟΛΑ αυτά συμβαίνουν σε ένα χαριτωμένο κλίμα, όπου φαίνεται ότι ο Βαβαρούτσος δεν κρύβει το μένος-του κατά του κ. Ράλλη και τη συμπάθειά-του για άλλες εποχές μεγαλείου.

ΑΛΛΩΣΤΕ, φέρεται να καυχιέται πρόσφατα σε συνομιλητή-του στην ΥΕΝΕΔ, ότι έχει επτά χρόνια διοικητής, «όσο και η επανάσταση»...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΚΟΥΡΤΗΣ

**Μια φορά ήταν ένας
μόνος-του**

«ενα συναρπαστικό μυθιστόρημα»
«ο αναγνώστης θα συλλογίζεται για πολύ
και μετά το κλείσιμο του βιβλίου»
«η μοναξιά του σύγχρονου ανθρώπου
σε συναρπαστική γραφή»
«ένα απ' τα γνησιότερα μυθιστορήματα»
εκδοτικό ρεκόρ: σε 2 μήνες 3 εκδόσεις

ΚΕΔΡΟΣ

ΕΡΤ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΜΕΣΑ

ΡΙΣΚΟΜΑΣΤΕ στο Φλεβάρη και τα κόμματα που θα διεκδικήσουν την εξουσία έχουν μπει στην τελική ευθεία. Οι εκλογές είναι ζήτημα μηνών. Αν θα γίνουν Οκτώβρη ή Ιούνιο είναι ένα παιχνίδι λέξεων, ένα παιχνίδι εντυπώσεων. Και στο παιχνίδι αυτό, τον κύριο λόγο έπαιξαν τα κρατικά μέσα ενημέρωσης. Το ραδιόφωνο. Η τηλεόραση. Αυτά προετοίμασαν τον κόσμο. Αυτά δημιουργούν προεκλογική ατμόσφαιρα. Οι εφημερίδες έχουν ένα συγκριτικά περιορισμένο αναγνωστικό κοινό.

Η ΦΩΝΗ όμως του κυβερνώντος κόμματος φτάνει και στο τελευταίο άκρο της ελληνικής επικράτειας, είτε

από τις περιγραφές και τις ειδήσεις του ραδιοφώνου, είτε μέσα από την εικόνα και το συνοδευτικό κείμενο της τηλεόρασης. Και δεν είναι τυχαίο — αν και εκνευριστικό — ότι πολλές φορές περιγράφονται με λεπτομέρειες πράγματα που ζωντανεύει ο φακός. Ο λόγος και η εικόνα μαζί ισχυροποιούν το μήνυμα που η κυβέρνηση θέλει να δώσει.

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ τα είχε θέσει εξ αρχής ο Καραμανλής. Πρέπει να αναγνωριστεί πως αυτή η ωμή-του ειλικρίνεια δεν αφήνει περιθώρια κριτικής. Είχε πει πως εφημερίδες που να τις εμπιστεύεται ουσιαστικά δεν είχε. Είχε στα χέρια-του, όμως, το ραδιόφωνο και την τηλεόραση και με

αυτά θα έκανε το δικό-του πόλεμο. Από τη θέση αυτή ελάχιστες διαθέσεις αλλαγής έδειξε η κυβέρνηση Ράλλη. Μόνο που «για τα μάτια» φάνηκε λίγο πιο πολύ ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης, αν έφευγε για καμιά επίσημη επίσκεψη, ή αν δεχόταν κανέναν επίσημο ξένο και δινόταν ένα ακρωτηριασμένο κείμενο, κάθε φορά που έπρεπε να ακουστεί η άλλη πλευρά. Και μετά σιωπή. Τα άλλα κόμματα να είχαν δια μαγείας εξαφανιστεί μετά τις εκλογές. Σα να μπήκαν σε συρτάρι μέχρι τις φετινές εκλογές, που θα δούμε ασφαλώς στο μπαλκόνι τον αρχηγό-τους να μιλά. Μόνο που η κριτική-τους, που θα αφορά στα μέσα ενημέρωσης, σίγουρα θα είναι κομμένη...

ΕΤΣΙ η τηλεόραση αποτελεί ένα μουσείο για τα σοβαρά και επίσημα, κατά την κρίση ενός Τσαλδάρη. Και για τα άλλα, τα «μικρά», του δίνουν το βαθμό δημοκρατίας της χώρας και ενημερώνουν με βάθος τον πολίτη, ούτε λέξη. Μέγιστη παρεκτροπή από το δημοκρατικό πολίτευμα αυτής της χώρας είναι οι ειδήσεις. Και όπως επεμβαίνει ο εισαγγελέας για να κλείσει τις Λέσχες των νοταλγών της Βασιλείας, θα έπρεπε να είχε επέμβει και στα μέσα ενημέρωσης, γιατί δεν ασκούν έντιμα την αντικειμενική ενημέρωση ενός ολόκληρου λαού, αλλά υπηρετούν τα στενά κομματικά συμφέροντα της Ν. Δημοκρατίας, που δεν αντιπροσωπεύει καν την πλειοψηφία του ελληνικού λαού.

ΓΙΑ ΤΑ προγράμματά-τους όλα τα κανάλια του κόσμου υφίσταται κριτική. Στις ειδήσεις-τους, όμως, αν δεν έχουν αντικειμενική και ανεξάρτητη ενημέρωση, όπως στο BBC, καθώς γερμανικά αμερικανικά κανάλια, τουλάχιστον προσπαθούν να δώσουν μια επίφαση ανεξαρτησίας. Εμείς, εδώ, ανερυθρίαστα ξεχάσαμε αυτό. Και δεν είναι εδώ θέμα επιλογής ανθρώπων. Δεν πειράζει που το όνομα είναι Μπουλούκος ή Λέκας ή Φαράκος ή Παπαδόπουλος. Αν το υφυπουργείο Τύπου δεν ήταν ο συντάκτης των ειδήσεων, τότε και ο Μπουλούκος, ο Λέκας ο Φαράκος και ο Παπαδόπουλος θα έκαναν τη δουλειά-τους όπως μπορούσαν. Και αν εν ήταν ικανοί θα τους άλλαζαν, αλλά θα είχαν πρώτα τη δυνατότητα να επιχειρήσουν μια ενημέρωση που θα επιδεχόταν κριτική. Τώρα τα λόγια είναι περιττά και τα πρόσωπα διεκπεραιώνουν την εντολή που τους έχει ανατεθεί. Η ρίζα του κακού δεν είναι αν ο Νανάς Τσαλδάρης. Αυτός είναι η τελική έκφραση μιας κυβερνητικής γραμμής, που δε σέβεται το σύνολο του ελληνικού λαού.

ΚΑΙ ΑΝ οι εσωτερικές ειδήσεις, έτσι όπως δίνονται, δεν είναι ειδήσεις, αλλά μια συρραφή πραγμάτων που συμβαίνουν εξαιτίας των παροχών της Ν. Δ., εδώ και κεί στην επικράτεια, χωρίς συνδετικό κρίκο και χωρίς συνέπεια μιας γραμμής, οι εξωτερικές ειδήσεις, που κρίνεται ότι δε μας αφορούν άμεσα, απολαμβάνουν κάποιας σχετικής ελευθερίας. Εκεί κάθε βράδυ απολαμβάνουμε το αλέσα και τον αγώνα που κάνει εναντίον ενός ολόκληρου συστήματος, εκεί ακούμε τον Ρήγκαν να λείπει πως οι Σοβιετικοί είναι χυλιάνθρωποι, εκεί ακούμε τους Σοβιετικούς να λένε πως ο Ρήγκαν επίσης είναι παλιάνθρωπος. Αλλά, δεν θα ακούσουμε ποτέ τους μερικοί Γερμανοί κατηγορούν την Ελλάδα πως προτιμά να α-

γοράζει από χώρες ανατολικές, γιατί της κοστίζει λιγότερο από ό,τι από εκείνες της Κοινής Αγοράς. Φοβόμαστε μήπως και ξεσηκωθεί ο κόσμος της δεξιάς, που τόσα χρόνια τον πείσαμε πως «ό,τι δυτικό καταπληκτικό, ό,τι ανατολικό ύποπτο και δόλιο...» Κι όμως, αυτό θα ήταν έντιμη ενημέρωση.

ΚΑΙ ΑΦΟΥ οι ειδήσεις λειτουργούν με αυτό τον τρόπο, θα μπορούσαν με ελάχιστη εξυπνάδα να σκεφτούν οι κυβερνώντες για ένα λιγότερο ελεγχόμενο τηλεοπτικό και ραδιοφωνικό πρόγραμμα. Έτσι, για να δοθεί κάποια επίφαση ελευθερίας, για κάποια εξισορρόπηση...

ΜΕΣΑ ΟΜΩΣ στον πανικό που τους φέρνει η χιλιοειπωμένη λέξη της «κουλτούρας», στραγγαλίζουν και την τελευταία ικμάδα καλλιτεχνικής δημιουργίας, δίνοντας μια όψη «έρμης χώρας» στην πνευματική ζωή του τόπου. Και όποιος περιμένει από την τηλεόραση ή το ραδιόφωνο να πληροφορηθεί τι γίνεται στις τέχνες, στα γράμματα, στις όποιες εκφράσεις της καλλιτεχνικής ζωής θα απελπίζεται και θα νομίζει πως περνάμε ώρες πνευματικού μεσαιώνα, σε ένα κράτος ζόφου... Και πώς να είναι αλλιώς, αφού τα προγράμματα, τα σήριαλ, οι συζητήσεις και οι επιλογές ταινιών γίνονται κάτω από το φως ενός στενού κομματικού συμφέροντος... Ίσως να μην το καταλαβαίνουν ούτε αυτοί που επιλέγουν ή σχεδιάζουν τον προγραμματισμό. Το χειρότερο που μπορούσε να τους συμβεί: κάνουν τη διαδικασία επιλογής αυτόματα, θεωρώντας-τη δίκαιη και σωστή... Νά γιατί:

Λειτουργεί στην ΕΡΤ:

- Ένα συμβούλιο προγραμματισμού, που εξετάζει τις προτάσεις για παραγωγή και συνέχιση εκπομπών: αποτελείται από τον Χόνδρο, τον Στεφανάκη, τον Αναστόπουλο, τον Λιγνάδη, τον Λιβαδέα και τον οικονομικό προϊστάμενο Μεγαγιάννη.

- ΕΝΑ συμβούλιο επίσης προγραμματισμού, υπό την εποπτεία μελών του διοικητικού συμβουλίου, που ασχολείται και αυτό με το πρόγραμμα και τις προτάσεις και αποτελείται: από την κ. Γουλανδρή, τον Στεφανάκη, τον Χαραμή, τον Λιγνάδη, όπου συμμετέχει ακόμη ένα μέλος του διοικητικού συμβουλίου.

ΕΠΟΜΕΝΩΣ, με ελαφρά παραλλαγή, τα πρόσωπα είναι ίδια. Και φτάνουμε στο σημείο να αποφασίζουν για το πρόγραμμα: ο Γενικός (παρόλο που έχει εκχωρήσει αυτή την αρμοδιότητα στον αναπληρωτή-του κ. Στεφανάκη), ο ίδιος ο Στεφανάκης, το συμ-

βούλιο προγραμματισμού υπό τον Γενικό, και το άλλο, υπό την Γουλανδρή, καθώς και το διοικητικό συμβούλιο. Ανάμεσα σ' αυτούς αλωνίζει το δίδυμο που και επί χούντας είχε τις θέσεις-του: Αναστόπουλος - Δάμπασης, με επικεφαλής τον ανίδεο Χαραμή, τον επιλεγόμενο και «ξερόλα». Οι πιο πολλοί θα νομίζουν ότι είναι δυνατό να είναι έτσι. Αλλά έτσι είναι και θα σας δώσω τώρα και τη λειτουργία όλων αυτών των οργανισμών: Τα βασικά στοιχεία είναι τα εξής:

1. Μην ξεφύγει τίποτα και χάσουν τη θέση-τους. Αυτοί, που πιο πολύ παθαίνουν ίλιγγο με την ιδέα είναι:

Ο Χόνδρος, γιατί ξέρει ότι μετά από την ΕΡΤ δεν πρόκειται να χρησιμοποιηθεί αλλού. Και ας λέει πως υποστηρίζεται από το Κέντρο και τη Βιργινία Τσουδερού, που έχει πετάξει, μαζί-της αεροπλάνο και από την πόλη έρχομαι...

Ο Χαραμής: που ξέρει ότι δε μπορεί να κάνει αλλού και για τίποτε. Και επομένως, το πρώτο μέλημά-του είναι να υπακούει στον Τσαλδάρη και να είναι «η φωνή»-του στα συμβούλια και ύστερα να μην τα χαλάει με κανένα.

Και ο Τάσος Λιγνάδης που αποφάσισε πως είναι παντού απαραίτητος, με αποτέλεσμα να κρατά επτά θέσεις στη δημόσια διοίκηση και να μη ντρέπεται, αλλά να νομίζει πως επαρκεί...

2. Το δεύτερο στοιχείο είναι: να περνούν οι «δικοί-τους» και οι «δικοί-τους» είναι δύο ειδών. Αυτοί που έχουν τα πιστοποιητικά του κόμματος, όπως ο Πετρόπουλος, ή τα πιστοποιητικά του Τσαλδάρη, όπως η Παπαθανασίου, και άλλοι που ή είναι φίλοι του Χόνδρου, όπως ο Μούτσιος, ή της «διεύθυνσης» όπως ο Μαραγκάκης.

3. Το τρίτο στοιχείο: πώς να μη φωνάξουν περισσότερο οι εφημερίδες. Έτσι έχουν πειστεί οι ιθύνοντες πως η εκπομπή «εδώ τελειώνει η Ευρώπη» και ο Σγουράκης έχει το Συγκρότημα με το μέρος-του, για τον Ντένη Πετρόπουλο και τον Κυριακίδη υπάρχει τάχα το άλλο Συγκρότημα, και ούτω καθεξής.

Άσχετο αν τα πράγματα δεν έχουν έτσι, ή υπάρχει ένα άλλο κύκλωμα, που περισφίγγει την τηλεόραση, αφού έχει ανακαλύψει πως εδώ υπάρχει πολύ «φαϊ» και μάλλον ανεξέλεγκτο...

ΕΧΟΥΝ λοιπόν δημιουργηθεί οι μηχανισμοί που ελέγχουν τα προγράμματα για το «καλό», όλων-μας. Πολλές φορές αμφιβάλλω για το πόσο ενημερώνεται ο Ράλλης ή τα πράγματα έχουν κεκτημένη ταχύτητα... Παράλληλα, για να μην ξεφεύγει τίποτε υπάρχει και ο μηχανισμός της Διοικητικής Μηχανής με τον Φακλή, ώστε και εκεί να μην ξεγλυστρά κανείς.

Στην προκειμένη περίπτωση έχουν υφανθεί τα τελειότερα δίκτυα παρακολουθήσεως - αναφοράς. Ο έλεγχος της πρώτης φάσης γίνεται από τους κλητήρες, που είναι τα περισσότερο έμπιστα πρόσωπα του Φακλή. Αυτοί δίνουν την πρώτη αναφορά ποιός μπήκε και πού πήγε. Ποιός βγήκε, τί ώρα και χωρίς άδεια.

ΜΕΤΑ υπάρχει ο μηχανισμός του απολύτου ελέγχου των υπαλλήλων. Τα πέντε λεπτά της αφίξεως είναι καταστατικά προδιορισμένα για τους εργαζόμενους και αλοιμόνο σε εκείνον που τα παραβεί: η σπάθα της προσωπικής απολύσεως επικρέμαται. Και έχει φτάσει στο σημείο ο Γενικός αναπληρωτής Προγράμματος κ. Στεφανάκης να καταγγέλει στον Γενικό κ. Χόνδρο πως ο βοηθός Γενικός κ. Φακλής έχει τους δικούς-του ανθρώπους που δεν κτυπούν κάρτα.

Ή πως το θέμα με τις άδειες του προσωπικού είναι γελοίο και εκθέτει τους πάντες ο χειρισμός του Φακλή.

Ή πως κρατά ο ίδιος και τη θέση του Διευθυντού Διοικητικού, ώσπου να συμπληρώσει τους μήνες η Μπαρσάκη, που είναι δικός-

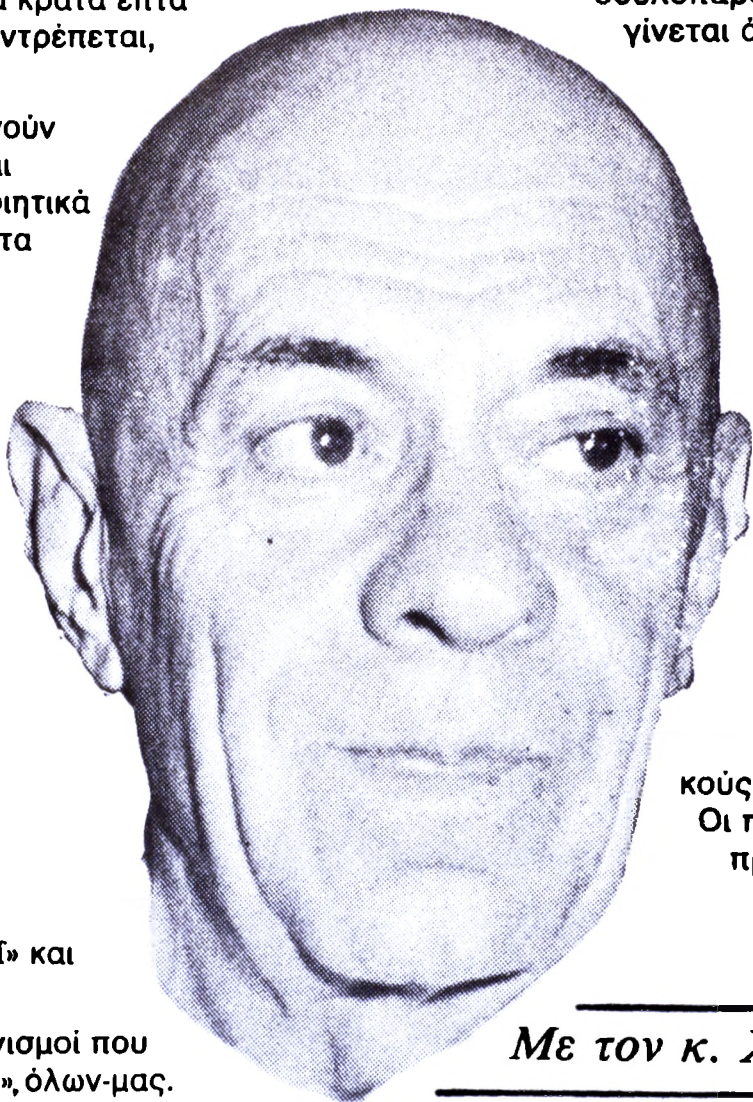
του άνθρωπος, ώστε να της παραδόσει τη διεύθυνση και να ελέγχει και από κει, και ο Χόνδρος να μη μπορεί να ελέγξει τον Φακλή. Και είναι αστείο να επικαλείται συνεχώς ο Φακλής τη φιλία που τον ενώνει με τον «Γιώργο» και ο Ράλλης να λέει σε στενό-του συνεργάτη πως τον ξέρει ελάχιστα, αλλά ότι έχει δικτυωθεί ο κ. βοηθός Γενικός με την κ. Παρασκευά, που είναι υπάλληλος της ΕΡΤ και αποσπασμένη ως ιδιαίτερα πρωθυπουργού και με τον Γρηγοριάδη, που υπηρετεί στο πολιτικό γραφείο του Ράλλη.

Ή ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να νομίζει πως ο Φακλής, λόγω εξωτερικής εμφανίσεως είναι κανένας καινούργιος στη φρουρά-του...

ΚΑΙ μόνο στην πρώτη περίοδο της ΕΡΤ Χορν-Μπακογιάννη, ο Φακλής είχε παει σπίτι-του ακόμη και επί Λάμψα. Τότε που δεχόταν να μην κάνει τίποτε, να έχει γραφείο στην Ρηγίλης και να παίρνει και υπερωρίες — και αυτός και μερικοί άλλοι — και σήμερα... σήμερα 2.000 υπάλληλοι της ΕΡΤ να θέλουν να φύγει η Ν. Δ.

όχι για τίποτε άλλο, αλλά για το ελάχιστο που μπορούν να απαιτήσουν: να απαλλαγούν από τον ασφυκτικό κλοιό Φακλή, που «φέρεται ασκών εξουσίαν επί σκλάβων και δουλοπαροίκων»... ελέω του κράτους της δεξιάς, που γίνεται άλλοτε χούντα και άλλοτε Νέα Δημοκρατία. Φορώντας πάντοτε το αρμόζον ένδυμα με τα παράσιτά-της...

Ο Γ. Στεφανάκης, ο άλλος αναπληρωτής γενικός, ανέβηκε στην ΕΡΤ ως άνθρωπος του Γ. Ράλλη. Στη αρχή προσπάθησε να δείξει πως ήταν υπέρ ενός φιλελευθερισμού που βέβαια δεν αντιπροσώπευε το κόμμα-του. Και έτσι βρέθηκε στο κενό μπερδεμένος. Στο δρόμο-του φαίνεται κάπου να σκόνταψε. Τώρα μετά από ένα χρόνο απραξίας στην ΕΡΤ — κάτι συμβούλια και διαβούλια που γράψαμε πιο πάνω — πιέζεται από το κόμμα να φύγει από τη θέση-του ώστε να μην κάνει ψηφοθηρία. Ποιός όμως τώρα τον υποστηρίζει; Ψιθυρίζεται ακόμη πως και ο Αβέρωφ λέει πως αυτό το παιδί είναι έξυπνο... Πώς δίνεται λοιπόν τελικά μια εκπομπή στους εξωτερικούς συνεργάτες: είπαμε τα κριτήρια είναι δύο. Οι παραγωγοί στις περισσότερες περιπτώσεις πρέπει να έχουν τη σφραγίδα του κόμματος ή να έχουν προσωπικές διασυνδέσεις. Ας το δούμε αναλυτικά:

Με τον κ. Χόνδρο, η «φωτισμένη» Δεξιά,

Α: «ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΣΗΡΙΑΛ»

Η ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΕΡΗ ντροπή της ελληνικής τηλεοράσεως είναι το περίφημο «ΛΟΥΝΑ ΠΑΡΚ». Έχει γίνει η χρυσή αγελάδα για τον παραγωγό-της, αφού μετά από τόσα χρόνια παραγωγής, στον προϋπολογισμό-του βάζει ακόμη απόσβεση σκηνικών... Άμοιρε Αργυράκη που πήρες πενταροδεκάρες... Και ποιό είναι το μήνυμά του «Λούνα Παρκ»; Άνθρωποι που πρέπει να ελπίζουν πως όλα θα γίνουν αύριο καλύτερα. Πώς μπορεί τώρα να χρειάζονται μια καφετζού για την πρόβλεψη του μέλλοντος, αλλά θα έρθουν μέρες που θα έχουν και αυτοί εξοχικό σπιτάκι και αυτοκινητάκι και βαρκάκι και όλα τα «άκι», που εξοπλίζουν τον άνθρωπο της καταναλωτικής κοινωνίας. Ένα μήνυμα υπομονής και ραγιαδισμού. Αλλά ο κ. Πετρόπουλος, πάντοτε συντρώγων με τους δυνατούς της μέρας, αν τώρα δεν έχει την άμεση υποστήριξη του Ζαρντινιδη, κατάφερε να περάσει στον Τσαλδάρη και να θεωρείται και «ημέτερος». Και είναι «ημέτερος» ο Ντένυς, όπως όλοι οι ημέτεροι ντένυδες αυτού του κόσμου, που το μόνο-τους πρόβλημα είναι πώς θα μένουν «ημέτεροι» με όλες τις καταστάσεις. Άθλημα που έφτασα στο σημείο να πιστεύω καθόλου δύσκολο. Και του δόθηκαν ακόμη δυο εκπομπές: «Ιούλιος και Ιουλιέτα» και το «Φώς του Αυγερινού», για να μην έχει παράπονο και να ζει καλά. Περάσαμε λοιπόν τη χρονιά-μας με αυτά και με Λούνα Παρκ. Ο Στεφανάκης

ίπε ότι δεν υπέγραψε για να συνεχιστεί το «Λούνα Παρκ». Και όμως υπέγραψε και το ξέρει. Και οι άλλοι για να καλυφθούν επιδεινούν την υπογραφή-του σε μια κόλα φωτοτυπημένη, λες και εί-αι χαρτί για να τυλίξουμε ρέγγες και όχι χαρτί που αφήνει να ερνά μέσα από την ελληνική τηλεόραση ένα ακόμα χαστούκι την πνευματική υπόσταση του έρημου αυτού τόπου...

ΛΩΞΑΝΤΡΑ

Ήταν μια παραγωγή της εταιρείας «Αστήρ Τ.Υ». Το βιβλίο της ορδανίδου χάθηκε μέσα από τη μεταφορά-του στην τηλεόραση. αι ήταν μια τέλεια αποκαρδίωση να σκέφτεσαι πως αυτή την εκ-ομπή είχε σκηνοθετήσει ο Γρηγορίου που και συνέπεια και φιλό-μο τον διακρίνει στη δουλειά-του. Αλλά πρέπει να ζήσουν και π' άρτω κάποτε οι σκηνοθέτες-μας. Έτσι ο παραγωγός κ. Ράλ-ης κατορθώνει με τα πολιτικά-του μέσα να διατηρεί ένα δύο προ-ράμματα σε κάθε κανάλι, χωρίς μεγάλες παροχές: Μόνο να πα-αβρίσκεται σε μια δυο δεξιώσεις του συνονόματού-του και σημει-νου πρωθυπουργού, να πηγαίνει στις δεξιώσεις του κόμματος να αναλαμβάνει την προεκλογική καμπάνια μικρών ή μεγάλων ομματαρχών. Γέννημα και αυτός των καιρών: Να καλεί και σπίτι-ου για να δείχνει τους πίνακές-του. Δεν πρέπει να είναι παραπο-μένος. Έχει κι άλλες εκπομπές: «Τα γράμματα και αριθμούς», γο πριν «τα παλιόπαιδα τα ατίθασα» και θα του δώσουν πάλι. ρχονται εκλογές...

ΤΑ «ΤΕΤΡΑΓΩΝΑ ΤΩΝ ΑΣΤΕΡΩΝ».

ΜΙΑ ΕΚΠΟΜΠΗ από τις πολλές που θα δοθούν στον κ. Κυριακί-η, όχι για τους τηλεοπτικούς τίτλους που μπορεί να παραθέσει, ο για τη συγγένειά-του με την κυρία Λεβέντη, που μέχρι πρό-φατα συγκατοικούσε με τον κ. Καραμανλή. Ο κ. Κυριακίδης μπο-εί να μην τα κατάφερε τελικά να πάρει ένα δικό-του κανάλι — ου από τα προγράμματα που παράγει μας δίνονται οι συντεταγ-νες της ποιότητας που ευτυχώς γλυτώσαμε — αλλά κατάφερε να κάνει τρία προγράμματα και μάλιστα με την ίδια πρωταγωνί-ρια. Και να φανταστείτε πως κάποτε απαράβατος κανόνας ήταν να αρχίσει ένα σήριαλ να πάψει να εμφανίζεται στο άλλο κα-λι η πρωταγωνίστρια. Και τώρα κοντεύει να νομίζει ο πολύς κό-ιος πως η πρωταγωνίστρια είναι μόνο μια για όλες τις εκπομπές η ελληνικής τηλεοράσεως. Τέτοια υπερκατανάλωση δεν θα την αναν βεβαίως άνθρωποι έξυπνοι. Αλλά ο Κυριακίδης δεν προ-ηματίζεται. Εργάζεται για το παρόν, με τους ισχυρούς της μέ-ης. Πολύ θα ελπίζει πως και το αύριο θα του ανήκει.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ κ. Ηλέκτρας Παπαθανασίου φαντάζομαι πως είναι εξαιρετική. Δε δείχνει να ανήκει αποκλειστικά σε πρό-επα της κυβέρνησης. Μπορεί για παράδειγμα να ισχυριστεί πως δεν είναι νεοδημοκρατική, αλλά είναι τσαλδαρική. Έτσι το έ-

Πτείνει έναν τρόπο ζωής...

Η σήριαλ διαδέχεται το άλλο. Η μια νύ-α φέρνει την άλλη, που και αυτή θα εί-ει εξίσου άγρια όπως και η προηγούμε-η. Έτσι, μετά τη « ΝΥΧΤΑ» που πέρυσι νηνοπώλησε σχεδόν τα πυρά της κριτι-ς, εφέτος της δόθηκε «Η ΠΑΓΙΔΑ». Και βαια μεγαλύτερη τηλεοπτική παγίδα ν πρόκειται να υπάρξει. Ας ελπίσουμε ο Μαρούδας ή ο όποιος μέλλον υφυπουρ-ς της διάδοξης κυβέρνησης δεν θα πέ-η στη παγίδα της κ. Παπαθανασίου. Για-στην κυριολεξία θα μας φάει η νύχτα. Η «ΜΕΘΥΣΜΕΝΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ» του κ. Κα-άρη, που άρχισε πέρυσι, συνεχίζεται εφέτος και σας βεβαιώ πως ακόμη δεν εφεί... ξεμεθύσει ή τουλάχιστον ελπίζουν και οι τηλεθεατές θα είναι εξίσου με-μένοι. Και βέβαια ο κ. Κατσάρης κάπο-θα έπρεπε να ανταμειφθεί, γιατί ο άν-ωπος έκανε χωρίς καμιά αμοιβή όλη εκστρατεία για τις στρατιωτικές. Θα πείτε, γιατί δεν πήγε στο άλλο κανά-μα, εκεί είναι ο αδελφός-του και δυο

Κατσάρηδες παραγωγοί δεν χωρούν. Φαίνεται δε, πως τόσο πολύ ενθουσιάστηκαν όλες οι επιτροπές από το σήριαλ αυτό, ώστε του έδωσαν να συνεχίσει με τους «ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΑΔΕΣ ΤΗΣ ΛΕΥΤΕ-ΡΙΑΣ» και εδώ βέβαια με τη συγκατάνευση του κ. Χόνδρου, ο ο-ποιός έχει στενούς δεσμούς με το συγγραφέα.

Β. ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΦΙΛΟΥΣ

1. Στην κατηγορία των ανθρώπων του κ. Χόνδρου πρέπει να μπει και το δίδυμο Μούτσιος - Νικολαΐδου ή «Ρώμη ΕΠΕ». Είναι οι τα-κτικοί θαμώνες του ρεστωράν τα «παπάκια» που στο τέλος-τέλος και ο ίδιος ο Χόνδρος σε αυτό χρωστά τη θέση-του. Εδώ όμως πρέπει να σημειώσουμε πως ο Μούτσιος ανεβοκατεβαίνει τακτι-κά στα γραφεία της Ν.Δ. στην οδό Ρηγίλης, διαμαρτυρόμενος που είναι έξω οι δικοί-«τους» ηθοποιοί και καλλιτέχνες, ενώ οι άλ-λοι είναι μέσα. Θα πρέπει να προκηρυχτεί βραβείο γι' αυτόν που θα ανακαλύψει τους «άλλους μέσα» γιατί θα είναι ζώα εξαιρετικά και ομολογουμένως σπανιότατα... Και ο κ. Μούτσιος, αφού μας ταλαιπώρησε με το «ΚΟΝΤΡΑ ΣΤΟΝ ΑΝΕΜΟ» τώρα θα μας ταλαι-πώρησει με κάτι άλλο σχετικό. Στο τέλος, δε βαρυέστε, μια δοκι-μασία είναι και αυτή, θα περάσει.

2. Στην κατηγορία των φίλων του Χόνδρου ανήκει και ο κ. Ποντί-κας. Νομίζω πως ο καημένος ο Θεοτοκάς ουδέποτε δεινοπάθησε τόσο, όσο με την τηλεοπτική «Αργώ» του κ. Ποντίκα και με τη συζυγό-του που πρωταγωνιστεί.

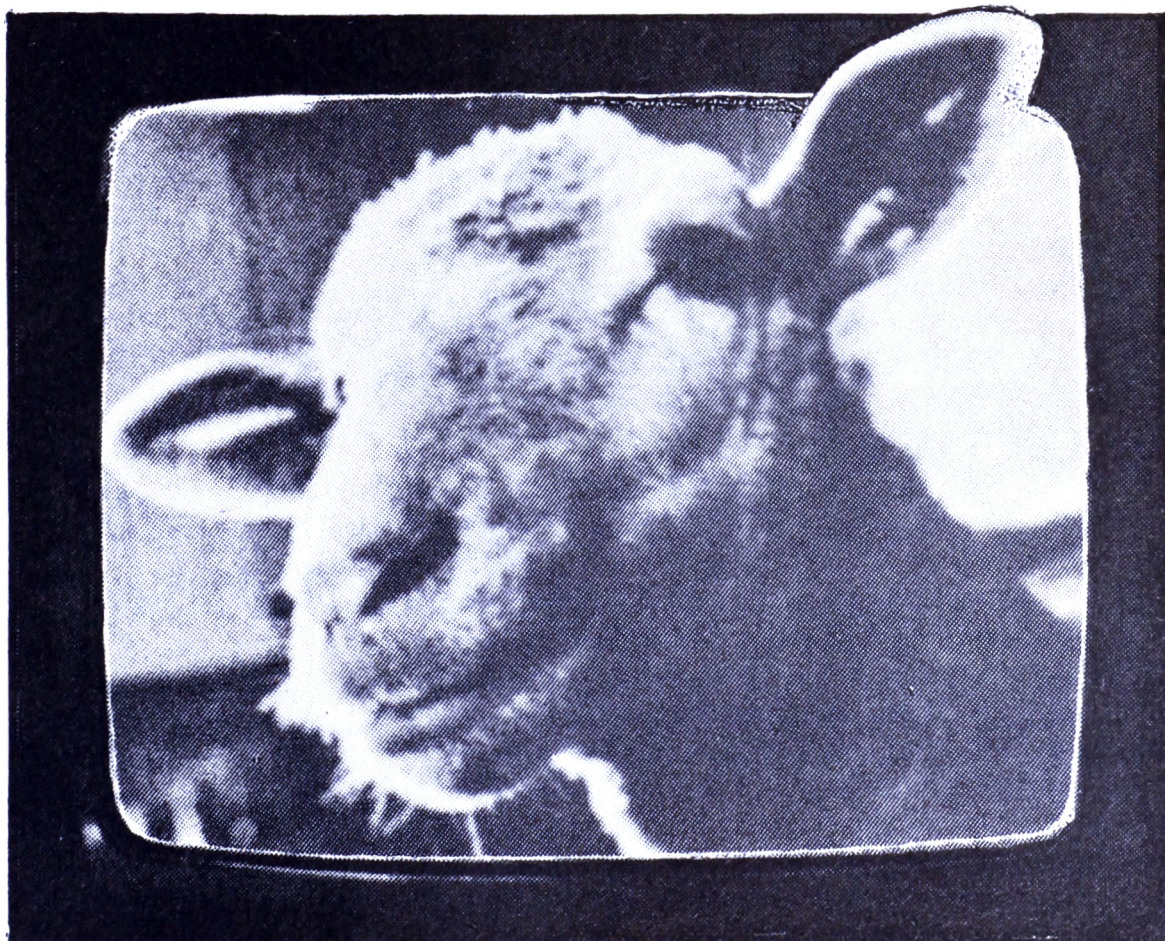
3. Ξεχωριστή περίπτωση ήταν το σήριαλ «ΑΣΤΡΟΦΕΓΓΙΑ» που αν και δόθηκε λόγω δεσμών του κ. Μ. Μαραγκάκη, με τον Στεφανάκη και τον Μητσοτάκη και έπειτα εκχωρήθηκε από αυτόν στους Η. Παπαδάκη και Διαγόρα Χρονόπουλο, τουλάχιστον έγινε μια ευ-πρεπής δουλειά, που σπάνια έχει να επιδείξει η ΕΡΤ. Σκέφτεται στο τέλος λοιπόν κανείς: ας δίνει στους «ημέτερους» αφού αλ-λιώς δεν γίνεται αλλά τουλάχιστον με κάποια αξιολογικά κριτή-ρια για να βγαίνουν ασπροπρόσωποι.

4. Οι «ΑΘΛΙΟΙ», το πιο άθλιο κατασκευάσμα από ιδρύσεως ΕΡΤ, του κ. Αθανασίου. Λέγεται πως η πρόταση αυτή υποστηρίχτηκε ένθερμα από την κ. Γουλανδρή, γιατί θα πρωταγωνιστούσε η ευνοούμενη-της κ. Μιμή Ντενίσση, η οποία την εποχή εκείνη έβγαι-νε με τον ανηψιό του Καραμανλή κ. Λιάππη.

ΚΑΙ ΤΩΡΑ ας δούμε μερικές ανεξάρτητες διευθύνσεις:

★ ★ ★

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ των δημοσίων σχέσεων εξακολουθεί να διευθύ-νεται από τον Γ. Τσούτσια, παρά τις οξείες αντιδράσεις του Τύ-που κατά καιρούς εναντίον-του αλλά και την μήνι του Χόνδρου. Σώθηκε γιατί έχει πλασάρει τον εαυτό-του ως άνθρωπο του Αχιλ-λέα Καραμανλή. Φαίνεται πάντως ότι έχει κάποια υποστήριξη από την Γραμματεία Αθλητισμού, αφού πήγε και με την αντιπροσω-

πεία των Ολυμπιακών Αγώνων στη Μόσχα. Ανεβοκατεβαίνει στα γραφεία της Ν. Δ., προσπαθώντας να πείσει τους ιθύνοντες εκεί ότι έχει τις δυνατότητες να τους οργανώσει καλύτερα το γραφείο Τύπου και τις εμφανίσεις του κόμματος. Είναι περιεργό, αλλά αυτός ο άνθρωπος μόνο τον Λάμψα κατάφερε να πείσει για τις... ικανότητές-του. Όλοι οι άλλοι μονίμως τον... υποπευδούνται.

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ της Ν. Δημοκρατίας είναι και επικεφαλής των Οικονομικών Υπηρεσιών και της Τεχνικής Υπηρεσίας και άνθρωποι των γραφείων της Γενικής διευθύνσεως επικεφαλής των Διαφημίσεων. Μερικοί από αυτούς είχαν κατηγορηθεί παλαιότερα και για σκάνδαλα. Αλλά δεν βαρυέστε, της Ν. Δημοκρατίας, της άκρας δεξιάς, της χούντας: ένα και το αυτό πρόσωπο και ο χορός καλά κρατεί...

ΑΣ ΔΟΥΜΕ, όμως, ποιοί κάνουν και τις εσωτερικές παραγωγές και πόσο εξαρτημένοι είναι. Εδώ υπάρχει ο γενικός κανόνας: εφόσον είναι υπάλληλοι δεν υπάρχει επιλογή δική-τους. Επικεφαλής στην παραγωγή είναι ο **Γ. Δάμπαςης**. Όλες οι προσπάθειες που έκανε για να μπει στην τηλεόραση έγιναν μέσω Τσαλδάρη και παρά τη σθεναρή αντίδραση του Χόνδρου. Από την πρώτη στιγμή που ανέλαβε έριξε το βάρος-του στα μουσικά προγράμματα. Δημιούργησε το «ποπ-κλαμπ» και κάτι παρόμοιο, αλλά κάτω από την άγρια κριτική αποσύρθηκε από το προσκήνιο για να εργαστεί παρασκηνιακά, περνώντας τους τραγουδιστές που θέλει από το άθλιο εκείνο κατασκευάσμα που λέγεται «ηχοχρώματα», όπου ανάμεσα σε ένα Ζαμπέτα παρουσιάστηκε κάποτε μια τραγική φιγούρα που χτυπούσε το κεφάλι-της στο πάτωμα, ίσως διερμηνεύοντας το χάλι της ΕΡΤ και από τα προγράμματα του Γραφείου του Παπαστεφάνου. Έτσι, ο Παπαστεφάνου που ξέρει μουσική και είναι σχεδόν είκοσι χρόνια υπάλληλος της ΕΡΤ, πέρασε σε ρόλο διεκπεραιωτή.

Ο Παπαστεφάνου, αν και της δεξιάς, είχε δείξει δείγματα δουλειάς εξαιρετικά. Ο Δάμπαςης έμεινε με το «Σατυρικό», εκπομπή που ούτε στην Ουγκάντα δεν θα είχαν τολμήσει να δείξουν. Ήταν περίπου ίδια με εκείνες που έφτιαχνε επί Χούντας. Δε σημαίνει ότι ο άνθρωπος είναι χουντικός. Είναι απλούστατα άνθρωπος της πιάτσας. Δούλεψε με τη χούντα, δούλεψε σαν ανεξάρτητος παραγωγός και επειδή τα βρήκε δύσκολα, αφού στις εκλογές έκανε ένα βίντεο για τη «Συμμαχία», μπήκε μετά στην ΕΡΤ με την αποκλειστική επιμονή του Τσαλδάρη. Τώρα προσπαθεί να μονιμοποιηθεί ή να κάνει σύμβαση επί θητεία τουλάχιστον 5 χρόνια, όπως ο Χαραμής.

ΣΤΑ ΜΟΥΣΙΚΑ, ακόμη, προγράμματα, τα λεγόμενα «βλαχοντίσκο» είναι υπάλληλος ο **Μυλωνάς**, ο γνωστός. Και δεν πειράζει που είναι ανηψιός του Λαδά με τα «καθαρά χέρια», αλλά έχει κάνει μία χορωδία από τη γυναίκα-του, τον κουινάδο-του, την εξαδέλφη-του, γυρίζει στους διαδρόμους και λέει για τους άγιους ανθρώπους που είναι φυλακή και έχει τα πιστά του Χόνδρου, γιατί πετά μαζί-του. Είναι ο άνθρωπος ο οποίος δεν αφήνει τη Σαμίου να δουλέψει στην ΕΡΤ. Και η Σαμίου είναι εκείνη που του έδειξε πώς να φτιάχνει τις κάρτες, όταν πριν από χρόνια είχε προσληφθεί στην ΕΡΤ χωρίς καμιά ειδικότητα τότε, αλλά φοιτητής της Παντείου.

Ο **Νίκος Πιλάβιος** που προϊστάται των παιδικών προγραμμάτων, παρόλο που έχει δώσει δείγματα της υπακοής-του και είναι άνθρωπος της δεξιάς, δεν τον εμπιστεύονται εντελώς. Και τούτο γιατί τον «βαρύνουν» οι κατηγορίες δύο εκπομπών: τα «νέα» και «η συζήτηση στο στούντιο», που θεωρήθηκαν πολύ «προχωρημένες» και κόπηκαν πολύ γρήγορα. Έτσι περνά σαν ένας πρόθυμος συνεργάτης, που θέλει να κρατήσει τη θέση-του και να μην έχει προβλήματα. Πάντως ο Χόρν επανειλημμένα έχει επέμβει γι' αυτόν...

Η προϊσταμένη των επιμορφωτικών εκπομπών κ. **Μωραϊτή** είναι ο άνθρωπος του Αβέρωφ. Παρ' όλα αυτά δέχεται και αυτή σχόλια από τους προϊσταμένους της ΕΡΤ, ότι έχει μια πιο ελεύθερη γραμμή, που μπορεί να τους δημιουργήσει προβλήματα. Ωστόσο, η κύρια εκπομπή της ΕΡΤ — η μόνη ζωντανή των δύο καναλιών — «Μια ταινία-μια συζήτηση», που διευθύνεται από εκείνη, είναι μέσα στην κυβερνητική γραμμή απολύτως. Οι άνθρωποι τους οποίους επιλέγει είναι πάντοτε σχεδόν της Ν. Δ. και όταν παρεισφρύει κάποιος «αντιθετος», είναι από εκείνους που δεν θα της δημιουργούσαν προβλήματα. Ωστόσο, ο κ. Αβέρωφ εκτιμώντας

την πίστη-της στο πρόσωπό-του, της παρέχει πάντοτε την απαιτούμενη κάλυψη. Και δεν είναι λίγο...

Η προσαρμοστικότητα προς τις άνωθεν και πέρα εντολές φάνηκε κι απ' την εκπομπή της περασμένης Τετάρτης: Ακόμα δεν πρόλαβε ο κ. Ρέγκαν να υποκαταστήσει το σλόγκαν «ανθρώπινα δικαιώματα» με το φρεσκοτάτο «εκστρατεία κατά της τρομοκρατίας» και η κ. Μωραϊτή οργάνωσε στο τάκα - τάκα μια συζήτηση για την περίπτωση. Βλέπετε, ο κ. Αβέρωφ διαθέτει έξυπνους συνεργάτες, και ας φωνάζετε εσείς για τσαρούχια και άλλα σχετικά...

Ο κ. **Λειβαδέας** που διευθύνει τα θεατρικά προγράμματα, παρόλο που θεωρείτο προοδευτικός, μετά από επιτυχείς εξετάσεις ο Τσαλδάρης δέχθηκε πως ο άνθρωπος ήταν δικός-τους και επομένως δεν υπήρχε πρόβλημα. Έτσι, ακόμη και στην επιλογή των ηθοποιών, η Ν.Δ. μπορεί να ησυχάζει. Επιλέγονται πολλοί από τους δικούς-της. Οι προϊστάμενοι, λοιπόν, των τμημάτων παραγωγής, είναι ή άνθρωποι της Ν. Δημοκρατίας, όπως Παπαστεφάνου, Λειβαδέας, ή άνθρωποι που προσατεύονται από μία ισχυρή πολιτική δύναμη της Δεξιάς, όπως είναι Πιλάβιος-Μωραϊτή, ή είναι από εκείνους που θέλουν τη θεσούλα-τους και πάνε με όλους, καθώς ο Δάμπαςης. Οι μηχανισμοί και εδώ δουλεύουν στην εντέλεια. Τι χρειάζονται και ποιές αποδείξεις για να φανεί πως η ΕΡΤ αποτελεί ένα εξάρτημα του μηχανισμού της Ν. Δημοκρατίας, με αποκλειστικό σκοπό την εξυπηρέτηση των «ημετέρων» και των συμφερόντων-τους;

Αν αυτή η εικόνα, που παρουσιάζει αυτή τη στιγμή η ΕΡΤ, μπορεί να περάσει και με μια ίση αναλογία στην **ΥΕΝΕΔ**, τότε η σήψη είναι τέτοια, που μόνο μια ριζική αλλαγή μπορεί να μεταβάλει τα πράγματα. Υπάρχει μια και μόνη πρόταση: να κλείσουν τα δύο κανάλια. Και να δίνουν μόνο ειδήσεις, που επειδή είναι πρόγραμμα ζωντανό, να έχουν και αντικειμενικότητα και αμεσότητα και σωστή ενημέρωση και να παρουσιάζουν μόνο ταινίες. Για μερικούς μήνες: όσους θα χρειαστεί να σχεδιαστεί το πρόγραμμα από την αρχή. Να ετοιμαστούν τα επιμορφωτικά προγράμματα χωρίς εξάρτηση από την κυβέρνηση, να βγουν παιδικές εκπομπές χωρίς προπαγάνδα της καθεστηκυίας τάξης, να παρουσιαστούν μουσικά προγράμματα, όπου δεν θα «περνούν» με ποικίλους τρόπους τα ταλέντα-τους οι φωνογραφικές εταιρίες. Να δουλέψουν άνθρωποι με πείρα και γνώση που να μη δεσμεύονται από τα κομματικά μικροσυμφέροντα. Να δημιουργηθεί η βάση — γιατί τα μέσα μαζικής ενημερώσεως είναι η βάση — για μια πλατιά επιμόρφωση του ελληνικού λαού.

Δεν υπάρχει άλλη ελπίδα για να υπηρετηθούν σωστά όσα μάθαμε να πιστεύουμε και τους δώσαμε ονόματα θεία, ιερά: δημοκρατία, ελευθερία, ελευθερία ιδεών και καλλιτεχνικής δημιουργίας, ορθό κριτήριο, αισθητική. Και επειδή πια όλα αυτά είναι χαμένα για τη «Νέα Δημοκρατία», δε μένει τίποτε άλλο παρά να κλείνουμε το κουμπί των μέσων ενημερώσεως συχνότερα. Μια πράξη ενσυνειδήτη, που θα διαφυλάξει την όραση και την ακοή-μας από το βιασμό που επιχειρείται καθημερινά. Μια πράξη, που να δείχνει ότι παρ' όλα αυτά κατορθώσαμε να επιβιώσουμε και να κρατήσουμε την ελευθερία της επιλογής.

ΚΕΡΑΜΙΚΑ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

ΣΤΑΧΥ

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Δημητρίου Γούναρη 30 Θεσσαλονίκη

«Μαγική καθρέφτη πές-μου
μέσ' τον κόσμο βλέπεις άλλη
με ομορφιά σαν τη δικιά-μου
και με τα δικά-μου κάλλη;»

(Από το παραμύθι «Η Χιονάτη και οι επτά νάνοι»)

Ο ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

του Κλήμη Ναυρίδη .

Ο κείμενο αυτό προέρχεται κατά το μεγαλύτερο μέρος-του από μίαν εισήγηση στο Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο, που έγινε με το ίδιο θέμα, στις 11 Δεκεμβρίου 1979, στο οματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων και καλύπτει κατά κάποιον τρόπο μία πρώτη προσπάθεια συνολικής θεωρητικής αντιμετώπισης θέματος, με σκοπό να αποτελέσει μελλοντικά τη βάση για μια συστηματικότερη και περισσότερο εμπειρική, αυτή τη φορά, τμηματική εργασία.

Η χώρα-μας, αν εξαιρέσει κανείς τις έρευνες ακροαματικότητας (πιο πολύ θεαματικότητας) που πραγματοποιούνται — με αμφίβο-συνήθως μεθόδους — από διάφορες ιδιωτικές επιχειρήσεις, που ργάζονται (όταν δεν ελέγχονται (1)) από διαφημιστικές εταιρίες, έχει γίνει μέχρι σήμερα, απ' ό,τι ξέρουμε, καμιά σοβαρή ερευνητι-ροσπάθεια στον τομέα των μαζικών μέσων ενημέρωσης και ειδι-ης τηλεόρασης.

Από την άλλη πλευρά, οι έρευνες που αναφέρονται διεθνώς στις βιο-λογικές και τις κοινωνικές λειτουργίες και συνέπειες της τηλεό-ρας, στηρίζονται γενικά σε δύο διαφορετικές θεωρητικές βάσεις. Η μία είναι εκείνη που δίνει την έμφαση στον τηλεοπτικό μηχανισμό — εαυτό, σα μέσο μεταφοράς και αναπαράστασης της πραγματικό-της, ενώ η άλλη, είναι εκείνη, για την οποία προέχουσα σημασία έ-ο μήνυμα καθ' εαυτό, σαν ιδιαίτερος τρόπος αναπαράστασης —πραγματικότητας.

Η πρώτη κατηγορία είναι συνέχεια και συνέπεια της θεωρίας του McLuhan, με κατευθυντήριο άξονα την πρόταση: «μήνυμα είναι το μέσο».

McLuhan, όπως ξέρουμε, συνδέει τη μακρόχρονη κοινωνικο-οικονομική εξέλιξη με την εξέλιξη των μέσων επικοινωνίας. Το πέρα-σμά από την παραδοσιακή κοινωνία, που χαρακτηρίζεται από την, σε ορισμένα επίπεδα, κυριαρχία των αισθήσεων και την ομαδική ζωή, στην καπιταλιστική κοινωνία, στην οποία κυριαρχεί ο ορθολογισμός, ο ατομικισμός και η στερεότυπη σκέψη, σημαδεύεται από μία ριζική αλλαγή στην επικοινωνία. Τα φυσικά όργανα έκφρασης και το προφο-ρικό μιμητικό, μη λεκτικό μήνυμα, υποκαθίστανται από το γραπτό και την τυπογραφία. Κυρίαρχο μέσο μαζικής επικοινωνίας, είναι ο τυπο. Κατά τον ίδιο τρόπο η εμφάνιση των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, όπως είναι το ραδιόφωνο, η τηλεόραση, κλπ., οριοθετεί, κατά τον McLuhan, τη μετάβαση σε μια νέα φάση, όπου οι άνθρωποι λαμβάνουν τα μηνύματα με όλες-τους τις αισθήσεις και η μαζι-κή της πληροφόρηση προκαλεί ομοιόμορφες στάσεις και κοι-νικές συμπεριφορές, ένα είδος εξωκατευθυνόμενης, όπως θα έλεγε Sartre (2), συγχώνευσης, που μοιάζει με επιστροφή στην ομάδα στην πρωτόγονη κοινότητα. Είναι το πέρασμα από το Γαλαξία του Μπεργίου, στο Γαλαξία του Μαρκόνη, όπως μας λέει παραστα-τικά ο McLuhan (3).

Οι έρευνες, λοιπόν, αυτής της κατηγορίας το μήνυμα σαν ποιότη-τα δευτερεύουσα σημασία. Εκείνο που έχει κυρίως σημασία είναι ο ρόλος που περνάει κανείς μπροστά στην τηλεόραση και οι πιθανοί επιπτώσεις-του με διάφορα βιοψυχολογικά και κοινωνικά φαινόμε-να. Έτσι είναι η πνευματική κούραση, η νευρική κατάσταση, ο βαθμός ευ-καταστασίας, η ικανότητα συγκέντρωσης, η βία, η εγκληματικό-τητα κλπ.

Τα συμπεράσματά-τους δεν είναι πάντα ομόρροπα, γεγονός που έ-χει, ίσως, και κάποια ιδιαίτερη μεθοδολογική σημασία: Άλλες έρευνες αποδίδουν στην τηλεόραση θετικές, ενώ άλλες, αρνητικές δυνατό-τητες και επιδράσεις.

Ένα χαρακτηριστικό δείγμα αυτού του τρόπου προσέγγισης είναι και το τελευταίο βιβλίο της Marie Winn: «The Plug-In Drug», που δη-μοσιεύτηκε για πρώτη φορά το 1977 στις ΗΠΑ, στο οποίο η αμερικανί-δα συγγραφέας υποστηρίζει, όπως παλιότερα ο Merton και ο Lazar-feld, ότι η τηλεόραση είναι ένα είδος ναρκωτικού.

Εντελώς σχηματικά — γιατί ούτε ο σκοπός, ούτε η αναγκαστικά πε-ριορισμένη έκταση αυτού του άρθρου μας επιτρέπουν να αναλύσουμε διεξοδικότερα τις αντιρρήσεις-μας — μπορούμε να πούμε ότι αυτός ο τρόπος αντιμετώπισης του θέματος, πάσχει κυρίως σε δύο διαφορετι-κά σημεία: Το πρώτο είναι ότι υπερτονίζοντας τη σημασία του τεχνο-λογικού παράγοντα, τείνει πολλές φορές να αγνοεί τις συγκεκριμένες ιστορικο-κοινωνικές συνθήκες, στις οποίες εντάσσεται το φαινόμενο της τηλεόρασης. Δεν είναι το ίδιο πράγμα η τηλεόραση στις ΗΠΑ το 1950 και η τηλεόραση στην Ελλάδα το 1966. Ούτε είναι εύκολο να υ-ποστηρίξει κανείς σοβαρά ότι οι κοινωνικοοικονομικές αλλαγές, που σημειώνονται στον ελληνικό χώρο τα τελευταία δεκαπέντε περίπου χρόνια, οφείλονται στην τηλεόραση. Το δεύτερο σημείο είναι η αδυνα-μία να απομονωθεί εμπειρικά η επίδραση της τηλεόρασης από το συ-νολικό πλέγμα των παραγόντων που επηρεάζουν την ανθρώπινη προ-σωπικότητα και τη συμπεριφορά. Η αδυναμία, άλλωστε, αυτή ισχυρο-ποιείται ακόμα περισσότερο από το γεγονός της ραγδαίας και σχεδόν καθολικής διάδοσης της τηλεόρασης παντού όπου εισάγεται. Στις ΗΠΑ το σύνολο του πληθυσμού βλέπει τηλεόραση. Το ίδιο σχεδόν συμβαίνει και με τους Βρετανούς, τους Γάλλους ή τους Γερμανούς.

Στην Ελλάδα, από μερικές χιλιάδες συσκευές που λειτουργούσαν το 1966, σήμερα υπολογίζεται πως υπάρχουν πάνω από δύο εκατομμύ-ρια. Το 85%, περίπου του συνολικού ελληνικού πληθυσμού βλέπει τη-λεόραση, ενώ στην περιοχή της πρωτεύουσας, το αντίστοιχο ποσοστό είναι περίπου 94% (4).

Κατά συνέπεια, είναι εξαιρετικά δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να ελεγ-χθεί εμπειρικά εάν και κατά πόσο η τηλεόραση αυξάνει την επιθετικό-τητα και την εγκληματικότητα, παθητικοποιεί και αδρανοποιεί το ά-τομο, ή αντίθετα καλλιεργεί τη φαντασία-του, την κριτική-του ικανό-τητα, κλπ.

Η δεύτερη κατηγορία ερευνών, εκείνη για την οποία προέχουσα ση-μασία, όπως είπαμε, έχει το μήνυμα, στηρίζεται μεθοδολογικά στην α-νάλυση περιεχομένου και χρησιμοποιεί μερικές φορές την τεχνική των πανέλ.

Εδώ θα μπορούσαμε να καταχωρήσουμε τις έρευνες που γίνονται για τη διαφήμιση, και εκείνες μέσα από τις οποίες επιχειρείται συνή-θως η ιδεολογική και πολιτιστική αξιολόγηση και η ανάλυση της θεα-ματικότητας των διαφόρων τηλεοπτικών εκπομπών, των διαφημίσε-ων, των σήριαλς, της πολιτικής και κοινωνικής πληροφόρησης, ή α-κόμα των προεκλογικών εμφανίσεων στην τηλεόραση των υποψήφιων πολιτικών, κλπ.

Αυτός ο τρόπος σκέψης χαρακτηρίζει επίσης και τις διάφορες προ-σπάθειες χρησιμοποίησης της τηλεόρασης για πολιτιστικούς και εκ-παιδευτικούς σκοπούς. Προσπάθειες σαν την περίφημη σειρά Sesa-

me Street, στην οποία επιστρατεύεται όλη η δεξιοτεχνία της διαφήμισης, έμφαση στην εικόνα, ευχάριστη ατμόσφαιρα, γρήγορος ρυθμός και συντομία — 20'' περίπου το κάθε μήνυμα για μαθήματα σε μικρά παιδιά.

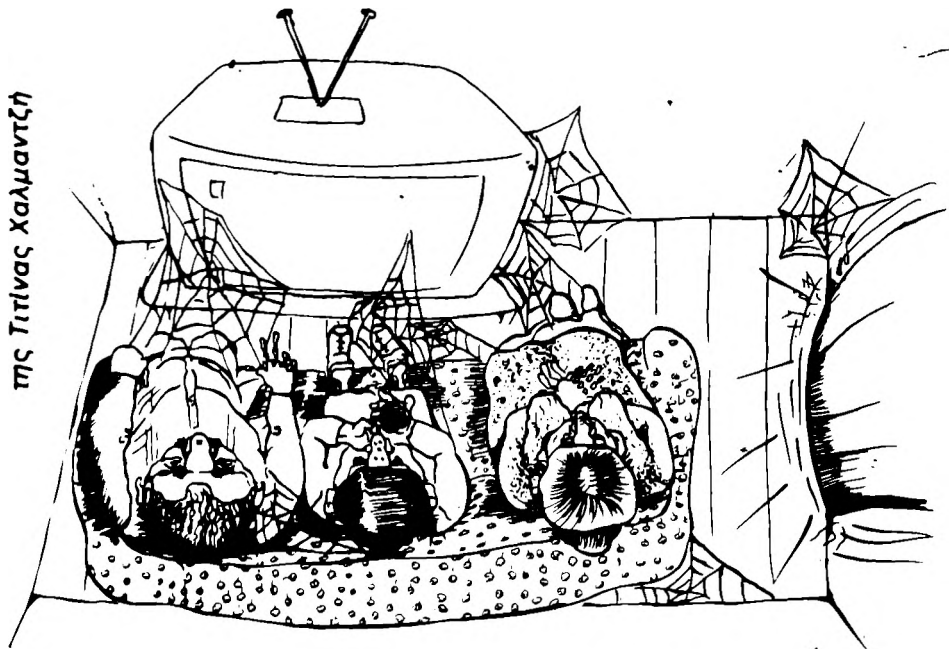
Σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα που εξετάζουμε εδώ, τον ιδεολογικό δηλαδή ρόλο της τηλεόρασης, πρέπει σ' αυτό το σημείο να παρατηρήσουμε το εξής: Η αποκλειστική συγκέντρωση της προσοχής στο μήνυμα καθ' εαυτό, προέρχεται συνήθως από την αυταπάτη και τροφοδοτεί την αυταπάτη ότι η τηλεόραση είναι ένα εξωτερικό στοιχείο, που εισβάλλει στον υποκειμενικό-μας κόσμο με τη μαγική ικανότητα να τον μεταμορφώνει και να τον προσανατολίζει όπως θέλει. Παραβλέπει, δηλαδή, το γεγονός της ιδεολογικής και συναισθηματικής συμμετοχής του τηλεθεατή σ' αυτό που βλέπει, αλλά και τις ιδεολογικές σχέσεις με το τηλεοπτικό αντικείμενο όλων εκείνων που συμπράττουν για να δημιουργηθεί η συγκεκριμένη εκπομπή.

Παραβλέπει, επίσης, τις υλικές και πραγματικές συνθήκες, μέσα από τις οποίες και μέσα στις οποίες συντελείται η παραγωγή και η μεταφορά του συγκεκριμένου τηλεοπτικού αντικειμένου.

Το τηλεοπτικό μήνυμα είναι ζωντανό. Αρνιέται να καθήσει φρόνιμα στο νεκροτομικό τραπέζι μιας σημειολογικής ανάλυσης, που επιμένει να το μεταχειριστεί σα σώμα νεκρό, σαν αντικείμενο. Ακόμα κι όταν καταλήγει τελικά να λειτουργεί σαν αντικείμενο, αυτό που έχει τη μεγαλύτερη σημασία είναι ολόκληρη εκείνη η ζωντανή κοινωνική δραστηριότητα που το πραγματοποιεί. Από μόνο-του το μήνυμα δε λέει τίποτα, δεν έχει «περιεχόμενο». Το περιεχόμενό-του βρίσκεται ακριβώς στην πολυπλοκότητα και την πολυεδρικότητα των κοινωνικών και των ανθρώπινων σχέσεων που το μορφοποιούν και του δίνουν κάποιο νόημα. Το μήνυμα είναι το στιγμιαίο αποτύπωμα αυτών των σχέσεων. Είναι, όμως, επίσης και η διαδικασία κατασκευής και πρόσληψής-του. Το μήνυμα, δηλαδή, είναι προϊόν, ταυτόχρονα όμως είναι και παραγωγή (5) — ειδικά δε για την τηλεόραση, όπως θα δούμε πιο κάτω, είναι ταυτόχρονα σημαίνον και σημαινόμενο (6).

Η παρατήρηση αυτή περιλαμβάνει συνεπώς δύο σκέλη, που περιορίζομαστε εδώ απλώς να αναφέρουμε: Το πρώτο είναι η αμφισβήτηση της Σημειολογίας σαν επιστημολογικής πανάκειας για την ανάλυση περιεχομένου στον τομέα της επικοινωνίας. Η Σημειολογία μπορεί να είναι χρήσιμη, αλλά σίγουρα δεν επαρκεί. Πρέπει να συνεργάζεται κάθε φορά με τα κατάλληλα θεωρητικά εργαλεία, που επιτρέπουν την ανάλυση της δυναμικής της παραγωγής και της πρόσληψης του μηνύματος, την ανάλυση της κοινωνικής και ψυχολογικής σχέσης που συνδέει τη μορφή (το περιέχον) με το περιεχόμενο. Τα εργαλεία αυτά είναι δυνατό να προέλθουν από τα θεωρητικά συγκροτήματα του μαρξισμού και της ψυχανάλυσης, γιατί και ο μαρξισμός, όπως και η ψυχανάλυση (ας μου επιτραπεί αυτή η βιαστική σύμπτυξη) είναι επιστήμες της αναπαραστάσης.

Το δεύτερο σκέλος είναι η αμφισβήτηση της μηχανιστικής διάκρισης, που γίνεται συνήθως ανάμεσα στον «πομπό», το «μήνυμα» και το «δέκτη» (Βλέπε C.E. Shannon, για να αναφέρουμε έναν από τους πιο γνωστούς). Και τα τρία αυτά στοιχεία αποτελούν, κατά τη γνώμη-μας, μιαν αδιάλυτη διαλεκτική ολότητα, αφού ο δέκτης συμμετέχει έμμεσα στην «εκπομπή», ή αν προτιμάτε στην παραγωγή του μηνύματος (νοήματος), ενώ το μήνυμα, όπως είπαμε, δεν έχει νόημα ανεξάρτητα από τη διαδικασία που το δημιούργησε και από τις συγκεκριμένες κοινωνικές-του αναπαραστάσεις.

της Τίτινας Χαλμαντζή

Η τηλεόραση από μόνη-της δε δημιουργεί ιδεολογία. Εντάσσεται στο πλαίσιο της άρχουσας ιδεολογίας και την αναπαράγει. Είναι ένας «ιδεολογικός μηχανισμός του κράτους» με τη σημασία που δίνει στον όρο ο Althusser (7), και μέσα από αυτή την οπτική γωνία θα προσπαθήσουμε να εξετάσουμε τον ιδεολογικό-της ρόλο στην Ελλάδα.

Αυτό σημαίνει ότι θεωρούμε: 1ον. Πώς ο ιδεολογικός κώδικας, που διακινείται και αναπαράγεται από την τηλεόραση παραπέμπει κατευθείαν στις ταξικές αντιθέσεις και συγκρούσεις στη συγκεκριμένη φάση της ιστορικής-τους εξέλιξης. Οι πραγματικές αυτές ταξικές σχέσεις, στις οποίες παραπέμπει ο κώδικας, αποτελούγ, θα λέγαμε, το σημασιολογικό-του αντικρυσμα. 2ον. Ο ιδεολογικός ρόλος της τηλεόρασης ολοκληρώνεται μόνο όταν και στο μέτρο που κατορθώνει να προκαλέσει την ψυχολογική και συναισθηματική μέθεξη του τηλεθεατή. Η μετάδοση του κώδικα, χωρίς αυτό να είναι απόλυτο, δεν πραγματοποιείται με τη βία (8). Η τηλεόραση δημιουργεί και προτείνει προβλητικούς στόχους. Μόνον εάν οι στόχοι αυτοί ανταποκρίνονται σε εξιδανικευμένα αντικείμενα και εξιδανικευμένες σχέσεις του θεατή με τα αντικείμενα, ο θεατής θα μπορέσει να τους αναγνωρίσει και να τα πιστέψει μαζί-τους.

Η ιδεολογική, δηλαδή, αναπαραγωγή μέσα από την τηλεόραση αναπτύσσεται σε τρία ταυτόχρονα επίπεδα. Το ένα είναι η δημιουργία του κώδικα μέσα από την πάλη των τάξεων στο οικονομικό και το πολιτικό επίπεδο. Το δεύτερο είναι η διαχείριση και διακίνηση του κώδικα από την τηλεόραση σαν ιδεολογικό μηχανισμό του κράτους, ενώ το τρίτο περιλαμβάνει τους μηχανισμούς συμμετοχής και εσωτερικεύσης του κώδικα από τον τηλεθεατή.

Στο πασιγνώστο δοκίμιό-του για τους «Ιδεολογικούς Μηχανισμούς του Κράτους» ο Althusser ισχυρίζεται κάπου, ότι, ενώ κατά την προ-καπιταλιστική περίοδο, κυρίαρχοι μηχανισμοί είναι η οικογένεια και η εκκλησία, στους ώριμους καπιταλιστικούς σχηματισμούς ο σχολικός μηχανισμός καταφέρνει τελικά να εκτοπίσει την εκκλησία: «Το ζεύγος Σχολείο — Οικογένεια αντικαθιστά το ζεύγος Εκκλησία — Οικογένεια». Θα μπορούσε βάσιμα κανείς να προσθέσει ότι στις σύγχρονες καπιταλιστικές κοινωνίες κυρίαρχοι ιδεολογικοί μηχανισμοί του κράτους είναι πια η τηλεόραση και, γενικά, τα μαζικά μέσα ενημέρωσης, μαζί με το Σχολείο.

Η τηλεόραση ήρθε στην Ελλάδα ένα χρόνο περίπου πριν από τη δικτατορία. Το Φεβρουάριο του 1966 άρχισε να λειτουργεί ο πειραματικός σταθμός στο κτίριο του ΟΤΕ.

Η κοινωνικο-οικονομική κατάσταση και η δυναμική του ελληνικού σχηματισμού, την εποχή αυτή, διαφέρει πολύ από εκείνη των δυτικών μητροπόλεων του καπιταλισμού στη δεκαετία του 50, δεκαετία μέσα στην οποία αρχίζει να διαδίδεται η τηλεόραση διεθνώς.

Θα εξετάσουμε συνοπτικά τρία βασικά χαρακτηριστικά του κοινωνικο-οικονομικού πλαισίου που, κατά τη γνώμη-μας, παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το θέμα-μας. Το πρώτο είναι η οικονομική, πολιτική και πολιτιστική εξάρτηση του ελληνικού σχηματισμού, το δεύτερο είναι ο αναλφαριθμητισμός και το τρίτο, το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Η δεκαετία του '60 συνδέεται, όπως ξέρουμε, με σοβαρές διαρθρωτικές αλλαγές στο επίπεδο της ελληνικής οικονομίας, οφειλόμενες κυρίως στην αθρόα εισαγωγή ξένων κεφαλαίων, με τη μορφή άμεσων επενδύσεων (9) που πραγματοποιούνται στο χώρο της βαριάς βιομηχανίας. Η περίοδος της στρατιωτικής δικτατορίας που την επισφραγίζει είναι η χρυσή εποχή για το μεγάλο κεφάλαιο: η δικτατορία συνέχισε την οικονομική πολιτική της κοινοβουλευτικής δεξιάς με άλλα μέσα, για να θυμηθούμε τον Κλαούζεβιτς: στραγγαλίζοντας το εργατικό κίνημα και ανοίγοντας διάπλατα τις πόρτες στις ξένες επενδύσεις με χαριστικές συμβάσεις και παραχωρήσεις χωρίς προηγούμενο.

Στο διάστημα αυτό, το εθνικό εισόδημα αυξάνει σταθερά και ταχύτερα από των περισσότερων χωρών του ΟΟΣΑ. Η αύξηση όμως αυτή μοιράζεται άνισα στον ελληνικό λαό. Μέχρι πριν από μερικά χρόνια, όπως αναφέρει ο καθηγητής Καραγιωργας σ' ένα άρθρο-του το 1973 (10), το 40% των κατώτερων εισοδηματικών στρωμάτων παίρνουν καθαρά το 9,5% του εθνικού εισοδήματος, ενώ το 17% της κορυφής παίρνει το 58%. Από το 1954-1966 το εθνικό εισόδημα διπλασιάστηκε, ενώ τα κέρδη τριπλασιάστηκαν. Τα κέρδη των Τραπεζών κατά την πενταετία 1966-1971 τετραπλασιάστηκαν.

Η καπιταλιστική αυτή συσσώρευση στις μεγάλες επιχειρήσεις και τις Τράπεζες συνοδεύεται από την αυξανόμενη προλεταριοποίηση της γεωργίας, της οικοτεχνίας και των μικρών εμπορικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων, που συνεχίζεται σταθερά μέχρι σήμερα, ενώ ενώ

γάλο μέρος της συνολικής υπεραξίας κατευθύνεται στις μητροπό-
ις, είτε με τη μορφή κερδών, είτε με τις εισαγωγές βασικών ειδών
ιτροφής και πρώτων υλών, που οφείλονται ακριβώς στη δυσμορφία
υ ελληνικού αναπτυξιακού μοντέλου.

Η καταναλωτική ιδεολογία, που εισάγει και αναπαράγει η ελληνική
ηλέοραση με τις διαφημίσεις — χωρίς να θεωρούμε ότι η ελληνική
ινωνία είναι στο σύνολό-της «καταναλωτική» — αλλά και μέσα α-
τα καταναλωτικά πρότυπα που προβάλλουν τα σήριαλς, τα διάφο-
ηλεοπτικά παιχνίδια και το υπερθέαμα, εξυπηρετεί πιστά αυτή τη
ναμική της εξάρτησης, αφού τα περισσότερα προϊόντα που προω-
ύνται κατ' αυτό τον τρόπο, εισάγονται από τις μητροπόλεις ή παρά-
νται στην Ελλάδα από μεγάλες (και πολλές φορές πολυεθνικές) επι-
ρήσεις (11).

Η τηλεόραση, σαν ιδεολογικός
χανισμός, εντατικοποιεί την εκ-
τάλλευση και την εξάρτηση, α-
υ η εκμετάλλευση γίνεται πια σε
ο χρόνους. Εκμετάλλευση της
γατικής δύναμης στην παραγωγή
εκμετάλλευση της φαντασίας
ν εργαζομένων μέσα από την κα-
νάλωση. (12).

Η οικονομική εκμετάλλευση και
ιρτηση συνδέεται στενά με την
ιτική καταπίεση και την πολιτι-
και πολιτιστική εξάρτηση από
μητροπόλεις. Η πρώτη δεν είναι
ο προϋπόθεση αλλά, σε κάποιο
μό, και αποτέλεσμα της δεύτερης. Ο ιδεολογικός ρόλος της τηλεό-
ης στο πολιτικό και το πολιτιστικό επίπεδο είναι εξίσου σημαντι-
. Στο πολιτικό επίπεδο ενισχύεται ακόμα περισσότερο από το υψη-
ποσοστό αναλφαριθμητισμού, ενώ στο πολιτιστικό, θα πρέπει να προ-
σουμε και την ιδιαίτερα χαμηλή στάθμη της σχολικής εκπαίδευσης
ώρα-μας.

ο ποσοστό των «λειτουργικά αναλφάβητων» στην Ελλάδα είναι α-
τα υψηλότερα στην Ευρώπη (13). «Λειτουργικά αναλφάβητοι» θεω-
νται εκείνοι που δε διαβάζουν. Είτε γιατί δεν έχουν πάει καθόλου
λειό, είτε γιατί, μολονότι φοίτησαν μερικά χρόνια στο Δημοτικό,
είναι σε θέση να διαβάσουν εφημερίδα.

κατηγορία αυτή αποτελεί το ιδανικότερο κοινό για την πολιτική
πολιτιστική πληροφόρηση από την τηλεόραση. Η τηλεόραση τους
λλάσσει τελειώς από τον κόπο να σκεφτούν και να κρίνουν, αφού
ηλέοραση εξ ορισμού σκέφτεται «πριν από μας για μας» (14).

ο επίπεδο της σχολικής εκπαίδευσης, εξ άλλου, στην Ελλάδα είναι
τα χαμηλότερα της Ευρώπης. Όλοι-μας, λίγο-πολύ, έχουμε ζήσει
ον το δωδεκάχρονο λιβανωτό στην αρχαία ελληνική παράδοση, τα
ορθώματα του '21 και το μεγαλείο της φυλής. Το λιγότερο που
ρεί να πει κανείς για τη στοιχειώδη και τη μέση δημόσια εκπαιδευ-
τον τόπο-μας — εκτός από ελάχιστες φωτεινές εξαιρέσεις, που ο-
ονται όμως σε ατομικές περιπτώσεις εκπαιδευτικών — είναι ότι ό-
όνο δε μαθαίνει τον κόσμο να σκέφτεται, αλλά καταβάλλει κάθε
ιτή προσπάθεια να τον κάνει να πάψει να σκέφτεται.

ανταγωνισμός, δηλαδή, της τηλεόρασης με το σχολείο στο πολι-
ικό επίπεδο είναι συντριπτικά άνισος σε βάρος του σχολείου.

πλα σ' ένα εκπαιδευτικό σύστημα, που χρόνια τώρα αναπαράγει
πολιτιστική-μας εξάρτηση, αναμασώντας πεισματικά κονσερβο-
μένες γνώσεις — αντικείμενα, με τρόπο αναχρονιστικό, αυταρχι-
αι παράλογο, η τηλεόραση ακουμπάει ανενόχλητη τη χαρούμενη
ρία-της για τα διάφορα κυβερνητικά κατορθώματα, για τα βαρο-
ικά συστήματα, που έρχονται πάντοτε από αλλού..., για την α-
ία, τα φονικά, τα οικονομικά προβλήματα και τον πόλεμο, που
H3 τρέχουν ολόκληρη την υφήλιο... εκτός από την Ελλάδα, ή για ευ-
μένα οικογενειακά στιγμιότυπα απ' όλο τον κόσμο...

έρθουμε όμως τώρα στον τρόπο διακίνησης και λειτουργίας του
κα. Ο ιδεολογικός κώδικας εγγράφεται ταυτόχρονα σε δύο επίπε-
) Στο επίπεδο αυτής καθ' εαυτής της διαμεσολάβησης της τηλεό-
ς στις σχέσεις των ανθρώπων μεταξύ-τους, με τα πράγματα, με
T20 εξουσία και με τα γεγονότα: η τηλεόραση, εκτός από ένα μέλος
ικογένειας που είναι, πολλές φορές ιδιαίτερα απαιτητικό, αλλά
H3 απαραίτητο, μεσολαβεί ανάμεσα στο θεατή και την εξουσία, ανά-
στο θεατή και τα γεγονότα, ανάμεσα σε κείνον και τα εμπορευ-
H3 ά αντικείμενα των διαφημίσεων. 2) Στο επίπεδο του συγκεκριμέ-

νου μηνύματος, που το περιεχόμενο-του αναφέρεται σε και αναπαρά-
γει κάθε φορά συγκεκριμένες περιοχές της άρχουσας ιδεολογίας. Τα
επίπεδα αυτά συνδέονται στενά μεταξύ-τους.

Η τηλεόραση, κι αυτό είναι άλλη μια από τις βασικότερες
υποθέσεις-μας, δε συμβολίζει απλά την πραγματικότητα, όπως τη
συμβολίζει δηλαδή ο προφορικός ή ο γραπτός λόγος. Ξεγλιστρώντας

της Τίτινας Χαλμαντζή

από τον έλεγχο της συνείδησης, η τηλεοπτική εικόνα πηγαίνει κατευ-
θείαν στον εγκέφαλο και γράφεται έτσι όπως περίπου γράφεται ένα ο-
ποιοδήποτε οπτικοακουστικό βίωμα της καθημερινής ζωής.

Καθένας μπορεί να φέρνει τον Καραμανλή στο σπίτι-του την ώρα
του βραδυνού φαγητού, με μian απλή κίνηση στο διακόπτη της συ-
σκευής, ή να βρίσκεται ξαφνικά στους δρόμους της Τεχεράνης ή στο
προαύλιο του Λευκού Οίκου.

Αυτό εξαρτάται, βέβαια, σε τελευταία ανάλυση, από τη διαθεσιμό-
τητα του καθενός να μετέχει ή να αποστασιοποιείται συναισθηματικά
και συγκινησιακά από αυτά που βλέπει. Ας μην ξεχνάμε, όμως, πως η
κατεξοχήν ιδιότητα της τηλεόρασης, που αποτελεί άλλωστε και το μέ-
τρο της επιτυχίας-της, είναι ακριβώς να προκαλεί αυτή τη μέθεξη, κι-
νητοποιώντας τους αρχαίους μηχανισμούς της προβολής, της ενδο-
βολής και της ταύτισης.

Η μόνη διαφορά ανάμεσα σ' ένα οποιοδήποτε οπτικοακουστικό ε-
ρέθισμα της καθημερινής ζωής, που καταχωρείται στον εγκέφαλο, και
την ανάπαράσταση της τηλεοπτικής εικόνας, είναι ότι η δεύτερη έχει
φορτιστεί από την τηλεόραση με μερικές επιπλέον σημασίες. Η τάδε
οδοντόπαστα δεν είναι μόνον οδοντόπαστα, είναι και «το χαμόγελο
της επιτυχίας». Ο Καραμανλής δεν είναι μόνο Πρόεδρος, είναι και
πατέρας-μας. Ενώ ο Χομείνι, είναι ένας τρελός και σκυθρωπός γέρος,
που θέλει να φάει ζωντανό τον άρρωστο Σάχη.

Η τηλεόραση, το άγρυπνο αυτό μάτι της εξουσίας μέσα στο ίδιο-μας
το σπίτι (Foucault), μετα-γράφει λοιπόν την πραγματικότητα σ' ένα
άλλο επίπεδο. Αυτή η μετα-πραγματικότητα, αυτός ο πληθωρισμός
του κώδικα, που συνδέεται άλλωστε στενά με τον πληθωρισμό των τι-
μών στην αγορά (15) είναι το βασικό χαρακτηριστικό της ιδεολογίας
της κατανάλωσης. Χαρακτηριστικό, που σημαδεύει βαθιά ολόκληρη
την επιφάνεια των σχέσεων του σύγχρονου ανθρώπου με τα εμπορευ-
ματικά αντικείμενα, αλλά και μ' αυτή την ίδια την πολιτική εξουσία,
αφού η πολιτική καταπίεση και η θεσμική βία εκδηλώνονται όλο και
περισσότερο μέσα από φαινομενικά ανώδυνες συμβολικές μετα-
φορές.

Στο δεύτερο επίπεδο διακίνησης του κώδικα, στο επίπεδο δηλαδή
του μηνύματος, η τηλεόραση, σαν ιδεολογικός μηχανισμός του κρά-
τους, αναπαράγει κατά περιοχές και στο σύνολό-τους τους κανόνες
και τις ηθικές και αισθητικές αξίες της άρχουσας ιδεολογίας. Με την
έννοια αυτή, η τηλεόραση είναι ένας «μαγικός καθρέφτης» (16), που
μέσα-του ο συγκεκριμένος κοινωνικός σχηματισμός ανακαλύπτει με
ανακούφιση το εξωραϊσμένο πρόσωπό-του.

Στο καθημερινό, όμως, φεστιβάλ των πατροπαράδοτων κανόνων
και αξιών, η τηλεόραση, για χάρη του θεάματος, παρεμβάλλει συχνά
και την άρνησή-τους, την αμφισβήτησή-τους. Έτσι, ανάμεσα στις έν-
νοιες — ταμπού του ανταγωνισμού, της εργασίας, της αποδοτικότη-

« Τολμηρότερος από τό Νίτσε
καί τόν Κίκεργκαρντ,
ό Γιούνγκ προσφέρει
τό συναρπαστικότερο ταξίδι
στά βάθη
του ανθρώπινου νοῦ».

Πρίστλεϋ

ΦΡΙΝΤΑ ΦΟΡΝΤΑΜ

ΤΙ ΕΙΠΕ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ Ο

« Τολμηρότερος από τό Νίτσε
καί τόν Κίκεργκαρντ,
ό Γιούνγκ προσφέρει
τό συναρπαστικότερο ταξίδι
στά βάθη
του ανθρώπινου νοῦ».

Πρίστλεϋ

ΓΙΟΥΝΓΚ

Εκδόσεις Γλάρος

« Η σκέψη του Γιούνγκ υπήρξε γιγαντιαία τό πάθος του
νά αποκαλύψει την αλήθεια άσίσταστο οι παρατηρήσεις
καί τά συμπεράσματά του σπρώχνουν τό ανθρώπινο
μυαλό ν' άνοίξει νέους δρόμους στή σκέψη. Σίγουρα,
ό Γιούνγκ υπήρξε από τούς μεγαλύτερους έξερευνη-
τές του ανθρώπινου νοῦ».

- Τάμης

« Ο Γιούνγκ άνεβαίνει συχνά στά ίδια ύψη μέ τό Μπλέκ,
τό Νίτσε καί τόν Κίκεργκαρντ... Όπως κάθε άληθινός
προφήτης ή καλλιτέχνης έτσι καί ό Γιούνγκ τέντωσε σέ
νέες διαστάσεις την ανθρώπινη φαντασία... Η ικανό-
τητα νά μοιραστεί κανείς τίς γιουνγκιανές συγκινήσεις,
είναι άναμφισβήτητη ή ικανότητα του έλεύθερου
μυαλού».

- Φίλιπ Τούνμπυ

Εκδόσεις Γλάρος

Κεντρική διάθεση - παραγγελίες:
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31 • ΑΘΗΝΑ 141 • ΤΗΛ. 38.18.457
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ: ΠΕΤΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟΥ 31 • ΘΕΣ/ΝΙΚΗ • ΤΗΛ. 52.81.19

τας της δικαιοσύνης, του φιλότιμου, του έθνους, της οικογένειας,
κλπ., που αποτελούν τον ιδεολογικό σκελετό της συντριπτικής πλειο-
ψηφίας των τηλεοπτικών εκπομπών και το ιδεολογικό φρούριο της
άρχουσας τάξης, η τηλεόραση παραχωρεί, μερικές φορές, το λόγο και
στο λεγόμενο «περιθώριο», ασχολείται δηλαδή με τους ρεμπέτες, τους
τοξικομανείς ή τους τρελούς, με το γυναικείο ζήτημα ή τα διάφορα οι-
κολογικά προβλήματα.

Υποτάσσοντάς-την, όμως, στους αμείλικτους νόμους του θεάμα-
τος, (17) η τηλεόραση αντιστρέφει την άρνηση σε θέση: η αμφισβήτηση
γίνεται αντικείμενο, γίνεται είδωλο, ξεκομμένη σύρριζα από τις πραγ-
ματικές κοινωνικές-της σημασίες και προεκτάσεις. Οι ρεμπέτες γί-
νονται εμπόρευμα, η διαμαρτυρία για την καταστροφή του φυσικού
περιβάλλοντος μετατρέπεται σε γραφική ουτοπία επιστροφής στη φύ-
ση, ενώ το γυναικείο ζήτημα εμφανίζεται απλά και μόνο σαν πρόβλη-
μα ανθρώπινων σχέσεων, κατανόησης και καλής συμπεριφοράς.

(1) Όπως για παράδειγμα το Ινστιτούτο Ερευνών Επικοινωνίας ΕΠΕ από την
ΑΔΕΛ, μία από τις μεγαλύτερες ελληνικές διαφημιστικές εταιρίες.

(2) D. Riesman: «La foule solitaire», γαλ. μετάφ., εκδ. Arthaud, 1964

(3) MacLuhan: «La galaxie Gutemberg», γαλ. μετάφ., Παρίσι, εκδ. Mame, 1967

(4) Οι εκτιμήσεις αυτές προέρχονται από δημοσιευμένα στοιχεία του Ινστιτούτου Ε-
πικοινωνίας.

(5) Βλέπε και M. Pêcheux: «Analyse automatique du discours», Paris, Dunod, 1969

(6) Ο Roland Barthes, στο «Rhétorique de l' image» (Communications τ. 4, σελ. 42
1964) όπως και παλαιότερα στο «Le message photographique» (Communications, τ.
1, σελ. 127, 1961) γράφει για τα εικονικά «μηνύματα χωρίς κώδικα», στα οποία η
σχέση σημαίνοντος / σημαιόμενου είναι σχεδόν ταυτολογική.

(7) L. Althusser: «Idéologie et appareils idéologiques d' Etat. Notes pour une recher-
che», Le pensée, 1970, No 151, σ. 3-38.

(8) Σήμερα η τηλεόραση εκ των πραγμάτων έχει γίνει υποχρεωτική για το μεγα-
λυτερο μέρος του ελληνικού λαού. Στο πλαίσιο της μαζοχιστικής λιτότητας που υψί-
σταται ο νεοέλληνας από τις κυβερνήσεις της δεξιάς «εν οψει της εισόδου-
στην ΕΟΚ», η τηλεόραση είναι σίγουρα ο πιό φτηνός και εύκολος τρόπος για να
«σκοτώνει» κανείς την ώρα-του. Εκτός από το σοβαρό αυτό... αστειό, ένα άλλο
δείγμα τηλεοπτικής βίας είναι όλες εκείνες οι συστηματικές παρεμβολές διαφημι-
στικών σφηνών (που απαγορεύονται σε άλλες χώρες) στη διάρκεια της εκπομπής
μιας ταινίας ή ενός σήριαλ: ενώ καταϊδρωμένος ο θεατής περιμένει από στιγμή σε
στιγμή να αποκαλυφτεί ο δολοφόνος, μαθαίνει ξαφνικά ότι το τάδε μαγικό φίλτρο
— εμπορευματικό αντικείμενο — θα του χαρίσει την ομορφιά, την επιτυχία, τον έ-
ρωτα, την κοινωνική καταξίωση, με λίγα λόγια, ΑΥΤΟ που του λείπει...

(9) Βλέπε Ν. Μουζέλη: «Νεο-ελληνική κοινωνία, όψεις υπανάπτυξης», Εξάντας
β' έκδοση, Αθήνα, 1978.

(10) D. Karageorgas: «The Distribution of Tax Burden by Income Groups in Gree-
ce», Economic Journal, Ιούνιος 1973.

(11) Από τις δέκα επιχειρήσεις και κρατικούς οργανισμούς που διαφημίστηκαν πε-
ρισσότερο κατά το 1977 και 1978 οι τέσσερις ήταν πολυεθνικές — Lever Hellas,
Colgate - Palmolive, Procter and Gamble και Nestlé — οι τέσσερις ήταν μεγάλες ελ-
ληνικές επιχειρήσεις — Μινιόν, Ελαΐς, Rolco - Βιανίλ και Πειραική-Πατραϊκή —
και οι άλλοι δύο ήταν τα Κρατικά Λαχεία και το ΠΡΟ-ΠΟ. (Πηγή: «Νέα δημοσί-
στης», αρ. τεύχους 76-77, 1979).

(12) Ο θεατής συμμετέχει έμμεσα στην επιλογή των τηλεοπτικών προγραμμάτων.
Οι διαφημίσεις, που αποτελούν τη σημαντικότερη εισοδηματική πηγή των δύο
κρατικών ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών της χώρας, αν εξαιρέσουμε τα έσοδα από
εισφορές και τις κρατικές επιχορηγήσεις — 27-30% περίπου του συνόλου των
ετήσιων εσόδων-τους, πάνω από 1,5 δισ. δραχμές και για τα δύο κανάλια το 1978
— χρηματοδοτούν κατά προτίμηση τις εκπομπές που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη
θεαματικότητα. Οι διαφημιστικές εταιρίες αγοράζουν τις σχετικές πληροφορίες από
ιδιωτικούς οργανισμούς, που ασχολούνται ειδικά με τέτοιες σφυγμομετρήσεις
(Nielsen Hellas, Icar Hellas, Ινστιτούτο Ερευνών Επικοινωνίας και μερικούς άλ-
λους). Η διαφημιστική δαπάνη, επιβαρύνοντας τις τιμές των προϊόντων, πληρώνε-
ται τελικά από τον καταναλωτή, που κλείνει έτσι θριαμβευτικά το κύκλωμα της
καθημερινής-του αλλοτρίωσης. (Βλ. και προηγ. υποσημ.).

(13) Σύμφωνα με τις στατιστικές του ΟΗΕ, το ποσοστό των εντελώς αναλφάβη-
των στην Ελλάδα, στο σύνολο του πληθυσμού πάνω από 12 ετών, ήταν το 1961
20%, ενώ το 1974, 18%. Παρόλο που μια ακριβής εκτίμηση των αντίστοιχων πο-
σοστών των «λειτουργικά αναλφάβητων» είναι πρακτικά ανέφικτη, θα μπορούσε
βάσιμα να υποθέσει κανείς ότι στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνεται σήμερα το
40% περίπου του ελληνικού λαού. Βλέπε και Μαρίας Ηλιού: «Οι ξεχασμένοι της
μεταρρύθμισης», Περιοδικό «Αντί», τεύχη 139 και 143.

(14) Η τηλεόραση, αντίθετα από το γραπτό λόγο, καλλιεργεί τη λεγόμενη «μη λό-
γική σκέψη», που αναφέρεται, όπως είναι γνωστό, στις δραστηριότητες του δε-
ξιού εγκεφαλικού ημισφαίριου. Βλέπε Arthur J. Deikman: «Bimodal Conscious-
ness», Archives of General Psychiatry, December 1971, ή ακόμα George Steiner:
«After the Book?, Visual Language» Vol. 6, 1972.

(15) Βλέπε και Κλήμη Ναυρίδη: «Οι φανταστικές διαστάσεις της αλλαγής στη σύ-
γχρονη καταναλωτική κοινωνία», Επιθεώρηση Κοινωνικών Επιστημών, τεύχος
1979.

(16) Βλέπε J.B. Fagès: «Miroirs de la société», Paris, Ed. Mame, 1972.

(17) G. Debord: «La société du spectacle», Ed. Buchet / Chastel, Paris, 1967.

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Λ ΣΑΛΒΑΝΤΟΡ: Ιέο ελληνικό κοτρατευτικό σώμα;

Τολλοί παρατηρητές λένε ότι το Ελ Σαλβαντόρ θα γίνει το νέο Βιετ-Ναμ των ΗΠΑ. Είναι αλήθεια ότι όλοι οι αρμόδιοι για θέματα ασφαλείας και εξωτερικής πολιτικής της ασισινγκτον έχουν σοβαρά ανησυχήσει για κατάσταση στην καίρια για τα αμερικάνισυμφέροντα ζώνη της Κεντρικής Αμερικής της Καραϊβικής, ιδιαίτερα μετά την επιπληση των Σαντινίστας στη Νικαράγουα. Μέχρι τώρα η κύρια μορφή παρέμβασης είναι η δράση διάφορων παραστρατιωτικών ορών και δικτύων. Βάση εξόρμησης είναι η Εξουέλα, όπου η υπηρεσία πληροφοριών ΣΙΠ φαίνεται ότι έχει γίνει ένα κατευθείαν ρτημα της ΣΙΑ και συνομωτεί και εναντίον ιδίου του δεξιού Προέδρου Περέζ. Μάλιστα η έδρα αυτών των δραστηριοτήτων είναι το ξενοδοχείο Σέρατον του Καρακάς, ιδιοκτητης ΙΤΤ, που έχει παίξει το γνωστό ρόλο στην ανατροπή του Αλιέντε. Εκεί είναι συγκεντρωμένοι δεκάδες πράκτορες, δολοφόνοι, τρομοκράτες, συχνά Κουβανοί φυγάδες, ακρατικής δράσης, εκεί παρακολουθούν όλα τα σεμινάρια κι από εκεί εξορμούν προς γειτονικές χώρες. Επωσδήποτε πρόκειται μόνο για τις προακές μιας πολύ μεγαλύτερης δύναμης αποτελλές χιλιάδες τρομοκράτες, που εκπαιωνται σε ειδικά στρατόπεδα της Φλώριμε απώτερο σκοπό μίαν απόβαση στην Βα. Ονομάζονται «Κάμπο Λιμπερτάδ», «ha 66», «Abdala», «Μαύρος Στρατός». Μέχρι να έρθει η «ποθητή» ημέρα της σφατου κουβανικού λαού, αποτελούν μίαν διαθέσιμη δύναμη ταχείας επέμβασης οποιαδήποτε χώρα φανερώσει τα πρώτα σημάδια μιας πορείας προς την εθνική α-ρτησία. Δράση των στρατιωτικο-πολιτικών δυνά-επέμβασης είναι ήδη πλούσια στην Κεν-Αμερική. Στο Σουρινάμ, την παλιά Ολκή Γουϊάνα, στις αρχές του 1980 ανα-ηκε ο Πρωθυπουργός Χενκ Αρρόν, που εγκαταστήσει οι Ολλανδοί μετά από αϊκή και στρατιωτική εξέγερση. Λίγους μετά όμως, μια στρατιωτική χούντα, αθοδηγούσαν οι ΗΠΑ, ξανάφερε τη χώ-ο «σωστό δρόμο».

Μικροσκοπική Γκρενάντα είναι ο στόχος συστηματικής εκστρατείας αποσταθερο-ης, μετά την επικράτηση του αριστερού

επαναστατικού κινήματος «Νιου Τζιουέλ Μούβεμαντ». Το Νοέμβριο 1979 μια ομάδα μισθοφόρων αποπειράθηκε να αποβιβαστεί και τον Ιούνιο 1980, η Κυβέρνηση και ο Πρόεδρος Μπίσοπ γλύτωσαν εκ θαύματος από μια βόμβα, που έσκασε κάτω από την εξέδρα-τους, στην εθνική εορτή.

Στη Βρετανική Γουϊάνα ο Πρωθυπουργός Φόρμπς Μπάρνχαμ, που εγκατέστησε η ΣΙΑ το 1964, ανατρέποντας τον προοδευτικό Τσέντι Τζάγκαν (με 250.000 δολάρια, όπως αποκαλύφτηκε αργότερα), δήλωσε ότι οι πολιτικοί-του αντίπαλοι «... θα πρέπει να συντάξουν τη διαθήκη-τους». Και πράγματι, τον Ιούνιο του 1980, ο λοχίας Σμιθ, πράκτορας της ΣΙΑ, ειδικά, λένε, μετεκπαιδευμένος στα ηλεκτρονικά στη Μεγάλη Βρετανία, σκότωνε με ένα αυτόματο ραδιοτηλέφωνο - παγίδα τον ηγέτη της «Ένωσης Εργαζόμενου Λαού», Βάλτερ Ρόντνεϋ.

Στη Γουατεμάλα οργιάζει η «Ταξιαρχία του Θανάτου» και ο «Μυστικός Αντικομμουνιστικός Στρατός», που οπλίζουν με τα τελευταία όπλα και εκπαιδεύουν οι μυστικές υπηρεσίες του Ισραήλ. Πρόσφατα πήγαν να σπουδάσουν «τεχνικές ανακρίσεων» στη Χιλή και στην Αργεντινή, 350 περίπου στελέχη των μυστικών υπηρεσιών.

Πολλά θα μπορούσε κανείς να πει ακόμα για τις τελευταίες εκλογές στη Τζαμάικα και την αθρόα εγκατάσταση προσφύγων από την Ινδοκίνα στις Γαλλικές αποικίες Γουϊάνα, Μαρτινίκα και Γουαδελούπη.

Εκεί, όμως, που η κατάσταση είναι ιδιαίτερα κρίσιμη, είναι το Ελ Σαλβαντόρ. Οι συγκρούσεις ανάμεσα στις δυνάμεις του ενοποιημένου, πια, εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος από τη μια μεριά και τους μισθοφόρους της στρατιωτικής χούντας και τους δεξιούς παρακρατικούς από την άλλη, έχουν πια πάρει τη μορφή ανοιχτού εμφύλιου πόλεμου. Εξουδετερώθηκαν σχεδόν ολοκληρωτικά οι Κεντρώες και Χριστιανοδημοκρατικές δυνάμεις, με τη στροφή της Χούντας προς τα δεξιά και την προσχώρηση πολλών φιλελεύθερων στοιχείων, ακόμα και ανώτερων αξιωματικών στην αντίσταση. Επαναλαμβάνεται έτσι η διαδικασία που οδήγησε στο θρίαμβο των Σαντινιστών στη Νικαράγουα.

Είναι φυσικό, επομένως, να ανησυχούν οι περί τον Ρήγκαν κύκλοι «γερακιών». Που με αξιοζήλευτο αυτοματισμό άρχισαν να επαναλαμβάνουν όλες τις κινήσεις, που οδηγούν στην άμεση στρατιωτική επέμβαση. Και μέσα στα πλαίσια της επανεκτίμησης των σχέσεων-τους με τους συμμάχους-τους, απαιτήσαν από τους Ευρωπαίους να συμμετάσχουν και αυτοί στη λήψη μέτρων «... για να σταματήσουν οι εξωτερικές επεμβάσεις (sic) στο Ελ Σαλβαντόρ». Οι περισσότερες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις απάντησαν ήδη αρνητικά στην απεριγραπτή αυτή πρόταση. Η πιο «φιλόξενη» απάντηση δόθηκε από τον κ. Μητσότακη, που δέχθηκε την ιδέα της κατ' αρχήν συζήτησης με τους Αμερικάνους απεσταλμένους.

Θυμάστε το παλιό εκείνο τραγούδι της ελ-

η συνέχεια στη σελίδα 42

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΚΩΣΤΑΣ

ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ

Η ανανεωμένη

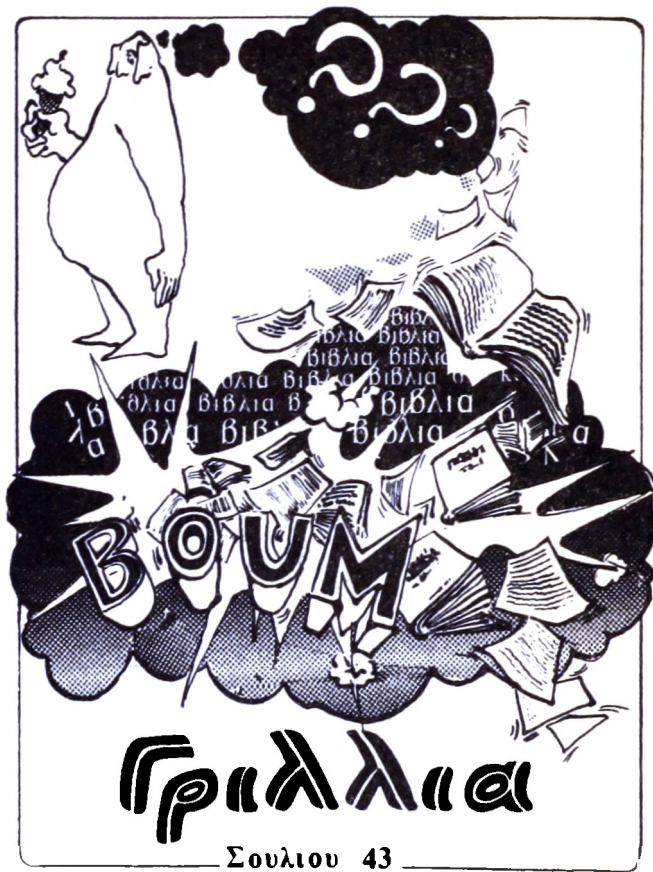
παράδοση

από τη σειρά

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ

Γραβιάς 10-12 τηλ.36.05.520

Σουλίου 43
ΡΕΘΥΜΝΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΕΛΒΕΤΙΑ:

suisse:

ένα ρολοί

του Στέλιου Κούλογλου

Το κίνημα των νέων στην Ελβετία, που ξέσπασε με αφορμή την άρνηση των αρχών να παραχωρήσουν ένα χώρο για τις αυτόνομες νεολαιίστικες ομάδες, πέρα από όλα τ' άλλα, ξαφνιάζει. Η έκπληξη δεν προκαλείται μόνο στους «ήσυχους» κάτοικους της ευρωπαϊκής χώρας, που γίνονται μάρτυρες πρωτόγνωρων γι' αυτούς βίαιων συγκρούσεων διαδηλωτών — αστυνομίας και εκδηλώσεων, βδομαδιάτικης, τουλάχιστον, συχνότητας.

Πράγματι, για τον έλληνα επισκέπτη της Ζυρίχης, η «πολιτική κίνηση» της πόλης θυμίζει εικόνες της μεταπολιτευτικής Αθήνας τα χρόνια '74 - '76: νεολαίοι πουλούν την εφημερίδα του κινήματος στους σταθμούς, στον κεντρικό δρόμο της Ζυρίχης, την Μπάνοφστράσε, βλέπει κανείς τα γνωστά-μας «τραπεζάκια», όπου μαζεύονται υπογραφές ή πουλιούνται

βιβλία προοδευτικά, συναντάει εκφωνητές με τηλεβόες και μπορεί να διαβάσει στους τοίχους αφίσες και συνθήματα.

Όλα αυτά, βέβαια, ηχούν παράφωνα στη χώρα, όπου αποθεώνονται η πολιτική και κοινωνική «ησυχία» και «τάξη», τα αιώνια κοινωνικά συμβόλαια κυρίαρχων - κυριαρχούμενων. Όταν, όμως, κανείς δει με τα μάτια του χιλιάδες νεολαίους να διεκδικούν με αξιοσημείωτη μαχητικότητα, στοχευμένη κοινωνική κριτική και εμπνευσμένο χιούμορ, κάτι όχι και τόσο σημαντικό «αυτό καθ'αυτό» και τους μηχανισμούς κοινωνικής καταστολής, τις δηλώσεις νομιμοφροσύνης, τις απολύσεις και τα ελβετικά ΜΑΤ, να κινητοποιούνται εξ ίσου καλά με τα «δικά»-μας, θα συμφωνήσει ότι κάτι δεν πάει καλά στο Βασίλειο της... Ελβετίας.

ξεκουρδιστηκε

Το κίνημα της νεολαίας γεννήθηκε εδώ και μερικούς μήνες. Τα προηγούμενα χρόνια δεν είχαν πραγματοποιηθεί παρά σποραδικές κινήσεις, χωρίς μεγάλη απήχηση και διάρκεια και χωρίς αποτέλεσμα, για τη ματαίωση της λειτουργίας δύο πυρηνικών εργοστασίων. Ακόμα και ο Μάης του '68 δεν είχε περάσει στην Ελβετία, παρά σε μακρινός απόηχος.

Όμως στα τέλη του περασμένου Μάη, ο δήμος της Ζυρίχης ανακοίνωσε την απόφασή-του να δαπανήσει αρκετά εκατομμύρια φράγκα για την επισκευή και την επαναλειτουργία της όπερας της πόλης. Όπως είναι φυσικό, στην όπερα αυτή δε θεωρείται καθόλου... σικ η μουσική που ακούν οι νέοι: η ροκ, η τζαζ, κλπ., είναι... εκτός προγράμματος.

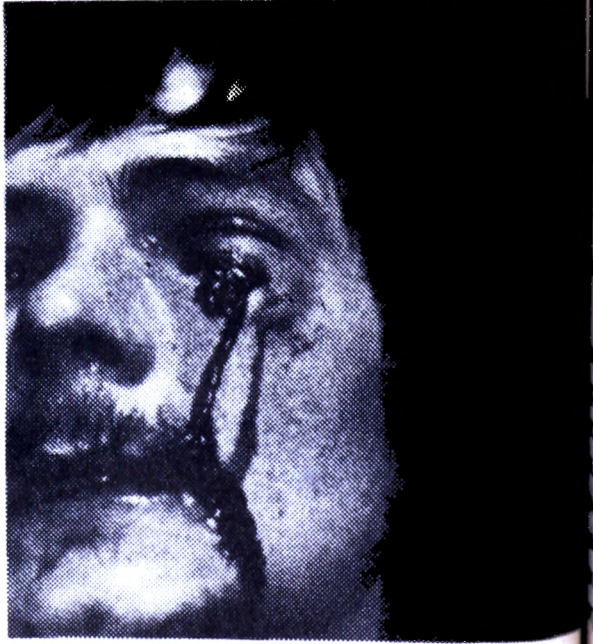
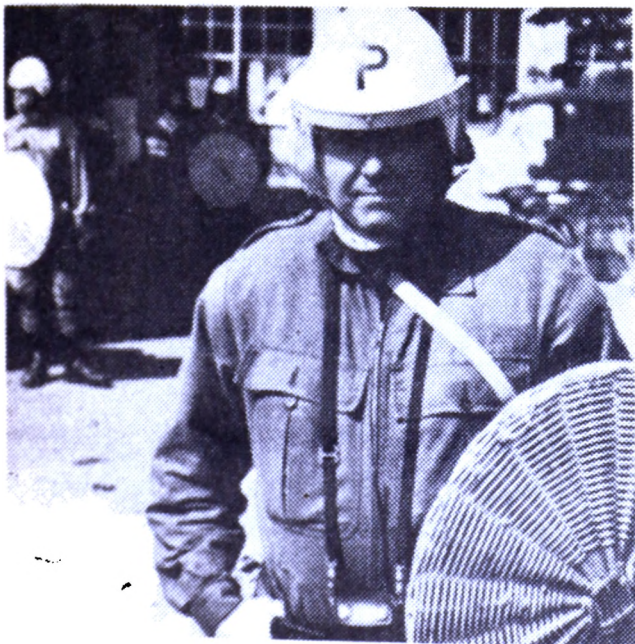
Την ίδια μέρα συγκεντρώθηκαν μπροστά στην όπερα μερικές εκατοντάδες νέοι, που διαμαρτυρήθηκαν για την απόφαση αυτή

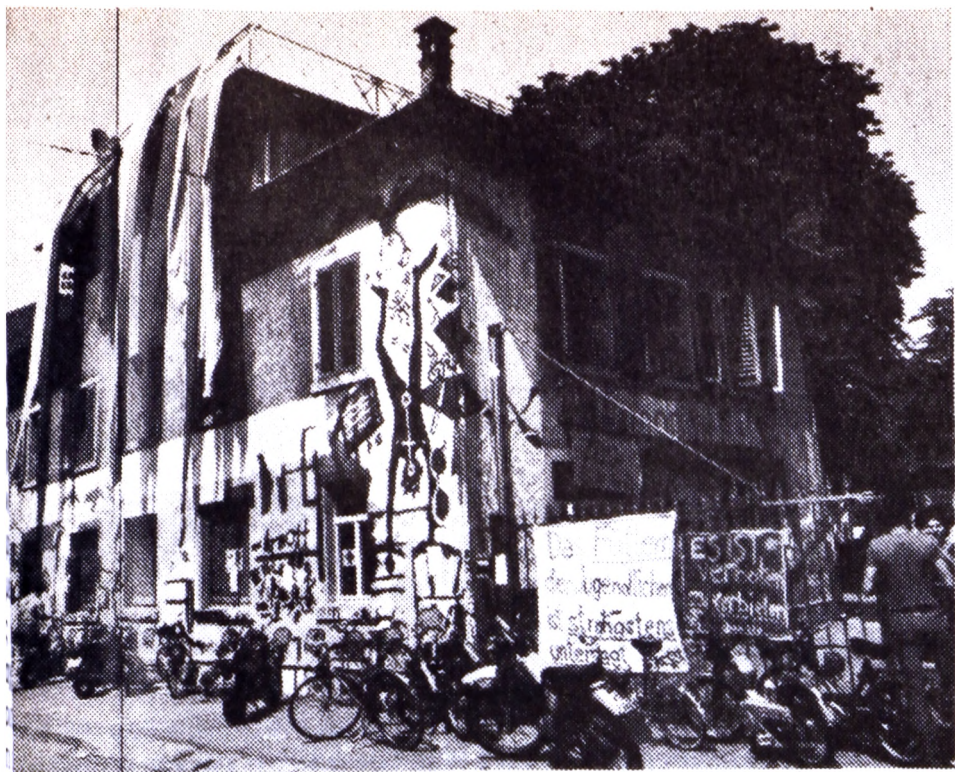
και πρωτοδιατύπωσαν το αίτημά-τους, που παραμένει μοναδικό και κεντρικό μέχρι σήμερα: την παροχή από το δήμο ενός κτίριου και την χρηματοδότησή-του, για την δημιουργία ενός αυτόνομου Κέντρου Νεολαίας. Η αστυνομία προσπάθησε να τους απομακρύνει. Επακολούθησαν συγκρούσεις, τραυματισμοί και συλλήψεις διαδηλωτών. Οι νέοι απαντούν στις 21 του Ιούνη, με μαζική διαδήλωση στο κέντρο της Ζυρίχης: 6.000 παίρνουν μέρος, αριθμός πρωτοφανής για τα ελβετικά δεδομένα. Είχαν προηγηθεί άλλες μικρότερες εκδηλώσεις και κινήσεις διαμαρτυρίας. Η εκδήλωση αυτή κατέληξε σε βίαιη σύγκρουση με την αστυνομία.

Τότε η κρατική εξουσία φάνηκε να υποχωρεί: παραχώρησε ένα παλιό, εγκαταλειμμένο εργαστήριο στο κέντρο της πόλης για Κέντρο Νεολαίας.

Οι καλοκαιρινές διακοπές που ακολούθησαν, συνοδεύτηκαν

Η ελβετική αστυνομία επιβλητική, δυναμική και αποτελεσματική. «Η νεολαία θέλει να ζήσει. Αλλά αυτό είναι επικίνδυνο για τη ζωή» ένα από τα σλόγκαν που χρησιμοποιείται κάτω από τις αφίσες που προβάλλουν τις αστυνομικές βαρβαρότητες.

Άλλη άποψη... για τη ζωή.
ψη του «σπιτιού νεολαίας» όταν λειτουργούσε.

την απομάκρυνση αρκετών νεολαίων από την πόλη. Η κυβέρνηση θεώρησε ότι ήταν η κατάλληλη στιγμή για να πάρει τη «ρε-ζ»: στις αρχές του Σεπτεμβρίου, στις 6 το πρωί, η αστυνομία εισέλασε στο Κέντρο της Νεολαίας, έδωσε με τη βία όσους νέους βρέθηκαν μέσα και συνέλαβε όσους επιχείρησαν να αντιστα-
/.

Οι λόγοι που επικαλέστηκε θεωρήθηκαν — και δίκαια — προ-ματά, με μόνο αποτέλεσμα να επανασυσπειρώσουν και να στηριοποιήσουν τους ενδιαφερόμενους: Η χρήση χασίς μέσα στο κτίριο ίσως να ήταν πραγματικότητα, όμως ο καθένας στη Ζυ-ξέρει ότι το χασίς πουλιέται ελεύθερα κάτω από τη μύτη της αστυνομίας, στις όχθες της λίμνης, στο κέντρο της πόλης. Η νη που βρήκε η αστυνομία κατά την έφοδο, αποδείχτηκε επι-ι ότι ήταν μια κοινή φαρμακευτική πούδρα. Τα «όπλα» που α-λυψε, ήταν ορισμένα... μαχαίρια κουζίνας (κάθε ομοιότητα με τους δικούς-μας «τρομοκράτες» οφείλεται στο χιούμορ που, είναι, ότι χαρακτηρίζει τις αστυνομίες, ανεξαρτήτως συνό-

κλιμάκωση των συγκρούσεων τους επόμενους μήνες είναι γεγονός καθημερινό, με αυξανόμενη ένταση, τραυματισμούς, ήψεις και καταστροφές των μεγάλων καταστημάτων, στους κοινούς δρόμους.

Η αστυνομία φτάνει να απαγορεύσει, τις μέρες που είχαν ανα-υθεί διαδηλώσεις, να περπατούν μαζί πάνω από 4 άτομα! Την άφιξη των Χριστουγέννων, στις 3 το πρωί, νέοι κόβουν τα α-ρρευτικά συρματοπλέγματα και ανακαταλαμβάνουν το κτί-ριο να εκδιωχθούν στη συνέχεια από την αστυνομία. Σε μια λωση τις επόμενες μέρες, ομάδα διαδηλωτών κυκλώνεται α-ν την αστυνομία και διακόσια (200) άτομα συλλαμβάνονται, ενώ οι τραυματίζονται σοβαρά.

απειθαρχο
νάζι

οικουρισμένο
οι

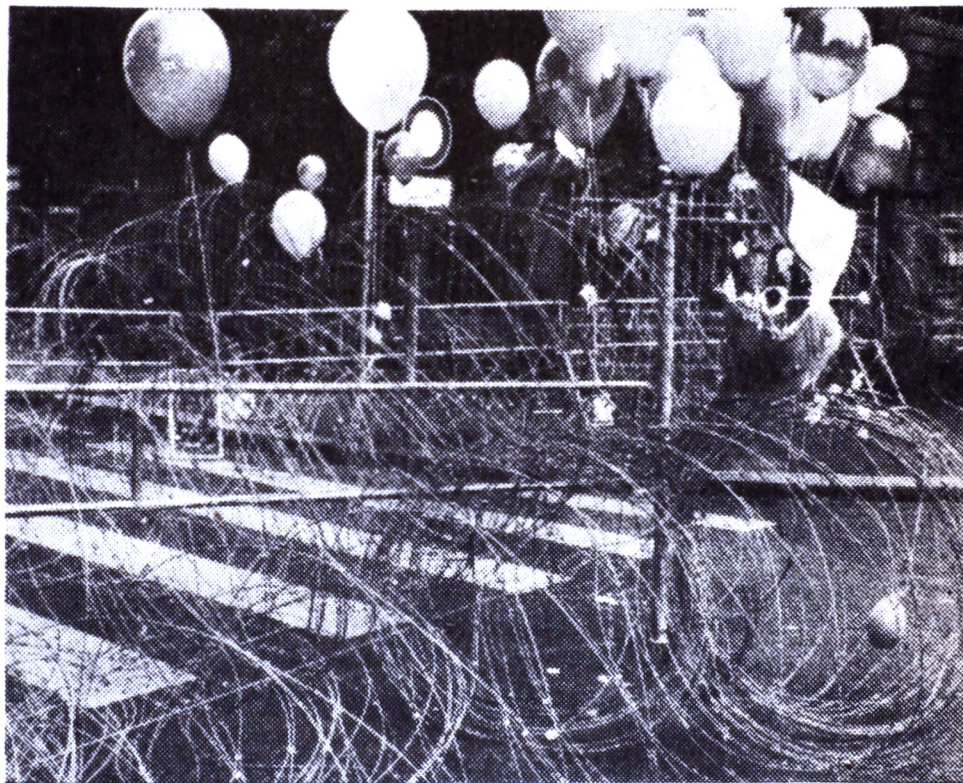
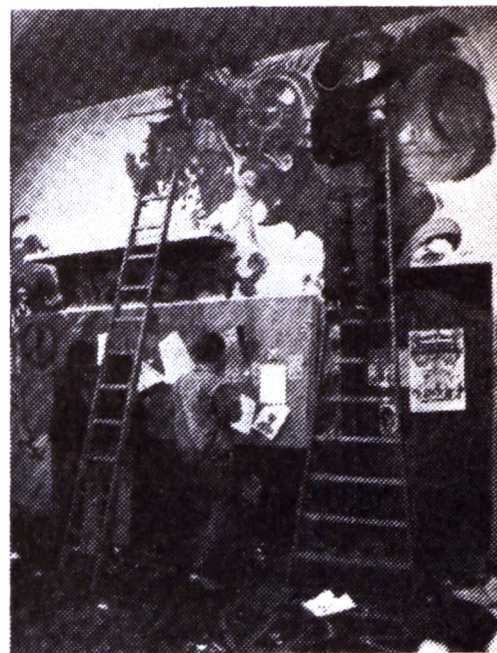

Η χώρα με το ψηλότερο κατά κεφαλή εθνικό εισόδημα στον κόσμο, με το ισχυρότατο τραπεζικό κεφάλαιο, τις μεγάλες βιομη-χανίες και το τέλει οργανωμένο «κράτος δικαίου», υπάρχει πάν-τα η θέση για τον Ελβετό που δεν αντιστέκεται... Το κοινωνικό σύστημα, που έχει υπογραφεί, είναι αρκετά ιδιότυπο. Η Ελβετία ίσως, η μόνη ευρωπαϊκή χώρα με 45 ώρες εργασίας τη βδο-μάδα, με ακατοχύρωτα συνδικαλιστικά δικαιώματα, κατακτημένα και στην Ελλάδα (π.χ. προαιρετικός 13ος μισθός, στη θέλη-ση των Ελβετών εργοδοτών).

Η κοινωνική ευημερία ίσως οφείλεται στην μακρόχρονη πολιτική της ουδετερότητας και στην απουσία σοβαρών κοινωνι-κών συγκρούσεων και ισχυρού εργατικού κινήματος.

Στηρίζεται στην κοινωνική συνείδηση των εργαζομένων, με τη βοήθεια ενός κοινοβουλευτικού συστήματος, που δίνει την ψευ-δή εικόνα στον πολίτη — μέσω δημοψηφισμάτων που γίνονται σχεδόν κάθε Κυριακή — ότι μπορεί να αποφασίζει ακόμα και για την ώρα που θα βγάλει τα σκουπίδια-του στο δρόμο, ενώ οι σοβα-ρές αποφάσεις παίρνονται στα επιτελεία της κυρίαρχης τάξης.

Βέβαια, ο κάθε κάτοικος της χώρας — στην οποία υπάρ-χουν σοβαρές εθνικές διακρι-σεις — μπορεί να εξασφαλίσει μια άνετη διαβίωση... Το αντάλ-λαγμα είναι μια τέλεια αλλο-τριωμένη κοινωνική ζωή, με δουλειά από τις 8 το πρωί ως τις 6 το απόγευμα και έγχρωμη τηλεόραση δίκην εθνικής κουλτούρας και υπνωτικού, στη συνέχεια. Η αποξένωση α-νάμεσα στους ανθρώπους και η μοναξιά, ο ατομισμός που καλλιεργείται σε μια κοινωνία άκριτα και άκρατα καταναλωτι-κή, αναδεικνύονται σε βασικά κοινωνικά προβλήματα.

Πάνω: η δημιουργική δουλειά στο Κέντρο Νεολαίας.
Κάτω: στόλισμα με μπαλόνια στα συρματοπλέγματα που κύκλωσαν το Κέντρο.

Τα παραπάνω ίσως δίνουν μια εξήγηση για την κοινωνική σύν-θεση και τους προσανατολισμούς του κινήματος της νεολαίας σή-μερα. Η συμμετοχή των φοιτητών των Πανεπιστημίων είναι πε-ριορισμένη. Αποτελώντας μια κοινωνική ομάδα, που προορίζεται για την κατάληψη ψηλών κοινωνικών θέσεων, πολλοί φοιτητές της Ελβετίας αντιμετωπίζουν με συμπάθεια τις εκδηλώσεις, αλλά δε μετέχουν άμεσα σ' αυτές.

Την κύρια δύναμη του κινήματος αποτελούν νέοι κοινωνικά «περιθωριακοί». Είναι αυτοί που δουλεύουν ευκαιριακά, όσο χρειάζεται για να ζήσουν και αρνούνται ακόμα να ενταχθούν στο σύστημα, παρά τις προσφορές-του. Συμμετέχουν ακόμα πολλοί μαθητές λυκείων, με παρόμοιες κοινωνικές αντιλήψεις. Είναι φυ-σικό όλοι αυτοί να δυσανασχετούν, όταν δε μπορούν να οργανώ-σουν αυτόνομα και συλλογικά τη ζωή-τους, αφού π.χ. το νοίκι στη Ζυρίχη βρίσκεται στα ύψη των 20.000 για ένα ή δύο δωμάτια και έ-χουν να διαλέξουν την επιστροφή στην οικογενειακή εστία ή την ένταξη στο σύστημα. Και είναι φυσιολογικό να ανακαλύπτουν εύ-κολα και να καταγγέλλουν την υποκρισία μιας κοινωνίας, που δια-λαλεί ότι διαθέτει άφθονα χρήματα, αλλά τα προσφέρει αποκλει-στικά για να λαδώσει τα γρανάζια του δικού-της ρολογιού.

Το περιοδικό του κινήματος με κυκλοφορία γύρω στα 1.500 φύλλα. Το προηγούμενο φύλλο κατασχέθηκε από την αστυνομία, «σαν προκλητικό για την κοινωνική ηθική».

Δε λείπει ούτε η διεθνιστική αλληλεγγύη. «Το 1981, το Ελ Σαλβαντόρ θα νικήσει», σύμφωνα με την προκήρυξη που μοιράζεται στη Ζυρίχη.

Σε μια Γενική Συνέλευση

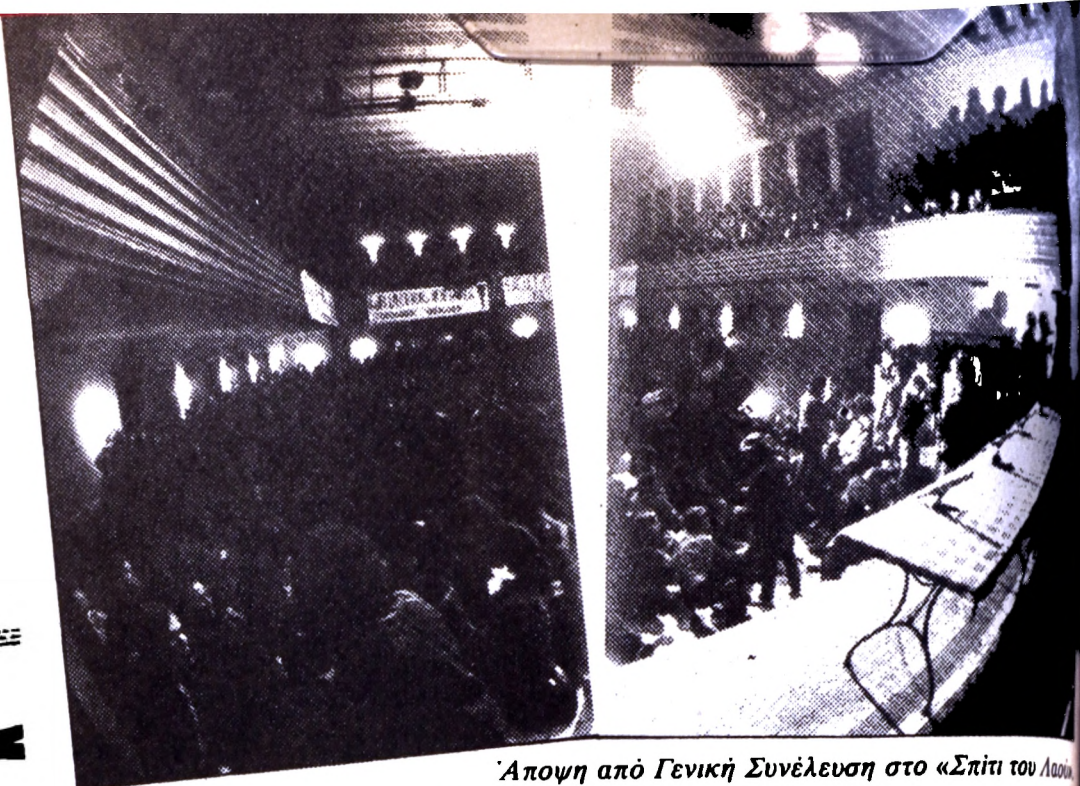
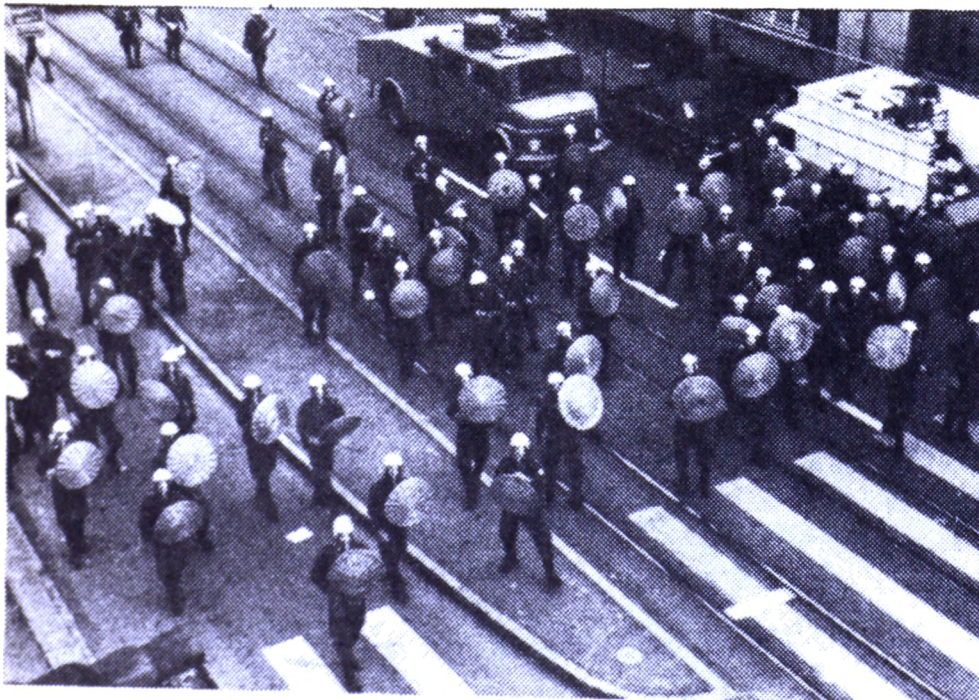
Είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε μια από τις Γενικές Συνελεύσεις, στις οποίες εκτίθενται οι απόψεις για την πορεία των αγώνων της νεολαίας και πραγματοποιούνται κάθε βδομάδα στο «Σπίτι του Λαού», που νοικιάζεται από το δήμο της Ζυρίχης. Στις συνελεύσεις παίρνουν μέρος από 700 έως 3.000 άτομα.

Από τη συζήτηση, στην οποία συμμετείχαν γύρω στα 2.500 άτομα, δεν έλειψαν οι ιδεολογικές διαμάχες, η πολιτική ευαισθησία, η κοινωνική

κριτική και καταγγελία, η μαχητικότητα αλλά και το χιούμορ. Ένας τέως διευθυντής καταστήματος υφασμάτων, κατάγγειλε την απόλυσή-του μετά από χρόνια δουλειάς: την ημέρα μιας διαδήλωσης είδε, από το κατάστημα, αστυνομικούς να δέρνουν διαδηλωτές και έστειλε ένα γράμμα στις εφημερίδες, τονίζοντας ότι αυτή δεν είναι μέθοδος αντιμετώπισης των νέων. Αυτό ήταν αρκετό για ν' ακολουθήσουν γράμματα πελατών, που τονίζαν ότι δε θα ξαναψωνίσουν από το κατάστημα, όσο αυτός παραμένει εκεί. «Όταν ο διευθυντής της αστυνομίας ανοίγει κάθε πρωί το στόμα-του, στην πόλη κάνει περισσότερο κρύο», κατέληξε χαριτολογώντας.

Νέος εργαζόμενος κατάγγειλε την απαίτηση του εργοδότη-του να υπογράψει δήλωση που να βεβαιώνει ότι δε θα πάρει μέρος στις διαδηλώσεις, δ ε ν θα πάει στο σπίτι της νεολαίας, κλπ.

Το κίνημα οργάνωσε μεγάλες διαδηλώσεις με τη συμπάρασταση χιλιάδων οπαδών — η αστυνομία επέδειξε όμως τη δύναμή-της.

Άποψη από Γενική Συνέλευση στο «Σπίτι του Λαού»

Άλλος κατάγγειλε την παραποίηση των θέσεων του κινήματος και τη σιωπή που τηρείται από τον Τύπο και τα κρατικά μέσα ενημέρωσης, τονίζοντας: «η τηλεόρασή-μας ξέρει όλα τα συμβαίνοντα στην Πολωνία, την Πράγα ή τη Βουδαπέστη, αλλά «ξεχνά» πάντα να δείξει τι κάνει η αστυνομία στη Ζυρίχη».

Ένας άλλος έκανε κριτική στη θέση του Σοσιαλιστικού κόμματος, προτείνοντας ταυτόχρονα στους παραβρισκόμενους να ενταχτούν στο κόμμα για να το αλλάξουν. Οι αντιδράσεις στην πρόταση θύμισαν — τουλάχιστον — φοιτητική γενική συνέλευση στην Ελλάδα, σε στιγμή μεγάλης διαμάχης...

Είναι χαρακτηριστικό για την ύπαρξη ενός άτυπου συστήματος «κοινωνικής νομιμοφροσύνης», ότι καθηγητές Γυμνασίων και Πανεπιστημίων έστειλαν μηνύματα συμπάραστασης στη συνέλευση, αλλά αρνήθηκαν ή την τελευταία στιγμή δίστασαν, να παρουσιαστούν και να φανερώσουν τα ονόματά-τους.

κυρίες στο πάρκο έχουν πραγματικά σοκαριστεί από το είδος «διαμαρτυρίας» που επέλεξαν οι αυτόνομοι. Επακόλουθο στάθηκε η απομόνωση από πολλές κοινωνικές ομάδες.

Η συζήτηση έκλεισε με την προβολή ταινίας, που αποκάλυπτε αστυνομική βαρβαρότητα στη διάρκεια των διαδηλώσεων. Οι ταινίες από τις εκδηλώσεις, το πλούσιο φωτογραφικό υλικό, το γράφισμα των τοίχων στα σπίτια της Ζυρίχης και η έκδοση εφημερίδας, αποτελούν τα βασικά προπαγανδιστικά μέσα.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Η πλειοψηφία των νέων ούτε διαθέτει σαφείς ιδεολογικές και πολιτικές απόψεις, ούτε βρίσκεται οργανωμένη σε κάποιο κόμμα ή οργάνωση. Η Αριστερά στην Ελβετία είναι τόσο περιθωριοποιημένη (συγκεντρώνει 2-3% των ψήφων) και αρκετά κομφορμιστική, ώστε να εξασκεί πολύ μικρή επιρροή σ' αυτούς που παίρνουν ε-γώ μέρος στο κίνημα.

Πριν ακόμα οξυνθεί η σύγκρουση, το Σοσιαλιστικό κόμμα της Ελβετίας (που συμμετέχει στην κυβέρνηση), υποστήριζε με δια-κρίσεις και με την οικονομική ενίσχυση ορισμένων δραστηριο-τήτων, το αίτημα των νέων. Στη συνέχεια, επικαλούμενο αντιδρά-σεις της εκλογικής-του βάσης και διαφωνώντας για τις συγκρού-σεις με την αστυνομία, σταμάτησε την υποστήριξη. Το Κομμουνι-στικό Κόμμα (Κόμμα Εργασίας) που κινείται ανάμεσα στο φιλοσο-σιασμό και τον ευρωκομμουνισμό, κι αυτό με κυβερνητικές ευ-καιρίες (στην Ελβετία τα κόμματα που συμμετέχουν στο κοινοβού-διο δικαιούνται θέσεις στην κυβέρνηση), αποκήρυξε τη «βία σε-ως για την κατάκτηση των αιτημάτων». Οι νέοι υποστηρίζουν ότι την προοδευτική στάση κρατάνε, το Μαρξιστικό κόμμα (ευρωκομ-μουνιστικό) και διάφορες ομάδες Μαρξιστικής και τροτσικιστικής κα-τεύθυνσης, τονίζοντας πάντα την περιορισμένη ως ασήμαντη, επι-ρροή-τους.

Ο κυριότερος λόγος για την ασήμαντη επιρροή της Αριστεράς στο κίνημα διαμαρτυρίας, δεν είναι τόσο η περιθωριακή-της θέση στην Ελβετική κοινωνία, αλλά ο ίδιος ο χαρακτήρας και οι ιδιοσυ-νησίες του κινήματος των νέων.

Γενική Συνέλευση είναι και το μόνο όργανο που διαθέτει το κίνημα των νέων. Όταν, ψάχνοντας για κάποιο σημείο επαφής, βρήκαμε ένα νέο που πουλούσε εφημερίδες στο δρόμο, πώς θα

μπορούσαμε να βρούμε κάποιον υπεύθυνο, πήραμε αμέσως την απάντηση ότι «δεν έχουμε ηγέτες». Η αντιεξουσιαστική απόχρω-ση είναι αρκετά διάχυτη σ' όλες τις εκδηλώσεις του κινήματος.

Από τη μια μεριά — έλεγαν νέοι που συζητούσαμε — η έλλειψη οργάνωσης ίσως είναι το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπι-ζουμε. Από την άλλη, όμως, κάτι τέτοιο είναι ίσως και μεγάλο προτέρημα: μια μορφή οργάνωσης, ακόμα και χωρίς ηγεσία, ση-μαίνει ατομικές ευθύνες, που μπορεί σε μια στιγμή να έρθουν σ' αντίθεση με την διάθεση και να καταπιέσουν αυτόν που θα τις α-ναλάβει.

Πάντως, κατά την άποψή-μας, αυτό το «οργανωτικό πρόβλημα», δεν είναι το κυριότερο που αντιμετωπίζουν οι νέοι. Μια παραπέρα ανάπτυξη του κινήματος θα οδηγούσε αναγκاسτι-κά στην εξεύρεση των αντίστοιχων οργανωτικών μορφών σκέψης και δράσης.

Κάτι που συχνά έδειχναν να υποτιμούν ή να θεωρούν de facto παράγοντα, ήταν η απαθής μέχρι εχθρική στάση που κρατάει η μεγάλη μερίδα του πληθυσμού απέναντί-τους. Η επιλογή μορφών διαμαρτυρίας, που «προκαλούν σοκ» όπως π.χ. η διαδήλωση εκα-τοντάδων γυμνών νέων στους δρόμους της Ζυρίχης, είχε μάλλον αρνητικά αποτελέσματα. Η εξάπλωση της διαμαρτυρίας σ' όλες τις πόλεις της Ελβετίας (Λωζάνη, Γενεύη, Βασιλεία, Βέρνη) επιβε-βαιώνει ότι το κίνημα αυτό εκφράζει και αναδεικνύει μονιμότερες αντιθέσεις της ελβετικής κοινωνίας.

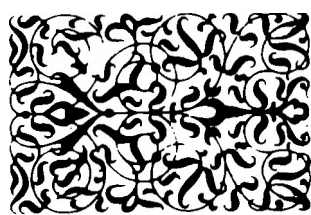
Όμως, αυτή η στάση του πληθυσμού δείχνει ότι — τουλάχισ-τον άμεσα — η νεολαιίστικη διαμαρτυρία δε μπορεί να λειτουρ-γήσει καταλυτικά σε μια γενικότερη κοινωνική αναταραχή. Αντί-θετα μια πιθανή υποχώρηση τακτικής της ελβετικής κυβέρνησης, θα μπορούσε ίσως να οδηγήσει στην πλήρη περιθωριοποίηση και την αφομοίωση.

Όλες οι παραπάνω σκέψεις δεν αναιρούν καθόλου το γεγονός ότι «κάτι κινείται» στην Ελβετία. Σ' αντίθεση, μάλιστα, με τα «καθ' ημάς» που φαίνεται ότι, ιδιαίτερα τον τελευταίο χρόνο, περιμέ-νουμε να «χιονίσει για να δούμε μια άσπρη μέρα», παρ' ότι στην Ελλάδα δεν μας βοηθάει ούτε ο καιρός...

□

ΤΟ ΠΛΕΧΤΟ ΣΤΗΝ ΠΗΓΗ ΤΟΥ
ΠΛΕΚΤΑ
ΑΝΔΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ
Εὐτυχία Ἰγνατιάδου

ΣΤΑΔΙΟΥ 48 (ΜΕΣΑ ΣΤΗ ΣΤΟΑ)
ΤΗΛ. 32.11.374

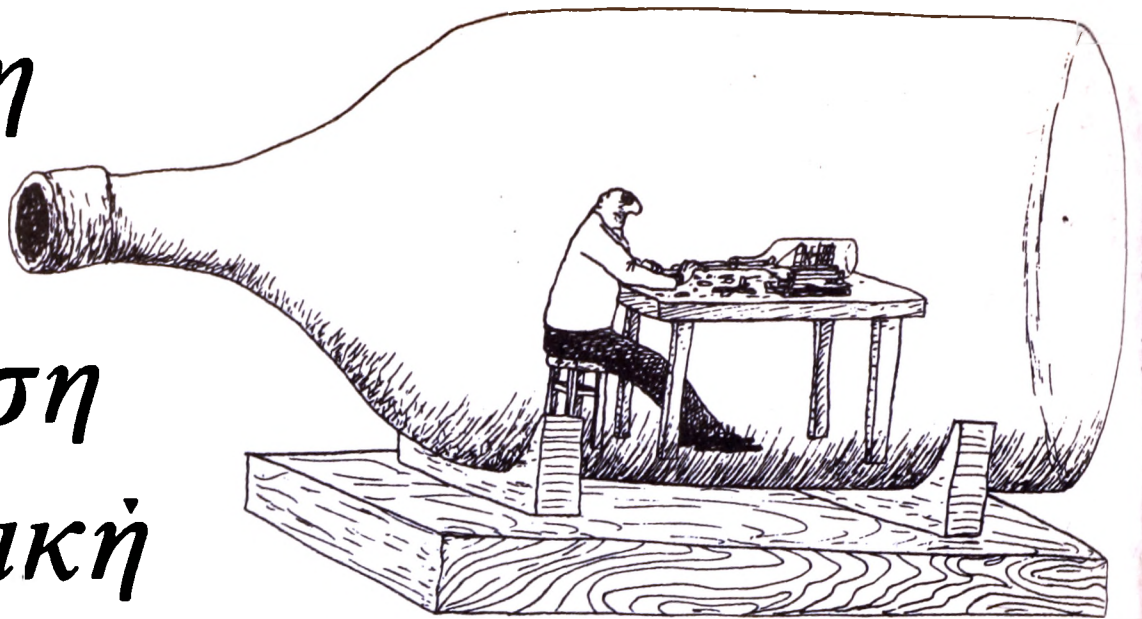
Atlantis

Τά πιο φινά πουκάμισα,
στis πιο χαμηλές τιμές θά τά βρείτε
στή βιοτεχνία μας.

Ποιότητα καί καλό γούστο.

ΠΑΡΑΣΙΟΥ 41 - 43
ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
Τηλ. 88.39.323

Η εργατική τάξη στη Σοβιετική Ένωση δεν είναι παθητική

Μια συνέντευξη του Vladimir Borissov στο περιοδικό Alternative

ΕΡ: Μπορούμε να υποθέσουμε ότι τα γεγονότα της Πολωνίας προκάλεσαν μια συμπάθεια σ' όλη την Ανατολική Ευρώπη. Ποιος μπορεί να είναι οι επιπτώσεις-τους στη Σοβιετική Ένωση, ιδιαίτερα σ' ότι αφορά την ιδέα του ελεύθερου συνδικάτου...;

ΑΠ: Ο αγώνας των Πολωνών εργατών είναι οργανικό μέρος του αγώνα των εργατών των χωρών του σοσιαλιστικού στρατοπέδου για τα δικαιώματά-τους. Οι Πολωνοί εργάτες κατέχουν μια θέση «αιχμής» σ' αυτόν τον αγώνα: αυτό που κατέκτησαν στη σημερινή συγκυρία έχει τεράστια σημασία. Νομίζω ότι στην Πολωνία ο αγώνας θα συνεχιστεί για τα νέα συνδικάτα και τα δικαιώματα των εργαζομένων. Θα είναι ένας αγώνας σύνθετος, και δεν αποκλείονται και άλλες σημαντικές παρεμβάσεις των Πολωνών εργατών.

Το κίνημά-τους προώθησε σημαντικά τον αγώνα για τα δικαιώματα των εργαζομένων στις άλλες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Απόδειξη γι αυτό είναι οι πρόσφατες απεργίες στη Ρουμανία. Απ' όσο ξέρω — και ξέρω λίγα πράγματα — η επίδραση αυτή είναι αισθητή και στη Σοβιετική Ένωση, όπου εκφράζεται μέσα απ' την επαναδραστηριοποίηση των εργαζομένων και την ολοένα μεγαλύτερη επιθυμία-τους να οργανωθούν και να υπερασπίσουν τα δικαιώματά-τους.

ΕΡ: Το πολωνικό καλοκαίρι ανέδειξε την πολύ γόνιμη συνεργασία των «προοδευτικών» διανοούμενων και των εργατών, που οπωσδήποτε είναι καθοριστική για τη νίκη του κινήματος. Ποια συμπεράσματα μπορούν να συναχθούν, όσον αφορά την ανάπτυξη του αντιπολιτευτικού κινήματος στη Σοβιετική Ένωση;

ΑΠ: Αυτή η συνεργασία είναι προφανώς το αποτέλεσμα της δραστηριότητας των Πολωνών εργατών. Όσο περισσότερο δραστήρια είναι η εργατική τάξη, τόσο περισσότεροι διανοούμενοι ενδιαφέρονται για τα προβλήματα-της. Αντίθετα, όταν αυτή η δραστηριότητα εξασθενεί, οι διανοούμενοι γίνονται αδιάφοροι. Όταν εμφανίσθηκε το συνδικάτο Klebanov στη Σοβιετική Ένωση και στη συνέχεια η ομάδα γύρω απ' τον Skvitski και τέλος το S.M.O.T. οι διαφωνούντες διανοούμενοι άρχισαν να δείχνουν ενδιαφέρον για τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων των εργαζομένων...

Είναι φανερό ότι η επαναδραστηριοποίηση των εργατών στη Σοβιετική Ένωση και προ-

παντός, τα γεγονότα της Πολωνίας αποτελούν μια ώθηση για τους διανοούμενους. Αρχίζουν να καταλαβαίνουν τη σημαντική δύναμη της εργατικής τάξης, μια δύναμη που φέρνει αλλαγές στην κοινωνία, ακόμα και σ' ό,τι αφορά τα δικαιώματα του Ανθρώπου.

ΕΡ: Στην Πολωνία, η Επιτροπή Κοινωνικής Αυτοάμυνας — Κ.Ο.Ρ — που έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ωρίμανση του κινήματος, αναπτύχθηκε ακριβώς ξεκινώντας απ' τις απεργίες του Ιουνίου του 1976. Στη Σοβιετική Ένωση η κατάσταση του δημοκρατικού κινήματος δε χαρακτηρίζεται απ' την απουσία μαζικού κινήματος;

ΑΠ: Πρέπει να καταλάβουμε ότι το δημοκρατικό κίνημα έκανε την εμφάνισή-του μετά τις μεταρρυθμίσεις του Χρουστσώφ, όταν έγινε δυνατό να προωθηθεί το αίτημα της νομιμότητας. Το πρώτο σύνθημα ήταν: ναι στο λενινισμό, όχι στο σταλινισμό! Το πρώτο «σαμίζντάτ» που κυκλοφόρησε πλατιά είχε φιλολογικό χαρακτήρα. Όταν αυτό το «σαμίζντάτ» αποτέλεσε αντικείμενο μιας αυστηρά πολιτικής καταπίεσης, τότε το κίνημα απέκτησε πολιτικό χαρακτήρα, μέσα απ' τον αγώνα εναντίον των μέτρων καταστολής. Μια απ' τις πρώτες εκφάνσεις αυτού του κινήματος ήταν η υπεράσπιση ενός απ' τους καλύτερους ποιητές του Λένινγκραντ — του Brodski — που είχε καταδικασθεί για παρασιτισμό. Το 1964, ήταν η αρχή του κινήματος των διαφωνούντων... Τότε ήταν που έγιναν διαβήματα και παρεμβάσεις από προσωπικότητες του *esdtablisement* (κατεστημένο, σ.τ.μ.) όπως ο Iakhimovitch (που ήταν πρόεδρος κολχόζ) και ο στρατηγός Γκριγκορένκο. Κι αυτοί που υπεράσπισαν τον Brodski, άρχισαν να έρχονται σε γενικότερη αντίθεση με την απουσία δικαιωμάτων στην ΕΣΣΔ, δικαιωμάτων που εγγράφονται στους νόμους αλλά που δεν εφαρμόζονται. Οι εργάτες έδειχναν ελάχιστο ενδιαφέρον γι αυτή την «καμπάνια» ακριβώς γιατί το επίπεδο της συνειδησής-τους ήταν σχετικά χαμηλό όσον αφορά αυτά τα δικαιώματα. Κατά γενικό κανόνα, οι εργάτες αγνοούν τα δικαιώματά-τους, δεν είναι ενήμεροι της νομολογίας και είναι ξένοι στην καθαρά τυπική νομική λογική. Η δική-τους λογική είναι αυτή της καθημερινής ζωής που βρίσκεται πολύ πιο κοντά στην πραγματικότητα.

ΕΡ: Εξάλλου, το δικαίωμα της απεργίας δεν

είναι αναγνωρισμένο στη Σοβιετική Ένωση, έστω και τυπικά...

ΑΠ: Κάτι περισσότερο, σύμφωνα με το άρθρο 190-3 του Ποινικού Κώδικα, οποιοσδήποτε συμμετέχει σε μια απεργία — κι όχι μόνο οι διοργανωτές-της — απειλείται με τρία χρόνια φυλάκιση.

ΕΡ: Μήπως, λοιπόν, οι διανοούμενοι καθυστέρησαν τόσο πολύ να θέσουν αυτό το πρόβλημα επειδή είναι παράνομο το δικαίωμα της απεργίας;

ΑΠ: Όχι, δεν είναι τόσο γι αυτό το λόγο όσο γιατί οι διανοούμενοι δεν έχουν την τάση να περγούν. Ξέρω πολλές απεργίες στους εργάτες, δεν άκουσα, όμως, ποτέ να μιλούν έστω και για μια μόνον απεργία στους χώρους των διανοούμενων, έστω σ' ένα σχολείο, σ' ένα νοσοκομείο, σ' ένα επιστημονικό Ινστιτούτο. Αντίθετα, οι αυθόρμητες απεργίες είναι σχετικά συχνές στους εργάτες έστω κι αν διαφωρουν τα μέσα του αγώνα.

ΕΡ: Κατά τη γνώμη-σου, αυτός είναι ο λόγος που ο Vladimir Klebanov, ο οργανωτής του πρώτου ελεύθερου συνδικάτου, είχε δηλώσει ότι η Κίνησή-του δεν είχε καμιά σχέση με τους διαφωνούντες;

ΑΠ: Αυτό, το είπε, βασικά, για να προφυλάξει το συνδικάτο απ' τις διώξεις. Απ' την άλλη, όμως, είναι γεγονός ότι είχαν ελάχιστοι κοινά στοιχεία με τους διαφωνούντες. Ηταν μια ομάδα ατόμων που επιδίωκαν τη δικαστική αναγνώριση των δικαιωμάτων-τους, ήταν άνθρωποι που τους είχαν αφαιρεθεί τα δικαιώματα στις επιχειρήσεις κι είχαν καμνήσεις. Ο νόμος όμως, που, τυπικά, ήρθε με το μέρος-τους, στράφηκε εναντίον-τους, απολύθηκαν. Τότε προσπάθησαν να προσπίσουν τα δικαιώματά-τους στα ανώτατα δικαστήρια. Δεν πέτυχαν τίποτα' το μόνο αποτέλεσμα ήταν ότι γνωρίστηκαν μεταξύ τους. Έτσι δημιουργήθηκε το πρώτο ελεύθερο συνδικάτο: με ανθρώπους που ήρθαν στα τέσσερα σημεία της Σοβιετικής Ένωσης για να υπερασπίσουν δικαστικά τα δικαιώματά-τους στη Μόσχα.

ΕΡ: Αυτό ισχύει για το πρώτο συνδικάτο, το S.M.O.T. όμως, αυτή η τομή ανάμεσα στο δημοκρατικό κίνημα και το ελεύθερο συνδικάτο δεν έχει εκλείψει στο βαθμό που οι εργάτες του S.M.O.T. ανήκουν από παλιά στο χώρο των διαφωνούντων;

ΑΠ: Και ναι και όχι. Το συνδικάτο Kle-

, μέσω ορισμένων μελών-του, είχε ήδη δε-
ύς με τις κινήσεις των διαφωνούντων και
αυτούς είχε κάποια ενίσχυση, όσο αση-
τη κι αν ήταν. Οι δεσμοί αυτοί διατηρή-
αν και μετά τη σύλληψη του Klebanov.
πλέον, ήταν οι διαφωνούντες που είχαν
θήσει τα μέλη του συνδικάτου μετά τη
ληψή-του κι αυτοί έπαιξαν το βασικό ρό-
την «παράταση» που δόθηκε στην πρώ-
υτή πρωτοβουλία.

π' την αρχή, λοιπόν, υπήρχαν στο
O.T. εξέχουσες φυσιογνωμίες απ' το χώ-
ων διαφωνούντων, αλλά και άτομα που
είχαν καμιά σχέση μαζί-τους. Ορισμένες
δες του S.M.O.T. οργανώθηκαν από μέλη
δημοκρατικής αντιπολίτευσης, άλλες ή-
εντελώς ανεξάρτητες.

Το S.M.O.T. υπάρχει δυο χρόνια τώρα.
κείται πραγματικά για ένα συνδικάτο ή για
ομάδα διαφωνούντων που θα έθεταν πρώ-
π' όλα τα κοινωνικο-οικονομικά προβλή-
α;

Το S.M.O.T. είναι μια συνδικαλιστική
ίνωση. Η βασικότερη δραστηριότητά-
κατευθύνεται προς την ανάπτυξη ενός α-
ιρτητου εργατικού κινήματος, αλλά αγω-
ται επίσης για την προάπιση και τη βελ-
η της κατάστασης των μελών-του. Είναι
οργάνωση αλληλοβοήθειας με την ευρεία
ια του όρου: όχι μόνο νομικο-πολιτική,
ι και συγκεκριμένη πρακτική αλληλο-
θεια στην καθημερινή ζωή. Έγιναν προ-
θειες για την κοινή οργάνωση παιδικών
μών, για τον ανεφοδιασμό όσων ζουν σε
οχές όπου δε βρίσκουν τίποτα, για την
ρχή ιατρικής βοήθειας επίσης. Είναι σα-
ότι οι διαφωνούντες δείχνουν γενικά λίγο
χφέρον για τέτοιου είδους συγκεκριμένη
λληλοβοήθεια. Αντίθετα, για το S.M.O.T.
η αλληλοβοήθεια είναι ένας απ' τους
πόλους της δραστηριότητάς-του.

Υπάρχει κάπως η εντύπωση ότι οι διαφω-
τες είναι κατά γενικό κανόνα αποκομμέ-
π' τον πληθυσμό. Το S.M.O.T., παρ' όλες
σχυρές δυνάμεις-του, είναι γνωστό στην
τική τάξη; Πώς μπορείτε να υπολογίσετε
πυρροή της δραστηριότητάς-σας;

Γενικά, το κίνημα των διαφωνούντων έ-
ια κάποια δημοτικότητα και το ίδιο συμ-
ε με το S.M.O.T.. Δυστυχώς, ένας οπα-
σε ένα εκατομμύριο κατοίκους είναι πά-
ολύ λίγο. Το δημοκρατικό κίνημα υπάρ-
δώ και πολλά χρόνια κι αυτοί που συμ-
χουν έχουν μια ενημέρωση, ακούγοντας
και ξένους ραδιοφωνικούς σταθμούς.
έσα που διαθέτει το S.M.O.T. είναι ισχνά
δεν έχει παρά 200 μέλη και τα ενεργά
χη είναι ακόμα λιγότερα.

πλέον, αναγκαστήκαμε ν' αφιερώσου-
α μεγάλο μέρος της δράσης-μας για να
τηρίζουμε όσα απ' τα μέλη-μας φυλακί-
αν, σε τέτοιο σημείο μάλιστα που δεν
αμε να μετεξελιχθούμε σε πολιτική ορ-
ση. Τελικά, όμως, κατορθώσαμε κι α-
γαμε αυτόν τον κίνδυνο και διατηρήσα-
ο συνδικαλιστικό χαρακτήρα του
O.T. Η, μέχρι τώρα, δράση-μας κέρδισε
μπάθεια και κάποια υποστήριξη από
ργάτες που είναι ενήμεροι. Η υποστήρι-
τή ξεπερνά κατά πολύ τον κύκλο των
του S.M.O.T. Εξ άλλου, η οργάνωσή-
εν περιορίζεται μόνο στο να βοηθάει τα

— Σας παρακαλώ, νά το χαρτί! Μπορείτε να
βγάλετε την εφημερίδα-σας...

μέλη-της, αλλά και άτομα που δεν έχουν σχέ-
ση μαζί-της.

ΕΡ: Μπορείς ν' αναφέρεις συγκεκριμένα πα-
ραδείγματα;

ΑΠ: Μας βοηθούν όσοι είναι έξω απ' την ορ-
γάνωση να διακινήσουμε τα κείμενά-μας, ή
ακόμα και σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.
Είναι μια πολύ πλατιά αλληλοβοήθεια. Τώ-
ρα, σ' ότι αφορά τη δημοτικότητα, αναφέρω
το εξής: πριν λίγο καιρό, μάθαμε τι συνέβη
την άνοιξη στα ορυχεία της Vorkonta. Άλ-
λαξε το πλάνο εργασίας με αποτέλεσμα οι
μεταλλωρύχοι να εργάζονται δυο ή τρεις μέ-
ρες παραπάνω το μήνα με τον ίδιο μισθό. Στο
πρώτο ορυχείο δέχτηκαν την αλλαγή χωρίς
ν' αντιδράσουν, στο δεύτερο έκαναν απεργία

Ο Bladimir Borissov ήταν μέλος
του Συμβουλίου των αντιπροσώ-
πων της Ελεύθερης Διεπαγγελματι-
κής Ένωσης Εργαζομένων της ΕΣ-
ΣΔ (S.M.O.T.). Γι αυτή-του τη δρα-
στηριότητα εξορίστηκε στις 22 Ιου-
νίου. Συνελήφθη για πρώτη φορά
το 1963 στο Λένινγκραντ σε ηλικία
21 ετών, επειδή είχε οργανώσει μια
παράνομη ομάδα νέων σοσιαλι-
στών. Το 1978 συμμετέχει στην ι-
δρυση του S.M.O.T., έχοντας στο
μεταξύ περάσει 9 χρόνια σε ψυχια-
τρική κλινική. Είναι 38 ετών και το
επάγγελματά-του είναι ηλεκτροτεχνί-
της.

και το νέο πλάνο αποσύρθηκε. Στο τρίτο ο-
ρυχείο στάλθηκαν αντιπρόσωποι στη διοίκη-
ση. Απειλήσαν ότι θα εγκαταλείψουν σύσσω-
μοι τα επίσημα συνδικάτα και ότι θα προ-
σχωρήσουν στο S.M.O.T. Το πλάνο αποσύρ-
θηκε αμέσως: και μόνον η απειλή της αποχώ-
ρησης απ' το συνδικάτο ήταν αρκετή.

ΕΡ: Τέτοιες περιπτώσεις απεργιών είναι συ-
χνές στη Σοβιετική Ένωση;

ΑΠ: Ναι, αλλά τις περισσότερες φορές πραγ-
ματοποιούνται χωρίς να υπάρχει καμιά επα-
φή με μας. Το S.M.O.T. είναι ακόμα πολύ α-
δύνατο για να μπορεί να οργανώνει απεργίες.
Στην ουσία, είναι η διοίκηση των επιχειρήσε-
ων που τις οργανώνει, παίρνοντας απαράδε-
κτα μέτρα, στην περίπτωση που οι κινητο-
ποιήσεις αυτές είναι αυθόρμητες.

ΕΡ: Αγνοούμε τα πάντα, ή ξέρουμε ελάχιστα
για τις κινητοποιήσεις αυτές. Η εντύπωση

που κυριαρχεί είναι ότι η εργατική τάξη είναι
πάρα πολύ παθητική.

ΑΠ: Είναι μια λαθεμένη εντύπωση. Πρέπει
να καταλάβουμε ότι για πάρα πολλά χρόνια,
λόγω της καταπίεσης, η σοβιετική εργατική
τάξη δεν είχε ουσιαστικά κανένα μέσο για ν'
αναπτύξει την ανεξάρτητη δράση-της. Οι συ-
νθήκες, όμως, είναι πολύ δύσκολες κι αυτό
την οδηγεί μερικές φορές ν' αντιδράσει, έστω
και κινδυνεύοντας να υποστεί τις συνέπειες
απ' τα μέτρα της καταστολής. Επιπλέον, υ-
πάρχει το πρόβλημα της πληροφόρησης.
Μπορεί να μπει φυλακή κάποιος μόνο και
μόνο γιατί διαβίβασε πληροφορίες απ' τη μια
γωνία της χώρας στην άλλη. Οι πληροφορίες
αυτές εξάλλου είναι πολύ αποσπασματικές
κι ακόμα και στο S.M.O.T. ξέρουμε πολύ λί-
γα πράγματα.

Εγώ, π.χ. έμαθα ότι την άνοιξη είχε γίνει α-
περγία στην πόλη Νικελ επειδή σταμάτησε να
λειτουργεί μια υψικάμνος και χρειάζεται
πολύς καιρός για να επαναλειτουργήσει. Υ-
πήρχε κι η απεργία στη Vorkonta το 1978 που
έγινε επειδή καταργήθηκε η συμπληρωματι-
κή μερίδα φαγητού που δικαιούνταν οι με-
ταλλωρύχοι. Τον Ιούνιο του 1979, οι μεταλ-
λωρύχοι του Novokonzetsk έκαναν απεργία
για τους ίδιους λόγους. Σχηματίστηκε μια α-
περγιακή επιτροπή που αρνήθηκε να δια-
πραγματευτεί με τις τοπικές αρχές. Τότε, μια
ομάδα απεσταλμένων απ' τη Μόσχα υποσχέ-
θηκαν ότι η τροφοδοσία θα αποκατασταθεί
κι η απεργία σταμάτησε μόνον όταν άρχισε
κανονικά και πάλι ο εφοδιασμός.

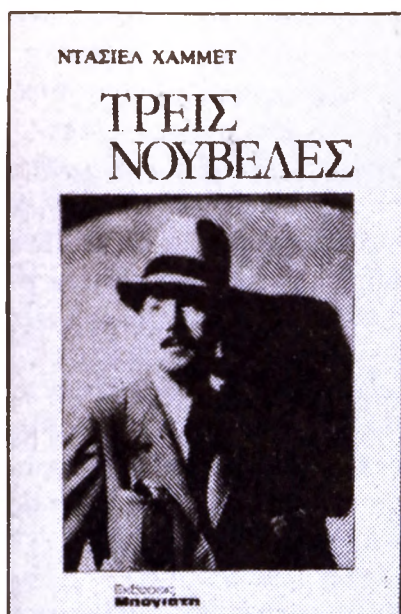
Όλες αυτές οι πληροφορίες όμως, μας
φθάνουν πολύ καθυστερημένα. Και οι πόροι
που διαθέτουμε είναι ελάχιστοι. Το Ταμείο
του S.M.O.T. έχει 50-130 ρούβλια. Έχουμε
μόνο δυο γραφομηχανές που πρέπει και να
τις κρύβουμε απ' την Κ.Γ.Β., γιατί αν κατα-
σχεθούν δε θα μπορούμε ν' αγοράσουμε άλ-
λες.

ΕΡ: Πώς βλέπεις τις μελλοντικές προοπτικές
μέσα σ' αυτές τις συνθήκες;

ΑΠ: Η κατάσταση είναι πολύ δύσκολη. Η
τρομοκρατία που ασκήθηκε για να διεξα-
χθούν «ομαλά» οι Ολυμπιακοί Αγώνες στη
Μόσχα, έπληξε σοβαρά το δημοκρατικό κί-
νημα. Το S.M.O.T. έχασε πολλά απ' τα
στελέχη-του. Απ' την άλλη, επιδεινώθηκε έ-
ντονα η οικονομική και πολιτική κατάσταση
στη χώρα. Το φθινόπωρο έγιναν μυστικές
συνδιασκέψεις των περιφερειακών στελεχών
του Κόμματος, όπου εξηγήθηκε ότι πρέπει να
είναι έτοιμοι για μια επιδείνωση της οικονο-
μικής κατάστασης. Έτσι, συγκροτήθηκαν
ειδικά αποσπάσματα πολιτοφυλακής στις
περιοχές με μεγάλη συγκέντρωση εργατικής
τάξης (Doubass, Ουράλια, περιοχή Μό-
σχας). «Αυτοί» προετοιμάζονται καιρό τώρα
ν' αντιμετωπίσουν την έντονη δυσανασχέτη-
ση που υπάρχει στα διάφορα κοινωνικά
στρώματα του πληθυσμού.

Τα πάντα εξαρτώνται τώρα απ' τα μέτρα
που θα πάρει η κυβέρνηση. Και δε μπορεί να
γίνει καμιά απολύτως πρόβλεψη, αφού τα μέ-
τρα που παίρνει είναι τελείως αντιφατικά και
την πολιτική-της την καθορίζει μέρα με τη
μέρα. Δε μπορείς να προβλέψεις τι επιφυλάσ-
σει το μέλλον όταν «η αριστερά-σου δε γνω-
ρίζει τί ποιεί η δεξιά-σου».

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Προλογίζει ο Θωμάς Γκόρπας

Εκδόσεις ΜΠΟΓΙΑΤΗ
Σόλωνος 99 • τηλ. 36.27.028

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΥΤΘΠΙΑ

Αντρέ Μπρετόν
Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΣΗ
ΤΟΥ ΣΟΥΡΡΕΑΛΙΣΜΟΥ

Λέον Τρότσκι
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΖΩΗΣ

Ερνέστ Μαντέλ
ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΙ
ΚΑΙ ΠΑΛΗ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Ερνέστ Μαντέλ
ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟΝ ΑΛΤΟΥΣΕΡ
ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΕΛΛΕΝΣΤΕΙΝ

Ο. Σεμιόνοβα, Β. Χέυνες
ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΣΣΔ

Ντένις Άλτμαν
ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ: ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ
ΚΑΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

Κεντρική διάθεση:
Ίσαάκ Ντῶϋτσερ
ΣΤΑΛΙΝ

Νικηταρά 8-10, 1ος όροφος
ΑΘΗΝΑ τηλ. 36.38.696

συνεχεια απο την σελίδα 35

αντιθεσεις στον κοσμο

ληνικής λεβεντιάς:

«Ο στρατός-μας που πήγε στην Κορέα, πολεμώντας για ιδανικά, έχει πνίξει τους Κίτρινους στο αίμα, να τους δείξει τι θα πει ελευθεριά».

Λέτε μετά την Κορέα να κληθεί η ελληνική «στρατιωτική αρετή» να αναβαπτισθεί και στο αίμα των εξεγερμένων αγροτών του Ελ Σαλβαντόρ;

ΗΠΑ: Γυναίκες στο Μαϊάμι

Η Φλώριδα, ονειρεμένος τόπος διακοπών για τους συνταξιούχους αμερικάνους, είναι μία από τις πιο αντιδραστικές ομόσπονδες πολιτείες των ΗΠΑ. Πρόσφατα είχε απορρίψει την τροπολογία του Συντάγματος, που κατοχύρωνε ρητά την ισότητα ανδρών και γυναικών μπροστά στο νόμο. Μάλιστα, η νεοεκλεγμένη γερουσιάστρια του Ρεπουμπλικάνικου Κόμματος Πάουλα Χώουκινς, δήλωσε όταν ορκίστηκε στις 5 Ιανουαρίου: «Δεν υπάρχουν γυναικεία προβλήματα, απλώς προβλήματα που αφορούν την οικογένεια. Οι Αμερικάνοι έκαναν ένα τρομερό λάθος, ακολουθώντας κατά βήμα πριν από μερικά χρόνια τις πιο άθλιες φεμινιστικές εκδηλώσεις».

Δυστυχώς για την παραδείσια Φλώριδα τα πράγματα δεν έμειναν εκεί. Η Εθνική Οργάνωση Γυναικών (NOW) κήρυξε μπουϊκοτάζ, που το ακολούθησαν οι οπαδοί των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και πολλά συνδικάτα. Η «ηλιόλουστη πολιτεία» και ιδίως η πρωτεύουσά-της, το Μαϊάμι, ζούν όμως από τον τουρισμό. Και οι γυναίκες, συνταξιούχοι, χήρες, ανεξάρτητες επιστημόνισες, που μετέχουν σε συνέδρια ή εκδρομές ή συζυγοί κλπ. που συνοδεύουν τον... άνδρα, είναι απαραίτητο στοιχείο της τουριστικής δραστηριότητας. Έτσι, σ' ένα χρόνο η Φλώριδα έχασε κάπου 70 εκ. δολάρια. Και η αντιδραστική κοινότητα του Μαϊάμι-Μπιτς αναγκάστηκε με μισή ψυχή να ψηφίσει ένα διάταγμα που ορίζει ότι: «Η ισότητα δικαιωμάτων δεν είναι δυνατόν να αρθεί ή να περιορισθεί για λόγους διάκρισης των φύλων».

Κάλλιο αργά, παρά ποτέ!

ΓΑΛΛΙΑ: Η «Λιμπερασιόν» δεν υπάρχει πια...

... ή τουλάχιστον έπαψε να υπάρχει όπως την είχαμε συνηθίσει, τη νύχτα της Κυριακής 22 Φεβρουαρίου. Αυτό ήταν το αποτέλεσμα μιας διαμάχης που κράτησε πάνω από δυόμισι χρόνια, ανάμεσα στη Διεύθυνση της εφημερίδας, που αποτελούσαν η Ζινά Ρουαμπάχ, ο Ζαν-Λουί Πενινού, η Μπλαντίν Ζανσόν και, ο κυριότερος όλων, ο Σερζ Ζουλύ και σε μια ομάδα «ρομαντικών» συντακτών.

Η αγαπημένη φίλη όλων των ανοργάνωτων αριστερών και κάθε είδους περιθωριακών «Λιμπέ» γεννήθηκε από το πνεύμα των οδοφραγμάτων του Μάη του 1968. Αρχικά οι συντάκτες, πρώην κομμουνιστές νεολαίοι, λίγο - πολύ επηρεασμένοι από την μαοϊκή παράδοση της πολιτιστικής επανάστασης, αναζητούσαν τον αυτοπροσδιορισμό-τους μέσα στις επαναστατικές αναμνήσεις του εργατικού κινήματος. Θέλησαν να δημιουργήσουν τα πλαίσια μιας εφημερίδας, που θα φτιαχνό-

Libération
suspend son vol...

A la suite d'un conflit à l'intérieur de la rédaction, le journal disparaît sous sa forme actuelle, mais une nouvelle formule devrait voir le jour en septembre (en page 16 et 17, les articles de Jean-Luc Hennig, Jean-Claude Guillebaud et Jean d'Ormesson)

le quotidien de paris

Le 26e congrès du Parti communiste de l'Union soviétique s'ouvre aujourd'hui en présence des vedettes du communisme mondial de Fidel Castro à Babek Khamatov...

ταν από τους αναγνώστες-της. Όπως η «σκρα» του Λένιν.

Ήταν η εποχή των ισχνών αγελάδων και των επανειλημμένων εκκλήσεων προς την επαναστατική φιλοτιμία των αναγνώστών, για να καλύψουν με έκτακτες εισφορές τα ελλείμματα. Ήταν η εποχή που ο Ζαν-Πωλ Σάρτρ διέθετε σημαντικά ποσά για να απομακρύνει τους δανειστές, που φθάνουν στις εγκαταστάσεις της «Λιμπέ» με εντάλματα κατάσχεσης στο χέρι. Τότε υιοθετήθηκαν οι βασικές «επαναστατικές» αρχές λειτουργίας: όλες οι αποφάσεις θα παίρνονταν από γενική συνέλευση, συντάκτες και τεχνικό προσωπικό θα έχουν ίση γνώμη για την πολιτική κατεύθυνση και το περιεχόμενο, όλοι θα πληρωνονται τον ίδιο μισθό (τον ελάχιστο μισθό εργατή δηλαδή, με τα διάφορα επιδόματα, κατά μέσο όρο 30.000 δραχμές το μήνα) και τέλος δεν θα υπάρχουν κανενός είδους διαφημίσεις.

Σιγά-σιγά όμως, κυρίως κάτω από την επιδραση του Ζουλύ, η εφημερίδα διέυρνε τα ενδιαφέροντά-της, ακολουθώντας τη διαφοροποίηση του εξωκοινοβουλευτικού χώρου της αριστεράς. Έγινε βήμα για συζητήσεις που άφησαν εποχή, για το γυναικείο κίνημα, την ψυχιατρική, τα ναρκωτικά, το σωφρονιστικό σύστημα, τους ομοφυλόφιλους, τους μετανάστες, μέχρι και για την παιδοφιλία. Έδωσε προτεραιότητα στην ανταπόκριση και στην άτυπη συνέντευξη. Καθιέρωσε ένα νέο είδος δημοσιογραφικού λόγου, κατατεμαχισμένου, πότε νατουραλιστικού και πότε ονειρικού. Διάσημες έγιναν τέλος οι σελίδες Μικρών Αγγελιών, όπου έπαιρναν σάρκα και οστά οι αναζητήσεις για ένα νέο τρόπο ζωής (δωρεάν ανταλλαγές υπηρεσιών, αναζητήσεις ερωτικών συντρόφων για κάθε είδους επαφές κλπ.).

Η «Λιμπερασιόν» της δεύτερης αυτής περιόδου σημάδεψε τον Γαλλικό τύπο και γνώρισε σημαντική κυκλοφοριακή επιτυχία. Όλοι αντιγράφαμε για αύριο, αυτό που είχε κάνει η «Λιμπερασιόν» προχθές, είχε γράψει ο δημοσιογράφος του «Λε Μοντ» Ζαν-Κλωντ Γκιγιεμπώ.

Οι διαφωνίες, όμως, μέσα στη συντακτική ομάδα υπονόμευαν την ύπαρξη της εφημερίδας. Η διεύθυνση είπε για να δικαιολογηθεί το κλείσιμό-της ότι «... ορισμένοι βλέπουν τη δουλειά-τους εδώ σαν μια περιπέτεια κοινωνικοποιημένης και θεωρούν δευτερεύον την κατασκευή ενός έντυπου, που πρέπει να πουληθεί».

Φαίνεται ότι η πλειοψηφία των συντακτών προσανατολίζεται στην έκδοση μιας τρίτης «Λιμπερασιόν», που θα έχει ακόμα πιο πολύ απομακρυνθεί από τις ιδέες του Μάη. Οι μισθοί των δημοσιογράφων θα ανέβουν, τα κτήρια πρόσληψης και οι υποχρεώσεις θα γίνουν πιο επαγγελματικές και — γιατί όχι — θα εμφανιστεί ίσως με κάποια μορφή και διαφήμιση.

Κάθε «απελευθέρωση» έχει τη δική-της νιά. Και καμιά δεν μπόρεσε να ζήσει αιωνίως.

Επιστημαινουμε

Ολισθήματα» πνευματικού ανδρός...

Το έργο του Ντε Σαντ είχε γίνει εδώ και διακόσια χρόνια δείκτης ωριμότητας και της πνευματικής ελευθερίας κοινωνιών, κρατών και ανθρώπων. Η «φιλοσοφία στο Μπουντουάρ», έργο γραμμένο στη γαλλική, μέσα απ' τη δυναμική των ονειρώξεων της απομόνωσης, εξακολουθεί να αποτελεί μια δοκιμασία του βαθύτερου νοήματός-του, της ύψους μιας προσπάθειας, δηλαδή, για να γίνουμε ελεύθεροι...

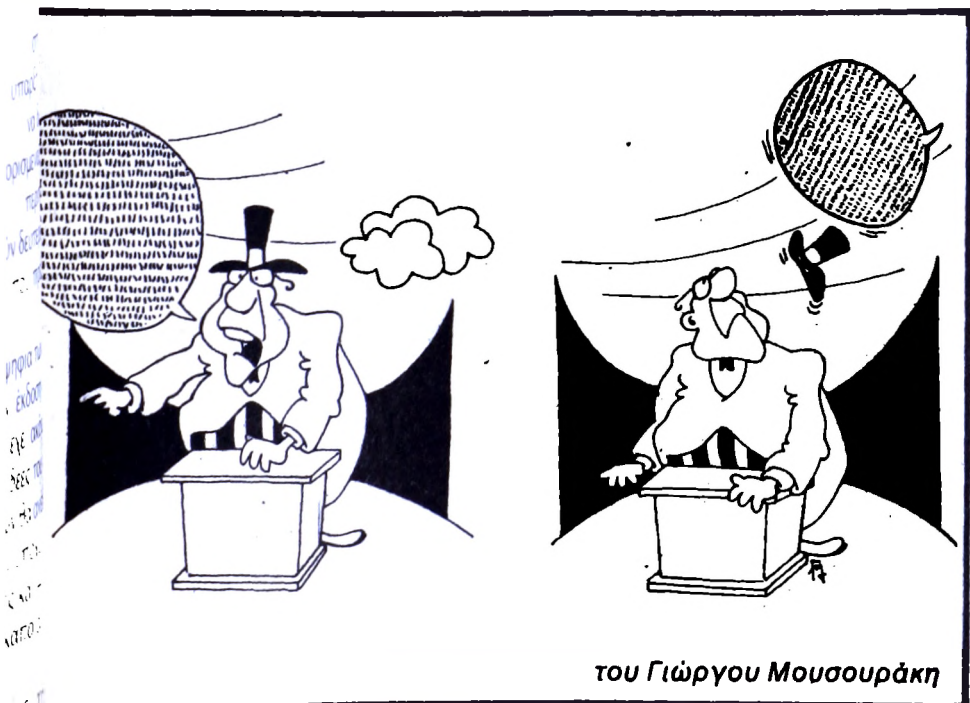
Και στη χώρα-μας, η έκδοση αυτή του Ντε Σαντ, έφτασε στα δικαστήρια, με μια πρωτόδικη καταδίκη των εκδοτών σε επτά μήνες φυλάκισης. Δεν μας επιτρέπεται, ως γνωστόν, κριτική των αποφάσεων της Διοίκησης και ούτε είναι αυτή η πρόθεσή-μας. Θεωρούμε χρήσιμες, όμως, ορισμένες παρατηρήσεις για τη στάση πνευματικών ανθρώπων, που κλήθηκαν απ' το δικαστήριο να συστήσουν επιτροπή γνωμοδοτικής βάσει το ερώτημα «εάν το υπό κατηγορίαν βιβλίο είναι έργο τέχνης ή επιστήμης». Τα τέσσερα μέλη της Επιτροπής (Γ. Κουμάντος, Ι. Ραλής, Π. Παλαιολόγος, Ρ. Μιλλιέζ) θεώρησαν το βιβλίο έργο τέχνης, με μειοψηφία τον κ. Παπανούτσο, ο οποίος κατέληξε ότι «το βιβλίο του Μαρκεσίου Ντε Σαντ... δεν είναι ούτε έργο Τέχνης ούτε έργο Επιστήμης».

Ο συλλογισμός-μας ξεκινάει απ' την απόλυτη αποδοχή της ελευθερίας του καθένα, και προφανώς και του κ. Παπανούτσου, να έχει την ιαδύποτε αισθητική ή φιλοσοφική άποψη για το έργο του Ντε Σαντ. Θα θέλαμε, όμως, οπωσδήποτε μια σαφή προκαταρκτική τοποθέτηση πάνω στο θέμα αρχής, που δεν είναι άλλο από την ελευθερία αναζήτησης στην τέχνη, ελευθερία, που κυρίως πρέπει να ισχύει στους διαφωνούμε μαζί-τους αισθητικά ή φιλοσοφικά.

Η διατύπωση της γνώμης του μειοψηφούντος κ. Παπανούτσου (πάντην οποία στηρίχτηκε προφανώς και η καταδικαστική απόφαση), έχει απ' αυτή την έλλειψη τόλμης και σαφήνειας στο θέμα αρχής. Ο Παπανούτσος συμπυκνώνει την άποψή-του στην ακόλουθη διατύπωση: «Η καλή τέχνη (κατά την αντίληψή-μου) ευγενίζει τον άνθρωπο και η φιλοσοφία-του πείθει. Το βιβλίο του Μαρκεσίου Ντε Σαντ ούτε ευγενίζει, ούτε πείθει τους αναγνώστες-του».

Επισημαίνει, όμως, αυτή η διατύπωση του κ. Παπανούτσου; Ότι το έργο του Ντε Σαντ δεν είναι «καλή» τέχνη. Με λίγα λόγια, και αν δεχόμαστε ότι ο κ. Παπανούτσος δεν αγνοούσε την ενδεχόμενη πρακτική ίληξη της άποψής-του στο δικαστήριο, υπέπεσε στο ασυγχώρητο σφάλμα, για πνευματικό άνθρωπο, να οπλίσει την αισθητική του διαίτη με την πυγμή του δικαστηρίου.

Από το πρίσμα αυτής της στάσης του κ. Παπανούτσου, γίνεται ακόλουθο πιο δύσκολο να προσεγγίσουμε τα βαρύγδουπα και στερημένα χάρις κείμενά-του, περί ελευθερίας. Μετά τη χειρονομία-του αυτή, πουνται και πειθούς.

του Γιώργου Μουσουράκη

ειδησεις

● Για όσους δεν θα απομακρυνθούν από το άστυ για τα Κούλουμα, την Καθαρή Δευτέρα, στο Ν. Ηράκλειο, στο ανοιχτό γήπεδο του Αστέρη και στους γύρω λόφους, οργανώνεται από τοπικούς φορείς γιορταστική -πολιτιστική εκδήλωση, που θα περιλαμβάνει ομαδικά παιχνίδια, συζήτηση πάνω στο Οικολογικό, παντομίμες, τρικ, αετούς, μακέτες... και πολύ-πολύ χιούμορ, όπως τουλάχιστον υπόσχεται η πρόσκληση της οργανωτικής επιτροπής.

Το μουσικό μέρος του προγράμματος περιλαμβάνει φεμινιστικό τραγούδι, Rock, Blues και ρεμπέτικο...

Και καταλήγει η πρόσκληση: «Ο πολιτισμός δεν χωράει σε γκέτο». Όσοι πιστοί, λοιπόν, προσέλθετε...

● Από το Άργος μας έρχεται η είδηση της ίδρυσης ενός νέου πολιτιστικού φορέα. Πρόκειται για το Θέατρο Άργους, που με ένα αποκλειστικά ελληνικό ρεπερτόριο, θα δίνει παραστάσεις στο Άργος και στα γύρω χωριά και πόλεις.

Ο νεοσύστατος φορέας φιλοδοξεί ακόμα να αξιοποιήσει το Αρχαίο Θέατρο της πόλης και το κάστρο «Λάρισα», ενώ θα φροντίσει ιδιαίτερα, την τακτική διοργάνωση διαλέξεων, ομιλιών, συζητήσεων και ποιητικών εκδηλώσεων.

Καλλιτεχνικός υπεύθυνος του Θεάτρου Άργους είναι ο Ντίνος Σιδερίδης και εισηγήτρια δραματολογίου η Μάρθα Κονομάρα.

● Το μονοτονικό σύστημα γραφής κατακτά συνεχώς και περισσότερο έδαφος, τόσο που πλέον αποτελεί αντικείμενο συζήτησης και προβληματισμού με μονιμότερο και συστηματικότερο χαρακτήρα. Με χαρά, λοιπόν, κι εμείς — μια και πρόσφατα κατορθώσαμε να τυπώνουμε το περιοδικό-μας μονοτονικά — παίρνουμε όποια σχετική πληροφόρηση.

Έτσι, βρήκαμε πολύ ενδιαφέρουσες τις παρατηρήσεις του Μεσεβρινού που δημοσιεύονται στη «δελτιοθήκη 7», «το σημερινό στίγμα του μονοτονικού», καθώς και το ανάτυπο του Βασίλ. Δ. Φόρη, που περιλαμβάνει έξι επιφυλλίδες που δημοσιεύτηκαν στην «Καθημερινή», «Το

μονοτονικό, η ορθογραφία και η γλώσσα».

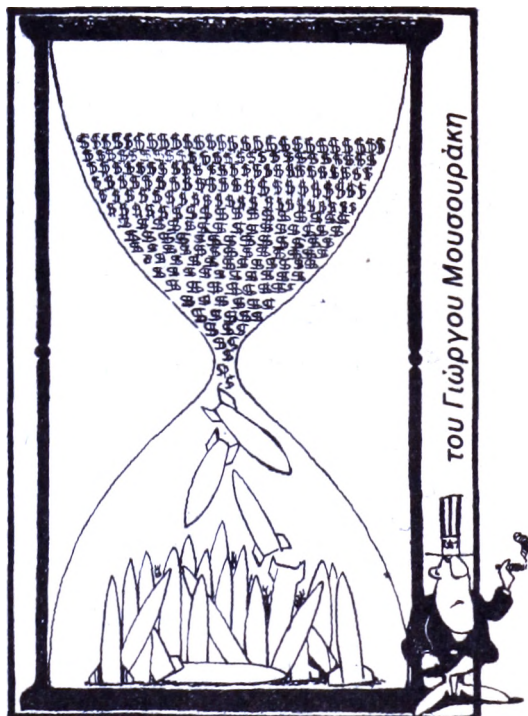
● «Επί πιστώσει» είναι το χειροποίητο βιβλίο του Θάνου Φουργιώτη. Ποίηση όμορφη, ζεστή κι αγάπη για το ωραίο, συνθέτουν αυτό το βιβλίο που κυκλοφόρησε στην Πάτρα σε λίγα αντίτυπα. Με διακόσμηση από παλιές χαλκομανίες.

«Αποπειρώμαι μοναχικό αυτοσχέδιο εμπρησμό σε ώρα αιχμής: παραγωγή, έκδοση και διανομή σε ελλειπτικούς καιρούς που διαστρέφουν τα όνειρα κι εξαγοράζουν τη σιωπή-μας».

● Αθόρυβα κατάχτησαν ένα σταθερό κοινό οι δυό πρωταγωνίστριες του έργου του Ντάριο Φο «Όλο σπίτι, κρεβάτι κι εκκλησιά, Αλίκη Γεωργούλη και Εύα Κοταμανίδου. Και δικαία... Γιατί το έργο είναι θαυμάσιο, η μουσική του Κηλαηδόνη (πάλι αυτός!) απολαυστική και οι δυό κοπέλες έξοχες. Περνάνε ένα γυναικείο μήνυμα, που αναστατώνει με πάθος και με χιούμορ, χωρίς ίχνος φεμινιστικού λογιωτατισμού.

Και ο χώρος, μια παλιά αποθήκη, διαρρυθμισμένη λιτά σε μια από τις πιο άνετες θεατρικές αίθουσες της Αθήνας, δίνει το μέτρο του τι μπορεί να γίνει όταν υπάρχει φαντασία και τόλμη. Στο κέντρο - απόκεντρο της οδού Σαρρή, πίσω από την πλατεία Κουμουνδούρου, σε μια νεκρή μέχρι προχθές συνοικία, δημιουργήθηκε ένας πυρήνας πολιτιστικής ζωής.

Διεθνής Συνάντηση με θέμα την κρίση του καπιταλισμού

Η συνάντηση της Παντείου από τις 9 ως 14 Φεβρουαρίου, που οργανώθηκε από το ΚΜΑΣ, επιβεβαίωσε το ενδιαφέρον του κοινού για τις καινούργιες προοπτικές της μαρξιστικής σκέψης. Πράγμα που γίνεται ιδιαίτερα ενδιαφέρον, σε μια περίοδο που η Ευρωκομμουνιστική λύση, τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα, βρίσκεται σε κρίση. Η Ελλάδα, που με το Νίκο Πουλαντζά έπαιξε σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της θεωρητικής εμπέδωσης του Ευρωκομμουνισμού, ήταν κατά κάποιον τρόπο ο ενδεδειγμένος χώρος για τον απολογισμό της κρίσης του καπιταλισμού.

της Μαρίας Κορνηνού

Η παρουσία του Νίκου Σβορώνου πρόσδωσε ιδιαίτερη λάμψη σ' αυτή τη συνάντηση. Ο Σβορώνος, μην ξεχνάμε, υπήρξε ο «Δάσκαλος» και εμπνευστής της σύγχρονης Μαρξιστικής ανάλυσης στην Ελλάδα, που η επίδρασή-του στάθηκε αποφασιστική στη διαμόρφωση της νέας γενιάς των Ελλήνων Μαρξιστών διανοούμενων (Ν. Πουλαντζάς, Κ. Τσουκαλάς, Κ. Βεργόπουλος, κλπ.κλπ.). Η εισήγησή-του για τη συμβολή της Μαρξιστικής σκέψης στη μελέτη των κοινωνικών φαινομένων, έδωσε τον τόνο της αδογματίστης ενατένισης του κοινωνικού γίνεσθαι, χαρακτηριστικό άλλωστε της διαυγούς και διαυγάζουσας επιστημονικής-του σκέψης.

Με κεντρικό άξονα την προβληματική της κρίσης, εξετάστηκαν οι επί μέρους εκδηλώσεις-της, όπως η οικονομική κρίση, η κρίση του Κράτους, η κρίση νομιμότητας, η κρίση διακυβέρνησης, κλπ. Αλλά και οι συγκεκριμένες εναλλακτικές λύσεις που προτείνονται από τον Ευρωκομμουνισμό, από το Εργατικό Κίνη-

μα, από τα Νέα Κοινωνικά Κινήματα. Και, τέλος, οι αντιδράσεις από την πλευρά των κυρίαρχων τάξεων στην κρίση, που οδήγησαν στη διαμόρφωση του Νεοφιλελευθερισμού και της Νέας Δεξιάς. Αλλά και για τις επιπτώσεις της κρίσης, ειδικά στην Ελλάδα, έγιναν πολλές εισηγήσεις, τόσο στον τομέα της τοποθέτησης των πολιτικών-της κομμάτων απέναντι στα συνδικαλιστικά προβλήματα, όσο και στο ζήτημα των σχέσεων των νέων κοινωνικών κινημάτων με τα κόμματα της Αριστεράς.

Στις εισηγήσεις του Κ. Τσουκαλά και του Τζ. Βάκα, αναλύθηκαν διεξοδικά η κρίση του Κράτους και η κρίση νομιμότητας. Ιστορικά, οι απαρχές της κρίσης του σύγχρονου καπιταλιστικού Κράτους, μπορούν να τοποθετηθούν στη δεκαετία του '20. Τότε, με την άνοδο του μονοπωλιακού καπιταλισμού, τέθηκαν υπό αμφισβήτηση, τόσο ο ρόλος της αγοράς, όσο και του Κοινοβουλίου, αλλά και ο Φιλελευθερισμός, σαν κυρίαρχη νομιμοποιητική ιδεολογία. Οι κυρίαρχες τά-

ξεις αντιμετώπισαν το δίλημμα, είτε να οργανώσουν τις λαϊκές τάξεις εκ των άνω, είτε να εργαστούν για την επιβολή αυταρχικών λύσεων.

Μεταπολεμικά έχουμε το προσωρινό ξεπέρασμα των κρίσεων, με τη διεθνοποίηση και τη δημιουργία του κοινωνικού Κράτους. Το παρεμβατικό Κράτος παίζει ρυθμιστικό ρόλο στη διαχείριση της οικονομίας και, συγχρόνως, γίνεται εγγυητής για τη διατήρηση της πλήρους απασχόλησης και του πραγματικού επιπέδου των μισθών.

Αν η ορθολογιστική συλλογιστική αποτελούσε τον πυρήνα για τη νομιμοποίηση του Φιλελευθερισμού, στον αναπτυσσόμενο καπιταλισμό, το κριτήριο είναι η αποδοτικότητα. Η νομιμοποιητική διαδικασία αποϊδεολογικοποιείται και στρέφεται κυρίως σε τεχνοκρατικές και ποσοτικές μεθοδεύσεις. Η οικονομική κρίση, όμως, εκδηλώνεται ξανά με την πτώση των κερδών και με τη συνύπαρξη υψηλού πληθωρισμού και ανεργίας. Η διατήρηση της κοινωνικής συναίνεσης απειλεί-

ται από την οικονομική κρίση, καθώς εξαρτάται πια από τη συνέχιση της διευρυμένης συμμετοχής των μαζών στο μοίρασμα της πίττας. Μπροστά στην απειλούμενη κρίση νομιμότητας, το κυρίαρχο συγκρότημα προσφεύγει στο τεχνολογικό παρακράτος και συγχρόνως επιδίδεται σε μια νέα ιδεολογική επιχείρηση, με στόχο να δεχτούν οι εργαζόμενοι τη συμπίεση των μισθών-τους, τη μείωση των κοινωνικών παροχών, αλλά και την ενίσχυση των καταπιεστικών κρατικών μηχανισμών.

Ένας άλλος κύκλος ομιλιών στράφηκε γύρω από τις εναλλακτικές λύσεις για το ξεπέρασμα της κρίσης του καπιταλισμού. Ο Μπρούνο Τρεντίν, μέλος της διεύθυνσης της Γενικής Συνομοσπονδίας Ιταλών Εργαζομένων, μίλησε για τον τρόπο που αντιμετωπίζει το Ιταλικό Εργατικό και Συνδικαλιστικό Κίνημα την οικονομική κρίση. Το Εργατικό Κίνημα πρέπει να μπορέσει να διαχειριστεί την κρίση, έτσι ώστε να δημιουργηθούν νέες παραγωγικές δραστηριότητες και μια ανα-

ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ....

ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

ΣΤΗΝ ΚΕΜΟΠΟΛΗ ΑΔΙΝΑ

ΕΞΑΡΧΕΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ

ΕΔΩ

ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76

ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΑ ΜΑΓΑΖΙ

ΠΟΥ ΠΟΥΛΑ ΣΤΕΡΕΟ-

ΦΩΝΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ

Ι ΔΑΥ

ΑΝΙΧΤΕ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ

ΚΑΙ ΠΟΥ ΠΑΡ' ΟΝΟ ΠΟΥ ΠΟΛΙΟΡΚΗΘΗΚΕ

ΑΠΟ ΕΥΡΩΠΑΙΟΥΣ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ

ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΑΣΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕ ΚΛΕΙΣΤΗ ΤΗΝ

ΠΟΡΤΑ.....

...ώστε να

εφαρμοσθούν

να εξυπηρετη

ταύς ιδιοκτήτες

μέ την ίδια

βονέπεια και

φιλική διάθεση

όπως και παλιά

Ενας Φυσικός - Ηλεκτρονικός και

Ενας Ηλεκτρολόγος - Ηλεκτρονικός

είς περιμένουν για να διαλέξετε

μαζί το καλύτερο STEREO και τα

λεφτά σας να πιάσουν τόπο

STUDIO ΗΙ FΙ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76

ΑΘΗΝΑ 706

ΤΗΛ 3602697 - 3627858

ΟΛΑ ΟΣΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΜΑΘΕΤΕ ΓΙΑ ΤΑ STEREO ΚΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΣΑΣ ΤΑ ΕΛΕΓΕ -

οργάνωση των οικονομικών. Η εκτίμηση του Τρεντίν την πραγματοποίηση αυτών των στόχων είναι πως βρίσκεται όμη στη «μέση του ποταμού», αλλά ότι έχουν συντελεστεί σημαντικά βήματα προς αυτή την ευθύνη. Το Κίνημα, στην πεδίο της κρίσης, κατόρθωσε να σπύσει τη θέση-του. Αυτό που κατορθώνει πάντοτε, είναι να ράζεται αυτές τις καινούργιες υσίες με τα νέα στρώματα εργαζόμενων.

Η Κριστίν Μπυσί-Γκλυξμάν αυξάνει τη δυναμική των νέων κοινωνικών κινήσεων και ειδικότερα του γυναικείου και τη σχέση με την Αριστερά. Οι συνθήκες για τη γυναικεία καταπίεση κινούνται μέσα στη λογική του ιταλισμού. Η απλήρωτη οικιακή εργασία, οι χαμηλοί μισθοί, η μερική απασχόληση, αποδίδουν χαρακτηριστικά της μερίμνης των γυναικών στις εκδοχές του αναπτυγμένου καπιταλισμού. Το Γυναικείο Κίνημα γίνεται μέσα από τη συνειδητοποίηση ότι οι συνθήκες αυτές δεν τελούν ιδιωτική υπόθεση, αλλά κοινή κατάσταση. Στους νεο-φασίστες, όμως, το Γυναικείο Κίνημα θα συνειδητοποιήσει ότι τα κόμματα της Αριστεράς, την ιεραρχική-τους δομή επιβάλλουν σεξιστικές πρακτικές. Το πρόβλημα που τίθεται είναι να τα νέα κοινωνικά κινήματα θα μπορέσουν να διαμορφώσουν ένα ιστορικό μπλοκ, μακριά από τα Κόμματα της Αριστεράς, να βοηθήσουν στο μετασχηματισμό και των σοσιαλιστικών τάσεων.

Σάνταλ Μουφ έδωσε μια ποιότητα ανάλυση της ανάπτυξης των νεοφιλελεύθερων ιδεολογιών και της Νέας Δεξιάς. Λιγότερο ικανοποιητική ήταν η ερμηνεία της για την άνοδο πολιτικών τάσεων, που εμπνέονται από τις ιδεολογίες, όπως ο Θασμός στην Αγγλία και ο αντισυντηριασμός στην Αμερική.

Σε επιπτώσεις της κρίσης στην Ελλάδα αναφέρθηκαν οι ομιλητές Κ. Φιλίνη, Α. Μάνεση, Γ. Γιάνναρο και Α. Διαμαντόπουλο.

Α. Μάνεσης απόδωσε την ιστορία του αστικού κράτους στην Ελλάδα στην αδυναμία της αστικής τάξης να διαμορφώσει μια ηγετική ιδεολογία, παρά το γεγονός ότι μεταδικτατορικά επιβλήθηκε τον εκσυγχρονισμό των οικονομικών και κοινωνικών δομών. Παρά τη φιλελευθεροποίηση, που είναι απόρροια μιας ουσιαστικής προσπάθειας να κερδίσει συναίνεση των λαϊκών τάξεων, οι λαϊκές τάξεις δυσπρόσιτες χωρίς όμως και να διεκδικούν εξουσία. Τέλος, αυτός τονίζει ότι ο εκδημοκρατισμός των ανταγωνιστικών θεσμών στην Ελλάδα είναι πια γεγονός και ανοίγεται αντικειμενικά ο δημοκρατικός δρόμος προς το σοσιαλισμό.

Σύμφωνα με τον Γ. Γιάνναρο, μεταδικτατορικά έχουμε την ενίσχυση του συνδικαλιστικού και εργατικού κινήματος, που συντελεί στη σημαντική αύξηση των μισθών, που παρατηρήθηκε στα πρώτα μεταδικτατορικά χρόνια. Ενώ, όμως, η Κυβέρνηση υιοθετεί τις νεοφιλελεύθερες θεωρίες και προχωρεί στην περικοπή των κοινωνικών δαπανών και ενώ καθηλώνονται οι μισθοί, το συνδικαλιστικό κίνημα δε μπορεί να παρουσιάσει ένα συγκροτημένο μέτωπο, όντας διασπασμένο και με περιορισμένες δυνατότητες επιλογών από τον κρατικό συνδικαλισμό.

Το ζητούμενο, όπως εκφράστηκε από τον Κ. Φιλίνη, είναι και εδώ η αποτελεσματική παρέμβαση του λαϊκού κινήματος για την επαναστατική αλλαγή. Αναγκαία προϋπόθεση είναι η συνάρθρωση του εργατικού κινήματος, με τα νέα κοινωνικά κινήματα. Και η πρόταση είναι η δημιουργία μιας πολιτικοκοινωνικής συμπαράταξης, που στην Ελλάδα θα πρέπει να πάρει τη μορφή της συμπαράταξης των κομμουνιστικών και σοσιαλιστικών κομμάτων με τα νέα κοινωνικά κινήματα. Σύμφωνα, όμως, με την εκτίμηση του ομιλητή, οι πιθανότητες για την πραγματοποίηση αυτού του ιστορικού μπλοκ, είναι μικρές, τουλάχιστον προς το παρόν.

Για την έννοια της ηγεμονίας στην πολιτική στρατηγική μίλησε ο Ερνέστο Λακλάου και προσδιόρισε τις θεωρητικές εξελίξεις, που προετοίμασαν το έδαφος για την εμφάνιση του ευρωκομμουνισμού. Πάνω στο πρόβλημα της κρίσης του ευρωκομμουνισμού μίλησε ο Μ. Αθαράντης, που έχει την ευθύνη των διεθνών σχέσεων στην Εκτελεστική Επιτροπή του Κ.Κ. Ισπανίας. Ο ευρωκομμουνισμός γεννήθηκε σε μια περίοδο ύφεσης και ανόδου της Αριστεράς στην Ευρώπη. Τώρα όμως η ευνοϊκή αυτή συγκυρία έχει ανατραπεί, η Δυτική Ευρώπη πηγαίνει προς τα Δεξιά και οι εργατικές τάξεις, μπροστά στην οικονομική κρίση, γίνονται πιο ευάλωτες στην επιστροφή στις παραδοσιακές ιδεολογικές θέσεις του εργατικού κινήματος. Το πρόβλημα που τίθεται, λοιπόν, είναι πόσο έγκυρος είναι σήμερα ο ευρωκομμουνισμός. Η απάντηση είναι πως εξακολουθεί να αποτελεί ένα έγκυρο πλαίσιο, για τον επαναπροσδιορισμό της ανεξαρτησίας της Ευρώπης. Σε μια περίοδο, μάλιστα, που η Ευρώπη πρόκειται να δεχτεί έντονες επιπτώσεις από τις ΗΠΑ, η συμβολή της Αριστεράς για την περιφρούρηση της ανεξαρτησίας-της πρέπει να είναι αποφασιστική. Όπως αποφασιστική πρέπει να είναι η συμβολή-της για την απεμπλοκή από το διπολισμό και τη μετάβαση σε μια ύφεση πλουραλιστική.

Β' ΕΚΔΟΣΗ

Α' ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ
ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ
ΕΛΛΑΔΑΣ

προβλήματα της ελληνικής εκπαίδευσης

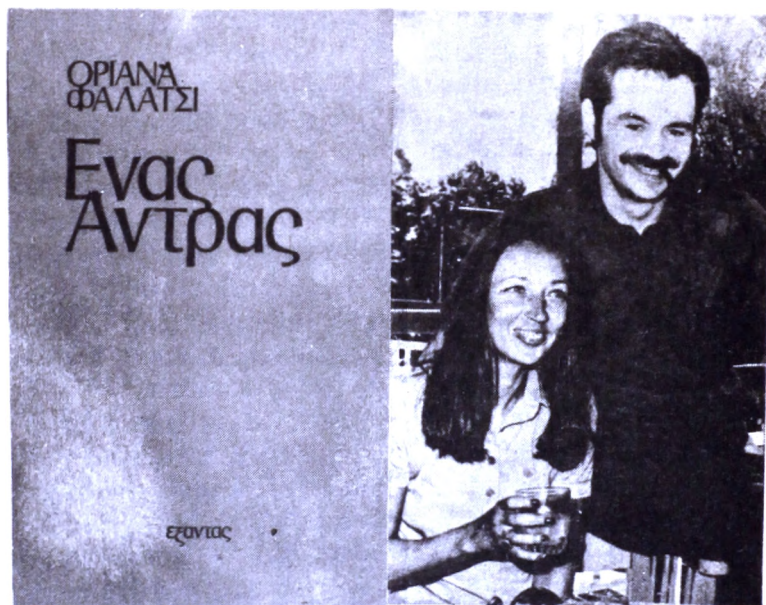
ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΟΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΑΝΤΙΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

ΑΠΟ ΠΟΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΕΠΕΤΑΙ ΕΝΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ - Ο ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΜΟΡΦΩΣΙΟΓΟΝΟΣ ΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΥΠΑΙΘΡΟ
ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ
ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΣΧΕΣΕΙΣ ΔΑΣΚΑΛΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ

κυκλοφόρησε

ή λέξη

Ν.Δ. ΚΑΡΟΥΖΟΣ: Βαυβαρισμοί φωνήεντων
ΑΝΤΩΝΗΣ ΦΩΣΤΙΕΡΗΣ: Το Τίποτα προορίζεται και έπεται
ΧΟΡΗΣ ΛΟΥΙ ΜΠΟΡΧΕΣ (μετ. Αργύρης Χωρής): Η ποιητική μου • Σ' έναν άσπιο ποιητή της Παλαιάς Ανθολογίας • Όσα • Τελειώθηκε ήλιος στη δίπλα Όρθουζ • Το στίλιτο • Έγώ • Ο αυτοχέρας
ΝΙΚΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ: Ο γκενός
ΚΩΚΗ ΔΗΜΟΥΛΑ: Φωνή σε ιδιόμορφο
ΥΒ ΜΠΟΝΦΟΥΑ (μετ. Χριστόφορος Λυντάρης): Άντι-Πλάτων
ΤΑΣΟΣ ΑΠ'ΝΑΛΗΣ: Δύο άρνησεις - μια καταραση
ΛΙΑ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΕΦΕΡΙΑΔΗ: Στο γυμναστήριο • Ο Άντρας στο κλειστό δωμάτιο • Το χωρίς τέλος • Το πρόσωπο • Τα μάτια
ΛΕΩΝΟΡΑ ΚΑΡΡΙΝΚΤΟΝ (μετ. Νατάσα Χατζόπουλου): Τα γεγονότα της 20ής Νοεμβρίου
ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ: Το σκοτεινό αίμα
ΑΝΤΡΕ ΜΠΡΕΤΟΝ (μετ. Γιώργος Βεργός): Μάξ Έρνστ
ΜΑΞ ΕΡΝΣΤ: Λίγη Γάληνη (μετ. Χρήστος Βελισσαράκης) • Τα μυστήρια του δάσους (μετ. Αμαλία Τσακούλα) • Το είναι ή παρακλίση (μετ. Σπύρος Τραυλός)

ή κλεψύδρα

Γιώργος Βελισσαράκης, Δημήτρης Μάρτις, Γιώργος Στεφανιάδης, Θεάντης Θ. Νικητής
Σε 6 πρόσωπα (μετ. Γεωργία μετ. Α.Δ. Καρούζος)
Σε 6 πρόσωπα (Ο.Ν. Χουλιαράς για τη Συγγραμμή του)
Η πρώτη του έκδοση (από τους Θ.Δ. Δρακονταειδής, Θεάντης Θ. Νικητής)
Η πρώτη του έκδοση (από τους Θ.Δ. Δρακονταειδής, Θεάντης Θ. Νικητής)
Τέτοιοι Μόδοι Συγγραμμάτων, Γιώργος Βεργός, Θ.Δ. Δρακονταειδής, Έλενη Λαδία,
Αλεξάνδρα Δαλιγιάκη

Σχεδία και Συγγραμμή του Νίκου Χουλιαρά

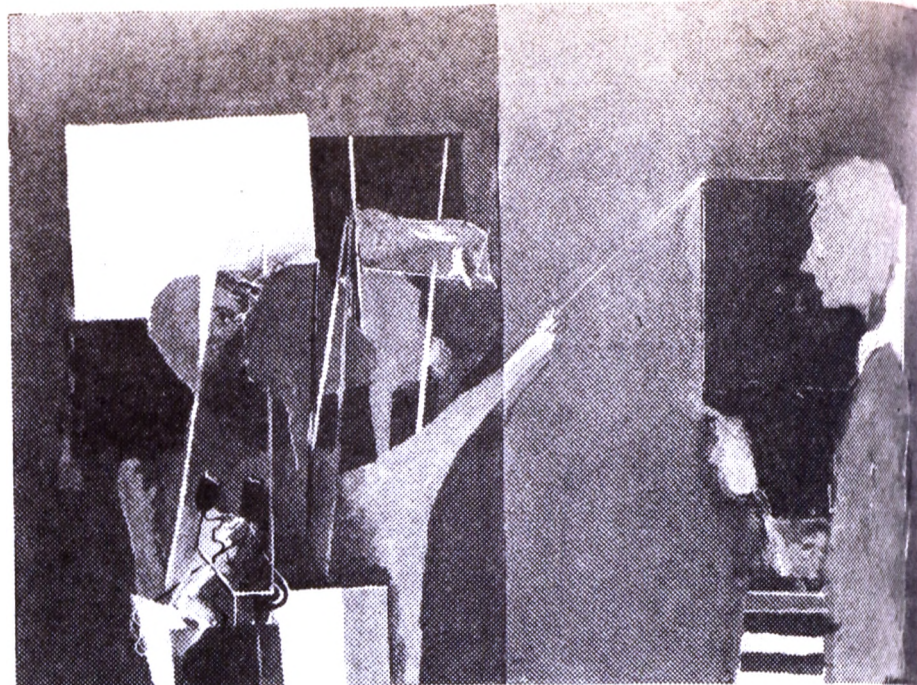
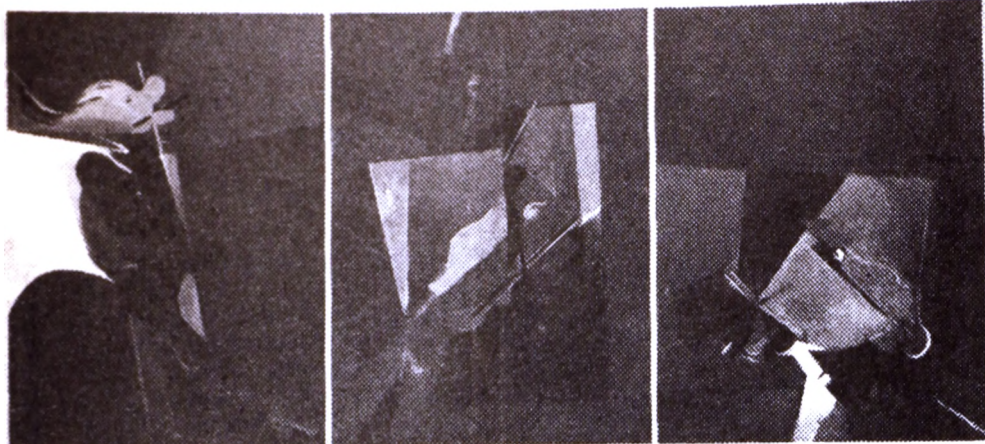
2

φλεβάρης '81

δρχ. 90

Η ζωγραφική του Κοκκινίδη

Α. Γ. Ξύδης

Γνώριμο το έργο του Κοκκινίδη — οικείο μάλιστα — γνώριμες και οι καταβολές-του — το πρώτο κείμενό-μου γι' αυτόν είναι του 1964. Άδηλη, όμως, αδιαπέραστη πάντα η αλχημεία που τον κάνει π i ο ζωγράφο από άλλους ισης επίδοσης και ποιότητας, όπως ο Μatis — ιδίως ο τελευταίος — είναι π i ο ζωγράφος από τον Πικάσο, a painter's painter.

Μήπως γιατί είναι κατ' εξοχήν χρωματιστής (coloriste) που την απόλαυση θα τη ζει τουλάχιστο όσο έντονα τη μεταδίνει με αυτά τα φωσφορίζοντα, λαμπερά, αλλά καθόλου φανταχτερά κυανά, κόκκινα, κίτρινα και τις μικρές πράσινες, μαύρες ή καφέ κηλίδες ανάμεσό-τους. Αλλά όλα τα κυανά, όλα τα κόκκινα, όλα τα κίτρινα δεν είναι όμοια γοητευτικά σε άλλους ζωγράφους. Μερικοί μάλιστα τα χρησιμοποιούν ακριβώς για τη δυσαρέσκεια, τη θλίψη, την αποστροφή που μεταδίνουν ορισμένες αποχρώσεις ή τόνοι-τους. Γιατί άραγε του Κοκκινίδη να μας γοητεύουν τόσο; Η αλχημεία παραμένει μυστηριακή — πρέπει να μας αρκέσουν οι

καρποί-της. • Παραμένουν κι οι κίνδυνοι που κι άλλοτε επισήμεινα, πως μια τόσο γοητευτική χρωματική ζωγραφική μπορεί να καταλήξει σε τέχνη για την τέχνη, σε μια σειρά αφηρημένων πινάκων, που θα ικανοποιούσαν τον ίδιο, αν τέτοια ήταν η ροπή-του, και θα φαινονταν απόλυτα παραδεχτοί σε όσους έχουν τα μέσα να τους αποκτήσουν, σαν έργα που δεν ταραζουν συνειδησιακά, δεν υποβάλλουν ανησυχίες, δεν προκαλούν έντονες αντιδράσεις. Θ' αγοράζονταν σαν ακίνδυνα κοσμήματα ενός χώρου χλιδής και ηρεμίας, κι ας είναι μιας «εκρηκτικής ομορφιάς», όπως θάλεγε ο Μπρετόν. Αυτό ήταν το πρόβλημα για τον Κοκκινίδη πριν 15 χρόνια. Μάλλον τόχει ξεπεράσει τώρα. Ελέγχει τον ηδονισμό του σκέτου χρώματος. Σήμερα είναι άλλο το πρόβλημά-του.

Πώς να εκφράσει μέσ' από τη ζωγραφική τη βαθιά έγνοια-του για τον Έλληνα άνθρωπο και τα υπαρξιακά προβλήματά-του, που είναι και δικά-του προσωπικά. Πώς, αποφεύγοντας τη ρεαλιστική απεικόνιση, ν' αποδώσει το

κλίμα της έξαρσης και της άρνησης, που ζήσαμε όλοι τα τελευταία αυτά χρόνια με καθαρά ζωγραφικά μέσα, όχι με μια ζωγραφική εικονιστική, γραφική, περιγραφική ή σατιρική.

Ότι είναι σοβαρό το πρόβλημα, προκύπτει όχι μόνο από τις κουβέντες του ίδιου, αλλά για το κοινό, για τον ανυποψίαστο θεατή, από τα ίδια τα έργα, ή και από τους τίτλους των έργων στον κατάλογο (Γκαλερί Ζουμπουλάκη, Κολωνάκι): «συγκέντρωση — κρίση — μπλε μικρόφωνο — διακοπή — ομιλία — οι θεατές — οι ομιλητές» κτλ. Τίτλους που προσφέρουν την άκρη ενός μίτου, που δίχως κάθε περισπασή από την απόλαυση του χρώματος θα σου ξεκινήσει — μιλάω πάντα για τον ανυποψίαστο θεατή — έναν ειρμό σκέψεων, που θα σε πάει πίσω από το αιγλήεν χρώμα, στο μυχό ενός βαθιού ανθρωπισμού που γυρεύει, πέρ' από την τέρψη, να θυμίσει όψεις και βιώματα της ζωής όλων-μας, ιδωμένες με τις αισθήσεις ενός ιδιαίτερα ευαίσθητου δέκτη.

Τα έργα του Κοκκινίδη μπορούν ίσως ν' αναρτηθούν ακίνδυνα στο καθημερινό μιας σύγχρονης κατοικίας, θ' αναδίνουν όμως πάντα ένα μυστήριο σιωπηλό που τα κάνει να ξεπερνούν την ευχάριστη διακόσμηση, όπως μια αττική στήλη — μνημείο μαζί και υπόμνηση και υπομνηματισμός του τρόπου με τον οποίο ένας ζωγράφος, της συγκεκριμένης τοπικά και χρονικά εποχής-μας, αντιδρά στους ερεθισμούς και στη συγκίνηση γεγονότων του τόπου-του. Αν ήταν πιο παραστατικά, πιο προφανές το περιεχόμενο και το μήνυμά-τους (αντί να είναι απλά προφανές πως το περιεχόμενό-τους είναι σημαντικό), όπως τα έργα του 1967 ή του 1971, ίσως να μη χρειαζόνταν τίτλοι. Ούτε κι εδώ είναι απαραίτητοι για όλους. Ινδός γλύπτης, που πρώτη φορά έβλεπε δουλειά του Κοκκινίδη, κι αντιμετώπιζε άμεσα, δίχως διαμεσολάβηση τίτλων ή επεξηγηματικού κειμένου, τους πίνακες, είπε σ' ερώτησή-μου: «Αυτά είναι

έργα κοινωνικού εξπρεσιονισμού (social expressionism)», και, ιδιαίτερα, για το μεγάλο μπλε πτυχο, ότι του ανακαλεί εικόνες «επανάστασης».

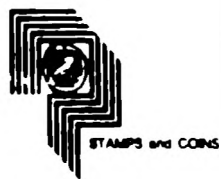
Αφού είχα γράψει τα παραπάνω, διάβασα τα «Λίγα λόγια για την εκθεση» του ίδιου του Κοκκινίδη. Συμφωνώ απόλυτα με τη φράση-του «... η κατάχρηση της εξηγητικής γλώσσας γίνεται σε βάρος του πλαστικού έργου του θεατή-του». Οι «ενδεικτικές πληροφορίες»-του είναι πολλές, γιατί δείχνουν πόσο ενστικτώσικα αντιμετωπίζει τα προβλήματα της έκφρασης.

Στα έργα που εκθέτει, εκτός από τον προβληματισμό αυτόν, από τους κινδύνους της σκέυης χρωματικής γοητείας, ο Κοκκινίδης αντιμετωπίζει — πιστεύω — επιτυχία — το πρόβλημα της διατήρησης της φόρμας μέσα σε μια πάλλουσα ατμόσφαιρα από χρωματικά επίπεδα και μετατροπές — δουλεύοντας σε μερικά με 8 ή 9 μπλε, με 7 ή 8 κόκκινα — που αναδύονται, σε καίρια σημεία, χνάρια από πλακάτ, μικρόφωνα, κοντάρια, μάζες ανθρώπων που πορεύονται ή συγκρούονται, για νιά, πρόσωπα και στόματα ανοιχτά για κραυγή. Λειτουργούν και άγκυρες, που δένουν το έργο στο βυθό μιας νόησης που δέχεται και ανακλά ερεθισμούς και εμποδίζουν να πλανιέται σε ερμηνείες ύψης μιας κενής, μαλιστατικής αφαιρέσης. Προσφέρουν, για νοητικό υπόστρωμα του έργου-του, ένα πλέγμα σημείων και σημείων, που το γράφουν και σταθεροποιούν τη δομή του.

Το έργο του Κοκκινίδη είναι τόσο ζωγραφικό, ώστε δε θα πρέπει να χρειάζεται καμία εξήγηση ή ερμηνεία. Πάσχα τις λίγες τούτες γραμμές να θετήσω το μυστήριο που το πλουτίζει, το οδηγεί πέρ' από ζωγραφική, σε περιοχές όπου σχύουν άλλες νοητικές λειτουργίες, όπου τα χρώματα και σχήματα φορτίζονται με σημασίες, που καθιστούν τον θε πίνακα εστία βαθύτερων χασμών.

P. PYLARINOS

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΟΥ ΑΝΟΙΓΕΙ ΝΕΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

Σας περιμένουμε στο νέο μας κατάστημα, στή Σοφοκλέους 7-9 (άπέναντι από τό Χρηματιστήριο) όπου θά λειτουργεί καί μεγάλη αίθουσα δημοπρασιών γιά κάθε είδους συλλεκτικά αντικείμενα, όπως:

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ - ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ - ΡΟΛΟΓΙΑ - ΠΟΡΣΕΛΑΝΕΣ κ.ά.

Έπίσης ή αίθουσα προσφέρεται σέ κάθε ένδιαφερόμενο γιά έκθέσεις, δημοπρασίες, γενικές συνελεύσεις, διαλέξεις κλπ.

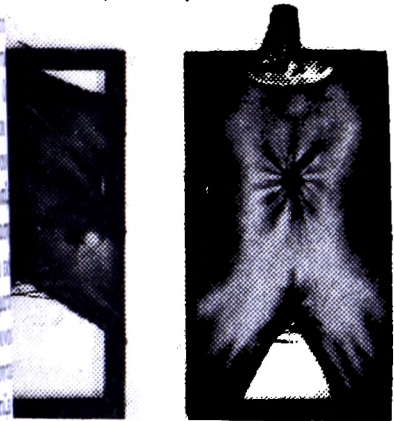
● **ΥΠΟΓΡΑΜΙΖΕΤΑΙ**

ότι ή αίθουσα δημοπρασιών είναι 250 τετρ. μέτρα, μέ κλιματισμό καί ότι κατασκευάστηκε ειδικά γιά τούς αναφερόμενους λόγους.

ΧΡΟΝΙΚΟ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

της Ντόρας Ηλιοπούλου - Ρογκάν

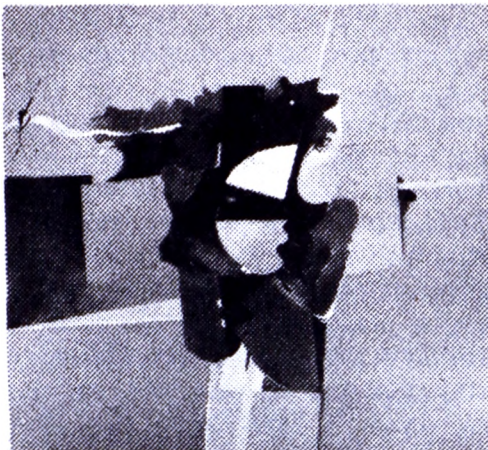
αύτιση του Στ. Λογοθέτη ο «Δεσμός» ο καλλιτέχνης υσιάζει τις πρόσφατες δημιουργίες που ολοκληρώνουν τις γουμένες αναζητήσεις-του σχέση με τη φθορά και την καροφή του «μέσου» με το οκάθε φορά εκφράζεται. Η ή-του δουλειά συμπεριλαμβάνει σε μια οργανική σύνδεση το εικαστικό-του έργο — ική γραμμένη από τον ίδιο μιουργό, και, τέλος, παρέ-αι τη δυνατότητα μιας άμε-υμμετοχής του επισκέπτη. ασμένα από κάμποι και μένα σε σχέση με ένα τελά- τις περισσότερες φορές — γα του Λογοθέτη υποδύον-ορφολογικά — σε ορισμένες τώσεις — την ανθρώπινη α-ία. Παράλληλα ο καλλιτέ-

παρουσιάζει την αμέσως ούμενή-του δουλειά, συν- κρικό ανάμεσα στην πρό- άση, εκείνη στην οποία το ρθείρονταν από τη φύση — οποθετημένο κάτω από τη ασα στη θάλασσα. Πρόκει- επιφάνειες από κάμποι, ιένο από τη γη και χρωμα- ο από τον Λογοθέτη. κά, με την τωρινή-του έκ- καλλιτέχνης κατόρθωσε μεταδώσει στον επισκέπτη υμά-του — ή μάλλον τη τωση και τον προβληματι- ον τον απασχολεί εδώ και αναφορικά με τη φθορά ις, τις δράσεις και τις αν- ας των διάφορων υλικών οία εκφράζεται στις διά- φάσεις της σταδιοδρο- υ. Στην τωρινή που, ο- ιοτε, αποτελεί ένα σταθ- ορεία-του, η έμφαση έ- ι στη φθορά της ανθρώπι- στασης.

η θένη Κοκκινίδη ρί «Ζουμπουλάκη») , μια παρουσίαση στην ο- ημιουργός έχει προχωρή- αστικά τη δουλειά-του κατακτήσει αιτήματα ους, που είχε τάξει στον υ από πρίν. Πρόκειται, χήν, για μια «εκρηξη»

του χρώματος — του κίτρινου, του κόκκινου και του μπλε — σε συνθέσεις που συχνά έχουν κατα- κτήσει εδώ και μεγάλες διαστά- σεις. Υπάρχει εδώ κάθε φορά ένα χρώμα βιωμένο από τον καλλιτέ- χνη μέχρι και στις απειροελάχι-

στες αποχρώσεις-του, έτσι ώστε να προικίζει με μια ιδιόμορφη κινητικότητα τη σύνθεση. Ακόμη διαπιστώνουμε, την εξελικτική πορεία του Κοκκινίδη, που, από τις πιο συγκεκριμένες μορφές της παλιότερης δουλειάς-του, πέρασε στη σχεδόν αμορφική απει- κόνισή-τους, για να συγκεντρώ- σει την προσοχή και τις προσπά- θειές-του στη μέσα από το χρώ- μα ενορχήστρωση των σχημάτων που αποτελούν το ρεπερτόριό- του και που προβάλλουν, σύμφω- να με τις επιταγές μιας ιδιόμορ- φής χρυσής τομής, παραστατικά και αναγνωρίσιμα και άλλοτε δι- φορούμενα και αινιγματικά. Η τωρινή δουλειά του Κοκκινίδη τεκμηριώνει μια προσφορά, που επειδή ακριβώς ανταποκρίνεται σε έναν ουσιαστικό προβληματι- σμό του καλλιτέχνη — προβλη- ματισμό που υπηρετεί εδώ και χρόνια — μπορεί και ανανεώνε- ται «εκ των ένδον», δίχως να αγ- γίζει επιδερμικά και να εξαρτιέ- ται σπασμωδικά από ένα διεθνές ρεύμα, υιοθετημένο χάριν εκσυγ- χρονισμού και μόνον. Το γνώρι- σμα αυτό αποτελεί εδώ και τη με- γαλύτερη αρετή.

Εικονογραφήσεις για παιδιά της Σοφίας Ζαραμπούκα

Στις εμπνευσμένες εικόνες, που η καλλιτέχνη έχει δημιουρ- γήσει για τις κωμωδίες του Αρι- στοφάνη και τη σειρά της Ελλη- νικής Μυθολογίας (εκδ. Κέδρος), και που παρουσιάζει στην Αίθου- σα Τέχνης Αθηνών, θαυμάζει κα- νείς πρώτα απ' όλα, μια αστεί- ρευτη φαντασία, μια ικανότητα βαθιάς ψυχολόγησης της ιδιο- συγκρασίας και των προτιμήσε- ων των παιδιών, μια ικανότητα στη σύνθεση και μια εκπληκτι- κή ευαισθησία στο χρώμα.

Στις κωμωδίες, οι πιο έντονες χρωματικές αντιθέσεις, οι πιο

πληθωρικές στην ανατομία-τους μορφές, η «κινητικότητα» στη σύνθεση, δένουν απόλυτα με το πνεύμα του έργου του Αριστοφά- νη και, συνάμα, απομονώνουν και τονίζουν εκείνα τα σημεία, που είναι πιο εύληπτα για τα παι- διά.

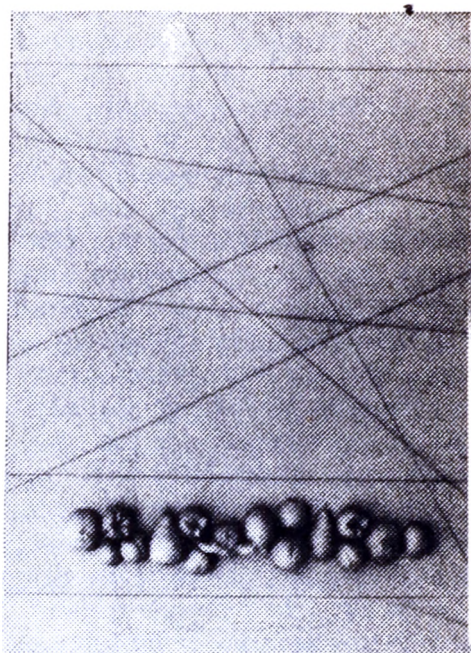
Στις ιστορίες και τα «συμβά- ντα» από το βίο και την πολιτεία των θεών της Ελληνικής μυθολο- γίας, η Ζαραμπούκα έχει αιχμα- λωθεί μέσα από ιδιαίτερα ευαι- σθητοποιημένους χρωματικούς συνδυασμούς και ευρηματικές λύσεις, ως προς τη σύνθεση, το ε- κάστοτε πνεύμα και δίδαγμα, έ-τσι ώστε το τελευταίο να αναμε- ταδίδεται και στο μικρό αναγνώ- στη, με μια ιδιαίτερη ζωντάνια.

Πρόσφατες συνθέσεις του Α. Τσιριγκούλη

Στην τωρινή-του δουλειά, που εκθέτει στη Γκαλερί «3», ο Τσι- ριγκούλης παρουσιάζει ένα έργο πιο ωριμο και πιο ευαισθητοποι- μένο, ως προς τις λύσεις, σε σχέ- ση με την αμέσως προηγούμενη έκθεσή-του. Με έναν τρόπο, που παραμένει οπωσδήποτε προσω- πικός, ο καλλιτέχνης έχει απο- κρυπτογραφήσει στις τωρινές- του συνθέσεις τα μελήματα-του ως προς το χειρισμό του χρώμα-

τος, σε μια απόλυτη σχέση και εξάρτηση με τις προβλημένες — ανάγλυφες ή μη — φόρμες, που ζωντανεύουν τη σύνθεση.

Πρόκειται για συμπλέγματα α- πό πλαστικά μπουκάλια και φρούτα, από μέτρα και πατρών ραπτικής, από όργανα της γεω- μετρίας που, ειδωμένα σε διάφο- ρους επί μέρους σχηματισμούς και λύσεις, αξιοποιούνται ιδιαι- τερα μέσ' από τις αναμεταξύ- τους — εν δυνάμει — σχέσεις, που αναπτύσσονται εδώ και που προβάλλονται με μια ιδιαίτερη ένταση μέσ' από το χρώμα. Ακό- μη ένα σημαντικό ρόλο, εδώ, παίζουν οι σκιάσεις των ανάγλυ- φων επιφανειών πάνω στη θεμε- λιακή, χρωματισμένη με πράσι- νο, κίτρινο, κεραμιδί ή μπλε χρώμα, επιφάνεια της σύνθεσης, ανάγλυφες επιφάνειες στις ο- ποιες πέρα από τα πλαστικά

μπουκάλια υπάγονται και τα δια- σταυρωμένα πάνω στο μουσαμά νήματα-σπάγγοι. Είναι, τελικά, μια δουλειά, που κατορθώνει, στα πλαίσια της διεθνοποίησης της τέχνης, να είναι προσωπική.

νηπιαγωγείο
το αστεράκι

- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαδηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό αστεράκι».
- Μιά μικρή δαση μέσα στο τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο — Διδασκαλία και επίδλεψη από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης για τό παιδί.
- Έλατε νά γνωριστούμε και νά συζητήσουμε για τό παιδί σας.

Γκόλφω Π. Εύθυμιου
Βαλσαμώνος 4 και Άσκληπιού τηλ. 6447830 — 3635419.

Εκδηλώσεις του Γενάρη

Γιώργος Λαυτσάκος

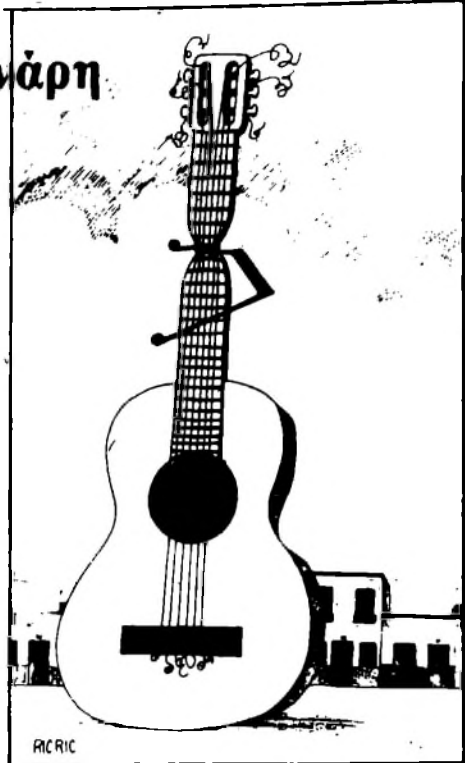
Ένας Σκώτος κιθαριστής

Ερήμην σχεδόν, των θαμώνων της κλειστής «λέσχης» των κιθαροφίλων μας έπαιξε ο θαυμάσιος Σκώτος κιθαριστής Ντাইβιντ Ράσελ, από τους αξιολογότερους που ακούσαμε στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια: ήχος λαμπερός και γεμάτος, άψογης τονικής ακρίβειας φθογγική άρθρωση, παλλόμενος ρυθμός, οργάνωση των φθόγγων σε φράσεις με εσωτερικότητα εκφραστικό κυματισμό. Την ομορφιά του ήχου και την καθαρότητα της πολυφωνίας-του χαρήκαμε στην εναρκτήρια σύνθεση του Ουίλιαμ Μπέρντ — πραγματικό μάθημα ερμηνείας του ελισαβετιανού ύφους. Και σημειώσαμε την άνεση με την οποία πέρασε στο ομοφωνικό ύφος της «Φαντασίας για την πριγκίπισσα Αδελαΐδα της Γαλλίας» (1822) του Φερνάντο Σορ, όπου με μια ανεπλήρη ηχητική καλλιγραφία, που εξευγένηζε ακόμα και τα πιο «τετριμμένα» περάσματα, πέτυχε να καθηλώσει την προσοχή-μας σε μια αδιάφορη σειρά παραλλαγών.

Όμως όλα τα σπάνια χαρίσματα-του ήταν αδύνατο να μας πείσουν να υπομείνουμε τη φτηνιά σειράς ισπανόφωνων ανθυποπροϊόντων μιας κιθαριστικής παραφιλολογίας: έργα Χόργε Μορέλ, Βιθέντε Ασένσιο, Αντόνιο Λάουρο και άλλων, στο β' μέρος του προγράμματος. Την προσοχή-μας αιχμαλώτισε περισσότερο η ερμηνεία μιας δικής-του μεταγραφής κάποιας Σονάτας για φλάουτο και τσέμπαλο του Μπαχ. Αν η άρθρωση του πολυφωνικού λόγου ήταν υποδειγματικά καθαρή, δε συνέβαινε πάντα το ίδιο με το φραζάρισμά-του, αισθητά «σφιγμένο» και δίχως άνετη αναπνοή. Ίσως σ' αυτό να έφταιγε και το ανεξήγητο «νον λεγκάτο» με το οποίο έπαιζε τα εμφανέστερης μελωδικότητας περάσματα. (Βρετανικό Συμβούλιο, 9.1.1981).

Ένα ασυνήθιστο σεξτέτο

Ακούσαμε δυστυχώς μόνο την πρώτη από τις δυο συναυλίες του «Ανσάμπλ Ίν», στην «Έκφραση '81». Σπεύδουμε να εξηγήσουμε ότι αυτό το «Ίν» προέρχεται από το «Ίν-τσινγκ», το αρκετά γνωστό κινέζικο «Βιβλίο των Αλλαγών». Και τούτο επειδή η σύνθεση του συγκροτήματος και ο αριθμός των εκτελεστών ποικίλουν από έργο σε έργο κάθε προγράμματός-του. Στόχος των έξι νέων μουσικών (φλάουτο, κόρνο, πιάνο, βιολί, βιόλα, βιολοντσέλο) είναι η ερμηνεία έργων μουσικής δωματίου με ασυνήθιστους συν-

δυασμούς των παραπάνω οργάνων, που για το λόγο αυτό δεν ακούγονται πολύ συχνά. Κι ήταν πράγματι μια όαση μέσα στη μουσική-μας Σαχάρα το πρόγραμμα-τους: Ντιβερτιμέντο σε σολ μείζονα του Μίχαελ Χάυντ, για φλάουτο, κόρνο, βιολί, βιόλα και βιολοντσέλο, το Τρίο για φλάουτο, βιολοντσέλο και πιάνο, έργο 63, σε σολ ελάσσονα του Βέμπερ, φίνος συνδυασμός στοιχείων «ροκοκό» και πρωτορομαντικών, το υπέροχο Κουαρτέτο σε ρε μείζονα έργο Κ. 285 για φλάουτο και τρίο εγχόρδων του Μότσαρτ και το μνημειακό Τρίο σε μι ύφεση μείζονα για βιολί, κόρνο και πιάνο, έργο 40 του Μπραμς, στην πρώτη εν Ελλάδι ζωντανή εκτέλεσή-του ύστερα απ' εκείνη του Ντούο Τόμπρα και του Νίκου Κορατζίου, εδώ και αρκετά χρόνια.

Όμως τα έργα αυτά δεν έδειξαν παρά το πόσο ανόμοιοι και σε τεχνική και σε μουσικότητα είναι ακόμη αυτοί οι έξι νέοι απ' όλο τον κόσμο: οσοδήποτε κι αν, κατά κάποιο τρόπο, κάθε φορά κατορθώνουν να «στήνουν» τα έργα αρκετά στέρεα, κάνοντας καθένας περίπου «το δικό-του». Μουσικότητα αλλ' ακόμη ασταθές τονικά το βιολί, ο Έλληνας Σπύρος Ράντος. Ψυχρή και άμουση η όποια δεξιότητα του φλαουτίστα — η θεία μελωδία του μοτσάρτειου Αντάτζιο στάθηκε γι' αυτόν σωστό... στριπ-τιζ! Όχι μουσικής δωματίου, αλλά σολιστικά εμφατικό, συχνά στιβαρό, ήταν το παίξιμο της πιανίστας σ' ένα «Στάινγουαιη» όχι περιφημής ηχητικής υγείας. Μόνο το κόρνο μας άφησε εντυπώσεις θετικότερες κατά 100%. Το συγκρότημα πρέπει να δουλέψει ακόμη αρκετά για να εξελιχθεί σε πραγματικό σύνολο μουσικής δωματίου. Ωστόσο, παρά τις παρατηρήσεις-μας, το πρόγραμμα-του και η προσπάθειά-του κάπου κέρδισαν τη συμπά-

θείά-μας. (Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, 15.1.1981).

Μια διάλεξη περί Σατι

Η σχεδόν πολιτική βαρυχειμωνιά, που κάνει ακόμη πιο αβυσταχτο το συγκοινωνιακό ινφέρνο του πάλαι ποτέ ιοστεφούς, νυν δε..., νεφροστεφούς-μας άστεως, δε μας άφησε να παρακολουθήσουμε παρά μόνο την πρώτη από τις τρεις εξαιρετικά ενδιαφέρουσες, που υπόσχονταν, διαλέξεις της πιανίστας και μουσικολόγου Γκρέτε Βέεμαγιερ (Wehmayer), στο Γαλλικό Ινστιτούτο και στο Ινστιτούτο «Γκαίτε», αφιερωμένες σε τρεις κάπως περιθωριακές (αλλ' όχι και γι' αυτό λιγότερο γοητευτικές ή ενδιαφέρουσες!) μορφές της μουσικής και της φιλολογίας του πιάνου: τον Ερίκ Σατι, τον Καρλ Τσέρνυ και τον Αμερικανό Χένρυ Κάουελ, που φέρεται σαν επινοήσας τα περίφημα «κλάστερς» (Clusters: τσαμπιά από ήχους, που στο πιάνο παίζονται με τη γροθιά ή τον αγκώνα). Η διάλεξη για τον Σατι, με υπότιτλο «σαν ένα αηδόνι που θα είχε πονόδοντο» ατύχησε από το... μεταφραστικό του γαλλικού κειμένου στα ελληνικά: έναν κύριο με ύφος «εστέτ» και μελαγχολικού πειρώτου που πήρε μπροστά-του το δακτυλογραφημένο κείμενο της διάλεξης (με το οποίο ήταν τόσο άσχετος όσο και ο υποφαινόμενος με την αεροναυπηγική ή το κυνήγι των πιγκουίνων...) και κυριολεκτικά του άλλαξε τον αδόξαστο: μεταξὺ πολλών άλλων μεταφραστικών ωμοτήτων (τις οποίες απάγειλε περίπου στο ύφος της μακαρίτισσας Κυβέλης όταν έπαιζε δράμα του Ξενόπουλου...) απέδωσε τις παύσεις (γαλλ. *silences*) σιωπές και τις «διαστολές» του μέτρου... χωρίσματα! Η παρουσία-του ήταν φανερό ότι είχε συμπαραλάβει τα νεύρα της ομιλήτριας. Η διάλεξή-της, ωστόσο, δεν ήταν, όπως θα περιμέναμε, μια σε βάθος ανατομία του Σατι που, από ένα χρονικό σημείο και πέρα, στυλιστικά φαίνεται να ταυτίζεται αρκετά με ορισμένα μέλη των «Έξι», ιδίως τον Πουλένκ. Κρατήθηκε απλώς στο επίπεδο μιας ευπρεπούς, ενημερωτικών στόχων εκπομπής ξένου ραδιοσταθμού. Επίκεντρό-της είχε τις 21 μινιατούρες, που με τον τίτλο «Σπορ και Ψυχαγωγίες» (1914) εικονογραφούν μουσικά ισαριθμίες παραστάσεις σε στυλ χρωματικής εστάμπας του Charles Martin. Ξεχωριστό ενδιαφέρον είχε η εκτέλεση με παράλληλη προβολή των σελίδων του λευκώματος του Μαρτέν, όπου η μουσική του Σατι είναι τυπωμένη περίπου σε λεζάντα καθεμιάς από τις εικόνες. Όπως επίσης και η εκτέλεση της αμίμητης «Γραφειοκρατικής Σονατίνας» (1917), παρωδίας της γνωστής εκείνης Σονατίνας σε ντο μείζονα του Κλεμέντι, που όλοι λίγο-πολύ τάλαιπωρήσαμε μαθαίνοντας να εγ-

γίζουμε τα πλήκτρα του πιάνου, την εποχή που πρωτοπιάνανε κοντυλοφόρο, με πεννάκι «φριντ-νόνιτ»... (Γαλλικό Ινστιτούτο, 26.1.1981).

Λούις Αλμπάνης

Ήδη τα ιλιγγιώδη «τέμπι» που πήρε, στο σκέρτσο αρ. 1 σε σι ελάσσονα, έργο 20 του Σοπέν, τρεκλήρισαν αν μη τι άλλο, την κατάβλητη σιγουριά της δεξιότητας του νεαρού Άγγλου (ελληνικής ή ελληνοκυπριακής καταγωγής;) πιανίστα Λούις Αλμπάνη. Μιας δεξιότητας αρκετά πρόσωπης (πόση διαφορά λ.χ. από έναν Κυπριανό Κατσαρή) και στο Μαμμονά-της ο νέος φαίνεται να έχει, δυστυχώς, ξεπουλήσει την όποια-του μουσικότητα ψήγματά-της διακρίναμε σε αρκετά σημεία του «Αντάντε σπινάτο και Μεγάλη Πολωνέζα» έργο 22 του Σοπέν. Κορύφωμα όμως της δεξιότητας επίδειξης του ήταν η εκτέλεση της δεινοσαυρικής Σονάτας σε σι ελάσσονα του Λιστ, σε χρόνο 30' ακριβώς: ερμηνεία αλλού τυποποιημένη, μηχανική, στυλιζαρισμένη κι αλλού σκόπιμα εξεζητημένη με συζητήσιμου γούστου προλετημένες εμφάσεις. Τα έργα του προγράμματος: μια Σονάτα αρ. 2, γραμμένη το 1979 από το νεαρότατο Τζ. Μπ. Φελαντ (γ. 1960), τσουβάλι απετρεχαστά δευτέρα κι εξηκοστή τέταρτα σε ταχύτητες πέρα από το φράγμα του νοηματικά κατηλπτού και σ' ένα στυλ μετα-Προκόφιεφ και Σκριάμπιν και δυο «συνθέσεις» του μπαμπά Αλμπάνη (γ. 1912), μια «Κυπριακή Βαρκαρόλα» και ένα Πρελούδιο και Φουγκα «έργο 6 αρ. 1» (sic) όλα τόσο ατάλαντα και παιδεριώδη, ώστε να συλλογιστώ πως έχουν με τη μουσική τους σχέση, όση έχουν με την ποιότητα και τα τετράστιχα των παλιών μερολογίων του τοίχου... (Βρετανικό Συμβούλιο, 29.1.1981).

Η «Λουτσία» στην Ε.Λ.Σ.

Η μουσική, που με αποκλειστικό στόχο τη φωνητική δεξιότητα του «μπελ κάντο», προτιμά να σχολιάζει ως επί το πλείονος να σαδιστικά θριαμβευτικά τζόρε το ψυχοπαθολογικό κατσίλ του αίματος, της βενταλών δακρύων και των σαφών διαταραχών της λίμπιντο της ρωίδας του Ουώλτερ Σκοτ «Λουτσία» (1835), του Γκαίτε Ντοντισέτι (1797-1848), μας βάζει μια διάθεση αποστασιοποιημένης διεκτραγώδησης των συνέβησαν στη μοναδική Καταρχήν δε βλέπουμε γιατί προτιμηθεί αυτό το έργο από μόνη νέα διδασκαλία μιας σκληρότητας. Ως προς τα «νεα» μιλούσαμε για αποτυχία του κ. Τζένη Δριβάλα, σύζυγος γεν. διευθυντού της Ε.Λ.Σ.

Βιβλιο-κριτική

Ο Πλουτής Σέρβας γράφει για το βιβλίο του Άγγελου Βλάχου: «ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ», Εκδόσεις «Κολλάρος», Αθήνα 1980.

Το βιβλίο του Άγγελου Βλάχου: «Δέκα χρόνια Κυπριακού» είναι μια αξιοπρόσεκτη, αλλά μονόπλευρη προσφορά στη μελέτη της κυπριακής τραγωδίας.

Ο συγγραφέας υπηρέτησε σα Γενικός Πρόξενος της Ελληνικής Κυβέρνησης στη Λευκωσία, κατά την περίοδο του ανταρτοπόλεμου (1946-1952). Έτσι, απ' αυτήν την υπεύθυνη θέση γνώρισε πολλά και κατάγραψε αρκετά σημαντικά ιστορικά στοιχεία, άλλα γνωστά και άλλα, μέχρι τώρα, άπորρητα. Η «συνθετική εξιστόρησή-του» όπως ο ίδιος τη χαρακτηρίζει, αγκαλιάζει όχι μόνο τα δέκα χρόνια, αλλά όλη την περίοδο από το Ενωτικό Δημοψήφισμα (1950) ως τις παραμονές της τουρκικής εισβολής, δηλαδή, κάπου εικοσιπέντε χρόνια. Στην εισαγωγή γράφει συνοπτικά αυτό που το βιβλίο προσπαθεί να καταδείξει ότι... «από το 1830 ως σήμερα, οι Έλληνες δε μπόρεσαν ποτέ, μόνοι και αβοήθητοι, να πραγματοποιήσουν τους εθνικούς πόθους-τους».

Αυτό είναι, βέβαια, σωστό σα διαπίστωση. Όμως ο συγγραφέας ούτε που δοκίμασε να ερευνήσει σε βάθος, για να φέρει στην επιφάνεια το αιτιατό αυτών των «ελληνικών αδυναμιών». Την απροθυμία, δηλαδή, της άρχουσας τάξης (στην πορεία αυτών των εκατόν πενήντα χρόνων) για κάθε απόπειρα απαγγίστρωσης από την ξενική και ιδιαίτερα τη βρετανική εξάρτηση. Προτιμούσε να παραμένει σα στρείδι προσκολλημένη στο βράχο της αποικιοκρατικής δυναστείας. Ο συγγραφέας, στο ξεκίνημα της «πραγματείας»-του, γίνεται πραγματικά απολογητής της βρετανικής αποικιοκρατίας, γράφοντας:

«Η ελληνική παιδεία ήταν άριστη στην Κύπρο και απείρως ανώτερη από την ελλαδική. Η Διοίκηση (τα 90% των δημοσίων λειτουργών ήσαν Έλληνες) ήταν άριστη, ταχυστά και αποτελεσματική και χωρίς καμιά απολύτως σύγκριση με την ελλαδική. Η μορφωτική δραστηριότητα των Κυπρίων ήταν έντονη και η οικονομική ζωή έσφυζε και προόδευε» (βλέπε σελίδα 11).

Στην εικόνα σκόπιμα δεν υπάρχει η ζοφερότητα της ζωής των κυπρίων κολλήγων. Δεν υπάρχει, όμως, μελετητής του κυπριακού, που να μην την έχει εμφανίσει σε όλη την αθλιότητά-της. Αντίθετα, το έξοχο προξενικό πινέλο αποδίδει άριστα τους ακατάλυτους πατροπαράδοτους αδελφικούς δεσμούς που, από το 1830 ως σήμερα, δένουν το αποικιοκρατικό κεφάλαιο του City με τους εκφραστές της ελλαδικής κυριαρχίας τάξης.

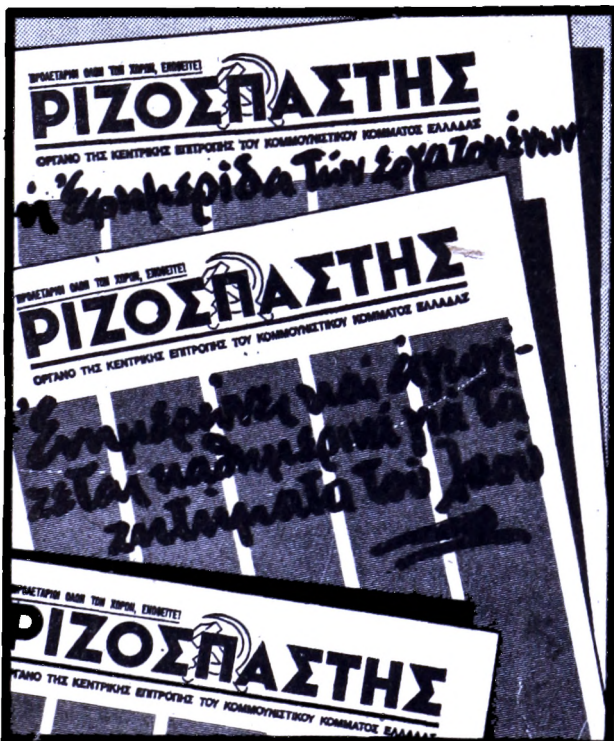
Γι' αυτό, για το συγγραφέα «το σύνθημα Ένωσις, ήταν πολύ περισσότερο η έκφραση ενός αόριστου πόθου παρά η εκδήλωση μιας πραγματικής άμεσης πολιτικής επιδιώξεως». Η φλόγα του «αόριστου πόθου» ανάβει «στη Λευκωσία, που εκλαμβάνοντας πόθους για πραγματικότητες, παρέσυρε σιγά-σιγά — πότε με υπερθεματισμούς, πότε με πειθαναγκασμούς και πότε με καθαρούς εκβιασμούς — την ελληνική πολιτική ηγεσία, που αντιστάθηκε σύσσωμη, όσο της ήταν δυνατό, σ' ένα ολισθηρό επίπεδο, του οποίου η κατηφορία οδηγούσε ως την αποτυχία, ή, το πιθανότερο στην καταστροφή» (σελ.12)

Κι από αυτό το σημείο αρχίζει ο Άγγελος Βλάχος να εξακοντίζει ένα σκληρό κατηγορώ ενάντια στην κυπριακή ηγεσία και, ιδιαίτερα ενάντια στο Μακάριο, που κατά την εκτίμησή του είναι ο «κρημνοστάτης», ο

«εκβιαστής», ο «ανακόλουθος αντικομμουνιστής», που πρόσφερε τροφή στη διεθνιστική πολιτική του ΑΚΕΛ, ο άνθρωπος με «τη μόνιμη στάση εθνικής απειθαρχίας», που με τις «πολλαπλές υπαναχωρήσεις»-του έφερε την Αθήνα προ «τετελεσμένων γεγονότων», ο ηγέτης, που «ενώ από τη μία πλευρά, φαινόταν επιδέξιος διπλωμάτης και ρεαλιστής, από την άλλη, έδειχνε τελείαν έλλειψη αντιλήψεως της πραγματικότητας», που «η πολιτική-του όραση περιοριζόταν στον Κυπριακό ορίζοντα και σπάνια, ή και καθόλου, το βλέμμα-του αγκάλιαζε τον ελληνισμό στο σύνολό-του», ο «δέσμιος των καταστάσεων, που ο ίδιος δημιουργούσε» και, ταυτόχρονα «ο κακός υπολογιστής των συνεπειών μιας ενέργειας-του, η οποία συχνότατα ξεπερνούσε τα πλαίσια στα οποία ο ίδιος επιθυμούσε να την κρατήσει», ο «πεισματάρης που εμφανιζόταν στα όμματα των τρίτων σαν μακιαβελική φυσιογνωμία» ο άνθρωπος που «παράσυρε την απρόθυμη Αθήνα σ' έναν άνισο, άφρονα και καταδικασμένο αγώνα, εναντίον του πανίσχυρου αγγλοτουρκικού μετώπου».

Αναμφίβολα πολλά και τραγικά είναι τα σφάλματα του Μακαρίου. Και δικαιούται ή μάλλον οφείλει, ο κάθε μελετητής να τα αναλύει και να τα βαθμολογεί. Όχι, όμως, και να κλείνει τα μάτια στα πρωτοβάθμια και πολύ ουσιαστικότερα σφάλματα της άλλης, της «μητρικής πλευράς», δηλαδή των ελληνικών κυβερνήσεων. Έτσι, η μονόπλευρη κριτική του Μακαρίου, χάνει κάθε ουσιαστικό περιεχόμενο. Και ο μελετητής καθίσταται αναξιόπιστος.

Με περισσή επιμέλεια απόφυγε να πει ο συγγραφέας την αλήθεια για την τριμερή διάσκεψη του Λονδίνου (Ιούλιος 1955), που μετάρρεψε το «παράνομο» σε «πανίσχυρο αγγλοτουρκικό μέτω-

ΜΠΑΡ 'ΤΟ ΕΦΗΜΕΡΟ'

ΤΑΒΕΡΝΑ «Ο ΤΣΙΧΛΙΜΠΟΧΛΗΣ & Η ΚΑΚΑΡΟΥΚΑ»
Στην ούλη του νεοκλασσικού σπιτιού στη
ΜΕΘΩΝΗΣ 58-γωνία με ΘΕΜ/ΚΛΕΟΥΣ απ' ΕΞΑΡΧΕΙΑ
Τηλ. 3818.015 τη Κυριακή κλειστές

ινού, που υποκατέστησε ανε-
επτα στο ρόλο αυτό ένα πα-
δοκιμασμένο στέλεχος, όπως
ΰφη Σαραντοπούλου, διαθέ-
ωνητικό όργανο στέρεο μό-
στις ψηλότερες περιοχές.
/ αρχή του έργου η φωνή-της
υγόταν σκληρή, δύσκαμπτη
κολορατούρες και διαπερα-
ή ενώ στη συνέχεια τονικά α-
έστατη: αποκορύφωμα της
θειας αυτής η περιφημη
ινή της Τρέλας» όπου το α-
κτο φλάουτο που συμπορεύ-
με τη φωνή έδωσε και στον
στερο μουσικά ακροατή ό-
μέτρο των τονικών εκτρο-
ιών της νέας. Ο φοβερών α-
ισεων ρόλος κυριολεκτικά
νέτριψε.

«σκηνοθεσία» του κ. Μιχα-
ολατώφ, που με αγία αφέ-
μολογούσε στο πρόγραμμα
ρώτη φορά στη ζωή-του κα-
νόταν μ' αυτή τη δουλειά,
ε παρασάγγες από τις φρα-
ς διακηρύξεις-του στο «Ση-
ια του σκηνοθέτη». Τα σχε-
με το νέο κύτταγμα του ρό-
ου Ενρίκο (Τζων Μοδινός)
υποσχόταν, έμειναν μόνο
αρτί. Το μέτρο της αδυνα-
του δε χαρακτηρίζουν τόσο
υό τετριμμένα «ευρήματα»
δυναμία-του να κινηθεί πει-
τη χορωδία (διεύθυνση Φ.
μίδη) όσο η αποπροσανα-
τική επέμβασή-του στη η-
ια των πρωταγωνιστών:
«Σκηνή της Τρέλας», μεταξύ
ου, ήταν σχεδόν ξεκαρδιστι-
παντομίμα της λυσίκομης
γωνίστριας που είχε και το
ης να μη σέρνεται πολύ η...
της πάλλευκης νυχτικιάς-
άθε άλλο παρά έδινε την
ση ότι είχε διαπράξει φό-
ορχήστρα, υπό τον Βύρωνα
η, συμπεριφέρθηκε αβρά-
ς φωνές, περιβάλλοντάς-
γο-πολύ διακριτικά. Στην
ου έργου, όμως, η τονική
ια ιδίως των πνευστών θύ-
αγνητόφωνο που «χάνει»
τα. Ο σκηνογράφος Γιάν-
ρύδης προτίμησε να κινη-
α πλαίσια μιας λίγο-πολύ
ιστορικής αναπαράστα-
ελικά οι μόνες αγαθές-μας
σεις απόμειναν το ήρεμο,
), μουσικότατο «μπελ κά-
ου Θ. Πετράκη, στην α'
και του Δημήτρη Στεφάν-
ου στη συνέχεια τον αντι-
ησε στο ρόλο του Εντγκά-
ια λόγους ανώτερης βίας,
και του θαυμάσιου Δ. Κα-
στο ρόλο του Ραϊμόντο.
λοιπούς ρόλους σημειώ-
η θετική συμβολή της Βά-
ραγκουλάκη (Αλίζα) και
ργου Κρίνου (Νορμάνο).
ν αρκετά για να κλειστού-
αποτρόπαιη αίθουσα της
; ένα Σαββατόβραδο, ό-
ήθος κινηματογράφων έ-
τουλάχιστον τρεις συ-
τικού ενδιαφέροντος ται-
«Ολύμπια» 31.1.1981).

πο». Η κυβέρνηση Καραμανλή, παραγνωρίζοντας τους δικαιολογημένους φόβους και τις αντιδράσεις του Μακαρίου, πήγε στην Τριμερή και άνοιξε την πόρτα που είχε κλείσει η Διεθνής Συνθήκη της Λωζάνης, στις 23 Ιουλίου 1923. Έτσι μπήκε επίσημα η Άγκυρα στο ζήτημα και απέκτησε αυθεντικό λόγο στο Κυπριακό.

Ο Άγγελος Βλάχος, στη «μελέτη»-του δεν παραλείπει να εκδηλώσει όλο το αντικομμουνιστικό-του μένος, βάλλοντας βάνουσα εναντίον του ΑΚΕΛ. Βλέπει παντού τις «παγίδες» που έστηνε, τόσο στο Μακάριο, όσο και στις ελληνικές κυβερνήσεις, με μόνο σκοπό να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα της ΕΣΣΔ. Κι ούτε που σταμάτησε, όταν η Αγγλία είχε προτείνει στα 1947, το σύνταγμα Ουίνστον και η Αριστερά, κατ' αντίθεση προς την Εθναρχία, δέχτηκε την πρόκληση να παρευρεθεί και να συζητήσει.

Και, κατά το Γρηγόρη Κασιμάτη, (Πρακτικά της Βουλής, 27 Φεβρουαρίου 1959) «η μη αποδοχή των Προτάσεων Ουίνστον ήτο το πρώτο-μας λάθος».

Η Αριστερά τότε ακολουθούσε, ουσιαστικά, τις υποθήκες του Ελευθερίου Βενιζέλου, που στα 1930, εξοργισμένος από τη στάση του Γενικού Προξένου Αλέξη Κύρου και με τις προτροπές-του να μη δεχτούν οι Κύπριοι κανένα σύνταγμα, τηλεγραφούσε:

«Η παραχώρησις ευρύτερων πολιτικών ελευθεριών θα έπρεπε να γίνη ευχαρίστως αποδεκτή από κάθε πατριώτην. Δεν βλέπω ποίαν χρησιμότητα δύναται να έχει η εμμονή εις την σημερινήν αδιαλλαξίαν και μάλιστα η έντασις αυτής, εις απάντησιν παραχωρήσεων, αι οποίαι επιτρέπουν να προσδοκώμεν βελτίωσιν της παρούσης καταστάσεως... Πρέπει να εγκαταλειφθεί η αντίληψις ότι το βάρος αντιδράσεως είναι δυνατόν να φέρη αποτελέσματα (Π.

Πιπινέλης στην «Καθημερινή» της 27.2.1959).

Αυτά όλα έπρεπε να θυμηθεί ο Άγγελος Βλάχος και να τα παραθέσει σαν ισχυρό τεκμήριο στη «μελέτη»-του για να εκτιμήσει τη στάση της Αριστεράς. Όμως είδε μόνο την εγκατάλειψη της Διασκεπτικής, στην οποία εξαναγκάστηκε η Αριστερά κάτω από το βάρος των κυπριακών και Ελλαδικών επικρίσεων. Και αποτόλμησε, με τυφλό αντικομμουνιστικό πάθος, να ερμηνεύσει «αυτή τη στροφή της Κυπριακής Αριστεράς» σα «μια καλά μελετημένη παγίδα με αποκρυπτικό μανδύα τον εθνικό πόθο των Κυπρίων».

Συνεχίζοντας, καταβάλλει πάσα προσπάθεια για ν' αποδείξει ότι όλες οι δραστηριότητες του ΑΚΕΛ σ' ένα και μόνο σκοπό έτειναν: στο «να δημιουργήσουν τέτοια κατάσταση, ώστε να τραβήξουν αδιάπτωτη την προσοχή των φίλων και υποστηρικτών των

μοναρχοφασιστών» και «να θοσύν σε κίνδυνο τα σύμφωνα και τις Συμμαχίες-τους». Για υποστήριξη των πιο πάνω, ο Άγγελος Βλάχος επιστράτευσε μια παρότρυνση του Ραδιοφωνικού Σταθμού της Σόφιας, στις 9 Σεπτεμβρίου 1949.

Έτσι διαγράφεται καθαρά το τρίπτυχο των σκοπών του Άγγελου Βλάχου: α) επισώρευση όλων των ευθυνών στους ωμούς τα Μακαρίου, β) προσφορά υπηρεσιών στη δεξιά (ελλαδική, βρετανική και διεθνή) και γ) στιλίσση του ΑΚΕΛ, σαν πατροπαράδοτου πράκτορα της Μόσχας.

Μπορεί, όπως αναφέρθηκε στην αρχή, τα στοιχεία, με τα οποία είναι εμπλουτισμένο το κείμενο του Άγγελου Βλάχου να αποτελούν μια αξιοπρόσεκτη προσφορά για τον αντικειμενικό μελετητή. Δυστυχώς, όμως, σα σύνολο δε μπορεί να θεωρηθεί μια αντικειμενική και καλοπαιγμένη θεώρηση της ιστορίας.

Ο Ι.Τ. Παμπούκης γράφει για το βιβλίο της Γιόνας Μικέ Παϊδούση:

Τα Βίλια του Κιθαιρώνα και τα αρβανίτικα τραγούδια-τους
Αθήνα, 1980.

Στα λίγα που θα πώ για το θαυμάσιο αυτό βιβλίο, πρέπει να προτάξω κάτι βοηθητικό για τον αναγνώστη, που τόγραψα κι άλλη φορά στο «Αντί» (τεύχος 117, 20 Γενάρη 1979, σελ. 51).

Υπάρχουν εν όλω τρεις αλβανόφωνες ξενογράμματες φιλολογίες: η ελληνική των Αλβανών ορθόδοξων χριστιανών που γράφουν τη γλώσσα-τους με το ελληνικό αλφάβητο, η τουρκική των Αλβανών μουσουλμάνων που τη γράφουν με το αραβικό και η φραγκική των Αλβανών καθολικών χριστιανών που τη γράφουν με το λατινικό.

«Παρακλάδι», έγραψα, «της

αλβανόφωνης ελληνικής θεωρούμε και τη φιλολογία που «γράφουν» οι Αρβανίτες μας».

Το «γράφουν» είναι τρόπος του λέγειν. Πώς να γράψει κανείς χωρίς αλφάβητο; Και ναι μεν από το 1905, με το Συνέδριο του Μοναστηριού που καθιέρωσε το σημερινό αλφάβητο της αλβανικής γλώσσας, δεν υπάρχει πια θέμα — για ποιους, όμως; Για τους Αλβανούς. Ενώ τους Αρβανίτες-μας, και πριν, αλλά και μετά το 1905 τους δέρνει, θα λέγαμε, η... ορφάνια, γιατί δεν έγραφαν ούτε το ελληνικό.

Έχουμε, δηλαδή, μπροστά-μας μίαν ιδιότυπη ξενογράμματη φιλολογία, που περδεύει κάπως τους λογίους ως προς την υπόπωσή-της και που, αν την έγραφαν με το αλβανικό αλφάβητο, θα έπαυε να είναι ξενογράμματη.

Το ζήτημα, όμως, δεν είν' αυτό. Το βασικό ζήτημα είναι πως οι Έλληνες λόγιοι δεν ασχολήθη-

καν σχεδόν ποτέ συστηματικά με τη συλλογή των μνημείων του λόγου των εξελληνισμένων Αλβανών και των αλβανόφωνων Ελλήνων. Δεν έχει σημασία στην περίπτωση-μας το αλφάβητο που θα διάλεγαν. Έτσι κι αλλιώς κι οι τρεις αλβανόφωνες είναι φιλολογίες ανθρώπων που δεν ξεμάθανε ποτέ τη γλώσσα-τους, ενώ ξενογράμματη θά' ταν η φιλολογία που θα συνθέτανε σε μίαν άλλη γλώσσα και θα τη γράφανε με το αλφάβητο που...δεν είχανε.

Το μεγάλο αυτό κενό, για έναν τόσο κόσμο που δε μπορούμε «ν' αρνηθούμε την καταγωγή-του» ή «ν' αμφισβητήσουμε την ελληνική συνειδησή-του», έρχεται να συμπληρώσει με το βιβλίο-της η Γιόνα Μικέ Παϊδούση — το πρώτο από μια σειρά εκ των ων ουκ άνευ για τη νεοελληνική εθνολογία.

Μετά την «Ιστορική εισαγωγή» και το πολύτιμο κεφάλαιο «Αρβανίτες και αρβανίτικη

γλώσσα», που κρίνουν κι αξιολογούν ό,τι προηγούμενο σχετίζεται με τους Αρβανίτες-μας, και κατατοπίζουν τον αναγνώστη, δημοσιεύονται τα τραγούδια χωρισμένα σ' έντεκα ενότητες. Προτάσσεται στην καθεμιά μικρή εισαγωγή κι ακολουθεί το κείμενο με το αλβανικό αλφάβητο. Στις παράλληλες στήλες παρατίθενται μετάφραση, «πιστή λέξη με λέξη απόδοση», καμωμένη με πολλή προσοχή. Σχόλια πλουσιωτάτα γραμματικά, ερμηνευτικά, ετυμολογικά, πραγματικά, συμπληρώνουν το κάθε τραγούδι.

Τη μικρή τούτη παρουσίαση επιθυμώ να κλείσω με μίαν αναφορά στην αφιέρωση του βιβλίου στον αείμνηστο Μικέ Παϊδούση — «Για την εμπιστοσύνη-του στην προσπάθειά-μου», μας λέει μνά η συγγραφέας. Αλλά ακριβώς η εμπιστοσύνη του σπάνιου εκδότη επιστήμονα, είν' η καλύτερη εγγύηση για την αξία του έργου της.

Κυκλοφόρησαν από τις εκδόσεις ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

Εκδοτικός οίκος ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ, Πρ. Κορομηλά 38, τηλ. 264-958 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ιβλίο-παρουσίαση

**ΝΔΡΟΣ
ΑΜΦΥΛΛΙΔΗΣ**

*Δίκη του Αλ. Παναγούλη και
ική αντίσταση κατά και μετά
στατορία
α, 1980*

βιβλίο αυτό χωρίζεται σε
έρη. Το πρώτο πραγματεύε-
η δίκη του Αλ. Παναγούλη.
γραφέας αναλύει εδώ τα γε-
α που εκτυλίχθηκαν με
γωνιστή τον Αλ. Παναγού-
ην προσωπικότητά-του και
ωνιώδεις προσπάθειες που
αλε σαν δικηγόρος-του για
ν σώσει από τη θανατική
ίκη και τα βασανιστήρια.
εύτερο μέρος, ο συγγραφέ-
κτραγωδεί την ταλαιπωρία
ν κακοποίηση που υπέστη-
ι πόθοι και οι προσδοκίες
αού-μας από ορισμένους
της ελληνικής δικαιοσύ-

ΑΛΟΝΙΚΗ 1900 - 1917

Μ. Μόλχο»

λονίκη, 1980

λακεδονικός Αγώνας, η α-
ξέρωση μετά από μια
ιά 450 χρόνων, οι βαλκανι-
λεμοι, ο πρώτος παγκό-
πόλεμος και μια πυρκαγιά
πτέφαγε τα σπλάχνα της
είναι η θεματολογία μιας
ιστορικών και φωτογρα-
ντοκουμέντων που αναφέ-
στη Θεσσαλονίκη της πε-
1910 - 17.

γκέντρωση του υλικού και
ηροφοριών έγινε με την
δουλία του εκδότη Μαιρ
που κατάγεται από πα-

**ΤΟΥΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΣ
ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ**

ΤΩΡΑ!

υπομιχάλη 9

ρωμένες οι εκδόσεις

**ΝΑΤΙΑ,
ΦΕΛΗ,
ΑΜΜΑΤΑ,
ΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ,
ΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ,**

ιά άλλα βιβλία

**3604793,
τηλ. 3607744.**

λιά θεσσαλονικιώτικη οικογέ-
νεια.

Οι σπάνιες φωτογραφίες συλ-
λέχθηκαν είτε από ξένα περιοδι-
κά όπως το *National Geographic*
Magazine, το Γαλλικό *Il-
lustration*, είτε με τη βοήθεια φι-
λότιμων συλλεκτών και επιστη-
μονικών ιδρυμάτων και αποτε-
λούν πράγματι ένα αυθεντικό και
πολύτιμο εικονογραφικό υλικό
για την περίοδο αυτή της ιστο-
ρίας της πόλης.

Το ιστορικό μέρος της έκδο-
σης — όπως και τη δόμηση του υ-
λικού — έκανε ο καθηγητής Νί-
κος Μουτσόπουλος, όπου η ανα-
φορά μιας σειράς πληροφοριών
για την καθημερινή ζωή της πό-
λης δίνουν μια ζωντανή εικόνα
της εποχής.

ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΟΝΔΡΟΚΟΥΚΗ

Αλήθειες φαρμακερές

Εκδ. «Κέδρος», Αθήνα 1980

Συλλογή άρθρων, που ο πολυ-
γραφότατος υποστράτηγος και
βουλευτής του ΠΑΣΟΚ έχει κατά
καιρούς δημοσιεύσει σε διάφορες
εφημερίδες από το τέλος του
1976 μέχρι την αρχή του 1979. Τα
κύρια θέματα είναι διαδοχικά: η
αποδυνάμωση του μύθου της του-
ρκικής υπεροπλίας, η κριτική
της αμυντικής πολιτικής της Δε-
ξιάς, η οριοθέτηση των αμυντι-
κών δυνατοτήτων, που θα μας έ-
δινε η αποδέσμευση από τα να-
τοϊκά δεσμά, η ανάλυση της ιδε-
ολογίας του «απολιτικού» στρα-
τού και της μονοκρατορίας των
ακροδεξιών θεωριών στις στρα-
τιωτικές σχολές και η ανάπτυξη
της προοπτικής ενός μακρόχρο-
νου ένοπλου εθνικοαπελευθερω-
τικού αγώνα για την απελευθέρω-
ση της Κύπρου. -

Μαρκήσιος ντε Σαντ

Σύνταξη: Γ.Κ. Καραβασιλης

Εκδ. Αιγόκερως, Αθήνα 1980

Στον τόμο αυτό περιλαμβά-
νονται κείμενα του Σαντ και απο-
σπάσματα των βασικότερων έρ-
γων-του, καθώς και μια πολυκρι-
τική αντιμετώπισή-του από έγκυ-
ρους συγγραφείς και κριτικούς,
όπως οι Μορίς Μπλανσό, Ζορζ
Μπατάιγ, Πολ Ελιάρ, Ζαν Πο-
λάν, Αντρέ Μπρετόν, Σιμόν ντε
Μποβουάρ, Γκιγιόμ Απολινέρ,
Σαρλ Μποντλέρ, Ζαν Πολ Σαρτρ
κ.ά. Επίσης, ο τόμος συμπληρώ-
νεται με ένα ολοκληρωμένο ερ-
γοβιογραφικό σημείωμα για τον
ντε Σαντ.

Στην εικονογράφηση του τό-
μου χρησιμοποιήθηκαν γκραβού-
ρες πρώτων εκδόσεων βιβλίων
του Σαντ και εικονογραφήσεις
έργων-του από σπάνιες εκδόσεις-
τους.

Τίτο και οι αδέσμευτοι

*στη σειρά «Αδέσμευτοι» των εκ-
δόσεων «Πένα», Θεσσαλονίκη
1980.*

Στην ενδιαφέρουσα σειρά, που
περιλαμβάνει, ήδη, ένα κείμενο

του Τίτο για το ίδιο θέμα-του («Η
ιστορική αποστολή του Κινήμα-
τος των Αδεσμευτών») και τη με-
λέτη «Η αιθιοπική επανάσταση
και το ζήτημα της Ερυθραίας»,
κυκλοφορεί τώρα αυτή η συλλο-
γή κειμένων. Πρόκειται, βασικά,
για λόγους που έχει εκφωνήσει
και για εισηγήσεις που έχει υπο-
βάλει στις διάφορες συνδιασκέ-
ψεις των αδεσμευτών από το
1961 μέχρι το 1978.

Συμπληρώνεται από έναν πρό-
λογο του Μίνιτς και ένα βιογρα-
φικό σημείωμα του Νταμιάνοβιτς
που είναι και οι δυο στενοί συνεργά-
τες του Γιουγκοσλάβου προέ-
δρου. Το σύνολο προωθεί την α-
δέσμευτη προοπτική για την ελ-
ληνική εξωτερική πολιτική, όχι
μόνο στο επίπεδο των θεωρητι-
κών αναζητήσεων, αλλά και σε
συγκεκριμένη πρακτική δυνατό-
τητα.

ΚΟΥΛΗΣ ΖΑΜΠΑΘΑΣ

Ν.Μπελογιάννης - Ν.Πλουμπίδης

Εκδ. Δωρικός, Αθήνα 1980

Ο Κούλης Ζαμπαθάς ήταν υ-
πάλληλος της Προεδρίας στη ζο-
φερή εποχή των μεταεμφυλιακών
χρόνων και έκρυβε στο σπίτι-του
τον Ν. Μπελογιάννη και τον Ν.
Πλουμπίδη, παραμερίζοντας
τους κινδύνους που παραμό-
νευαν το σπιτικό-του και τη
οικογένειά-του.

Το βιβλίο αυτό είναι ουσιαστι-
κά χρονικό της εποχής, γραμμέ-
νο με αγάπη για τους αγωνιστές
που οδηγήθηκαν τότε στο εκτε-
λεστικό απόσπασμα. Κυριαρχεί
το ανθρώπινο στοιχείο, οι μικρές
εκείνες στιγμές, μέσα από τις ο-
ποιες φαίνεται η μεγαλωσύνη, η
εντιμότητα και η λεβεντιά του α-
πλού ανθρώπου. Ο συγγραφέας
σκύβει με σεβασμό στα γεγονό-
τα, περιγράφοντάς-τα όπως α-
κριβώς τα έζησε, με μοναδικό
γνώμονα την ειλικρίνειά-του.

ΠΕΠΗΣ ΔΑΡΑΚΗ

Σκλαβοχώρι

Εκδ. «Κέδρος», Αθήνα 1980

Μυθιστόρημα, όπου αναδει-
κνύονται μέσα από τη δουλειά
της Τουρκοκρατίας οι αρνητικές
και θετικές φυσιογνωμίες ενός
χωριού της Λέσβου. Κι ανάμεσά-
τους ξεχωρίζει η μορφή της Κατε-
ρίνας, διπλής ηρωίδας, αφού υφι-
σταται ξέχωρα από τη γενική ε-
θνική ή ταξική καταπίεση, την ει-
δική υποδούλωση, που είναι η
μοίρα των γυναικών σε όλες τις
κοινωνίες. Μέσα από συνθήκες
ζοφερές, το σκοταδισμό και τη
βία που διατρέχει πέρα για πέρα
την εξιστορούμενη κοινωνία, οι
επιλεγμένοι από τη συγγραφέα
θετικοί ήρωες διαφυλάσσουν την
ελπίδα και με τους μικρούς και
μεγάλους αγώνες-τους τη διεκπε-
ραιώνουν μέχρι τις τελευταίες σε-
λίδες. Κι ίσως γι αυτό το λόγο, το
βιβλίο αυτό, που γράφτηκε για να
εξιστορήσει τις δυστυχίες του υ-
πόδουλου έθνους, αφήνει στο τέ-
λος μια γεύση αισιοδοξίας.

ΒΙΒΛΙΑ • ΒΙΒΛΙΑ • ΒΙΒΛΙΑ

Όλων των εκδοτικών οί-
κων στέλνονται με «αντικατα-
βολή» στην Ελλάδα και στο Ε-
ξωτερικό. Απαραίτητο στις
παραγγελίες-σας να αναφέ-
ρεται ο τίτλος του βιβλίου και
ο εκδοτικός οίκος. Η τιμή κά-
θε βιβλίου είναι αυτή που κα-
θορίζουν οι εκδοτικοί οίκοι. Η
επιβάρυνση στα έξοδα απο-
στολής είναι μόνο 65 δραχμ.
κατά παραγγελία. Γράψτε-
μας ή τηλεφωνήστε-μας.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΡΒΑΤΗΣ

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 8 • ΑΘΗΝΑ 122

ΤΗΛ. 32.29.303 (6-8 μ.μ.)

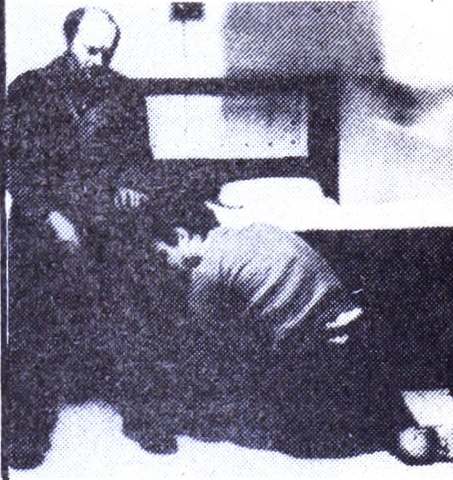
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΜΑΝΩΛΗ ΖΑΡΑΝΗ:
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΑΣΚΑΡΑΤΑ
Κωμωδία

ΥΚΑΒΙΝΟ ΛΕΝΤΑ

ΠΑΤΕΡΑΣ ΑΦΕΝΤΗΣ

ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ»

ΣΟΛΩΝΟΣ 116, Αθήνα (145)

ΤΗΛ. 36.19.724

NULLAM SPERARE...

● Από τον Αντ. Βέρα, πήραμε το γράμμα που ακολουθεί, με ερωτήματα για τον Χρ. Λαζαρίδη και Κ.Β. Δημητρίου, σχετικά με το άρθρο-τους στο τ. 170:

Καθώς φαίνεται, οι Χρυσάνθος Λαζαρίδης και Κ.Β. Δημητρίου με το «ΠΑΣΟΚ και ΕΞΟΥΣΙΑ - ΚΑΙ Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ; (ΑΝΤΙ τ. 170), ίσως επηρεασμένοι από την κρίση που πέρασε το κίνημα, κυρίως στη Θεσσαλονίκη, θέλουν να μας πουν ότι το ΠΑΣΟΚ έγινε ΔΕΞΙΟ και όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν, ότι «η Αλλαγή που θα φέρει το ΠΑΣΟΚ δεν οδηγεί πουθενά, παρά στη σταθεροποίηση της ΔΕΞΙΑΣ» κ.ά.

Τους ΡΩΤΩ:

Έγινε δεξιό το ΠΑΣΟΚ επειδή συμμετέχει στο Ευρωκοινοβούλιο, για να πετύχει πιο καλούς όρους, ως ότου γίνει το δημοψήφισμα;

Έγινε δεξιό επειδή το κάλεσε η Θάτσερ στο Λονδίνο;

Έγινε δεξιό επειδή είπε ότι δε μπορεί να αμφισβητήσει την ιδιότητα του Προέδρου της Δημοκρατίας; Τι άλλο μπορούσε να πει;

Έγινε δεξιό επειδή ο πρόεδρος-του Αν. Παπανδρέου συνάντησε τους Κράξι - Σοάρες - Γκονζάλες και τον αντιπρόσωπο του ΓΣΚ; Και τι έγινε; μήπως δεσμεύτηκε από καμιά απόφαση;

Το ΠΑΣΟΚ δεν κατάγει στο λαό την κυβέρνηση, για τα γεγονότα του Νοέμβρη '80;

Τέλος, θα ήθελα να πω ότι αν «ξενοδόχος» είναι η Ν.Δ., τότε πραγματικά το ΠΑΣΟΚ λογαριάζει δίχως αυτήν, γιατί λογαριάζει με το λαό. Σε καμιά περίπτωση δε μπορούμε να λέμε το ΠΑΣΟΚ δεξιό, για να ενισχύσουμε την «άλλη αριστερά».

Το τι είναι το ΠΑΣΟΚ θα το δείξει η ιστορία. Ας μη γινόμαστε προφήτες για κάτι που — ακόμα — δεν έχει αλλάξει θέση σε κανένα σημείο.

Ευχαριστώ
Αντώνης Βέρας
Θεσσαλονίκη

● Στο ίδιο άρθρο αναφέρεται και το γράμμα του φοιτητή Κώστα Αλεξάκη:

Μπορώ να κατανοήσω την ειλικρίνεια των Δημητρίου - Λαζαρίδη και συγχρόνως να θαυμάσω το πείραμα του λογοτεχνικού εμπλουτισμού της πολιτικής αρθρογραφίας. Δε μπορώ όμως να συμμεριστώ την ουσία των γραφομένων, παρ' όλη την τεχνική της παρουσίασής-τους.

Η απόδειξη της προοπτικής για εγκλωβισμό του ΠΑΣΟΚ και για διαχείριση της αστικής εξουσίας δεν έχει τίποτα το πρωτότυπο. Έρχεται μάλλον τελευταίος

ο λεγόμενος «χώρος», μια και έχουν προηγηθεί το ΚΚΕ, το ΕΚΚΕ, το ΚΚΕ μ-λ, το μ-λ ΚΚΕ και όλοι οι συναφείς «κομμουνιστές» πολλά χρόνια τώρα.

Υπάρχει όμως, ένα ερώτημα για τους κομμουνιστές - κριτικούς: Γιατί ποτέ δεν αναφέρονται στις πολιτικές θέσεις του ΠΑΣΟΚ; Στις θέσεις-του για την ΕΟΚ, το ΝΑΤΟ, το Αιγαίο, την αυτοδιαχείριση; Γιατί η όλη κριτική-τους περιορίζεται στην αμφισβήτηση για την αλήθεια των θέσεων, με αρχή — στην καλύτερη περίπτωση — τη διαφωνία-τους για τον τρόπο και τις μορφές που προτείνονται από το ΠΑΣΟΚ για τη διεκδίκηση αυτών των θέσεων; (Στη χειρότερη, αρκούν οι λενινιστικές τσιτατολογίες και το αξίωμα «πας μη έλλην βάρβαρος»). Γιατί ποτέ δε μας λένε τη διαφωνία-τους για την πολιτική της Εθνικής Λαϊκής Ενότητας;

Νομίζω ότι η απάντηση είναι απλή. Δε θα βρουν εδώ διαφωνίες και αντιθέσεις, ή τουλάχιστον, δεν έχουν λόγο στήριξης καμιάς σοβαρής διαφωνίας.

Και έρχομαι στο άρθρο. Λέει σ' ένα σημείο: «Έχοντας ήδη καταγραφεί (το ΠΑΣΟΚ) σαν κόμμα της Αριστεράς, επωφελείται από την κοινωνική κρίση κερδίζοντας ευρύτερα στρώματα ψηφοφόρων». Τι είναι, λοιπόν, αυτή η κοινωνική κρίση; Η νομοτελεσματική αποδυνάμωση της Ν.Δ., που μας έλεγε σε προηγούμενο άρθρο ο Λαζαρίδης; Και ποιός είναι ο συντελεστής των κοινωνικοπολιτικών διεργασιών, που απεγκλωβίζει τις μάζες από την πολιτική της Ν.Δ.; Δεν είναι η ταξική πάλη; Οι πανελλαδικές κινητοποιήσεις των εργαζομένων, εργατών, αγροτών, υπαλλήλων, δεν είναι ταξικοί αγώνες; Και τέλος, δεν είναι απαραίτητος ο μαζικός πολιτικός λόγος για τον απεγκλωβισμό των μαζών από τη Δεξιά; Ποιός έχει λοιπόν τέτοιο λόγο, αν όχι το ΠΑΣΟΚ; Ο κόσμος που συσπειρώνεται στο ΠΑΣΟΚ αγνοεί τις ξεκάθαρες θέσεις-του για τα μεγάλα εθνικά και πολιτικά ζητήματα;

Λοιπόν, φίλοι Λαζαρίδη - Δημητρίου, η αντίληψή-σας για την ιστορία και τις εξελίξεις είναι μάλλον μηχανιστική. Τα τόσο σπουδαία συμπεράσματα από τις σχέσεις του Αντρέα με «τα παιδιά του Βίλλυ Μπράντ» — αν και είναι χίλιες φορές τονισμένα τα πλαίσια αυτών των συνομιλιών — μπορούν ίσως να επαναπαύουν τη σθενησή-σας και το χώρο-σας στο αριστερό περιθώριο της οπισθοφυλακής του λαϊ-

κού κινήματος, αλλά δεν αγγίζουν την πραγματικότητα, που διαφωνεί και θα διαφωνεί μαζί-σας. Η μάχη του εργαζόμενου λαού για την κατάκτηση της λαϊκής εξουσίας βάζει τις ευθύνες στο ΠΑΣΟΚ για να κριθεί όντως από την ιστορία.

Όσο για το χώρο, έχω να πω κάτι. Το βάλτωμα της ιδεολογίας της παραδοσιακής αριστεράς γέννησε παιδιά (ΚΚΕ, ΚΚΕ εσ.) και εκτρώματα (ΚΚΕ μ-λ, μ-λ ΚΚΕ, ΕΚΚΕ, Β' Πανελλαδική κλπ.). Οι λενινιστικές πλατφόρμες και οι λενινιστικές αναζητήσεις δε διαφέρουν στην προοπτική. Διαφέρουν μόνο στο κόστος της προσπάθειας να βρουν δρόμο. Και τα παιδιά-της έχουν το 10% για να απολογούνται στις πολιτικές-τους, ενώ τα εκτρώματα δεν έχουν πουθενά να απολογηθούν. Έτσι, φτάνουν στην πολιτικάντικη κριτική του άρθρου-σας ή στο συνειδητό αριστερισμό της πορείας στην Αμερικάνικη Πρεσβεία.

Κώστας Αλεξάκης
ΑΒΣΠ

Υ.Γ. Δεν πιστεύω πως θα το δημοσιεύσετε.

● Για την ίδια ενότητα αρθρογραφίας ο κ. Φίλιππος Κορφιιάτης, ανένταχτος αλλ' όχι παροπλισμένος «αριστερός», όπως ο ίδιος σημειώνει, εκθέτει τις συμφωνίες και διαφωνίες-του:

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Ενίσταμαι. Στο τελευταίο-σου τεύχος ο Σ. Λιναρδάτος, βασικό στέλεχος του συντακτικού-σου προσωπικού, ούτε λίγο ούτε πολύ συνιστά και προτρέπει (στη χειρότερη περίπτωση εκβιάζει) τους Έλληνες Αριστερούς να ψηφίσουν το ΠΑΣΟΚ. Έντεχνα, αλλά φανερά, προβάλλει το γνωστό και χιλιομασημένο επιχείρημα

ΠΑΣΟΚ και Εξουσία ή «Nullam sperare...»

της «χαμένης ψήφου», για να παγιδεύσει τους ψηφοφόρους που, τουλάχιστον, προτίθενται να ψηφίσουν σύμφωνα με τη συνειδησή-τους.

Κατά την άποψη του αρθρογράφου, το θέμα της «χαμένης ψήφου» είναι «παλαιό δίλημμα της Αριστεράς που ξανάρχεται στην επιφάνεια». Και μας θυμίζει τις εκλογές του '63 και '64 για να μας πείσει πως το ίδιο πράγμα μπορεί (αλλά και πρέπει) να επαναληφθεί. Καλεί ακόμα τους οπαδούς της Αριστεράς να αντιταχθούν τις διακηρύξεις των ηγεσιών-τους για εκλογική ενίσχυση των κομμάτων-τους και να ψηφίσουν ΠΑΣΟΚ, διότι ο στόχος είναι να φύγει η Δεξιά έστω και με «κομματικές θυσιές».

Σε ποιούς «οπαδούς» απευθύνεται; Αν ορισμένοι ψήφισαν το '63 και '64 Ε.Κ. για να φύγει η ΕΡΕ, το '74 και '77 ψήφισαν Καραμανλή, για να μην ξανάρθουν τα τάνκς, κι αν από 'δω και πέρα ψηφίζουν ΠΑΣΟΚ για να απαλλαγούμε από τη Δεξιά, τότε εσείς οπαδοί της Αριστεράς είστε αυτοί;

Αλλά ο Σ.Λ. δε σταματά εδώ. Κατακεραυνώνει και τα στελέχη και τις οργανώσεις του ίδιου ΠΑΣΟΚ, που είναι «διαπαιδευμένα με μεθόδους κραυγαλέας αντιπολιτευτικής συνθηματολογίας», που μαζί με κάποιον «εργατικό σεχταρισμό», εμποδίζουν την οργανωμένη παρουσία και την πύρση του κόμματος!

Κι όλα αυτά, κάτω από τη δεικνυμένη αντικειμενική ανάλυση με τίτλο ΕΚΛΟΓΕΣ '81.

Σέβομαι τις απόψεις του αγαπητού Σ. Λιναρδάτου. Σέβομαι και τις κατά καιρούς πολιτικές επιλογές-του (ΚΚΕ-Χαοτικός μεταδικτατορική ΕΔΑ-ΠΑΣΟΚ). Διαφωνώ, όμως, με τον πονηρό τρόπο που προβάλλει αυτές τις απόψεις και, μάλιστα, μέσα από ένα περιοδικό, που προσπαθεί να μείνει ουδέτερο στις διενέξεις της Αριστεράς.

Ευτυχώς, όμως, για το ΑΝΤΙ, αλλά και για τους αναγνώστες-του, που υπάρχει το άρθρο των Χ. Λαζαρίδη και Κ. Δημητρίου «ΠΑΣΟΚ και εξουσία - και η Αριστερά;» για να σωθεί η αξιοπρέπεια του περιοδικού, αλλά και να δοθεί ταυτόχρονα και μια απάντηση στα σαθρά επιχειρήματα του Σ.Λ.

Θα ευχόμουν τη δημοσίευση των απόψεών-μου, που ίσως σπείρουν αφορμή για κάποιο εποικοδομητικό διάλογο με τους αναγνώστες.

Φίλιππος Κορφιιάτης

● Διεξοδικά αναφέρονται στο ίδιο γράμμα και δύο μαθητές-σεμινάριου:

Αγαπητό «Αντί»,

Οι αρθρογράφοι, στηρίζοντας μερικά στοιχεία, προβάλλουν μια επιχειρηματολογία με σκοπό να αποδείξουν τη δεξιά στρατηγική του ΠΑΣΟΚ και, σε τελευταία ανάλυση, τη «σοσιαλδημοκρατικοποίησή»-του. Πρώτα απ' όλα, τ'ε δεν ανακάλυψε το ΠΑΣΟΚ, όπως γράφεται — ότι «το μέλλον του σοσιαλισμού είναι η Ευρώπη», αλλά κάτι, που μοιάζει με σοσιαλισμό, αλλά που στην ουσία διαφέρει από αυτόν, απ' αυτή κατά πολύ, ότι δηλαδή «το μέλλον της Ευρώπης είναι ο σοσιαλισμός».

να μεγάλο μέρος της επιχειρηματολογίας, που προβάλλεται, υπέταξε από τις διεθνείς σχέσεις του ΠΑΣΟΚ. Κατά την προκήρυξη-μας άποψη, οι διεθνείς σχέσεις δεν έχουν σαν αποσπασματική αναθεώρηση της θέσης του ΠΑΣΟΚ σχετικά με τη διεθνιστική Διεθνή, που ήταν να μην συμμετοχή σ' αυτήν όλους τους γνωστούς λόγους, αλλά συμπεριλαμβάνονται μια γενικότερη προσπάθεια ΠΑΣΟΚ για διπλωματική ενοποίηση.

Συμφωνήσουμε με τους αρθρώτες, ότι ο τρόπος έκφρασης των θέσεων του ΠΑΣΟΚ έχει πιο ήπιο. Αυτό το γεγονός, δεν εκφράζει ιδεολογική απλότητα, όπως υποστηρίζεται άρθρο. Όσον αφορά τώρα, προσπάθειες του ΠΑΣΟΚ για επίτευξη ψήφων προερχόμενων τον κεντρικό χώρο, θα τις δικάζαμε σε περίπτωση που επιτηρούσαμε αλλαγή θέσεων ΠΑΣΟΚ προς τα δεξιά, για σκοπό αυτό. Όταν, όμως, μένουμε στη φρασσεολογία και εξακολουθούμε να κάνουμε λάθος σκέψη-μας.

Η συνέχεια του άρθρου αναφέρει ότι: «το ΠΑΣΟΚ ανοίγει τις με τη Θάτσερ». Εδώ έχουμε να πούμε ότι δε μπορούμε να χτυπούμε ότι δύο κόμματα «απονομιμοποιούν σχέσεις» με μία ωριαία συζήτηση των αρχηγών-τους. Επειδή αυτό, λέγεται ότι και η σημερινή κυβέρνηση «έχει ανοιχτές σχέσεις» με τη Σοβιετική Ένωση. Από εδώ καταλαβαίνουμε πως οι σχέσεις έχει ανοίξει και το ΠΑΣΟΚ με τη Θάτσερ. Όσον αφορά στην προσχώρηση στη σοσιαλιστική ομάδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, υπάρχουν δύο περιπτώσεις: ή να ασκείται κριτική στον γεγονός της συμμετοχής στο κοινοβούλιο, αυτής καθαυτή να ασκείται κριτική στο γεγονός της προσχώρησης στη διεθνιστική ομάδα της Βουλής των Ελλήνων. Στην πρώτη περίπτωση, η απάντηση είναι ξεκάστα: το ΠΑΣΟΚ μετέχει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μιας και δεν υπάρχει απολύτως καμία διάκριση στα κόμματα, που ανήκουν στην ίδια ομάδα και έτσι να αγωνίζεται για την ενοποίηση της ζημιάς από την ταξική.

Στη δεύτερη περίπτωση, δεν να ξεχνάμε πως στη Σοβιετική αυτή ομάδα μετέχουν εργατικοί της Αγγλίας και οι σοσιαλιστές, που έχουν θέσεις αποχώρησης των τους από την ΕΟΚ. (Αυτό εμείς ελπίζουμε για να δείξουμε ότι στα πλαίσια της Κοινότητας υπάρχουν τάσεις προοδευτικής Σοσιαλιστικής Ομάδας, έβαια για να εξυμνήσουμε με άλλο παρά σοσιαλιστική και πρακτική των κομμάτων).

Η συνέχεια γράφουν οι δύο

φίλοι-μας ότι: «το ΠΑΣΟΚ δίνει από το βήμα της Βουλής οδηγίες για την αποτελεσματικότερη καταστολή των λαϊκών διαδηλώσεων και ζητάει έμμεσα την ποινικοποίηση της πολιτικής ζωής».

Πρόκειται περί πλάνης και παρεξήγησης. Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ στην ομιλία-του στη Βουλή για τα επεισόδια της 17 Νοέμβρη 1980 ανέφερε ότι σε περίπτωση που η αστυνομία ήθελε να χτυπήσει μόνον τους εξωκοινοβουλευτικούς αριστερούς και τους αυτόνομους, που επιχειρήσαν να συνεχίσουν την πορεία προς την Πρεσβεία, θα έπρεπε να περιμένει μέχρις ότου αποκοπούν οι δυνάμεις αυτές από το υπόλοιπο μέρος της πορείας και τότε να τις διαλύσει. Αν υποστηρίξουμε, ότι με τη δήλωση αυτή επιχειρείται «ποινικοποίηση της πολιτικής ζωής» ή «δίνονται οδηγίες για την αποτελεσματικότερη καταστολή λαϊκών διαδηλώσεων», τότε έχουμε παρεξήγηση καθολικά το πνεύμα αυτής της τοποθέτησης, που κατά τη γνώμη-μας είναι, ότι ο στόχος της αστυνομίας (και κατά συνέπεια της κυβέρνησης) εκείνο το βράδυ ήταν βασικά, και εκτός από τους εξωκοινοβουλευτικούς, η μεγάλη πλειοψηφία λαού και νεολαίας, που διαδήλωνε μέσα από τις οργανώσεις του ΚΚΕ, του ΠΑΣΟΚ και του ΚΚΕεσ., ώστε να δημιουργηθεί τεταμένο πολιτικό κλίμα με μέσο τον εκφοβισμό. Άλλωστε, όσον αφορά την «ποινικοποίηση της πολιτικής ζωής», ως θυμηθούμε τη θέση του ΠΑΣΟΚ για το «αντιτρομοκρατικό νομοσχέδιο», που ήταν σαφώς αρνητική.

Τέλος, αναφέρεται ότι «το ΠΑΣΟΚ αποδέχεται το δρόμο του αστικού εκσυγχρονισμού, που έχει ανοίξει η Ν.Δ. στην εκπαίδευση». Πού στηρίζεται άραγε η άποψη αυτή; Όταν το ΠΑΣΟΚ κάνει επίθεση ενάντια στην εκπαιδευτική πολιτική της Ν.Δ., αναφέρεται ΜΟΝΟΝ στην υλικοτεχνική ανεπάρκεια και στις άθλιες συνθήκες μόρφωσης; Δε μιλάει το ΠΑΣΟΚ για ΔΟΜΕΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ; Δεν είναι σταθερή η θέση του ΠΑΣΟΚ για «παιδεία στην υπηρεσία του λαού»; Είναι αυτό λοιπόν αποδοχή του αστικού εκσυγχρονισμού, που έχει ανοίξει η Ν.Δ.;

Στη συνέχεια υποστηρίζεται ότι «το ΠΑΣΟΚ εξαναγκάζει σε ΔΙΑΚΗΡΥΓΜΕΝΗ στροφή, υποθηκεύει τις εναλλακτικές-του λύσεις, εγκλωβίζεται σε μια στρατηγική, που μακροχρόνια εξυπηρετεί τη Δεξιά και μάλιστα «ανεξάρτητα από οποιοδήποτε εκλογικό αποτέλεσμα».

Για μας η φραστική ορολογία δεν παίζει καθοριστικό ρόλο στην κριτική των θέσεων ενός κόμματος, αλλά φυσικά η ουσία-τους. Το ΠΑΣΟΚ — εκτός απ' αυτό — έχει κάνει μία σαφή διάκριση ανάμεσα σε στόχους στρατηγικούς και σε στόχους ΑΜΕΣΑ

πραγματοποιήσιμους. Για αυτό το λόγο ο κ. Παπανδρέου είχε πρόσφατα επισημάνει τον κίνδυνο της θεώρησης του ΠΑΣΟΚ σαν κόμμα σοσιαλδημοκρατικό, εξαιτίας δηλαδή των στόχων που έχει βάλει για την πρώτη τετραετία. Και μόνον κάτω από αυτό το πρίσμα δεχόμαστε τη θέση των αρθρογράφων ότι: «το πλαίσιο διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ θα είναι δεδομένο, αντιθετο με τις στρατηγικές-του διακηρύξεις», πάνω στο θέμα της ολοκλήρωσης του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού της κοινωνίας-μας.

Από το σημείο αυτό του άρθρου και μετά, η σκέψη-μας έχει πάρει τελειώς άλλο δρόμο από τη σκέψη των αρθρογράφων, έτσι ώστε να μη μπορούμε να δεχτούμε — κάτω από οποιοδήποτε πρίσμα — τη θέση που γράφεται στο άρθρο: «οι μέρες του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία θα είναι μετρημένες, εκτός αν το ΠΑΣΟΚ δεχτεί να ΣΥΝΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΙ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗ Ν.Δ.». Εκτός απ' αυτό, η θέση αυτή είναι απαράδεκτη για ανθρώπους που είναι μαρξιστές (όπως οι αρθρογράφοι), μια και παραγνωρίζεται η σημαντικότερη διαφορά, του ότι το ΠΑΣΟΚ εκφράζει τα εκμεταλλευόμενα στρώματα του ελληνικού λαού, ενώ η Ν.Δ. την άρχουσα τάξη πάντα κατά τη γνώμη-μας.

Τέλος, για την «πολιτική πλατφόρμα» που προτείνουν οι κ.κ. Λαζαρίδης και Δημητρίου, στα πλαίσια του «αιτήματος για μια άλλη Αριστερά» και που παρουσιάζει — όπως λένε οι ίδιοι — μια κάποια «ασάφεια», έχουμε να παρατηρήσουμε ότι δεν έχει κατανοηθεί και επισημανθεί η βασικότερη αδυναμία του «αυτόνομου αριστερού κινήματος», που είναι η μη κοινωνικοποίηση των αγώνων, που κάνουν οι δυνάμεις αυτές, και η αυτόνομη μετατροπή-τους σε ελίτ και γκρούπα, αποκομμένοι από το λαϊκό κίνημα και τους αγώνες-του.

Οι οπτικές-μας γωνίες διαφέρουν ριζικά, αλλά ελπίζουμε, ότι ο διάλογος πάντα προσφέρει. Και ιδιαίτερα όταν αφορά ένα τέτοιο θέμα, όπως είναι ο πόθος της αλλαγής, που ενδιαφέρει όλους-μας άμεσα.

Φιλικά
Ν.Π — Σ.Κ.
Μαθητές Λυκείου

• Τις απόψεις-του εκθέτει τώρα ένας φίλος από τη Θεσσαλονίκη αλλά ρωτά συγχρόνως για το ρόλο της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς:

Αγαπητοί φίλοι,

Στο τεύχος 170, το αφιερωμένο στα εκλογικά, διάβασα με πολύ ενδιαφέρον το άρθρο των Χ. Λαζαρίδη και Κ.Β. Δημητρίου «ΠΑΣΟΚ και εξουσία - και η Αριστερά».

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο, ακόμα και για τους πιο παρωμέ-

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Από πεπειραμένο
καθηγητή
ιδιαιτερα μαθήματα
τηλ. 726.107

φιλοσοφική σειρά 18

κέντρο

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

τόμος
β'

ΝΕΦΕΛΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΝΕΦΕΛΗ»

Μαυρομιχάλη 9
τηλ. 36.07.744 — 36.07.793

ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΤΟ ΠΡΟΙΝΙΟ
Ο ΕΡΩΤΑΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΔΟΚΙΜΑ 1982

Κυκλοφόρησε
το βιβλίο
της Μάριον Κεφαλά Μίντση

ΓΚΙΖΕΛΑ ΜΠΟΝ ΧΙΠΠΙΣΜΟΣ

πρόκληση στην κοινωνία
της ευημερίας

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΤΥΠΟΣ

Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

νους «ενταγμένους», ότι η προοπτική εξουσίας που αντιμετωπίζει το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης παίζει ένα τελείως αντίστροφο ρόλο όσον αφορά τη θέση της Αριστεράς στην πολιτική ζωή του τόπου, καθώς και τις (α)πιθανότητες κατάκτησης της εξουσίας από αυτήν.

Μετά από μια εξελικτική και πολλές φορές παλινδρομική πορεία, το ΠΑΣΟΚ του '81 είναι το κόμμα της «νομιμότητας», σκορπάει αφειδίχα επιταγές νομιμοφροσύνης, κάνει γενικά το παν για να αποδείξει στο σύστημα ότι σαν κόμμα εξουσίας, δεν αποτελεί κανένα κίνδυνο ανατροπής. Και δεν είναι αυτό ένα ευφύες πολιτικό παιχνίδι. Είναι μια πραγματική στροφή του ΠΑΣΟΚ, που ποτέ άλλωστε δεν υπήρξε αριστερό κόμμα — μόνο κίνημα, προς άλλες τοποθετήσεις, σοσιαλδημοκρατικές αυτή τη φορά, για να εκσυγχρονιστούμε και εμείς οι βάρβαροι στα δυτικοευρωπαϊκά πλαίσια. Σε τελικό λόγο, όπως πολύ σωστά επισημαίνεται στο άρθρο, η Δεξιά παραμένει ο κύριος διαχειριστής της εξουσίας, μια και η παρούσα δομή του ΠΑΣΟΚ — και αυτό ίσως δεν τονίστηκε τόσο στο άρθρο — εγγυάται ένα «ομαλό» πολιτικό μέλλον, με την εναλλαγή στην εξουσία δύο κομμάτων, που θα διαφέρουν στο όνομα — και ίσως και σε κάποιο ιδεολογικό (κυβερνητικό) υπόβαθρο — ενώ θα διαιωνίζουν την ίδια κατάσταση διαφθοράς και υποτέλειας. Το ΠΑΣΟΚ του '81, μου θυμίζει έντονα το εργατικό κόμμα των Ουίλσον-Κάλαχαν, που διέφερε από το συντηρητικό ως προς το όνομα. Η συνταγή ασφάλειας του συστήματος είναι γνωστή: Σοσιαλδημοκρατία σαν κυβερνητική πρακτική και πάγιος καπιταλισμός σα σύστημα. Έτσι αποσβaineται και ο κίνδυνος ρωγμών στο σύστημα, κίνδυνος ολοένα πιο αντιληπτός με την ολοένα διογκούμενη δυσφορία και αγανάχτηση, που σε άλλες συνθήκες μπορούσε

να οδηγήσει — γιατί όχι — και σε ξεσηκωμό.

Και έρχομαι στο ερώτημά-μου προς τους συντάκτες του άρθρου: τη «σωτηρία» της Αριστεράς την τοποθετούν σε εξωκοινοβουλευτικούς παράγοντες; Και αν ναι, πώς αντιμετωπίζουν το ρόλο της (νέας;) Αριστεράς στον τόπο-μας σα σημαντική πολιτική δύναμη, και ίσως αργότερα σαν πιθανό διεκδικητή εξουσίας; Γιατί είναι φανερό ότι οι εξωκοινοβουλευτικοί παράγοντες (πάντοτε μέσα στα πλαίσια του αστικού κοινοβουλευτισμού) χάνουν αυτόματα κάθε προοπτική εξουσίας.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Κώστας Γαγανάκης
Θεσσαλονίκη

● Από το ίδιο άρθρο παίρνει αφορμή και ο σπουδαστής Α.Β. για να καταλήξει στο «αγωνιώδες αίτημα για μαζικό μαρξιστικό-λενινιστικό κίνημα»:

Αγαπητό ANTI,

Διαβάζοντας το άρθρο: «ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ - ΚΑΙ Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ;» θέλω να προσθέσω και τη δική-μου γνώμη. Φυσικά και δεσπάζει το αίτημα για μια άλλη Αριστερά. Για μια Αριστερά που θα είναι πραγματικός καθοδηγητής των λαϊκών μαζών, που θα εμψυχώσει και δυναμώσει το σημερινό εμβρυακό λαϊκό κίνημα και δε θα το εκφυλίσει μετατρέποντάς-το σε απλή εκλογική πελατεία και δε θα μετατοπίζει τα προβλήματα του εργαζόμενου λαού από το επίπεδο της ταξικής-αντιιμπεριαλιστικής πάλης και αμφισβήτησης των δομών του αστικού συστήματος σ' ένα χώρο καθαρά αστικορεφομιστικό, όπου κυριαρχεί η εκλογολαγνεία, η δημαγωγία, η ψηφοθηρία και η υποταγή στις απαιτήσεις του «ήπιου κλίματος» (όχι απεργίες, καταλήψεις, διαδηλώσεις, γιατί θα σκιαχτούν οι μικροαστοί και θα χάσουμε κουκιά, όσο για τα προβλήματα-σας θα λυθούν όταν θάμαστε κυβέρνηση ή θάχουμε κάποιο ποσοστό). Όσο για τη σημερινή «Αριστερά»: απ' τη μια μεριά ο Αντρέας έχει αποδεχτεί την ένταξη σε NATO — ΕΟΚ ονειρευόμενος το πρωθυπουργικό και από την άλλη το ψευτο-ΚΚΕ, που οι μόνες ασχολίες-του είναι τα πανηγύρια και το κτύπημα του φοιτητικού-εργατικού κινήματος, και όλα αυτά με άφθονους σοσιαλιστικούς βερμπαλισμούς, που φουσκώνουν (προεκλογικά) και ξεφουσκώνουν (απαγόρευση της πορείας στην πρεσβεία των ΗΠΑ τον Νοέμβρη του '80).

Όλα αυτά κάνουν αγωνιώδες και επιτακτικό το αίτημα για ένα μαχητικό, μαζικό Μαρξιστικό-Λενινιστικό κίνημα, που θα σταθεί εμπόδιο στα σχέδια ΗΠΑ — ΕΟΚ, εμπόδιο στον αστικό αυταρχικό εκσυγχρονισμό, θέτοντας τα θεμέλια για μια Ελλάδα

πραγματικά λεύτερη και σοσιαλιστική.

Ευχαριστώ
Α.Β. σπουδαστής

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

● Τα προβλήματα σπουδών στο εξωτερικό επισημαίνει με έντονη ανακοίνωση — διαμαρτυρία, ο Σύλλογος Ελλήνων και Ελληνοκυπρίων σπουδαστών της Περούτζια:

Η αντιακademικη-αντιλαϊκή πολιτική της κυβέρνησης της δεξιάς, οδηγεί κάθε χρόνο χιλιάδες νέους στο δρόμο της φοιτητικής μεταναστεύσης. Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής είναι να βρίσκονται αυτή τη στιγμή στην Ιταλία πάνω από 1.500 υποψήφιοι για τα Ιταλικά Α.Ε.Ι. Η φετινή ακαδημαϊκή χρονιά βρίσκει τους έλληνες υποψηφίους φοιτητές με σοβαρά και οξυμένα προβλήματα, αποτέλεσμα των νέων μέτρων που πήρε η Ιταλική Κυβέρνηση. Η νέα εγκύκλιος του Ιταλικού Υπουργείου Παιδείας είναι πραγματικά απαράδεκτη. Καθιερώνει το κλειστό νούμερο, για τα Ιταλικά Πανεπιστήμια και περιέχει απαράδεκτες ρυθμίσεις για το ζήτημα της εισαγωγής των υποψηφίων στα Ιταλικά Α.Ε.Ι. Είναι μια εγκύκλιος που δεν κατοχυρώνει στο mínimum τους έλληνες φοιτητές, και που έχει σαν κύριο σκοπό τον αποκλεισμό πολλών υποψηφίων από τα Ιταλικά Α.Ε.Ι. Σημαντικές είναι και οι ευθύνες της Ελληνικής Κυβέρνησης για τη διαμόρφωση της συγκεκριμένης εγκυκλίου και την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί.

Το Φ.Κ. της πόλης-μας παλεύει για την κατάργηση της εγκυκλίου, για την εισαγωγή όλων των υποψηφίων στα Ιταλικά Πανεπιστήμια. Ο Σύλλογος των Ελλήνων και Ελληνοκυπρίων σπουδαστών της Περούτζια καλεί κάθε Δημοκρατική προοδευτική δύναμη, κάθε προοδευτικό άνθρωπο, να συμπαρασταθεί στον αγώνα που διεξάγει για:

— κατάργηση της εγκυκλίου,
— εισαγωγή των υποψηφίων στα Ιταλικά Α.Ε.Ι.

Σύλλογος Ελλήνων — Ελληνοκυπρίων σπουδαστών Περούτζια

ΙΤΑΛΙΚΑ

Για σωστή
και
ταχύρρυθμη εκμάθηση
τηλ. 25.16.470
και
32.55.330

αντί

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 732.713-732.819

● Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 601

● Υπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ
Δημοσθένους 153 - Καλλιθέα

● Μοντάζ:
Γ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΟΣ

● Υπεύθυνος Διαφημίσεων:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΙΤΗΣ

● Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237

● Αναπαραγωγή φιλμ
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237

● Εκτύπωση:
Εργοστ. Γραφικών Τεχνών
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ιασιού 5, Περιστέρι
Τηλ. 57.22.201

● Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα-του.
● Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 390 δρχ. · Ετήσια 780
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κλπ: 2.000 δρχ.
Για φοιτητές έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη · Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη:..... απλή δολ.
"..... αεροπ. δολ.
ετήσια:..... απλή δολ.
"..... αεροπ. δολ.
Η.Π.Α. · Καναδάς · Αν. Αμερ.
εξάμηνη:..... απλή δολ.
"..... αεροπ. δολ.
ετήσια:..... απλή δολ.
"..... αεροπ. δολ.
Αυστραλία · Ωκεανία:
εξάμηνη:..... απλή δολ.
"..... αεροπ. δολ.
ετήσια:..... απλή δολ.
"..... αεροπ. δολ.

● Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ

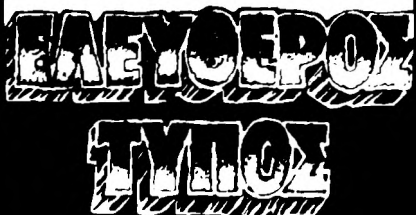
● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ.
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

● για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας
Στα γραφεία του «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 732.713
● για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

ΑΝΤΥ ΑΝΤΕΡΣΟΝ

Η Ουγγρική επανάσταση
του 1956

Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

ΘΑΝΑΣΗΣ ΡΕΝΤΖΗΣ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ
ΠΡΑΚΤΙΚΗ & ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ

*Θεωρήσεις & θέσεις
για την κινηματογραφική
πρακτική & ιδεολογία*

ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΩΝ
ΡΕΝΤΖΗ • G. MELIES • B. SALT • J. MITRY • L. BUNUEL
H. RICHTER • U. BARBARO • Σ. Μ. ΑΪΖΕΝΣΤΑΪΝ
G. ROCHA • N. BURCH • M. DUNFORD

 ΠΥΛΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
Μ.Γ. ΜΕΡΑΚΛΗΣ

**Ρομαντικοί -
Εποχή Παλαμά
Μεταπαλαμικοί
ποιητές**

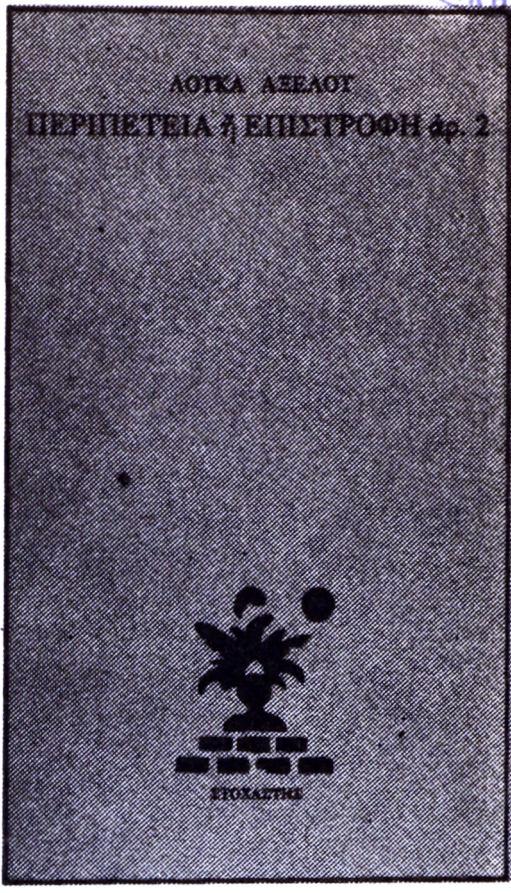
από τη σειρά
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

●

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ
Γραβιάς 10 - 12 τηλ. 36.05.520

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ
Μόλις κυκλοφόρησε

ΛΟΥΚΑ ΑΣΕΛΟΥ
ΠΕΡΙΠΛΗΤΕΙΑ & ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ άρ. 2

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ
Ίπποκράτους 6, Ε' όροφος,
Τηλ. 36.01.956, Αθήνα

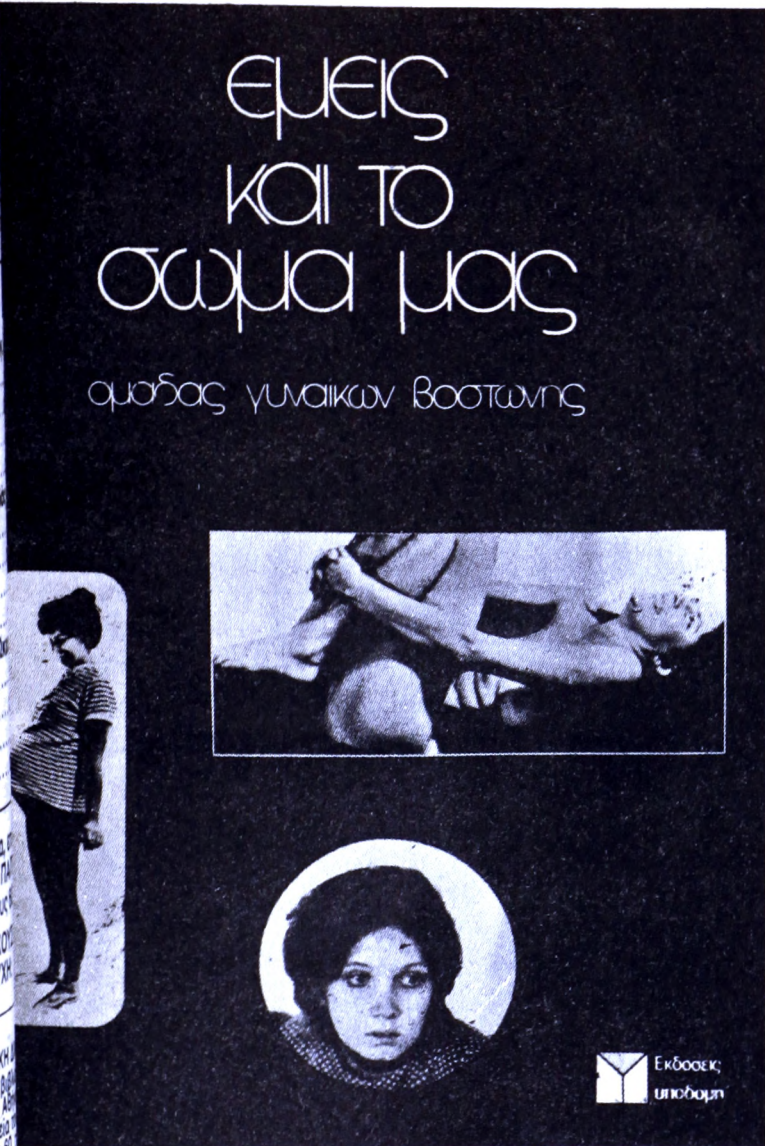
Σε λίγες μέρες

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ο 13ος τόμος του «ΑΝΤΙ»

(β' εξάμηνο 1980 - τεύχη 155 ως 167)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ

**ΕΜΕΙΣ
ΚΑΙ ΤΟ
ΣΩΜΑ ΜΑΣ**
ομάδας γυναικών Βοστώνης

- Συνειδητοποίηση του έαυτού μας
- Σεξουαλικότητα
- Ζώντας μόνες μας και μέ τους άλλους
- Διατροφή
- Γυμναστική και κίνηση
- Βιασμός και αυτοάμυνα
- Άφροδίσια νοσήματα
- Άντισύλληψη
- Έκτρωση
- Επιλογή της μητρότητας
- Έγκυμοσύνη και τοκετός
- Έμμηνόπαυση

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΥΠΟΔΟΜΗ ● 3ης Σεπτεμβρίου 22 ● τηλ. 52.34.790
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Μ. ΚΟΤΖΙΑ και Σία ● Τσιμισκή 78 ● τηλ. 27.97.20

Ἀγαπητοί μας ἐπιβάτες,
Στὴν προσπάθειά μας νὰ σᾶς ἐξυπηρετήσουμε καλύτερα, φροντίσαμε νὰ εἴμαστε
ἀπὸ τοὺς πρώτους ἀερομεταφορεῖς τοῦ κόσμου ποὺ πετοῦν μὲ **AIRBUS A300**.
Τὸ ἀεροπλάνο τῆς νέας γενιᾶς, τῆς ἄνετης μεταφορᾶς 255 ἐπιβατῶν, καὶ
πολλῶν ἐμπορευμάτων, μὲ τὰ λιγότερα καύσιμα καὶ τὸν λιγότερο θόρυβο.

Πετᾶξτε καὶ θὰ δεῖτε...

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ